

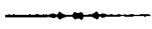
В-36

ЗАПИСКИ

ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКАГО ФАКУЛЬТЕТА

ИМПЕРАТОРСКАГО

С.-ПЕТЕРБУРГСКАГО УНИВЕРСИТЕТА.

ЧАСТЬ ТРИДЦАТЬ ШЕСТАЯ.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

Типографія В. КИРШЕНБАУМА, Дворц. площ., д. М-на Финансовъ.

1895.

ΘΕΟΔΟΡΙΤΑ

ΕΠΙΣΚΟΠΑ ΚΙΡΡΣΚΑΓΟ

ΟΤΩΒΤΥ ΝΑ ΒΟΠΡΟΣΥ,

ΒΡΑΤΣΕΝΝΕ ΚΞ ΝΕΜΥ ΝΞΚΟΤΟΡΥΜΙ
ΕΓΙΠΕΤΣΚΙΜΙ ΕΠΙΣΚΟΠΑΜΙ.

По рукописи десятаго столѣтія

издалъ

А. Пападопуло-Керамевъ.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

Типографія В. Киршбаума. Дворц. пл., д. М-ва Финансовъ.

1895.

Печатается по определению Историко-филологического факультета Императорского С.-Петербургского Университета, 20 марта 1898 г.

Докладъ И. Комлаескій.

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΟΔΕΩΣ ΚΥΡΡΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΕΠΕΝΕΧΘΕΙΣΑΣ ΑΥΤΩΙ ΕΠΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΑΡΑ ΤΙΝΟΣ
ΤΩΝ ΕΞ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

ἐκδιδόμεναι κατὰ κώδικα τῆς δεκάτης ἑκατονταστηρίδος

ὑπὸ

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ - ΚΕΡΑΜΕΩΣ.

(Ἰκομνημάτων τοῦ ἐν Πετροπόλει Αὐτοκρατορικοῦ Πανεπιστημίου
τόμος τριακοστὸς ἕκτος).

ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Β. Κηροπόου.

1895.

***Επιδοται έγγραφα τής 'Ιστορικο-φιλολογικής Σχολής του Αυτοκρατορικού Πανεπιστημίου
Πετροσάβλεσκ, 20 μαρτίου 1898.**

***Ο κοσμήτωρ 'Γ. Πομιλόβσκις.**

ΤΩΙ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩΙ ΚΑΙ ΘΕΙΟΤΑΤΩΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΙ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΘΕΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

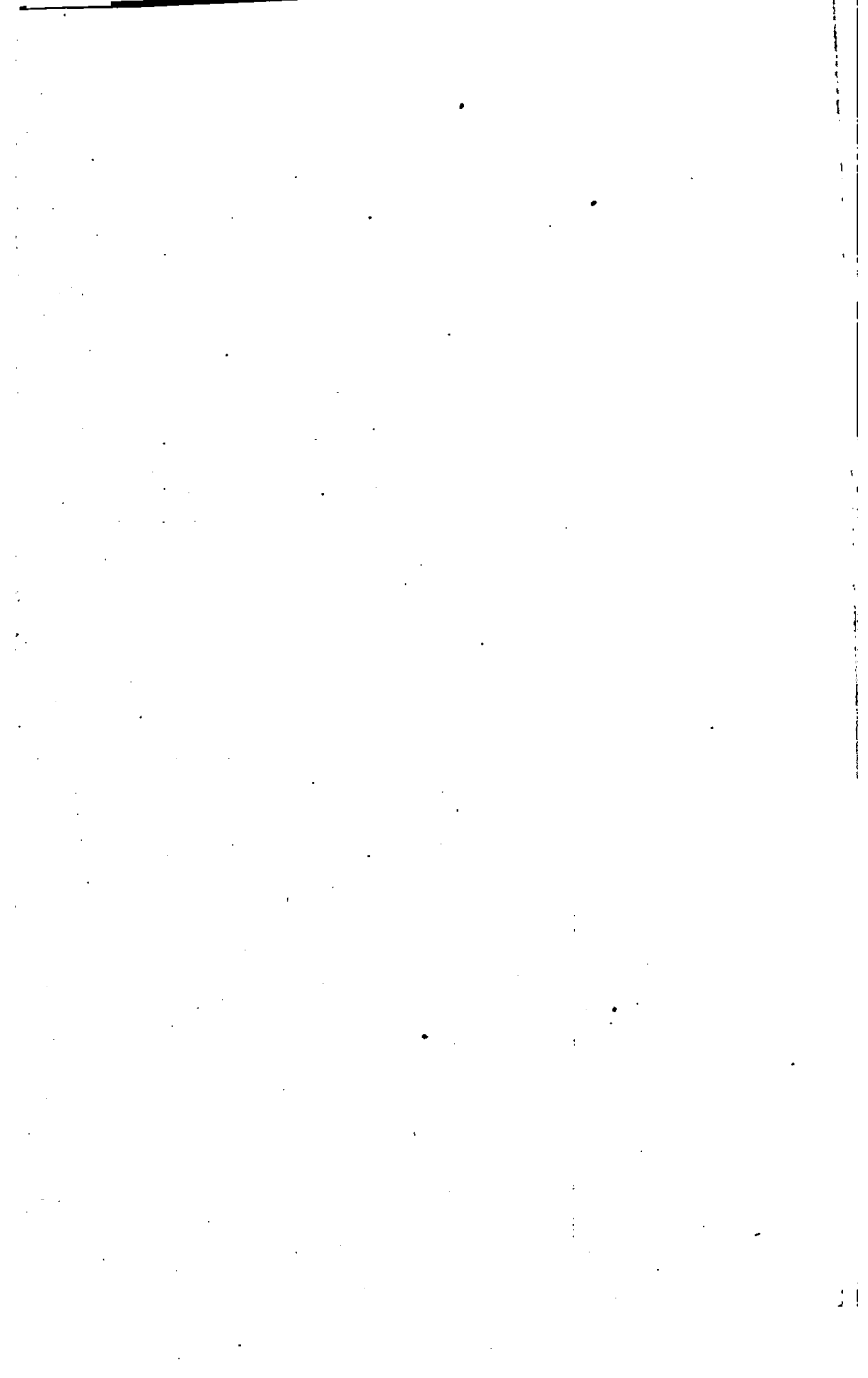
ΚΥΡΙΩΙ ΜΟΙ ΚΥΡΙΩΙ

Σ Π Υ Ρ Ι Δ Ω Ν Ι

ΑΝΔΡΙ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΙ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ΕΝΘΕΡΜΩΙ ΔΙΔΑΧΘΗ

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ ΒΙΒΛΙΟΝ

Μακαριώτατε Δέσποτα,

Τὸ πολύτιμον τοῦτο πόνημα Θεοδωρήτου τοῦ σοφωτάτου ἐκείνου τῆς Κύρρου πόλεως ἐπισκόπου τινῶν μὲν ἀντιγραφῶν ἀδικίᾳ προσγραφὴν ἐκ παλαιοῦ πατρὶ τῆς ἐκκλησίας ἀρχαιοτάτῳ, Ἰουστίνῳ τῷ φιλοσόφῳ καὶ μάρτυρι, τῇ δὲ τῶν ἐκδοτῶν εὐστόχῳ κρίσει δικαίως εἶτα ψευδεπίγραφον ἀποδειχθέν, τύποις ἐγὼ πλήρως ἐκδιδούς (ὡς ἐν παλαιότητι τινὶ τῆς ἱερᾶς τῶν Ἀγιοταφιτῶν Ἀδελφότητος μεμβρανίνῳ σώζεται βίβλῳ, τὸν γνήσιον αὐτοῦ συγγραφέα φανερῶς ἐπιδεικνυμένη), θαρρούντως ἔργων ἀναθεῖναι τῇ Σῆ Μακαριότητι, λογισάμενος ὅτι τῷ πονήματι τῷδε παλαιοῦ τοῦ πατριαρχείου τῆς Ἀντιοχείας ἐκκλησίας ἐπισκόπου μικρὸν πως ἀντιβραβεύεται τοῦ νῦν αὐτῆς ἀρχιποίμενος ὁ περὶ τὴν διάδοσιν τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας ἐνθερμος ζῆλος. Ἀξιῶσειεν οὖν ἡ Σῆ Μακαριότης, Ἀγιώτατε Δέσποτα, πατρικῶς τοῦτο ἀποδέξασθαι καὶ τὸν ἐκδότην αὐτοῦ ταῖς Ἀδτῆς ἀγιάζειν εὐλογίαις.

Ἄ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς.

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΚΥΡΡΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΕΠΕΝΕΧΘΕΙΣΑΣ ΑΥΤΩ ΕΠΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΑΡΑ

ΤΙΝΟΣ ΤΩΝ ΕΞ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Διττός ὁ τοῦ βιβλίου τούτου σκοπός· πρῶτον μὲν σύγγραμμά τι ψευδώνυμον ἐν τοῖς κινήμασιν Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου καὶ μάρτυρος ἐκ πολλοῦ τεταγμένον ἀποδοῦναι φανερώς ὅσον συγγραφῆ τῷ ὄντι προσήκει, Θεοδωρήτῳ ὀγδοῇ Κύρρου πόλεως ἐπισκόπῳ· εἶτα δὲ τοῦτ' αὐτὸ τὸ σύγγραμμα κληρέστερόν τε καὶ πολλαπλῶς ὀρθότερον ἐμφανίσει τῶν προτέρων ἀτελῶν αὐτοῦ τυπώσεων· εἴω γὰρ τῶν ἐγνωσμένων ἑτέρα τι! μάλα δὲ συγκεχυμένη τάξει κεφαλαίων ἦδ' ἡμῶν ἢ τύπωσις ἀγαθῆ τύχῃ φανεροῖ κεφάλαια πεντακαίδεκα, παντάπασιν ἄγνωστα ταῖς προτέραις ψευδωνύμοις ἐκδόσεσιν· ἐπι δὲ τῶν ἐγνωσμένων κεφαλαίων τὰ μὲν ἑλλείμματα, οὔτε σμικρὰ οὔτε καθὰ γνωστὴν ἀσήμεντα, περιττῶς ἀναπληροῖ· ὧν δὲ κεφαλαίων τόποι τινὲς ἐκ φθορᾶς ἦσαν ἀδιανόητοι πρότερον, τούτους οἴμμι τρανοῖ ῥήμασι βελτίοσι. πάντα δὲ ταῦτα ἀγαθὰ παρέχεται παλαιός τις μεμβράνινος κώδιξ, γεγραμμένος μὲν ἀμφὶ τὸ μέσον τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος, εὑρισκόμενος δὲ νῦν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Ἀγιοταφιστῶν, τῇ ἐν τῇ Κωνσταντίνου πόλει, τῇ τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου λεγομένη.

Κοινῇ μὲν οὖν ἐν τοῖς κινήμασιν Ἰουστίνου συγγραφῇ τέτακται πολύστιχος, ἑκατὸν τε καὶ τεσσαράκοντα καὶ εἴς ἀριθμοῦσα κεφάλαια, τήνδ' ἔχουσα τὴν ἐπιγραφὴν· "Τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Ἰουστίνου ἀποκρίσεις πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους περὶ τινων ἀναγκαίων ζητημάτων". ταύτην δὲ πρῶτος ἐξέδωκε τύποις εἶται 1551-φ Ρόβερτος ὁ Στεφάνου, Γαλάτηρ ἀνὴρ φιλόλογος, ἐκγραφήμενος ἐπιμελῶς ἐκ βιβλίου γραπτῆς, ἣν ἔχει καθὰ κειμήλιον

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Цѣль этой книги двоякая: во первыхъ, достоверно показать, что одно псевдонимное сочиненіе, съ давнихъ поръ причисляемое въ трудахъ философа и мученика Юстина, въ дѣйствительности принадлежитъ Θεодориту, епископу Кирскому; а во вторыхъ, издать это сочиненіе въ болѣе полномъ и въ значительно болѣе исправленномъ видѣ, чѣмъ прежнія неполныя изданія. Сверхъ главъ, извѣстныхъ раньше въ другомъ порядкѣ и очень разбросанныхъ, наше изданіе, по счастливому случаю, выпускаетъ въ свѣтъ пятнадцать главъ, не встрѣчающихся въ прежнихъ псевдонимныхъ изданіяхъ; кромѣ того, оно наполняетъ пробѣлы прежнихъ изданій, не маловажныя и, какъ извѣстно, весьма значительныя. Бывшія непонятными, вслѣдствіе искаженія, мѣста многихъ главъ становятся, по нашему мнѣнію, ясными, благодаря болѣе правильнымъ чтеніямъ рукописнаго преданія. Всѣмъ этимъ мы обязаны одной древней пергаментной рукописи, написанной около середины X столѣтія и сохраненной въ бібліотекѣ Святогробцевъ, находящейся въ Константинополѣ, въ подворьѣ Св. Гроба.

Среди сочиненій Юстина помѣщали до сихъ поръ обширное сочиненіе, содержащее 146 главъ и носящее слѣдующее заглавіе: «Отвѣты святаго Юстина православнымъ на нѣкоторые необходимые вопросы». Ихъ впервые напечаталъ въ 1551 г. Робертъ Стефанъ, французскій филологъ, тщательно

ἡ τοῦ Παρισίου τῶν Γαλλίων οὕτως ἐθνικῆ λεγομένη Βιβλιοθήκη ταύτην δὲ τὴν βιβλον οἱ τῶν Ἰουστίνου συγγραμμάτων ἐκδότηαι γνώσκουσι τῷ τε Regius ὀνόματι τῷ τε γράμματι C, κώδικα λόγου πολλοῦ δικαίως ἄξιον ὀνομάζοντες. οὗτος μὲν οὖν ὁ κώδιξ ἔτει 1363-φ γραφαίς Ἰουστίνῳ τὴν συγγραφὴν ἐκείνην ἀληθῶς ἐπιγράφει· οὕτω δὲ καὶ δευτέρον ἀντίγραφον, ὃ Codex ὀνόμασται Clagomontanus, πᾶν μὲντοι τοῦ προτέρου νεώτερον· γέγραπται γὰρ ἔτει 1541-φ, ὡς δὲ Γερμανὸς ἀνὴρ, Ἰωάννης ὁ Otto, τῶν συγγραφῶν Ἰουστίνου σοφώτατος ἐκδότης, ἀποδεικτικῶς ἐτρένωσεν, ἐξεβλήθη τούτου τὸ κείμενον ἀμέσως ἐκ τοῦ προτέρου· πρὸς δὲ τούτοις ἔγνωσται καὶ τρίτον ἀντίγραφον, τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ λεγομένῳ Codex Monacensis graecus cxxxvi· ἀλλ' ἐν αὐτῷ μεμετρημένων τινῶν ἀποκρίσεων εὐρίσκαται τὸ κείμενον, οὐχὶ δὲ τῆς συγγραφῆς ἀπάσης· ἔστι δὲ μικρόν τι παλαιότερον τοῦ δευτέρου καὶ καθὰ φαίνεται γεννήτορα τὸν πρῶτον ἔχει κώδικα ¹.

Τὴν μὲν δὴ συγγραφὴν οὗτοι πάντες οἱ κώδικες Ἰουστίνῳ προσγράφουσι τῷ μάρτυρι· ἀλλὰ διότι τὰ κεφάλαια ταύτης ἐμπεριέχει δογματικὰς ὑποθέσεις οὐ συγχρονίζουσας Ἰουστίνῳ, νόθον τε καὶ ψευδεπίγραφον ἐκ τούτου γινόντες εἶναι σαφῶς οἱ θεολόγοι δικαίως ἐκ τῶν ἐκείνου συγγραμμάτων ἐξέβαλον, ἀποδόντες αὐτὴν εἰκαστικῶς οἱ μὲν ἀγνώστῳ τινὶ Σύρῳ συγγραφεὶ τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος ², οἱ δὲ τῷ Κύρρου πόλεως ἐπισκόπῳ Θεοδωρήτῳ ³. ὃ τύχη νῦν ἀγαθῆ παλαιός, ὡς εἴρηται, κώδιξ ἱεροσολυμιτικὸς ἐδικαίωσεν· ἀριδηλότατα γὰρ ἐκφαίνει τὸν γνήσιον τῆς συγγραφῆς πατέρα, δις αὐτὸν ὀνομάζων ἐν τε τῇ κεφαλίδι τοῦ πίνακος τῶν ἐρωτήσεων, ἐν τε τῇ τῶν κεφαλαίων οἷς αὐταὶ διηρῆνται. τί δὲ καθόλου οὗτος ὁ κώδιξ ἐμπεριλαμβάνει καὶ τίνα τούτου φύλλα τὴν καινὴν ἐνέχει τοῦ Θεοδωρήτου συγγραφὴν, λέγωμεν.

¹ Τὴν περιγραφὴν ἀπάντων τούτων τῶν κωδίκων ὄρα παρὰ τῷ Otto, *Corpus apologetarum christianorum saeculi secundii*, Vol. I, editio tertia. Jenae 1876, σ. xxi—xxvi. Vol. IV, editio altera. Jenae 1849, σ. xix—xx.

² Ἰουστίνου τὰ εὐρισκόμενα πάντα, ἐκδ. Prud. Marani σ. 434-447.

³ Du Pin, *Nouvelle bibliothèque des auteurs ecclésiastiques*, τ. I, Paris 1690, σ. 58 «*Quelques uns attribuent ces questions à Théodoret, tant à cause de la conformité du style, qu' à cause de certains termes, dont cet auteur se sert, qui se rencontrent aussi fort souvent dans Théodoret.*»

списавшій ихъ съ рукописи, которая, какъ драгоцѣнность, хранится въ французской «Національной Библіотекѣ». Объ этой рукописи знаютъ издатели сочиненія Юстина, называющіе ее *Regius* и обозначающіе буквою С, какъ рукопись по справедливости, достойную большого вниманія. Эта рукопись, написанная въ 1363 г., приписываетъ вышеназванное сочиненіе Юстину; точно также и второй списокъ, носящій названіе *Codex Sclagomontanus* и написанный гораздо позже, а именно въ 1541 г., текстъ котораго, какъ выяснилъ вполне убѣдительно Іоаннъ Отто, ученый нѣмецкій издатель сочиненій Юстина, взятъ непосредственно изъ предыдущей копіи. Извѣстенъ еще къ тому третій списокъ, который заключается въ такъ называемомъ *Codex Monacensis Graecus* сxxxvi; но въ этомъ послѣднемъ заключается текстъ только нѣкоторыхъ отвѣтовъ, но не всего сочиненія; онъ написанъ нѣсколько раньше второй копіи, и, повидному, его текстъ заимствованъ изъ первой рукописи.

И такъ, всѣ эти рукописи приписываютъ вышеназванное сочиненіе мученику Юстину. Но такъ какъ главы этого сочиненія содержатъ много догматическихкихъ вопросовъ, не современныхъ Юстину, то богословы рѣшили, что это сочиненіе не принадлежитъ ему и что надпись ложна, и поэтому вполне справедливо исключили эту рукопись изъ сочиненій Юстина, гадательно приписавъ этотъ трудъ или неизвѣстному сирійскому писателю V столѣтія или Киридскому епископу Теодориту. Къ счастью теперь древняя, какъ сказано, Іерусалимская рукопись наглядно обнаруживаетъ настоящаго творца этого сочиненія, упоминаемаго дважды: въ оглавленіи указателя вопросовъ, и въ оглавленіи текста, въ началѣ главъ, на которыя эти вопросы подраздѣляются. Что-же содержать вообще въ себѣ наша рукопись и на какихъ ея страницахъ заключается новый этотъ трудъ Теодорита,—объ этомъ скажемъ сейчасъ.

Οὕτως μὲν οὖν ὁ κώδις ἐν μὲν τῷ παλαιῷ τῆς ἐν τῷ Μετο-
 χίῳ βιβλιοθήκης εὐσυνόπτῳ καταλόγῳ δεδήλωται τῷ 452-ῳ ἀριθμῷ,
 ἐν δὲ τῷ παρ' ἐμοῦ συνταχθέντι νεωστί, οὐπω δὲ τετελεσμένῳ, τῷ
 273-ῳ· φύλλα δὲ συναρμόζει 205 μεμβράνια (μήκους μὲν 255
 χιλιοστών μέτρον γαλλικοῦ, πλάτους δὲ χιλιοστών 195), ὧν τὸ
 κείμενόν ἐστι μονόστιλον, ἕκ τε γραμμῶν ἐν πληρεστάτῃ σελίδι
 τριάκοντα, ὡς εἶναι τὸν γῶρον αὐτῶν ὡς 0,20 × 0,13. τοῦ δὲ πρό-
 τερον ὁ κώδις ἦν, ἐκδηλοῖ σημεῖωμά τι διαγεγραμμένον ἐπιμελῶς,
 οὕτως ἐγὼ μέρος οὕτως ἀνέγνων· « - - - Ἱεροσολύμων κυρίῳ κυρίῳ
 Χρυσάνθῳ πρὸς ἀνάγνωσιν - - - , ὡς κτῆμα τῆς αὐτῆς μονῆς.
 ἀφ' ἧς' [1716], ἰουλίου. † ὁ προηγούμενος καὶ σκευοφύλαξ τῆς
 - - - μονῆς τοῦ ἁγίου Διονυσίου Ἰωάννης ἱερομόναχος». ἦν οὖν
 ὁ κώδις, οἶμαι, τῆς ἐν ὄρει τῷ Ἄθῳ μονῆς τοῦ Διονυσίου, Χρυ-
 σάνθῳ τῷ Νοταρᾷ πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύμων ἐκδοθεὶς, ὑπο-
 σχεθέντι τούτων ἀναγνόντι δοῦναι πάλιν αὐτῇ τῇ μονῇ. τούτου μὲν
 οὖν τὸ πρόωπιστον φύλλον ἐστὶ πρόοδατον, πίνακα τῶν ἐν αὐτῷ
 τούτῳ τῷ κώδιι γραφῶν ἐμπεριλαμβάνον ἐν ἐπιτομῇ· αἱ δὲ καθ'
 εἰρμόν οὕτως ἔχουσιν.

1. «Τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου πατριάρχου Ἀντιοχείας ἀποκρίσεις
 πρὸς τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ ἐπερωτήσεις παρά τινων ὀρθοδόξων,
 περὶ διαφόρων ὑποθέσεων». Ἀρχ. «Ἐρώτησις. τί ἐστὶ τὸ ση-
 μεῖον τοῦ τελείου χριστιανῶς; Ἀπόκρισις. πίστις ὀρθὴ καὶ ἔργα
 εὐσεβῆ» κτλ., φ. 2-89. κεφάλαια δοσκαίδεκα, ἄπερ ὄρα παρὰ
 τῷ Migne, Patrol. graec. τ. 89, σ. 329 κέ.

2. «Θεοδωρήτου ἐπισκόπου πόλεως Κύρου» κτλ. πίναξ ρε'
 κεφαλαίων, ἐκτυπωθεὶς ἀπαρλλάκτως ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ (σ. 1-
 15)· κατέχει δὲ φύλλα τοῦ κώδικος ἐννέα (90^α-98^α).

3. «Θεοδωρήτου ἐπισκόπου πόλεως Κύρου, ἐνός τῶν ἐν Χαλ-
 κηδόνι γλ' ἁγίων πατέρων, πρὸς τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ ἐπερω-
 τήσεις παρά τινος τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐπισκόπων» ἀποκρίσεις (φ.
 98^α-170^α), ἀποτελοῦσαι κεφάλαια συνηριθμημένα οὐχ ὡς ἐν τῷ
 πίνακι ρε', ἑκατὸν ἐξήκοντα δὲ καὶ ἐν, ἃ νῦν ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ
 περιέχεται, σ. 16-150. ἐξηγράφητο δὲ ταῦτα δι' ἐμὲ λίαν ἐπι-
 μελῶς Ἡλίας ὁ Παπτόπουλος.

Въ старомъ весьма краткомъ каталогѣ библиотеки подворья Св. Гроба рукопись помѣчена № 452, въ моемъ же недавно составленномъ каталогѣ и еще неоконченномъ, № 273. Она заключаетъ въ себѣ 206 пергаментныхъ листовъ, длиною въ 255 миллиметровъ и шириною въ 195. Самый текстъ написанъ въ одинъ столбецъ по 30 строкъ на каждой полной страницѣ; текстъ занимаетъ, приблизительно, 30 миллиметровъ ширины, 30 миллиметр. вышины. Гдѣ прежде была рукопись, видно изъ вычеркнутыхъ словъ, часть которыхъ за исключеніемъ словъ, поставленныхъ мною въ скобки для пополненія смысла, я прочелъ такимъ образомъ: «[Св. монастырь Св. Діонисія даетъ] господину господину Хрисапеу [блаженнѣйшему патриарху] Іерусалима, для прочтенія [подъ условіемъ возвращенія, такъ какъ рукопись есть] достояніе того же монастыря. 1716 Іюля. — † Бывшій игуменъ и ризничій [Св.] монастыря Св. Діонисія іеромонахъ Іоаннъ». Я полагаю, что эта рукопись изъ монастыря Св. Діонисія на горѣ Аѳонѣ была дапа Хрисапеу Нотарасу, Іерусалимскому патриарху, который обѣщалъ по прочтеніи возвратитъ ее обратно тому же монастырю. Первый листъ въ рукописи добавочный и заключаетъ краткій указатель сочиненій этой рукописи, расположенныхъ въ слѣдующемъ порядкѣ:

1. «Отвѣты Св. Анастасія, патриарха Антиохіи, на вопросы, обращенные къ нему нѣкоторыми православными, касательно различныхъ предметовъ». Начало: 'Ερώτησις. τί ἐστι τὸ σῦναιον τοῦ τελείου χριστιανοῦ; 'Απόκρισις. πίστις ὀρθή καὶ ἔργα εὐσεβῆ и пр., л. 2—89. 12 главъ, которыя см. у Migne, Patrolog. Graec. т. 89, стр. 329.

2. Указатель 160 главъ сочиненія Θεодорита Киррскаго, напечатанный безъ измѣненія въ нашей книгѣ (стр. 1-15). Указатель обнимаетъ собой девять листовъ рукописи (отъ 90^а-98^а).

3. «Отвѣты Θεодорита, епископа города Кирра, одного изъ 630 святыхъ отцовъ Халкидонскаго собора, на вопросы, обращенные къ нему отъ одного изъ епископовъ Египта», листъ 98^а—170^а. Это сочиненіе, которое мы нынѣ печатаемъ, по копіи составленной прилежно для насъ г. Илией Раптопулосомъ, заключаетъ въ себѣ не 160 главъ, какъ въ предыдущемъ указателѣ, а 161.

4. «Ἐπαπορητικά κεφάλαια κατὰ Ἰουδαίων» ἀνώνυμα κδ', ὧν ἡ ἀρχή· «α'. Εἰ καθολικὸν ἀγαθὸν ὁ νόμος, διατί παντὶ ἔθνει οὐκ ἐδόθη, ἀλλ' ἐνὶ μόνῳ» κτλ., φ. 170^β-173^α.

5. «Ἀναστασίου πατριάρχου Ἀντιοχείας θεωρία περὶ τοῦ κατ' εἰκόνα», ἧς ἡ ἀρχή· «Οὐ μίαν τινὰ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ὁ ἄνθρωπος κέκτηται», φ. 173^α-175^α. Migne τ. 89, σ. 1144.

6. «Ἄλλη θεωρία», ἧς ἡ ἀρχή· «Ὅρᾷται κάλιν ὡς ἐν εἰκόνι τινὶ καὶ τύπῳ», φ. 175^β. Migne τ. 89, σ. 1148.

7. «Κατὰ πόσους τρόπους τὸ κατ' εἰκόνα; κατὰ ζ'». Ἀρχ. «Κατὰ τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν καὶ αὐτεξούσιον» κτλ., φ. 176^β.

8. «Μαξίμου μοναχοῦ τί ἐστιν ὀργή Θεοῦ; Ἀρχ. «Ὅρτῃ Θεοῦ ἐστὶ κατὰ μίαν ἐπιβολήν» κτλ., φ. 176^β.

9. «Ἀναστασίου πατριάρχου Ἀντιοχείας περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα». Ἀρχ. «Τῶν μετὰ τὴν ἄκτιστον καὶ ἄτρεπτον φύσιν πραγμάτων» κτλ., φ. 178^β-181^β.

10. «Ἀνατόλιος ὁ τῆς Λαοδικέων Συρίας ἐπίσκοπος γενόμενος εἶπεν: Πάσης ἐννεακκαίδεκατηρίδος» κτλ., φ. 181^β-182^β.

11. «Περὶ φύσεως ἀνθρώπου λόγος κεφαλαιώδης Νεμσιού ἐπισκόπου Ἐμέσης». Ἀρχ. «Τὸν ἄνθρωπον ἐκ ψυχῆς νοερᾶς» κτλ., φ. 182^β-185 (ἐπιτομή τοῦ παρὰ τῷ Migne κειμένου λόγου, τ. 40, σ. 504 κέ). Ἔπονται δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ φύλλα εἴκοσι, προστεθέντα τῷ κώδικι τῇ ιδ' ἑκατ., ὧν τὰ πρῶτα πέντε μεμβράναι, φ. 186-190.

12. «Περὶ ἐκκλησιαστικῆς μυσταγωγίας· περὶ τοῦ τίνων σύμβολα κατὰ τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν ἐπὶ τῆς θείας συνάξεως καθέστηκε. κυρίῳ Θεοχαρίστῳ Μάξιμος ταπεινὸς μοναχός», φ. 186-199^β. Migne τ. 91, σ. 657 κέ.

13. «Ἀναστασίου, πρεσβυτέρου καὶ ὁμολογητοῦ, ἐρμηνεῖα τῶν ἑορτῶν ἐν συντόμῳ», ἧς ἡ ἀρχή· «Καὶ ἵνα ἀπὸ τῶν παλαιῶν ἑορτῶν ἄρξωμαι» κτλ., φ. 199^β-205^β.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τῷ κώδικι περιέχεται, γεγραμμένῳ, καθάπερ εἴρηται, περὶ τὸ μέσον τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος· δῆλον δ' ἐντεῦθεν, ὅτι τῶν ἀποκρίσεων ὁ πατήρ, Θεοδώρητος ὁ Κύρρου φημί,

4. «24 анонимныя главы съ вопросами противъ Иудеевъ». Нач. α'. Εἰ καθολικὸν ἀγαθὸν ὁ νόμος, διατί παντὶ ἔδνει οὐκ ἔδόθη, ἀλλ' ἐνὶ μόνῳ и пр., листъ 170³—173².

5. «Мнѣніе Анастасія, патріарха Антиохіи, касательно каг' εἰκόνα». Нач. Οὐ μίαν τινὰ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ὁ ἀνθρώπος κέχτηται, листъ 173²—175². Migne т. 89, стр. 1144.

6. «Другое мнѣніе». Нач. Ὁράται πάλιν ὡς ἐν εἰκόνι τινὲ καὶ τύπῳ, листъ 175³. Migne т. 89, стр. 1148.

7. «Сколькими способами объясняется созданіе челоѣка каг' εἰκόνα? семью способами». Нач. Κατὰ τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν καὶ αὐτεξούσιον, листъ 176³.

8. «Что такое гнѣвъ Божій? статья монаха Максима». Нач. Ὁργή Θεοῦ ἐστὶ κατὰ μίαν ἐπιβολήν, листъ 176³.

9. «Анастасія, патріарха Антиохіи, сочиненіе о праздникѣ Пасхи». Нач. Τῶν μετὰ τὴν ἄκτιστον καὶ ἄτρεπτον φύσιν πραγμάτων и пр., листъ 178³—181³.

10. Отрывокъ касательно Пасхи, который такъ начинается: Ἀνατόλιος ὁ τῆς Λαοδικέων Συρίας ἐπίσκοπος γενόμενος εἶπεν Πάτρης ἐννακαίδεκατηρίδος и пр., листъ 181³—182³.

11. «О природѣ челоѣка слово Немесія, епископа Емесы». Нач. Τὸν ἀνθρώπον ἐκ ψυχῆς νοερᾶς, листъ 182³—185 [сокращенная передача подобнаго текста, находящагося у Migne, т. 40, стр. 504].—Слѣдуютъ въ рукописи двадцать листовъ, прибавленныхъ въ XIV вѣкѣ; пять первыхъ листовъ изъ пергамента.

12. О церковной мистагогii; сочиненіе Св. Максима Исповѣдника, листъ 186—199³. Migne т. 91, стр. 657.

13. «Анастасія, пресвитера и исповѣдника, сокращенное объясненіе праздниковъ». Нач. Καὶ ἵνα ἀπὸ τῶν παλαιῶν ἑορτῶν ἄρξωμαι, листъ 199³—205³.

Вотъ что заключается въ рукописи, написанной, какъ мы уже сказали, около середины X в. Отсюда ясно, что имя составителя этихъ отвѣтовъ, пачиная съ X вѣка, исчезаетъ, а впоследствии вѣмъ-либо изъ переписчиковъ гадательно замѣняется ложнымъ именемъ Юстина, можетъ быть на томъ основаніи, что

τοῦ δεκάτου παρελθόντος αἰῶνος ἀφανῆς γενόμενος ὑστερον ἀπέβη
 ψευδώνυμος, προσγραφεισῶν Ἰουστίνου τῶν ἀποκρίσεων αὐτοῦ παρά
 πνος ἀντιγραφείως εἰκαστικῶς, ὡς οἶμαι, διὰ τὸ εὐρεθῆναι ταύ-
 τας Ἰσως ὑπ' αὐτοῦ ἐν κώδικι συγγραφᾶς ὡσαύτως Ἰουστίνου
 περιέχοντι. οὕτως οἶμαι τὴν ἀρχὴν ὁ παρισιακὸς ἔχει κώδιξ·
 τούτου γὰρ τὸ κείμενον οὐ μόνον πολλαχοῦ λεκτικῶς ἐστὶ διά-
 φορον τοῦ σφόδρα παλαιτέρου κώδικος ἡμῶν, τοῦ ἱεροσολυμι-
 τικοῦ, ἀλλὰ δὴ καὶ πολλαπλῶς ἐφθαρμένον, ὡς ἐμήνησε τὰ ση-
 μειώματα τῆς ἡμετέρας ταυτησί· τυπώσεως. πρὸς δὲ τούτῳ καὶ
 τῶν κεφαλαίων αὐτῶν ἢ τάξεις ἐν τῷ κώδικι τῷ παρισιακῷ διάφορος
 οὖσα τῆς ἐν τῷ παλαιτέρῳ τούτου, τῷ ἱεροσολυμιτικῷ, οὐ συμ-
 κράν, οἶμαι, τοῖς παραβάλλουσιν ἀμφοτέρας ἐκπληρῆν ἐμποιεῖ καὶ
 πρὸς τὸν ἥττονα τῶν ἀποκρίσεων ἀριθμὸν ἀφορῶσι τοῦ γαλλι-
 κοῦ κώδικος. οὐδὲν ἂν τις εἰκάσειεν, οἶμαι, δικαίως, ὅτι τού-
 νόματος ἀφανισθέντος τοῦ συγγραφέως ἔκ τινος τῶν ἀντιγράφων,
 ἐν ᾧ καὶ τῶν ἀπολογητικῶν τοῦ χριστιανισμοῦ συγγραφῶν ὑπῆρχε
 συγγράμματα, καὶ δὴ καὶ τοῦ μάρτυρος Ἰουστίνου, ἔτι δὲ καὶ
 τοῦ τούτου τοῦ ἀντιγράφου κολωβῶ τυγχάνοντος, ἢ καὶ τὰ
 φύλλα συμπεφυρμένα τῆς συγγραφῆς τοῦ Θεοδοῦργίου ἔχοντος.
 ἕτερος ὑστερον ἀντιγραφάμενος ὡς εἶχε τοῦτο τὴν ἐν αὐτῷ συγγρα-
 φῆν εἰκαστικῶς ἐπέγραψεν Ἰουστίνου, νομίσας αὐτὴν προσήκειν ᾧ συγ-
 γραφεῖ προτεταγμένα συνυπῆρχε συγγράμματα, Ἰουστίνου, μεταβα-
 λῶν ἅμα φράσεις ἢ λέξεις εἰς ἕτερας διὰ φθορὰν ἢ δυσδιάκριτον τοῦ
 πρωτοτύπου κατάστασιν. οὕτω τοίνυν ἐγὼ τὴν γένεσιν ἐρμηνεύω τοῦ
 διαφόρου τὴν τάξιν ἀντιγράφου τοῦ Παρισίου. διὸ καὶ περιττῶς
 ἂν εἰκάσιμι Θεοδοῦργίου μᾶλλον εἶναι τὰς ἐν αὐτῷ γραφάς, ἃς
 οἱ θεολόγοι τῶν Ἰουστινείων ἔργων ἔσω βάλλουσιν, οἷον τὴν «Ἐκθε-
 σιν τῆς ὀρθῆς πίστεως», τὴν «Ἀνατροπὴν δογμάτων τινῶν ἀρι-
 στοτελικῶν», μάλιστα δὲ τὰς «Ἐρωτήσεις χριστιανικὰς πρὸς τοὺς
 Ἕλληνας»· ταύτας γὰρ ἀπάσας τὸ παρισιακὸν ἀντίγραφον μέσον
 ἐμπερικλείει τῶν ἀπολογιῶν Ἰουστίνου τε καὶ Ἀθηναγόρου.

Ἐγὼ δὲ νῦν ἐκδιδοὺς τὰς ἀποκρίσεις τοῦ Θεοδοῦργίου, ὡς ἐν
 τῷ κώδικι τῷ παλαιῷ περιέχονται, τὸ κατὰ δύναμιν εἰργάσθη, ἵνα
 τοῦτο τὸ περὶ αὐτὰς βιβλίον ἢ σφαλμάτων ἄμειστον ἐν

въ той же рукописи содержатся также сочиненія Юстина. Такое начало, я думаю, имѣетъ Парижская рукопись. Ея текстъ не только разнится во многихъ мѣстахъ въ словахъ отъ гораздо болѣе древняго Иерусалимскаго списка, но и значительно испорченъ, какъ указываетъ нашъ критическій аппаратъ. Точно также и порядокъ главъ въ Парижской рукописи, отличаясь отъ нашей гораздо болѣе древней, повергаетъ въ немалое удивленіе лицъ, сравнивающихъ обѣ рукописи, и обращающихъ вниманіе на меньшее число отвѣтовъ въ Парижской рукописи. И такъ, какія бы предположенія кто ни строилъ, по моему мнѣнію, каждый можетъ съ большой вѣроятностью придти къ заключенію, что по исчезновеніи имени писателя изъ какой то копии, заключавшей не только сочиненія Θεодорита, но, вѣроятно, и сочиненія апологетовъ христіанства, а въ томъ числѣ и мученика Юстина, переписчикъ гадательно приписалъ сочиненіе Θεодорита Юстину. Къ этому могло побудить переписчика то обстоятельство, что сочиненіе, можетъ быть, было неполно и лишено заглавія и, къ тому еще, вѣроятно, листы его были спутаны; вслѣдствіе этого переписчикъ подумалъ, что это произведеніе должно принадлежать тому автору, чьи сочиненія находились раньше въ рукописи, т. е. Юстину, и приписалъ этому послѣднему сочиненіе Θεодорита. Такимъ образомъ, объясняю я происхожденіе Парижской и притомъ различающейся по порядку изложенія копии. И при томъ тѣ сочиненія, которыя богословы исключили изъ твореній Юстина, какъ напримѣръ: «Изложеніе правой вѣры», «Опроверженіе нѣкоторыхъ аристотелевскихъ ученій», а въ особенности: «Вопросы христіанскіе, обращенные къ язычникамъ», по моему предположенію скорѣе принадлежатъ такъ же Θεодориту. Именно всѣ эти сочиненія заключаетъ въ себѣ Парижская рукопись среди апологій Юстина и Аепнагора.

Я же, издавая теперь отвѣты Θεодорита въ томъ видѣ, какъ они находятся въ древней рукописи, старался по возможности, чтобы наша книга была свободна отъ ошибокъ въ

τῶ κειμένῳ ἐν δὲ ταῖς ὑπὸ τοῦτο λατινικαῖς ὑποσημειώσειςι τὰ τε γραφικὰ τοῦ κώδικος ἀμαρτήματα προσέθηκα, τὰς τε παραπομπὰς εἰς βιβλία Γραφῶν ἱερῶν, ἐπὶ συμπληρώσει τῶν ὑπὸ προτέρων ἐκδοτῶν, μάλιστα δὲ τοῦ Otto, δεδηλωμένων, τὰς τε διαφερούσας ἐν τῷ κώδικι τῷ παρισιακῷ λέξεις ἢ φράσεις, ὡς ταύτας Μαρβῆ-νός τε καὶ Otto καὶ Nolte δεδηλώκασιν, ἔτι δὲ τὰς ὑπὸ τε τούτων καὶ τινῶν ἑτέρων προγεγενημένας εἰκαστικὰς διορθώσεις ἢ συμπληρώσεις ὧν οὐκ ὀλίγας, μάλιστα δὲ τὰς ὑπὸ Σουλβουργίου τοῦ ὕψιουστάτου γεγραμμένας, ὁ πλαιῖός νῦν ἐβεβαίωσα κώδιξ. προσέθηκα δὲ καὶ διορθώσεις τινάς, εἰνὰ τε παρατηρήματα, τοῦ κειμένου μέρη τινὰ συσχετίζοντα πρὸς ἑτέρας τοῦ Θεοδώρητου συγγραφάς, καὶ μηνύματα διὰ τόπους, ἐν οἷς ἐγὼ λέξεων ἢ φράσεων ἐλλείψεις διεγίνωσκον. περὶ δὲ τούτων τῶν ὑποσημειώσεων ἐν τῷδε τῷ προλόγῳ προλυπραγμονῆσαι περιττὸν εἶναι μοι δοκεῖ, τοῦ τῆς συγγραφῆς ἀναγνώστου μόνου ταύτας ἐπεξερχομένου γνώμην οἰκείαν ἀποφύνασθαι δυναμένου· εἴ τι δ' ἐν αὐταῖς ἐγκαίρως οὐ προσετέθη, τοῦτο πρὸς τῷ τέλει τῆςδε μεμνῆνυται τῆς βίβλου. τέλος δὲ τοῖς ἀναγινώσκουσι χάρισθεις πίνακας ἐν αὐτῇ τρεῖς ἐθέμην, τὸν μὲν ἀναγράφοντα τόπους Γραφῶν ἱερῶν, ὧν ὁ Θεοδώρητος ἐμνήσθη, ἢ κατὰ διάνοιαν εἶχε, τὸν δὲ τὰ ἐν αὐτῷ τῷ κειμένῳ κυρίως ὀνόματα μηνύοντα, τὸν δὲ λέξεις ἢ φράσεις, ὡς οἶμαι, σημειωτέας ἰδίᾳ.

текстѣ. Въ дополненіе къ библейскимъ цитатамъ, указаннымъ прежними издателями, въ особенности Otto, я прибавилъ въ латинскихъ примѣчаніяхъ подъ текстомъ, какъ ошибки переписчика рукописи, такъ и ссылки на біблію. Кромѣ того, я помѣстилъ варианты словъ и предложеній Парижской рукописи, такъ, какъ ихъ указали Маранъ, Отто и Нольте, и отличные отъ моей рукописи. Далѣе, мною прибавлены еще нѣкоторыя догадки и дополненія, сдѣланныя какъ упомянутыми, такъ и нѣкоторыми другими авторами съ цѣлью исправленія текста. Не малое число этихъ поправокъ, сдѣланныхъ въ особенности остроумнѣйшимъ Силбургіемъ, теперь подтверждено нашею древнею рукописью. Съ моей стороны прибавлены еще нѣкоторыя поправки, а также нѣсколько замѣчаній, указывающія на связь нѣкоторыхъ частей данного сочиненія съ другими сочиненіями Θεодорита, а также и указанія мѣстъ, гдѣ, по моему мнѣнію, находятся пропуски. Мнѣ кажется бесполезнымъ распространяться въ моемъ предисловіи объ этихъ примѣчаніяхъ, такъ какъ высказать собственное мнѣніе можетъ только одинъ читатель сочиненія, разсматривающій ихъ. Все не прибавленное въ этихъ примѣчаніяхъ своевременно, помѣщено въ концѣ этой книги. Наконецъ, въ угоду читателямъ я составилъ три указателя: одинъ изъ нихъ приводитъ всѣ библейскія мѣста, на которыя ссылается Θεодоритъ, или которыя онъ подразумѣвалъ; второй—собственныя имена, встрѣчающіяся въ текстѣ, а третій—слова и выраженія, которыя, по моему мнѣнію, должны быть отмѣчены.

INDEX NOTARUM.

- cod.** Metochii S. Sepulcri codex 273, X saeculi.
- ed.** }
C } Codex Parisinus 453, anni 1363, collatus a Ma-
Regius } rano, Nolte et Ottone.
- Clarom.** Codex Claromontanus LXVII a. 1541 collatus a
Marano.
- Stephanus.** Editio princeps operum S. Iustini. Lutetiae 1551.
- Sylburgius.** Editio Sylburgiana op. S. Iustini. Heidelb. 1593.
- Wolfius.** Annotationes Hieron. Wolfii in edit. Sylburgii.
- Maranus.** Editio Maraniana op. S. Iustini. Parisiis 1742.
- Nolte.** Ioan. Henrici Nolte collatio codicis C (Migne,
Patrolog. graecae t. VI, col. 1779-1786).
- Langus.** Ioannis Langi versio latina in edit. Sylburgii.
- Otto.** Corpus apologetarum ed. Io. Car. Theod. Otto.
Volumen v.
-

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΚΥΡΟΥ,

ἐνὸς τῶν ἐν Χαλκηδόνι χλ' ἁγίων πατέρων, πρὸς τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ ἐρωτήσεις
παρὰ τινος τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐπισκόπων.

(Πίναξ αὐτῶν).

α'. Εἰ εἷς ἐστὶ θεὸς ὁ θεός, ὁ δὴλον ὅτι κατὰ πάντα κέκτηται
τὸ ἓν, τὸ ἀπλοῦν ἢ τὸ σύνθετον. πῶς οὖν τοῦ πατρὸς γεννήσαντος
καὶ τὰ ἐξῆς;

β'. Εἰ ἔχει ὁ θεὸς ὑποστάσιν ὑπάρχουσαν ἢ βουλήν ἐνυπάρ-
χουσαν καὶ υἱὸν ἐνυπάρχοντα, πῶς ἐκ τοσοῦτων συγχεόμενος ἀπλοῦς
ὀνομάζεται;

γ'. Εἰ ἀπλοῦν μὲν τὸ καθ' ἑαυτό, ὡς ἐπὶ τῶν κατὰ γράμ-
ματα στοιχείων, οἷον ἰῶτα, σύνθετον δὲ τὸ μεθ' ἑτέρου, οἷον πῖ,
πῶς ὁ θεὸς ἀσύνθετος λέγεται;

δ'. Εἰ τῶν θείων ὑποστάσεων ἡ ἔνωσις ἐστὶν ἀδιαίρετος,
πῶς δύνανται τρεῖς ὑποστάσεις καὶ τρία ὀνομάζεσθαι πρόσωπα;

ε'. Εἰ τὸ μὲν θεὸς τῆς οὐσίας, τὸ δὲ πατήρ τοῦ προσώπου
ἐστὶ θελωτικόν, πῶς ταῦτόν τὸ λέγειν υἱὸν θεοῦ τῷ λέγειν υἱὸν
τοῦ πατρὸς;

ζ'. Εἰ κατὰ τὴν ἡμετέραν φύσιν, εἴ τι γέννημα, τοῦτο τῷ
γενήσαντι ὁμοούσιον, πῶς οὐχὶ κατ' αὐτὴν εἴ τι γεγέννηται, μεθ'
οὐ ὑπάρχει τοῦ γενήσαντος καὶ ἐξῆς;

3 cod. χαλκηδῶνι. 4 ἐξαίγυπτου. 5 δηλονότι καταπάντα. 6 τοσύνθετον.
7 ταῖς. 8 εἶχει. 11 καθ' αὐτό. 12 μεθέτερου. 17 τῷ] τὸ. 20 κα-
τάτην || μεθεῶ.

τ. Εἰ ἡ θεία οὐσία μία κἀθέστηκε, πῶς τὴν ἐνανθρώπησιν καὶ τὴν ἔκθεσιν καὶ τὴν ἐνοίκησιν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ μόνῃ τῷ θεῷ λόγῳ τινὲς περιάπτουσι καὶ ἐξῆς;

η'. Οἱ λέγοντες ἠνώσθαι τῇ τοῦ δούλου μορφῇ τὸν ἀληθῶς καὶ κυρίως ὄντα υἱόν, πῶς δοῦδι υἱῶν οὐ λατρεύουσιν;

θ'. Εἰ τὸ περιέχον μείζον μὲν ἔστι τοῦ περιεχομένου κατ' οὐσίαν, ἦττον δὲ κατ' ἀξίαν, οὐρανὸς καὶ γῆ ἀγγέλων οἶκος καὶ τὰ ἐξῆς.

ι. Εἰ τὸ περιέχον ἐπὶ φρουρᾷ καὶ συντηρήσει ἔστι τοῦ περιεχομένου, πῶς ὁ θεὸς περιέχων τὸ πᾶν οὐκ ἐπὶ φρουρᾷ καὶ τὰ ἐξῆς;

ια'. Ἐπειδὴ συνεχῶς ὁ κύριος υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ οὐχὶ τῆς ἀνθρώπου ἑαυτὸν ὀνομάζει, καὶ διὰ τοῦτο πειρῶνται οἱ ἄπιστοι δεῖκνῆναι ὡς ἐκ γαμικῆς συναφείας ὁ δεσποτικὸς γέγονε τόκος καὶ τὰ ἐξῆς.

ιβ'. Εἰ οἱ εὐαγγελισταὶ Ματθαῖός τε καὶ Λουκᾶς τὸ κατὰ σάρκα γενεαλογοῦντες τὸν κύριον, ὃ μὲν τὴν κατὰ φύσιν, ὃ δὲ τὴν κατὰ νόμον αὐτοῦ γενεαλογίαν συνέγραψε, πῶς ὁ Λουκᾶς οὐ δεῖκνεται τῷ Ματθαίῳ μαχόμενος, πλείονας τοὺς κατὰ νόμον τῶν κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐξῆς;

ιγ'. Εἰ κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον ὁ ἀδελφὸς τοῦ τελευταίου σπαντος ἄ παιδος τὴν γυναῖκα λαμβάνων ἐπαιδοποιεῖ ἐξ αὐτῆς κατὰ φύσιν ἑαυτῷ.

ιδ'. Εἰ ὁ προλεχθεὶς νόμος πρὸ τοῦ Δαυὶδ τοῖς Ἰσραηλίταις ἐνέταλτο, πῶς ὁ Ματθαῖος τῶν κατὰ φύσιν πατέρων πρὸ τοῦ Δαυὶδ καὶ μετ' αὐτὸν ἐπίσης ἐμνημόνευσεν, ὃ δὲ Λουκᾶς τῶν κατὰ φύσιν πρὸ τοῦ Δαυὶδ καὶ τὰ ἐξῆς;

ιε'. Ἐπειδὴ ὁ Ἡσαίας προφητεύων εἰς τὸν Χριστὸν ἀναφέρει "τὴν γενεάν αὐτοῦ τίς διηγήσεται", ἐπὶ δυσδιηγήτου ἢ ἀδιηγήτου λέγει καὶ ἐπὶ τῆς θεότητος ἢ τῆς σαρκός;

ις'. Εἰ τὴν ἀρχαίαν λατρείαν ἀνέβλεν ὁ θεὸς ὡς μὴ ἀρεσκόμενος αὐτῇ, ἀντισηγήγαγε δὲ τὴν χριστιανῶν, πῶς τὴν πλάνην κατέλικεν ἀνεκρίζωτον;

8 cod. περιάπτουσι. 7 κατοσίαν ἢ καταξίαν. 17 κατανόμον. 25 με-
ταπὸν. 27 ἱσαίας. 28 ἐπισυδοδιηγήτου. 30 ἀρχαίαν.

ιζ'. Εἰ τὰ μέλλοντα γίνεσθαι προφήται καὶ ἀπόστολοι προ-
εἶπον καὶ τινες τῶν Ἑλλήνων, πόθεν οἱ κρείττους γνωρίζονται,
γεγενημένης τῆς ἐκατέρων προρρήσεως;

ιη'. Εἰ πάντες ἐν τῇ ἀναστάσει οἱ ἡμαρτηκότες κολάζονται,
5 πλέον δὲ οἱ εἰδότες τὸ θέλημα καὶ μὴ ποιήσαντες, τί τὸ κέρδος
τοῦ χριστιανοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνοῦ;

ιβ'. Εἰ πάσῃ δυνάμει ἔσπευσαν οἱ αἰρετικοὶ γνῶναι τὴν τῶν
δογμάτων ἀλήθειαν καὶ οὐκ ἴσχυσαν, πῶς οὐκ ἄδικον τούτους
κολάσει ἐμβάλεῖν;

ιδ'. Εἰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν αἰρετικῶν δυνάμεις καὶ θαύ-
ματα ἐνεργοῦνται, πῶς οὐκ ἀνάγκη ἐκ τούτων ἐν τῇ πλάνῃ βε-
βαιουῦσθαι ἐκείνους;

κα'. Εἰ ἐν τοῖς ἀλογοῖσι καὶ ἠδομένοις τὸ παθητὸν διαδει-
κνυται, τούτων δὲ οἱ ἐν τῇ κρίσει μετέχουσι, πῶς ἀπάθειαν ἐν
5 τῇ ἀναστάσει κομίζονται;

κβ'. Εἰ τροπῆς γνώρισμα τὸ τὰ καλὰ καὶ τὰ φαῦλα λαμβά-
νειν εἰς ἔννοιαν, πῶς ἄτρεπτοι οἱ κολαζόμενοι, τὴν τῶν δικαίων
ἐννοοῦντες ἄνεσιν καὶ τὰ ἐξῆς;

κγ'. Εἰ τὴν γνῶσιν καλοῦ καὶ κακοῦ παρὰ θεοῦ σὺν τῷ
10 εἶναι εἰλήφαμεν, πῶς οὐκ αἴτιος ἑκατέρου ὁ τῇ φύσει ταῦτα ἐνθεῖς
πρὸς τὴν αὐτῶν ἐκπλήρωσιν;

κδ'. Εἰ τὰ προλεχθέντα δέδωκεν ὁ θεός, στεφανοῖ δὲ καὶ
κολάζει πρὸς ἅ ἕκαστος ἔπραξε, πῶς δικαίως ἀμφοτέρα ποιεῖ,
παρ' αὐτοῦ δεδομένα;

κε'. Εἰ τὰ σωματικώτερον περὶ θεῶν παρὰ τῶν Ἑλλήνων
καὶ περὶ θεοῦ παρὰ τῶν προφητῶν εἰρημένα κατὰ ἀλληγορίαν
ἔχει τὴν νόησιν, πῶς οὐ μῦθος ἀμφοτέρα;

κς'. Εἰ διὰ τὴν ἀντίδοσιν τῶν ἐκάστῳ βεβιωμένων ἀνάστα-
σις γίνεται, πῶς οὐ περιπτώως τὰ βρέφη ἢ καὶ τὰ ἐν γαστρὶ τε-
3) λευτήσαντα ἀναστήσονται;

κζ'. Εἰ ἐφευσεμένον καὶ μάταιον τὸ τῶν αἰρετικῶν ὑπάρχει

5 cod. μηκοῖσαντες. 7 αἰρετικοί. 10 αἰρετικῶν. 11 οὐκ ἀνάγκη || πλάνη.
19 συντῶ. 24 παρ' αὐτοῦ. 29 γαστρὶ. 31 αἰρετικῶν.

βάπτισμα καὶ ἡ χειροτονία, πῶς τοὺς τῆ ὀρθοδοξία προσφύγοντας οὕτως βαπτίζουσιν, οὕτως χειροτονοῦσιν;

κγ'. Εἰ οὐχ ἔμμενεν ὁ Ἰωβ ἀρασάμενος τὴν ἡμέραν, δὴλον ὅτι ὡς δίκαιος εἰσπρόσβη. τὸν οἰκεῖον ὁ Θεὸς ἀνέστρεψεν ὄρον καὶ ἀνάγκη ζητεῖν κτλ.

κδ'. Εἰ ἡ τῶν καλῶν παρατήρησις ὑπὸ τῶν ἐνοσῶν ἴν ἀπηγόρευται, διατί ταύτην οἱ βουλόμενοι ἀκωθεῖσθαι οὐ δύναται;

κε'. Εἰ εἰς θάνατον καὶ φθορὰν οἱ ἄλειτουργοὶ τοὺς ἐχθροὺς λαμβάνουσι, πῶς εἰς ζωὴν μέλλων ὁ Χριστὸς τοὺς ἀνθρώπους εἰσαγαγεῖν, ἄλλοις τοὺς ἀποστόλους ὠνόμασεν;

κη'. Εἰ σὸφρονι λογισμῶν τὰς γαμικὰς ἡδονὰς οἱ ἰναχοὶ ἀπεστράφησαν, διατί καθ' ἑκτονος φαντάζονται; καὶ εἰ μυστηρίων δεῖ ἀπέχεσθαι.

κς'. Εἰ τῷ σίτῳ συναυξάνασθαι τὰ ζιζάνια ὁ Χριστὸς ἀπηγόρευσε, πῶς τὰ ζιζάνια πεπλήθυνται, ὁ δὲ σίτος ἐξέλειπε.

κζ'. Εἰ πρὸ τοῦ πάθους ὁ κύριος ἠύχαστο τηρηθῆναι πρὸ τοῦ πατρὸς τοὺς μαθητάς, μετὰ δὲ ταῦτα Ἰούδας ἀπέλυται πῶς ἐδέχθη ἡ εὐχὴ;

κς'. Εἰ ὁ θεὸς ἐστὶ δημιουργὸς τῆς κτίσεως, πῶς τὰ ἄλλωνίου τελέσματα ἐν τοῖς τῆς κτίσεως δύνανται μέρεσιν;

κη'. Εἰ ἐκπαίδευσθη Μωυσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, πῶς ἀστρονομίαν καὶ γεωμετρίαν καὶ ἀστρολογίαν οὐ μετήγει;

κθ'. Εἰ πάντα τὰ ὕδατα αἷμα ὑπὸ Μωυσέως γέγονε, πῶς λέγει ἡ γραφὴ τὸ "ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ ἑκατόνδ' ὡσαύτως";

κθ'. Πῶς ὁ Μωυσῆς τὰ τοῦ Ἰωσήφ ὅσα ἐπιφερόμενος ἐναντία ἑαυτῷ ἐνομοθέτησεν, ἀκάθαρτον τὸν ἀπτόμενον νεκροῦ λέγων;

κθ'. Εἰ τὴν τῶν Φαρισαίων ἐσχηματισμένην εὐλάβειαν ἐλέγχων ὁ κύριος ἔλεγεν ὅτι "τάφοι κεκοιμημένοι εἰσὶ", τί ἄτοπον ἐργάζονται Ἕλληνες τοὺς νεκροὺς μυστατιζόμενοι;

κθ'. Εἰ πεπλήρωτο ὁ οἶκος ἔνθα ὁ κύριος ἦν, πῶς οἱ τὴν ὄροφὴν καθαιροῦντες καὶ τὸν παράλυτον μετὰ τῆς κλίνης καθιέντες τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ οὐκ ἐπλήξαν;

7 ταύτην οἱ] cod. ταύτην. 12 καθύπευθε. 24 ὡσαύτως. 27 ἐσχηματισμένην. 81 ὄροφην. 82 ἐντε.

μ'. Εἰ ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ ἄγγελος φύλαξ καθέστηκεν, οἱ δὲ ἄνθρωποι αὐξήσιν καὶ μείωσιν δεχόμενοι, ὡς ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, ποίαν λειτουργίαν οἱ ἄγγελοι μειούμενοι τότε ἐπλήρουν;

μα'. Εἰ νεύματι θεῖῳ αἱ νεφέλαι τὸν ὑετὸν καταπέμπουσι, διατί οἱ ἐπαιδοὶ ἔνθα βούλονται χαλάσας ἀμέτρους καὶ ὑετοῦς ἀκοντίζουσιν;

μβ'. Εἰ θνητὴν ὁ θεὸς τὴν ἡμετέραν ἔκτισε φύσιν, πῶς λέγει ὅτι ὁ θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησε;

μγ'. Εἰ τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις ὡς θνητὴ τὸ οἰκεῖον ἐπιγινώσκει πέρας, ὁ δὲ ἐκάστου χρόνος οὐ κατὰ τινὰ ἔστιν ὄρον, πῶς τῷ Ἐξελίᾳ προσετέθη χρόνος;

μδ'. Καὶ ὥραις καὶ ἡμέραις τὰ καθ' ἡμᾶς οὐ κατέχεται· πῶς ἐν τῷ γάμῳ εἶπεν ὁ κύριος "οὐπω ἦκει ἡ ὥρα μου" καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς "οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα";

με'. Εἰ καθὼς φασὶ τινες ὅτι ὁ κατακλυσμὸς οὐκ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ γέγονεν, ἀλλ' ἔνθα οἱ ἄνθρωποι ὤκουν, πῶς λέγει ὅτι ὑψώθη τὸ ὕδωρ ἐπάνω πάντων τόπων;

μς'. Εἰ πάντων τῶν ἀλόγων δημιουργός ἐστιν ὁ θεός, διατί τὰ μὲν αὐτῶν καθαρὰ τὰ δὲ ἀκάθαρτα ἡ γραφὴ προσηγόρευσεν;

μζ'. Εἰ ἀποχὴν καὶ μετὰληψιν ἀκαθάρτων καὶ καθαρῶν μόνοις διηγόρευται τοῖς Ἰσραηλίταις, πῶς καὶ οἱ ἐν τῇ νέα μετὰληψιν καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων γινώσκουσιν;

μη'. Εἰ τὸ σκεῦος, ὅπερ ὁ Πέτρος ἐθεάσατο, εἶχε πάντα τὰ καθαρὰ καὶ ἀκάθαρτα πετεινὰ καὶ τετράποδα, πῶς οὐ δείκνυται πάντα ἀπαγορεύσας ἀκάθαρτα;

μθ'. Εἰ τὸ θεῖον τροπῆς ἀνεπίδεκτον, διατί περὶ τῆς χρίσεως τοῦ Σαοὺλ λέγει μεταμεμελεῖσθαι καὶ περὶ τῆς Νινευὶ ὅτι μετενόησεν;

ν'. Εἰ τὸ Ἰωάννου βάπτισμα μὴ κατὰ νόμον ἦν, πῶς οὐκ ἦν παράνομον;

να'. Εἰ πιστώσασθαι τοὺς μαθητὰς ὁ Ἰωάννης περὶ τοῦ Χριστοῦ ἠβούλετο, ὅτε ἀπέστειλεν αὐτούς, διατί μὴ κατὰ ἀπόφασιν ἀλλὰ κατὰ πεῦσιν αὐτοῦ τῷ Χριστῷ προσήγαγεν;

ῥβ'. Εἰ πάντα ἔλαβεν πρὸς ἑαυτὸν ὁ δεσπότης Χριστὸς μετὰ τὴν οἰκείαν ὑψώσειν ἐπηγγείλατο, πῶς οὐ πάντες τῇ εἰς αὐτὸν κίσται προσεδραμον;

ῥγ'. Εἰ ἐν τοῖς δαιμονώσιν οἱ δαίμονες διηνεκῶς κατοικοῦσι, πῶς ἑτέροις κατασκευάζουσι βλάβας;

ῥδ'. Εἰ μόνου θεοῦ ἐστὶν ἰσχὺν καὶ ζωὴν διδόναι τοῖς σῶμασι, πῶς τοῦτο ποιῶσιν οἱ δαίμονες ἰσχὺν παρέχοντες, ὥστε δεσμὰ διαρρήσασιν;

ῥε'. Εἰ τῶν μερῶν τῆς κτίσεως οἱ δαίμονες οὐκ ἐξουσιάζουσι, πῶς τῶν χρησμῶν αὐτῶν παρακουσθέντων τοῖς Ἑλλησι τιμωρίαν ἐπήγαγον;

ῥς'. Εἰ ἐν τῇ κιβωτῷ δύο δύο καὶ ἑπτὰ ἑπτὰ εἰσηνέχθησαν ἄλογα, πῶς οὐ δ' καὶ ἰδ' εἰσηνέχθησαν;

ῥζ'. Ἐπειδὴ τὴν τῶν πολυομμάτων ὀκτασίαν Ἑσαίας καὶ Ἰεζεκιήλ ἐθεάσαντο, ἄρα ἀμφοτέροις ἐν τι ἀποκαλύπτεται;

ῥη'. Διατί ἐπὶ τοῦ Ἰεζεκιήλ ὁ θεὸς κατακέχρηται τῷ "οἷ ἀνθρώπου", ὅπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων προφητῶν οὐκ ἐποίησε, καὶ εἰ ἀληθῶς ἀνέστη τὰ ὅσα ἂ ἐθεάσατο;

ῥθ'. Εἰ καλὰ τὰ τοῦ βίου πάντα, διατί οἱ τούτων ἀπεχόμενοι ἐκακουῶνται ἐν ταῖς γραφαῖς;

ῥι'. Εἰ ἐν τοῖς στοιχείοις οὐ πρόσεστιν αἴσθησις, διατί Μωυσεῖ καὶ Ἑσαίας τούτοις διαμαρτύρεται;

ῥια'. Διατί ὁ κύριος ἔλεγε τῇ Μαρίας "μὴ μου ἄπτου" καὶ τοῖς μαθηταῖς μετὰ τοῦτο ἐπέ(τρεπε) τοῦτο ποιεῖν;

ῥιβ'. Τίς ἢ ἀπόδειξις τοῦ μόνου δύο θηρία τε καὶ κτήνη ἐν τῇ κοσμοποιίᾳ παρήχθαι; ἐπειδὴ τοῦτό τινες τῶν εὐσεβῶν εἰρήκασιν.

ῥιγ'. Ἐπειδὴ κάλαι μὲν οἱ παῖδες τὸ "ὠσαννά" ὕμνου, ἡμεῖς δὲ τὸ "ἀλληλοῦια" νῦν, τίς ἐστὶν ἡ τούτων ἐρμηνεία;

ῥιδ'. Εἰ ἄτρεκτον τὸ θεῖον, πῶς βλασφημούμενον καὶ εὐφημούμενον τὰς ἀμοιβὰς ἀμφοτέροις πολλακίς ἀξίως ἀποδίδωσι;

ῥιε'. Εἰ εὐσεβεῖ ζήλω τὰς ἐγγαστριμύθους Σαουλ ἀνεῖλε, διατί

4 cod. δαιμονώσιν οἱ δαίμονες. 8 διαρῆσασιν. 10 παρακουσθέντα. 16 ἀρ2 || ἐν τι. 16 τῷ) τὸ. 21 πρόσεστιν || διατί. 24 μετατοῦτο || ἐπε'.

παρ' αὐτῶν ἐζήτει πρόρρησιν, καὶ εἰ τῶντι ἐκείνη τὸν Σαμουὴλ ἀνήγαγε;

ἔζ'. Εἰ ἄρρην καὶ θῆλυ χάριν παιδοποιίας ἐκτίσθη, ταύτης ἐν τῇ ἀναστάσει οὐ γινομένης, ἄρα ἀνιστάμενοι οἱ ἄνθρωποι τὴν
5 τῶν παιδογόνων ἔχουσι μορίων διάπλασιν;

ἔζ'. Εἰ τὴν παράβασιν καὶ τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν ὁ Μω-
σῆς τῷ λαῷ προεφῆτευσε, διατί μετ' ὧδῆς αὐτὰ ἔλεγεν;

ἔη'. Εἰ χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖα ἐστὶν ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη,
διατί μὴ ὑπὸ εὐσεβῶν, ἀλλ' ὑπὸ ἐναντίων ἢ ταύτης γεγένηται
0 εὐρεσις;

ἔθ'. Εἰ τὰ τελευτῶντα βρέφη ἔπαινον ἢ φόγον οὐκ ἔχουσι,
τίς ἢ διαφορὰ ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν βαπτισθέντων καὶ μὴ βα-
πτισθέντων;

ἔ'. Εἰ δύο οὐρανῶν ὁ Μωσῆς διδάσκει γένεσιν, πῶς ἡ γραφὴ
15 πλείονας οὐρανοὺς μέμνηται;

ἔα'. Εἰ πάντων τελείαν πρόγνωσιν ἔχει ὁ Χριστός, πῶς οὐκ
ἐστὶν αἴτιος τῆς τοῦ Ἰούδα προδοσίας καὶ τῆς τοῦ Πέτρου ἀρνήσεως;

ἔβ'. Εἰ ἐν τῇ νυκτὶ ὁ ἥλιος ἀποκρύπτεται, πῶς οὐ σφαῖρα
ὁ οὐρανὸς δείκνυται;

ἔγ'. Εἰ διὰ τὸ σφαῖραν ὄντα κινεῖσθαι τὸν οὐρανὸν ἐν τόπῳ
ἐστὶ, πῶς διὰ τὸ καμάραν πεπῆχθαι, ἢ ὡς δέρριν ἐκτετάσθαι, οὐκ
ἐν τόπῳ ἐστὶν;

ἔδ'. Εἰ ἡ διαφορὰ κατὰ τὰς μορφὰς χρήσιμος ἐνταῦθα διὰ
τὰς χρείας καὶ τὰ συναλλάγματα, πῶς ἐν τῇ ἀναστάσει οὐκ ἄχρη-
5 στος αὕτη;

ἔε'. Εἰ μόνος ἀθάνατος ὁ θεός, πῶς ἄληθες τὸ "πάντες
μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα";

ἔς'. Ἐν τῇ δ' ἡμέρᾳ οἱ φωτῆρες ἐγένοντο καὶ ἐξ αὐτῶν ὁ
ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν συνίσταται.

ἔζ'. Πῶς ἄρα δεῖ νοεῖν τὸ "ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκῆνωμα
αὐτοῦ"; διδάξον.

ἔη'. Εἰ ὡσπερ Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους γ' ἡμέρας,

οὕτω καὶ ὁ κύριος ἐν τῇ γῆ, πῶς οὐ δοκῆσει ὁ θάνατος αὐτοῦ γέγονε;

·οθ'. Ἐπειδὴ τινες τὴν τοῦ κυρίου παράδοσιν τῇ τετραδί λεγούσι γεγενῆσθαι, τίς ἢ ἀπόδειξις τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ ἡ παράδοσις γέγονε;

·κ'. Εἰ μὴ τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἡ ψυχὴ, διατί ἐκχυσθέντος ἐκεῖνου τὸ ζῶον ἀπόλλυται;

·κα'. Διατί ὁ ζ' ἀριθμὸς ἐναλλαγὴν δέχεται; καὶ γὰρ ἐν σαββάτῳ ὡς τὰ πολλὰ ὁ ἀὴρ μεταβάλλεται καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἡλικία ἐν τούτῳ τῷ ἀριθμῷ λαμβάνει κτλ.

·κβ'. Εἰ τὸ χαίρειν καὶ γαυριᾶν ἐν τοῖς χαρίσμασιν ἀπηγόρευται ὡς ὑπερηφανίας ποιητικόν, πῶς οὐκ ἀνωρελῆ τὰ χαρίσματα;

·κγ'. Ἐπειδὴ τὴν τοῦ κόσμου σύστασιν, ἕτη πολλοὶ λέγουσιν, εἰ ἀληθὲς ἐστὶ διδάξον.

·κδ'. Εἰ τότε ἄφθονος ἕκαστος δεικνύται, ὅτε τοῖς πλησίον αὐτοῦ ποιεῖ, πῶς οὐ φθονερός ὁ θεός, πάντας δυνάμενος ποιῆσαι θεοὺς καὶ μὴ ποιήσας;

·κε'. Εἰ τὸ καλὸν ὅτε συγκρίνεται τῷ κακῷ, φαίνεται καλόν, καλὸν δὲ ὁ κόσμος, κακὸν δὴλον ὅτι ὁ μὴ κόσμος.

·κς'. Εἰ διὰ τὸ νενακῆσθαι τὸν ἑλληνισμὸν ὑπὸ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐλπίδα οὐκ ἔχει ὁ ἑλληνισμὸς ἀνακλήσεως, πῶς πάσαι ὑπὸ τοῦ ἑλληνισμοῦ κτλ;

·κζ'. Εἰ ἕως τῆς τῶν σωμάτων ἀναστάσεως ἡ ψυχὴ τῶν πρακτέων τὰς ἀμοιβὰς οὐ κομίζεται, ἐν ποίᾳ ἄρα ταύτης ἐξετάζεται καταστάσει μέχρι τῆς ἀναστάσεως;

·κη'. Καὶ εἰ οὐκ ἐστὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως τῶν ἔργων ἀντίδοσις, ποῖον τῷ ληστῇ προσγένονεν ὄφελος εἰς τὸν παράδεισον, αὐτοῦ τῆς ψυχῆς εἰσαχθεΐσης;

·κθ'. Εἰ τῇ συνεργίᾳ τῶν τοῦ σώματος αἰσθήσεων τῶν αἰσθητῶν ἡ ψυχὴ λαμβάνει τὴν αἴσθησιν, πῶς οὐκ ἀναίσθητὴ ἡ ψυχὴ χωριθεῖσα τὴν αἴσθησιν;

ἔ'. Εἰ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν ὁ θεὸς τὸν Δαυὶδ εἶναι ἀπεφήνατο, πῶς μοιχεύει καὶ φόνον εἰργάσατο;

ἔα'. Εἰ πάντων βασιλέων Ἰουδα θερμότερον ζῆλον ὁ Ἰωσίας ἐπεδειξάτο, τὰς στήλας συντρίψας καὶ τοὺς ναοὺς καὶ βωμοὺς καταστρέψας, εἴφηι ἐτελεύτα καὶ υἱοὶ αὐτοῦ ἠχμαλωτεύθησαν.

ἔβ'. Πῶς οὐκ ἔπταισεν Ἐλισσαῖος δι' ἀράς θανατώσας τοὺς παῖδας;

ἔγ'. Εἰ πᾶσα ἀπελήλαται πλάνη διὰ τῆς Χριστοῦ παρουσίας, πῶς διὰ τῶν ἐγγαστριμύθων οἱ δαίμονες φθέγγονται;

ἔδ'. Εἰ οὐδαμοῦ ὀνόματα τῶν δαιμόνων ἢ γραφὴ λέγει, πῶς οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ τὸ τοῦ Βεελζεβούλ ὡς ἐγνωσμένον ὄνομα ὠνόμαζον;

ἔε'. Εἰ ταῖς τῶν ἀλόγων θυσίαις θεὸς οὐχ ἤδεται, πῶς πρὸ τοῦ νόμου θεὸς τῷ Νῶε προσέτατε θύειν, καὶ μάλιστα εἰδωλικαὶ μὴδέπω οὔσαι θυσίαι;

ἔς'. Εἰ διπλοῦν τὸ ἐν Ἠλίᾳ χάρισμα αἰτήσας Ἐλισσαῖος ἠκούσθη, πῶς οὔτε ἀπλᾶ τὰ ἔργα ἐποίησεν;

ἔς'. Εἰ τότε ἐστὶ τελεία ἀνάστασις, ὅτε ὁ τέλειος ἀνίσταται ἄνθρωπος, πῶς μετὰ τὸ δεσποτικὸν πάθος πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων ἠγέρθη;

ἔη'. Τί ἐρμηνεύεται τὸ ὑφὶ τὸ γόμορ τὸ νέβελ ὁ στατήρ ἢ δραχμὴ καὶ τὰ λοιπά;

ἔθ'. Εἰ πρὸ τῆς τοῦ βαπτιστοῦ σφαγῆς ὁ Χριστὸς ἐθαυματούργει, πῶς μετὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Ἡρώδης, ὅτι "ὄν ἐγὼ ἀπέκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἀνέστη καὶ θαυματουργεῖ";

ῥ'. Εἰ ὁ Χριστὸς γεννηθεὶς κατὰ σάρκα ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησε, πῶς λέγει ἡ γραφή, ὅτι "οὐδεὶς ἐστὶ τῶν γεννηθέντων, ὃς οὐχ ἤμαρτε";

ῥα'. Εἰ εὐσεβεῖ λογισμῶ οἱ πατριάρχαι ἑαυτοῖς καὶ τοῖς παισὶν ἐκ τῆς ἰδίας συγγενείας γαμετὰς εἰλήφασι, πῶς Ἰωσήφ καὶ Ἄβουσῆς ἀλλοφύλους ἠγάγοντο;

ρβ'. Εἰ πρὸ τῆς παραβάσεως Ἄδὰμ οὐδενὸς ἐθεάσατο θάνατον, πῶς ὄν οὐκ εἶδεν ἀπειληθέντα ἐδειλίασε;

ργ'. Τί διαφέρουσι πρὸς ἀλλήλα τὰ κατὰ τῆς γραφῆς λεγόμενα κρίματα καὶ δικαιώματα καὶ μαρτύρια καὶ νόμος καὶ ἐντολαὶ διδάσκον.

ρδ'. Εἰ τὰ νῦτα τοῦ οὐρανοῦ πεφόρτωται ὕδασι διὰ τὴν πυρώδη τῶν φωστήρων οὐσίαν, πῶς ἀληθεύουσιν οἱ τοῦτο λέγοντες, τῶν φωστήρων οὐκ ἐν οὐρανῷ κτλ;

ρε'. Εἰ ὡς βιβλίον ὁ οὐρανὸς εἰλίσσεται καὶ τὰ ἀστρα ὡς φύλλα ἐν τῇ β' παρουσίᾳ πίπτουσι, πῶς οὐ παντελῆς ἀπώλεια τοῦ στερεώματος δείκνυται;

ρς'. Εἰ διὰ τὴν ἡμετέραν χρεῖαν ἢ κτίσις γέγονεν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτοι ἀνιστάμεθα καὶ ἀνευθεῖς, πῶς οὐκ ἄχρηστος ἢ τῆς κτίσεως ἀφθαρσία;

ρζ'. Εἰ τοῖς ἐν γνώσει καλῶς πραττομένοις ἀμοιβᾶ ἀποδίδονται, πῶς τὰ ἐπὶ Ἡρώδου ἀναιρεθέντα νήκια ἀμοιβῶν ἀπολαύσουσι;

ρη'. Εἰ ἡ χάρις διὰ τὸ τὰ πταίσματα συγχωρεῖν λέγεται χάρις, πῶς μᾶλλον ἐν τῷ νόμῳ τοῦτο εὐρίσκεται, διὰ τῶν περιφαντηρίων τὰ πταίσματα καθαιρόμενοι;

ρθ'. Εἰ τὸν φρβούμενον ὁ κύριος ἀτελῆ ἐν τῇ ἀγάπῃ φησίν, πῶς κάλιν ὁ αὐτὸς λέγει "φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν ψυχὴν καὶ σῶμα ἐν γέννη ἀπολέσαι δυνάμενον";

ρί'. Εἰ τὰς τῶν ἀλόγων θυσίας ὁ θεὸς προσέταξε γίνεσθαι, ὥστε τὴν περὶ αὐτῶν τιμὴν δεῖκνυσθαι, πῶς οὐχ Ἕλληνες τιμώτεροι ἀνθρώπους θύοντες;

ρίζ'. Εἰ πρὸς οὐσίαισι τοῦ ἀληθοῦ εἶναι τὴν τῶν ὀρθοδόξων λατρείαν τὴν τῶν θαυμάτων χάριν δεδώρηται ὁ Χριστός, διατί αἱρετικοὶ ἐν αὐταῖς λατρεύσαντες, ἦν/κα κτλ;

ριβ'. Εἰ μελέτη λογικὸς ἄσπας τὴν γῶσιν κομίζεται, γνώσεως δὲ νόμος τῶν μειζόνων προτάττειν τὰ ἦσσανα, πῶς ἡμεῖς ἀνακαλούμεθα πρὸ τῶν ἡσσόνων κτλ;

ργ'. Εἰ περιττόν καὶ λείπον ἐν τῷ σώματι ἡμῶν ὁ δημιουργὸς οὐ πεποίηκε, διατί ὡς περιττόν τὸ τῆς ἀκροβυστίας μέρος τῶν Ἰουδαίων περιετέμετο;

ρδ'. Εἰ ὁ τὰ κατὰ δύνάμιν προσταχθεὶς ποιῆσαι, ἔπανον
5 ποιήσας κομίζεται, ἤθλον ὅτι ὁ τὰ ὑπὲρ δύνάμιν μὴ ποιήσας ἐπιτάγματα ἀνεύθυνός ἐστιν.

ρε'. Εἰ ἐπὶ τῶν ἐκκλημάτων χώραν μετανοίας ὁ νόμος οὐ δίδωσιν, ἀλλ' ἐπάγει κίνδυνον ἀπαραίτητον, πῶς μοιχείαν καὶ φόνον ὁ Δαυὶδ ἐργασάμενος συγγνώμης ἠξίωται;

ρζ'. Εἰ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἀναγκαῖα ἡ τῆς εὐχῆς βοήθεια, ταύτης δὲ οὐκ ἔδειτο ὁ δεσπότης Χριστός, πῶς συχνότερον ταύτη ὁ κύριος ἐχέρητο;

ρδ'. Εἰ πάντων ἀνθρώπων μίαν ἔχει ἡ σὰρξ μίαν ἢ ψυχὴ οὐσίαν, πῶς ὁ μὲν ἀργός ὁ δὲ ὀξύς κἀθήται;

ρη'. Εἰ ὑπὸ τῶν ἀπίστων πρὸς ἀπάτην εὐρέθη τὰ ἄσματα, τοῖς δὲ ἐν νόμῳ διὰ τὴν νηπιότητα, διατί οἱ ἐν τῇ χάριτι τούτοις κέχρηται;

ρθ'. Εἰ συγγνώμην ἢ ἀκούσιος ἔχει ἄγνοια, πῶς οἱ ἐξ ἀγνοίας τὸν Χριστὸν σταυρώσαντες Ἰουδαῖοι ἀνυπόκριτων δεινῶν
20 ἐπειράθησαν;

ρκ'. Εἰ πάντες μέλλουσιν οἱ ἀποθανόντες ἀναστήσεσθαι, πῶς πληρωθήσεται τὸ κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς τὸν κύριον;

ρκά'. Εἰ οἱ καταλιμπάνοντες πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς καὶ τὰ λοιπά, ἑκατονταπλασίονα λήφονται, ἄρα καὶ γυναικας ρ' ἀπολήφονται;

ρκβ'. Εἰ πρὸς σύστασιν τῆς τῶν σωμάτων ἀναστάσεως ὁ ἀπόστολος τῷ κατὰ τὰ σπέρματα ὑποδείγματι ἐχρήσατο, πῶς οἱ καιόμενοι καὶ τεμνόμενοι ἀναστήσονται;

ρκγ'. Εἰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰσραὴλ ὀδύσαν καὶ τρυφὴν καὶ
20 ἄνεσιν ἐπίγειον οἱ ἀπόστολοι ὑπέλαβον, διατί ὁ κύριος αὐτοὺς οὐ διωρθώσατο, ἀλλ' εἶρηκεν "οὐχ ὑμῶν ἐστι γυναι";

4 cod. καταδύναμιν. 5 τὰ ὑδύναμιν. 14 ὀξύς. 16 ἐν νόμῳ διατὴν ἢ ταῦτα. 19 ἑξαγνοίας. 21 ἀλλεῖρηκεν.

ρκδ'. Εἰ τὸ τέλειον τότε νοοῦμεν, ὅτε πάντα κέκτηται τέλεια, πῶς ὁ θεὸς προϋπάρχων τῆς κτίσεως μετ' αὐτὴν τὸ δημιουργὸς προσέλαβεν ὄνομα;

ρκα'. Εἰ τὸ δυνάμει τι εἶναι ἑλαττόν ἐστὶ τῇ ἐνεργείᾳ, πῶς ὁ τῆς τοῦ κόσμου ποιήσεως, ποιητῆς ὢν δυνάμει οὐκ ἐνεργείᾳ, ἑλαττώσει οὐχ ὑποκίπτε;

ρκβ'. Εἰ τὸ κλίνειν γόνυ ἐν ταῖς εὐχαῖς τῶν ἐσώτων μᾶλλον θεῷ οἰκαιοῖ, διατί ἐν ταῖς κυριακαῖς καὶ τὸ πάσχα ὅλον μέχρι τῆς ν' γόνυ οὐ κλίνουσιν οἱ εὐχόμενοι;

ρκγ'. Εἰ ἐκ τοῦ τάφου Χριστὸς ἀναστὰς τὰ ἐντάφια κατέλιπε, πῶς μετὰ τὴν ἀνάστασιν οὔτε γυμνὸν οὔτε ἄλλοθεν αὐτὸν ἀμφικαδέντα ἢ γραφῇ ἱστορεῖ;

ρκδ'. Εἰ σῶμα παχυμερὲς θυρῶν κεκλεισμένων ἀδύνατον εἰσελθεῖν, πῶς εἰσῆλθεν ὁ κύριος; καὶ εἰ τοῦτο ἐγένετο, πῶς τὸν λίθον ὁ ἄγγελος κυλίσας ἀνέστη ὁ κύριος;

ρκε'. Εἰ πάσης τῆς κτίσεως δεσπότης ὁ θεὸς ὑπάρχει, διατί πρὸς μόνον τὸ ἀνατολικὸν κλῖμα τὰς προσευχὰς ποιοῦμεν καὶ οὐκ ἐν παντὶ τόπῳ, κατὰ τὸν ἀπόστολον;

ρλ'. Εἰ μήτε τῶν ἀπὸ τῶν δένδρων καρπῶν μήτε κρεῶν οἱ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἔσθιον, πῶς Κάιν καὶ Ἄβελ ὁ μὲν ἀπὸ τῶν καρπῶν ὁ δὲ ἀπὸ τῶν στείων θυσίας προσέφερον;

ρλε'. Εἰ βασιλεῖα θεοῦ ἐστὶν ἢ ἀνάστασις, δίκαιοι δὲ καὶ ἁμαρτωλοὶ ταύτης ἀξιοῦνται, πῶς ὁ ἀπόστολος πόρνους καὶ μοιχοὺς ταύτης ἀποτυχεῖν ἔφησε;

ρλζ'. Τίς ἢ διαφορά ἀναδέματος καὶ καταθεματισμοῦ ἰδίᾳ.

ρλγ'. Εἰ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων τὸ καλλιστόν ἐστὶν ὁ θεός, τὸ δὲ κακυνόμενον τὸ πάντων ἐστὶ χεῖριστον, πῶς οὐ πάσης τῆς κτίσεως ὁ ἄνθρωπος χεῖριστον, μόνος κακούμενος;

ρλδ'. Εἰ τῆς ἐκάστου βιώσεως προγνώστης ἐστὶν ὁ θεός, διατί μὴ τῶν εὐσεβῶν τὰς ψυχὰς ἐν εὐσθενέσιν εἰσέψικε σώμασιν;

ρλε'. Εἰ κακὸν ἀντὶ κακοῦ καὶ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας

4 cod. τι. 7 ἐσώτων. 9 οἰουχομ(νοι). 17 κλίμα. 18 παντι. 19 ἐκο-
των. 29 ἐστὴν. 30 μητῶν || εἰσέψικε.

ἀντιδιδόναι ὁ ἀπόστολος ἀπηγόρευσε, πῶς αὐτὸς ἐναντία ἐποίησε τὸν ἀρχιερέα ὑβρίσας καὶ τὸν Ἀλέξανδρον;

ῥλζ'. Εἰ καὶ κατὰ τόνδε τὸν βίον ἐν εὐπραγίαις, ὡς τοὺς κατὰ τὸν Ἀβραάμ, ὁ θεὸς ἀμείβεται, πῶς καὶ τοὺς εἰδωλολάτραις
5 εὐπραγοῦντας μέχρι τῆς αὐτοῦ παρουσίας εἴασε;

ῥλζ'. Εἰ ὁ τὸ ψεῦδος λαλῶν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστὶ, πῶς ἔξω μέμφεις ὁ Ἰακώβ νομισθῆσεται τῷ πατρὶ ψευδόμενος καὶ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ εὐλογίαν κλέψας;

ῥλη'. Εἰ τὸ μὴ πληροῦν τὸν νόμον καὶ ἔξω τῆς Ἱερουσα-
10 λῆμ ποιεῖν τι παρανομία νενόμισται, πῶς οἱ ἐν Βαβυλῶνι οὐ παρηγόμενοι προσευχόμενοι;

ῥλθ'. Εἰ ἔξ ἀρχῆς πόλεμοι καὶ ἀκοαὶ πολέμων ἀεὶ γίνονται, πῶς ὁ κύριος ὡς ξένα τινὰ ταῦτα πρὸ τῆς συντελείας εἰρήμης γίνεσθαι;

ῥμ'. Εἰ τὰ καθόλου στοιχεῖα τῆς κτίσεως ἐθεοποίησαν ἄν-
θρωποι, ὁ δὲ θεὸς κατ' αὐτῶν ἀπεφῆναιτο λέγων "θεοὶ οἱ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν", ἄρα καὶ τὰ στοιχεῖα ἀπο-
15 λοῦνται;

ῥμα'. Εἰ ὁ ἀποστέλλων ἐνθα οὐκ ἔστιν ἀποστέλλει, ὁ θεὸς
20 ἀπερίγραπτον ἔχων φύσιν καὶ πανταχοῦ παρών, πῶς ἀποστέλλεται;

ῥμβ'. Εἰ τὰ Σεραφίμ ἀτενίσαι εἰς τὴν τοῦ θεοῦ μὴ δυνά-
μενα δόξαν καλύπτει τὰ πρόσωπα, πῶς τὰ πολυόμματα ἀτενίσαι οὐκ ἠδύνατο;

ῥμγ'. Εἰ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἀπιστίαν ὑποχείριοι Ἰουδαῖοι
25 χριστιανοῖς ἐγένοντο, πῶς οἱ αἰρετικοὶ καὶ αὐτοὺς τοὺς χριστιανούς ὑποχειρίους λαβόντες κολάσει ὑπέβηλον;

ῥμδ'. Εἰ ὄριον τῇ φάμμῳ ὁ κύριος τῇ θαλάττῃ ἐποίησε, πῶς ἐν διαφόροις ὑπερβαίνει τόποις;

ῥμε'. Εἰ τὸ γινόμενον θέλημα τὴν δύναμιν τοῦ θέλοντος
30 δείκνυσι, πῶς ὁ παντοδύναμος θεὸς πάντας θέλων σωθῆναι οὐ σώζονται κτλ.;

5 cod. αὐτοῦ. 9 μηπληροῦν. 10 τί. 12 ἐξαρχῆς. 16 κατέστην
21 σεραφίμ || μνηδόμενα. 22 κολοῦματα.

ρμζ'. Εἰ προίμιον καὶ μεσότης καὶ πέρας ἡ φθορὰ τῶν
σωμάτων ἐν τῇ γαμικῇ ὁμιλίᾳ καθέστηκε, πῶς ὁ θεὸς ἀφθαρτος
ὢν γαμικῶς συνάπτεσθαι τοῖς πιστοῖς ἐπηγγείλατο;

ρμζ'. Εἰ ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς τὰ περὶ ἡμᾶς θείῳ ὄρω
ἔχει τὴν σύστασιν, πῶς οὐ μάτην ἐν καιρῷ ἀνομβρίας εὐχόμεθα,
τοῦ θείου ὄρου ἅπαντα περιέχοντος;

ρμη'. Εἰ ἡ τοῦ σαββάτου ἀργία τῆς τοῦ θεοῦ καταπαύσεως πα-
ραδέδεται, πῶς οὐ χρονικὴν τὴν τοῦ ἐργάζεσθαι ἐνέργειαν δείκνυσι;

ρμθ'. Εἰ τὸ ἀναιρούμενον ὑπὸ τοῦ ἀναιροῦντος ἀπόλλυται
καὶ πολλὰ τὰ ἐν τῇ κτίσει οὐ μόνον πρὸς ἀλλήλα ἀπόλλυσιν,
ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, πῶς πάντα καλὰ εἰσιν;

ρν'. Εἰ τὴν φαυλότητα φθόνῳ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτη-
ρίας ὁ ἐχθρὸς κατεργάζεται μηχανώμενος, ταῖς μελλούσαις ὑπο-
βάλλειν κολάσει βουλόμενος, πῶς οὐ μὴ φαυλότητι φύσεως τὰ
ἄλογα αἰεὶ τὰ φαῦλα μετέρχονται;

ρνα'. Εἰ τὸν νόμον τοῖς Ἰσραηλίταις ὁ θεὸς διὰ Μωσέως
ἐπέμψε, πῶς ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ νόμος καὶ νομοθέτης ὁ Μωσῆς
ὀνομάζεται;

ρνβ'. Εἰ ἀληθινὸς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ τὴν πᾶξιν καὶ κλη-
σιν ἐπιδεικνύμενος, Ἐμμανουὴλ δὲ αὐτὸν ἡ γραφὴ προσηγόρευσε,
πῶς οὐδαμοῦ Ἐμμανουὴλ ἐκλήθη;

ρνγ'. Εἰ τὸ τοὺς γονέας ἀθετεῖν ἀπηγόρευται, πῶς ὁ Χρι-
στὸς τοὺς ἐκυτοῦ γονέας ἀθετήσας ἀναμάρτητος δείκνυται;

ρנד'. Εἰ πρὸ τοῦ τάφου ἡ Μαρία τὸν κύριον τῶ μύρω
ἔλειψεν, πῶς ἡμεῖς πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἐλαίῳ χρίομεθα, ὕστερον
δὲ τῶ μύρω σφραγιζόμεθα;

ρνε'. Εἰ δίκαιος ὁ τὸν ἡμαρτηκότα τιμωρούμενος, πῶς δι-
καιος ὁ θεὸς ὁ διὰ τὸν Ἰωάναν καὶ τὸν Δαυὶδ τοιοῦτον λαὸν
θανατώσας;

ρνε'. Εἰ κληρονόμον ἑαυτὸν ὁ Χριστὸς διὰ παραβολῆς ὀνο-
μάζει, τοῦτον δὲ Ἰουδαῖοι ἐπιγόντες ἐσταύρωσαν, πῶς ὁ Χρι-
στὸς καὶ ὁ ἀπόστολος ἄγωνιαν αὐτοῖς τοῦ τολμήματος ἐμαρτύρησεν;

ρνζ'. Εἰ μόνος ὁ Χριστὸς τὸν νόμον ἐξεπλήρωσε, πῶς ἐκο-
ρεύοντο ἐν τῷ νόμῳ ἄμεμπτοι ὁ τε Ζαχαρίας καὶ ἡ Ἐλισάβετ;

ρνη'. Εἰ ἄγγελος τοῦ οὐρανοῦ ἀνώτερος καὶ θεοῦ ἡ γραφή
τοὺς ἀνθρώπους ὀνομάζει, πῶς οὐχ ἀρμόζει καὶ τοὺς ἀγγέλους
θεοῦ ὀνομάζεσθαι;

ρνθ'. Εἰ ὑπερναβέβηκε μὲν τὸ θεός, ὑποβέβηκε δὲ τὸ
ἄνθρωπος, πῶς οὐκ ἀτάκτως ὁ ἄνθρωπος θεὸς προσηγόρευται;

ρξ'. Εἰ δι' ὧν ἡ σὰρξ, διὰ τούτων καὶ τὸ αἷμα συνίσταται,
διὰ τὴν μὲν τῆς σαρκὸς βρωσιν ὁ θεὸς ἐπιτρέπεται, τὴν δὲ τοῦ
αἵματος κωλύει;

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΚΥΡΟΥ,

ἑνὸς τῶν ἐν Χαλκηδόνι γλ' ἁγίων πατέρων, πρὸς τὰς ἐπιανεχθείσας αὐτῷ ἐπιρωτήσεις
παρὰ τινος τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐπισκόπων.

Α'.

Ἐρώτησις. Εἰ εἷς ἐστι θεὸς ὁ θεός, δῆλον ὅτι κατὰ πάντα
κέκτηται τὸ ἕν, τὸ ἀπλοῦν ἢ τὸ σύνθετον, τὸ θνητὸν ἢ τὸ ἀθάνατον,
τὸ γεννητὸν ἢ τὸ ἀγέννητον, τὸ γεννᾶν ἢ μὴ γεννᾶν πῶς οὖν, τοῦ
• μὲν πατρὸς γεννήσαντος καὶ τοῦ υἱοῦ μὴ γεννηθέντος, καὶ τοῦ
10 υἱοῦ μὲν γεννηθέντος, τοῦ δὲ πατρὸς μὴ γεννηθέντος, καὶ τοῦ
πνεύματος μὴ γεννήσαντος μηδὲ γεννηθέντος, δύναται εἰς θεὸς
καλεῖσθαι ὁ πατήρ καὶ ὁ υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, τοσαύτην
τοῦ γεννᾶσθαι ἢ τοῦ μὴ γεννᾶσθαι καὶ τοῦ γεννᾶν ἢ μὴ γεννᾶν
τὴν ἐναντίωσιν κекτημένον;

15 Ἀπόκρισις. Εἷς ἐστὶν ὁ θεός τῇ συνπαράξει τῶν θείων
τριῶν ὑποστάσεων, τῶν διαφερουσῶν ἀλλήλων οὐ τῇ οὐσίᾳ, ἀλλὰ
τοῖς τῆς ὑπάρξεως τρόποις· ἡ διαφορά δὲ τῶν τῆς ὑπάρξεως τρό-
πων οὐ διαιρεῖ τὸ ἕν τῆς οὐσίας. καὶ ὡσπερ ἐπὶ τοῦ Ἀδάμ καὶ
τῆς Εὔας καὶ τοῦ Σήθ εἷς ἐστι μὲν ὁ τῆς οὐσίας λόγος (ψυχή

5 ed. ρλθ'. 6 cod. ἄγρονότι; item deinceps || cod. κατὰ ut Otto mutavit;
καὶ ed. 7 ed. εἶναι ἕν. 8 cod. μηγεννᾶν || ed. τὸ μὴ. 9 cod. μηγεννηθέν-
τος || μὴ deest in ed. 10 μὲν om ed. || cod. μη sine accentu; item deinceps
11 καὶ τοῦ πνεύματος usque ad γεννηθέντος desunt in ed. 12 ἅγιον om. ed. ||
τοσαύτην] ed. ἐξ αὐτοῦ. 13 τοῦ post. om. ed. || ἢ μὴ] ed. καὶ μὴ. 14 κекτη-
μένον] ed. κекτῆσθαι νομιζομένου. 15 ed. τριῶν θείων. 18 ed. τῇ οὐσίᾳ.
19 ed. μὲν ἐστὶν.

γάρ λογική καὶ σῶμα θνητόν), τρόποι δὲ τῆς ὑπάρξεως διάφοροι (ὁ μὲν γὰρ Ἀδάμ γέγονεν ἀπὸ τῆς γῆς, ἡ δὲ Εὐα ἐκ τῆς πλευρᾶς, ὁ δὲ Σηθ ἐκ τοῦ σπέρματος) καὶ ἐν τοῖς διαφόροις τῆς ὑπάρξεως τρόποις μένει ὁ τῆς οὐσίας λόγος εἷς, ἀδιαίρατός τε καὶ ἀπαραλλάκτος, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ θεοῦ τῆ ταυτότητι τῆς τῶν προσώπων οὐσίας εἷς θεὸς πεπίστευται ὁ πατήρ καὶ ὁ υἱός καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· οὐδὲν γὰρ συνταλεῖ πρὸς τὴν τῆς οὐσίας λόγον ὁ τρόπος τῆς ὑπάρξεως. τὰ μὲν οὖν ἐπὶ τῶν τριῶν θείων ὑποστάσεων ὡσαύτως ἀπαραλλάκτως λεγόμενα, ἐν τούτοις νόει τὸ ἐν τῆς οὐσίας· τὰ δὲ μὴ ὡσαύτως, ταῦτα νόει τῷ τρόπῳ τῆς τῶν προσώπων ὑπάρξεως.

Β.

Ἐρώτησις. Εἰ ἔχει ὁ θεὸς ὑπόστασιν ὑπάρχουσαν ἢ καὶ βουλήν ἐνυπάρχουσαν καὶ υἱὸν ἐνυπάρχοντα, πῶς ἐκ τοσοῦτων συγχεόμενος ἀπλοῦς ὀνομάζεται;

Ἀπόκρισις. Ὁ θεὸς ὡσπερ ὅλος ἐστὶ πανταχοῦ καὶ ὅλος ἐν ἐκάστῳ καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ, καὶ τούτου πίστιν μὲν ἔχομεν, ζήτησιν δὲ οὐκ ἔχομεν, οὕτως καὶ τὸ ἀπλοῦν αὐτοῦ ὅλον υἱὸς ἐστὶ καὶ ὅλον υἱὸν ἔχον ἐστὶ καὶ ὅλον βουλή ἐστὶ καὶ ὅλον βουλήν ἔχον ἐστίν· οὐ γὰρ ἐστὶ κατὰ τὴν κτιστὴν φύσιν ὁ θεός, ὥστε τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ τὸ ἔχειν ἵνα νοηθῇ ἐν συνθέσει, ὡσπερ ἡ φύσις. ἀλλ' ὡς ὑπὲρ τὴν φύσιν ὢν. οὕτως καὶ τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ τὸ ἔχειν ἐστὶν ὑπὲρ τὴν σύνθεσιν.

Γ.

Ἐρώτησις. Εἰ ἀπλοῦν μὲν τὸ καθ' ἑαυτό, ὡς ἐπὶ τῶν κατὰ γράμματα στοιχείων, οἷον ἰῶτα, σύνθετον δὲ τὸ μεθ' ἑτέρου. οἷον κί, καὶ τῷ τῆς αὐτῆς εἶναι οὐσίας ἀμφότερα, τό τε ἰῶτα καὶ τὸ ἐκ τῶν τριῶν ἰῶτα συγχεόμενον κί, οὐκ ἀφαιρεῖται τοῦ εἶ

2 Gen. II. 7. 21. 22 || cod. εὐα. 3 Gen. V, 8 || τοῖς om. ed. 5 cod. ἀπαραλλάκτος. 6 ed. 5 τα πατήρ. 8 ed. θείων τριῶν. 9 cod. ὡσαύτως; item deinceps. 12 ed. μὲν. 13 ἢ om. ed. 14 ed. ὑπάρχοντα. 17 cod. ἐπίκευτοῦ, ed. ὅλος ἐφ' ἑαυτοῦ || ζήτησιν δὲ οὐκ ἔχομεν desunt in ed. 19 καὶ ὅλον βουλή ἐστὶ om. cod. 20 cod. γὰρ ἐστὶ. 21 ἵνα deest in ed. || post ὡσπερ spatium vac. in ed. cod. add. ἡ φύσις || cod. ἄλλως. 22 ὡς ὑπὲρ] ed. ὡσπερ || Reg. in marg. τὸ φύσις ἐν. 24 ed. μὲν. 25 cod. καθ' ἑαυτό. 26 cod. μεθετέρου. 27 τῷ] cod. τὸ. 28 τῶν om. ed. || cod. κί || τοῦ] ed. τὸ.

ἀμφοτέρων συγκειμένον τὸ σύνθετον, πῶς ὁ θεὸς ἀσύνθετος λέ-
γεται, τὴν ἐκ δύο προσώπων ὁμοουσίων ἰουμένων (πατρὸς λέγω
καὶ υἱοῦ) καὶ ἐνὸς προσώπου, ἰδιαζούσης οὐσίας ἐκ τοῦ προχειροῦ
ὑπόνοιαν διδόντος (τοῦ πνεύματος φημί τοῦ ἁγίου), <τὴν> σύνθε-
5 σιν ἔχων, καὶ εἰς καλεῖται καὶ ἀπερίγραφος, τοσαύτης καὶ τοιαύτης
οὐσης τῆς τῶν ὑποστάσεων αὐτοῦ, εἴτουν τῶν προσώπων, δια-
κρίσεώς τε καὶ διαιρέσεως;

Ἄποκρίσις. Τὸ ἰῶτα καὶ τὸ πῖ κατ' οὐσίαν ἀλλήλων οὐδὲν
διαφέρουσι· γραμμὴ γὰρ ὑπάρχει ἐκάτερον, γραμμὴ δὲ γραμμῆς
0 οὐδὲν διαφέρει· διαφέρει δὲ τὸ ἰῶτα τοῦ πῖ τῇ τοιαύτῃ θέσει,
καθ' ἣν ἐκεῖνο μὲν ἰῶτα, τοῦτο δὲ πῖ ὑπάρχει. καὶ τὸ μὲν πῖ,
εἰ γραμμὴ ἐστίν, ἔν ἐστίν· εἰ δὲ πῖ ἐστί, τριάς ἐστί καὶ σύνθετον καὶ
γενητόν· κατὰ μέρος γὰρ καὶ χρονικῇ παρατάσει τὸ εἶναι πῖ ὑπέστη
ὑπὸ τοῦ συνθετικότητος αὐτὸ καὶ πεποιηκότητος. χρῆ οὖν τὸν κατὰ
5 πανα φυσικὴν ἀναλογίαν θεωρεῖν βουλόμενον τὸν ὑπὲρ τὴν φύσιν
ὄντα, ἐκεῖνα μόνον λαβεῖν ἐκ τῆς ἀναλογίας, τὰ ἀρμόττοντα τῷ
διὰ τῆς ἀναλογίας θεωρουμένῳ. οἷον τὸ ἐν καὶ τὸ τρεῖς πρόσσει
τῷ πῖ γενητῶς τε καὶ συνθέτως, τῷ δὲ θεῷ ἀγενήτως τε καὶ
ἀσυνθέτως· ὁ γὰρ μὴ ἔχων τὸν πεποιηκότητα καὶ συνθετικότητα.
30 οὔτε γενητός ἐστίν οὔτε σύνθετος· διὸ ἐπὶ μὲν θεοῦ τὴν ἀίδιον
λέγομεν συνύπαρξιν, οὐκέτι δὲ καὶ σύνθεσιν, ἐπὶ δὲ τοῦ πῖ τὴν
σύνθεσιν διὰ τὴν κατὰ μέρος αὐτοῦ γένεσιν. εἰς τοίνυν ἐστὶν ὁ
θεός, ἡ τριάς τῇ μονάδι τῆς οὐσίας, χωρὶς πάσης κατὰ τοῦτο
διαίρεσεώς τε καὶ διακρίσεως, ὡσπερ ἐν τῷ πῖ τῇ μονάδι τῆς
25 γραμμῆς, χωρὶς πάσης κατὰ τοῦτο διαίρεσεώς τε καὶ διακρίσεως.
διαφορὰ δὲ ἐστίν ἐν μὲν τῇ ἁγίᾳ τριάδι κατὰ τοὺς τρόπους τῆς

1 σύνθετον sine artic. in ed. 3 cod. οὐσίας. 4 τοῦ πνεύματος] τῶν
codex || τὴν deleti. 5 ed. ἀπερίγραφτος. 7 τε deest in ed. 8 cod. κατῶ-
σίαν. 9 post γραμμῆς ed. ἡ γραμμὴ habent. 10 cod. τοιαύτα. 11 cod. καθῆν ||
ἐκεῖνο] ed. τοῦτο. 12 εἰ] ed. ἡ. 13 cod. γενητόν || cod. καταμέρος γαρ || πα-
ρτάσει. ναὶ πῖ ὑπέστη codex. 14 συνθετικότητος] Maranus συμβιβηκότητος. ed. συμ-
βιβηκότητος || αὐτὸ post πεποιηκότητος in ed. 15 βουλόμενον] deest in ed. Otto κα-
τάμενον commendavit || τὴν om. ed. 17 διὰ codex, ἐκ Otto || cod. πρόσσει τὸ.
18 cod. γενητῶς || ed. τῷ πῖ καὶ τῷ θεῷ· ἀλλὰ τῷ μὲν πῖ γενητῶς καὶ || cod. ἀγενήτως.
20 cod. γενητός || ed. τοῦ θεοῦ. 24 τε om. ed. 25 τῆς κατὰ ed. || τε om. ed.

τῶν ὑποστάσεων ὑπάρξεως, ἐν δὲ τῷ κτ̄ κατὰ τὴν ποιὰν θεοῖν
τῆς γραμμῆς.

Δ.

Ἐρώτησις. Εἰ τῶν θεῶν ὑποστάσεων ἡ ἔνωσις ἐστὶν
ἀδιαίρετος, πῶς ὄντανται τρεῖς ὑποστάσεις καὶ τρία ὀνομάζεσθαι
πρόσωπα καὶ οὐχὶ μᾶλλον μία ὑπόστασις, τριώνυμος, τριπρόσωπος;

Ἀπόκρισις. Τῶν θεῶν ὑποστάσεων τὸ μὲν τῆς οὐσίας
ἐν ἐστὶν ἀδιαίρετον, τὸ δὲ αὐτῶν τρεῖς ἐστὶ διαιρετόν. διὸ αἱ
τρεῖς ὑποστάσεις ἰδιόχουσιν ὀνόμασιν εἰσι τρεῖς, καὶ τὴν ὑπόστασιν.
ἣν καλοῦμεν πατέρα, οὐκέτι τὴν αὐτὴν ὑπόστασιν καλοῦμεν καὶ
υἱόν, ἀλλ' ἄλλην τὴν γὰρ τριάδα τῶν ὀνομάτων τῆς τριάδος λέγομεν
εἶναι τῶν ὑποστάσεων, οὐχὶ τῆς μονάδος αὐτῶν. διὸ εἷς ἐστὶν ὁ
θεὸς τῷ ἐνὶ καὶ ἀδιαίρετῳ τῆς οὐσίας, τρία δὲ τὰ πρόσωπα τῆ
διαίρεσει τῶν ὑποστάσεων.

Ε'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ μὲν θεὸς τῆς οὐσίας, τὸ δὲ πατὴρ τοῦ
προσώπου ἐστὶ θελωτικόν, πῶς ταύτων τὸ λέγειν υἱὸν θεοῦ τῷ
λέγειν υἱὸν τοῦ πατρὸς;

Ἀπόκρισις. Κἄν διεξευγμένως λέγωμεν τὸν υἱὸν ποτὲ μὲν
υἱὸν τοῦ πατρὸς, ποτὲ δὲ υἱὸν τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ διεξευγμένως αὐτὸν
οὐδέποτε νοοῦμεν. υἱὸς οὖν ἐστὶ τοῦ πατρὸς ὁ υἱὸς τοῦ κατ' οὐ-
σίαν θεοῦ. ταύτων δὲ τὸ λέγειν υἱὸν τοῦ πατρὸς τῷ λέγειν υἱὸν
τοῦ θεοῦ, ἐπειδὴ εἰ τί ἐστὶ τοῦ προσώπου, τοῦτό ἐστὶ καὶ τῆς
τοῦ προσώπου οὐσίας.

Ζ'.

Ἐρώτησις. Εἰ κατὰ τὴν ἡμετέραν φύσιν, εἴ τι γέννημα.
τοῦτο τῷ γενήσαντι ὁμοούσιον, πῶς οὐχὶ κατ' αὐτὴν εἴ τι γαγέν-
νηται, μεθυπάρχει τοῦ γενήσαντος; εἰ δὲ μὴ τὸ δεύτερον, οὐδ'
ἄρα τὸ πρῶτον ὁμοίως ἡμῖν ἐπὶ τῆς θείας γενήσεως νοηθήσεται.

3 ed. ιζ'. 6 ed. τριώνυμος ἡ. 8 cod. τρεῖς || ed. διαιρετόν, cod. ἀδιαίρετον.
9 cod. εἰσι. 10 ἦν om. cod. 15 ed. ιγ'. 17 τῷ cod. τὸ. 19 cod. κίν.
ed. ἐν || cod. λέγωμεν. 21 cod. κατousίαν. 23 cod. τι ἐστὶ. 25 ed. ιε'.
27 cod. κατῶτην, ed. κατὰ ταύτην. 28 cod. μεθυπάρχει. 29 cod. οὐδ᾽ ἄρα.

Ἄπόκρισις. Ἡμεῖς ὡς προηγουμένην τῆς γεννήσεως ἔχοντες τὴν ὑπαρξίν, μετὰ τὴν ὑπαρξίν γεννώμεν, ὁ δὲ θεὸς ἅμα τῷ ὑπάρχειν ἐγέννησε. διὸ οὐκ ἔστι παρὰ τῷ θεῷ μεθύπαρξις γεννήματος, ἐπειδὴ οὐδὲ προὑπαρξις γεννήσεως.

Z.

Ἐρώτησις. Εἰ ἡ θεία οὐσία μία καθέστηκε, πῶς τὴν ἐνανθρώπησιν καὶ τὴν ἔνωσιν καὶ τὴν ἐνοίκησιν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ μόνῳ τῷ θεῷ λόγῳ τινὲς περιάπτουσι, τὸ πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ λόγου ἀδιαιρέτον ἔχοντος; πῶς οὖν τὰ τῆ

10 ὁμοουσίῳ τριάδι διὰ τὸ ἀδιαιρέτον διαφέροντα τῷ ἐνὶ προσώπῳ, τουτέστι τῷ θεῷ λόγῳ, ἀκολούθως ἀρμόττειν δυνήσεται;

Ἄπόκρισις. Ἡ μὲν θεία οὐσία μία καθέστηκε καὶ τὰ αὐτῆς πάντα κοινὰ τῶν ἐχόντων ταύτην, αἱ δὲ θεῖαι ὑποστάσεις εἰσὶ τρεῖς, ὧν τὰ ἰδικὰ διηρημένως ὑπάρχει ἐκάστη. ἐπειδὴ οὖν ἡ ἔνσαρκος οἰκονομία ἰδικῆ ἐστὶ τοῦ θεοῦ λόγου, εἰς φανέρωσιν γὰρ αὐτοῦ

15 τῆς σαρκὸς ἐγένετο ἡ λήψις, διὰ τοῦτο ἀκολούθως προσάπτωμεν τῷ θεῷ λόγῳ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἀντιδεΐξεως τὰ τῆς οἰκονομίας. διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ θεία γραφή εἰς τὸν πατέρα καὶ εἰς τὴν οἰκονομίαν διηρημένως ποιεῖ τοὺς λόγους, ὡς ὅταν λέγῃ "ὁ πατήρ με

20 ἀγαπᾷ" καὶ "ὁ πατήρ, ὃς δέδωκέ μοι". ὡσαύτως δὲ καὶ εἰς τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὴν οἰκονομίαν διαιρεῖ τοὺς λόγους, ὡς τὸ "ἐξέβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἔρημον τὸ πνεῦμα πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου" καὶ τὸ "εἰ ἐγὼ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐχθάλω τὰ δαιμόνια". εἰς δὲ τὸν θεοῦ λόγον καὶ εἰς τὴν οἰκονομίαν οὐδαμῶς ποιεῖ τὴν

25 τοιαύτην διαίρεσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸν λόγον τῆς ἀντιδεΐξεως περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου ποιεῖ ἀδιαιρέτως τὴν διήγησιν τῶν ἐκάστη φύσει διηρημένως ἀρμοττόντων.

H.

Ἐρώτησις. Οἱ λέγοντες ἠνώσθαι τῇ τοῦ δούλου μορφῇ

30 τὸν ἀληθῶς καὶ κυρίως καὶ ὄντως ὄντα υἱὸν τῆ ἀντιδιαστολῆ τοῦ

2 cod. γενῶμεν ut Petavius corr.; γενομένης ed. 14 cod. ὦν. 18 cod. ἔστωτο. 19 Joh. X, 29. 20 Matth. IV, 1. 23 Matth. XII, 28. 27 cod. διηρημένος.

μη ἀληθῶς μηδὲ κυρίως μηδὲ ὄντως ὄντος υἱοῦ, υἱοῦ δὲ ὁμοῦ καὶ τούτου καλουμένου, πῶς θυάδι υἱῶν οὐ λατρεύουσι, καὶ ἐτεροῦσια τὰ δύο τυγχάνουσι πρόσωπα;

Ἀπόκρισις. Ἡ τοιαύτη γεγένηται ἀντιδιαστολή πρὸς σαφήνειαν τοῦ τίς τί τίνι ἔδωκε, τουτέστιν ὅτι ἡ μορφή τοῦ θεοῦ λαβοῦσα τὴν τοῦ δούλου μορφήν ἐν τάξει ἑαυτῆς, ἔδειξεν αὐτὴν τῇ κρίσει. διὸ καὶ ἡ θεία γραφή ἀπὸ ταύτης τῆς γνώσεως ὀρμωμένη τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καταγγέλλει ποτὲ μὲν κατὰ τὴν ἄθετον αὐτοῦ υἰότητα, ὅταν λέγῃ "δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησε", ποτὲ δὲ κατὰ τὴν τιθεμένην, ἔταν λέγῃ "ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθετο κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησε". [ταῦτα] τῇ τοῦ δούλου μορφῇ οὐχ ἀρμόττει. διὰ τοῦτο τῇ τοιαύτῃ ἀντιδιαστολῇ ἐκάστη μορφή τὸ ἀρμόζον ἀποδίδεται· εἰ γὰρ μὴ κατ' ἄλλην φύσιν υἱὸς ἄθετος ὁ Χριστὸς καὶ κατ' ἄλλην θετός, καθὼς ὁ τῆς ἀντιδιαστολῆς βούλεται λόγος, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτὴν φύσιν ἔστιν ἄθετος ὁ υἱὸς καὶ θετός ὁ Χριστός — ἀδύνατον γὰρ τὰς γραφικὰς φωνάς, καταγγελλούσας τὸν Χριστὸν ἄθετον καὶ θετὸν [τὸν] υἱόν, ἀναιρεθῆναι —, ἀνάγκη τὸν θεὸν λόγον κατὰ τὴν ἀντιδιαστολὴν τοῦ ἀληθῶς καὶ κυρίως καὶ ὄντως καὶ τοῦ μήτε ἀληθῶς μήτε κυρίως μήτε ὄντως νοεῖν υἱόν· εἰ δὲ τοῦτο προδήλως ἄτοπον, ἀδιάβλητος ἄρα ἡ τῶν φύσεων ἀντιδιαστολή ἐπὶ τῇ θυάδι αὐτῶν, ὡς ταύτης οὕσα κατασκευαστική. τὸ δὲ ἐν τάξει τῆς μορφῆς τοῦ θεοῦ ὁρᾶσθαι τὴν τοῦ δούλου μορφήν καὶ μὴ ἐν τῷ οἰκείῳ προσώπῳ πάσης τῆς κατὰ πρόσωπον ἀθθεντίας τε καὶ τιμῆς, θυάδος υἱῶν ἔστιν ἀναιρετικόν· τὸ γὰρ ἐν τάξει ταυτόν ἐστι τῷ τάξαντι προσώπῳ καὶ οὐ φύσει.

θ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ περιέχον μείζον μὲν ἐστὶ τοῦ περιεχομένου κατ' οὐσίαν, ἧττον δὲ κατ' ἀξίαν, οἷον οὐρανὸς καὶ γῆ ἀγγέ-

2 cod. κῆν; item deinceps. 6 Philip. II, 7. 9 cod. ἔτιν; item deinceps || Hebr. I, 1, 2. 11 cod. ἐπίσχάτων || Hebr. I, 1, 2. 18 ταῦτα addidi || cod. μορφῆ. 16 cod. μηκατἄλλην || cod. κατἄλλην. 18 cod. καταγγελλούσας. 10 τὸν pr. addidi. 27 cod. οὐφύσει. 28 ed. ια'. 29 cod. περιέχον. 30 κατωσίαν || οἷον om. cod. || cod. καταξίαν.

λων τε καὶ ἀνθρώπων, οἶκος οἰκούντων σῶμά τε ψυχῆς, περιέχει
δὲ τὸ πᾶν ὁ θεός, πῶς οὐκ ἔστιν ἤπτων τοῦ παντός τῷ λόγῳ
τῆς ἀξίας;

Ἀπόκρισις. Ὁ λόγος οὗτος οὐκ ἔστι καθόλου. διὸ οὔτε
3 ὑγιῶς ἤρωτήθη· ὧν γὰρ τὸ ἐναντίον διὰ τῶν αὐτῶν ἐνδέχεται εὐ-
ραθῆναι, ταῦτα ὡς μὴ ἔχοντα τὸ ἀναγκαῖον οὐδὲ τὸ πιστὸν ἔχει.
ἔστι γὰρ τινα περιεχόμενα ἡσσονα ὄντα τῶν περιεχόντων καὶ τῇ
οὐσίᾳ καὶ τῇ ἀξίᾳ, ὡς τὰ γίγαρτα τῶν ὑπωρῶν. ἐτι δὲ τὰ λε-
χθέντα περιεκτικὰ τῷ εἶναι περιέχει τὰ περιεχόμενα, ὁ δὲ
0 θεός τῇ βουλῆσει περιέχει τὸ πᾶν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα περι-
εχόμενα χρήσουσι καὶ αὐτὰ τοῦ περιέχοντος, ὁ δὲ θεός οὐ χρήζει
τοῦ περιέχοντος αὐτόν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις περιεχομένοις τὸ εἶναι
καὶ τὸ διαμένειν οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν περιεχόντων αὐτά, τῷ δὲ
παντὶ ἀμφοτέρω ὑπάρχει ἐκ τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ μὲν λεχθέντα περι-
5 εκτικὰ διὰ τὰ περιεχόμενα ὑπάρχουσιν, ὁ δὲ θεός οὐ διὰ τὸ πᾶν
ὑπάρχει. διὸ μείζων ὁ θεός τοῦ παντός, ὥσπερ τῇ οὐσίᾳ, οὕτω
καὶ τῇ ἀξίᾳ.

I'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ περιέχον ἐπὶ φρουρᾷ καὶ συντηρήσει
3 ἔστι τοῦ περιεχομένου, πῶς ὁ θεός περιέχων τὸ πᾶν οὐκ ἐπὶ
φρουρᾷ τοῦ κακοῦ καὶ διαμονῇ περιέχει τὸ πᾶν; καὶ γὰρ ἐν τῷ
μέρει τοῦ παντός τὸ κακὸν θεωρεῖται.

Ἀπόκρισις. Τὸ πᾶν ἔργον ἔστι τοῦ θεοῦ, καὶ τηρῶν ὁ
θεός τὸ πᾶν, τὸ ἔργον αὐτοῦ τηρεῖ. καὶ ὥσπερ οὐκ ἐποίησεν ὁ
5 θεός τι φύσει κακόν, οὕτως οὐδὲ τηρεῖ τι φύσει κακόν.

IA'.

Ἐρώτησις. Ἐπειδὴ συνεχῶς ὁ κύριος υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
καὶ οὐχὶ τῆς ἀνθρώπου ἑαυτὸν ὀνομάζει, καὶ διὰ τοῦτο πειρῶνται

1 τε καὶ ἀνθρώπων Langus et Sylburgius; desunt in libris || τε post. corr. Ma-
ranus; ed. τι; om. cod. 2 cod. ἤπτων. 5 cod. ἤρωτήθη. 7 cod. περιέχόντων.
8 ἐτι] cod. ἔστι. 9 περιεχόμενα Langus et Maranus; cod. et ed. περιέχοντα ||
ὁ δὲ] ed. μόνος δὲ ὁ. 10 ed. περιέχει τῇ βουλῆσει || cod. ταμὲν. 15 cod. καὶ
καὶ τὰ. 16 cod. μείζων. 18 ed. ἰβ'. 19 cod. ἐπιφρουρα. 21 cod. καὶ τοῦ.
24 cod. αὐτοῦ, ed. ἑαυτοῦ || cod. οὐκαποίησεν. 26 ed. ἔς'. 28 διὰ τούτου Sylb.

οἱ ἄπιστοι θεωροῦνται ὡς ἐκ γαμικῆς συναφείας ὁ δεσποτικός τόκος γέγονε τόκος—τὸ γὰρ "τοῦ ἀνθρώπου" φασὶν οὐ θελείας ἐστὶν ἀλλ' ἀρ-
 ρενος ὄνομα—, τίσι λόγοις χρηζόμενοι τὴν τοιαύτην λοιδορίαν μα-
 ταίαν ἐλέγχομεν;

Ἄποκρισις. Εἰ ἐκ γαμικῆς συναφείας ὁ δεσποτικός τόκος
 ἐγένετο, οὐκ ἔτι εἶπεν ἡ γραφή τὸ "ὡς ἐνομιζέτο υἱὸς τοῦ Ἰω-
 σήφ". τὸ γὰρ "ὡς ἐνομιζέτο" ἐπὶ τῶν ἐκ γαμικῆς συναφείας
 πικτομένων χώραν οὐκ ἔχει, τὸ δὲ διὰ μιᾶς ἀσαφούς τε καὶ ἄλλο-
 πούς φωνῆς πάσας τὰς φωνὰς ἐκείνας τὰς προδήλως καταγγελ-
 λούσας τὸν Χριστὸν ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθέ-
 νου γεγεννημένων ἀνατρέπειν τῶν ἀτοπωτάτων ἐστὶ. πρὸς ἀναίρε-
 σιν δὲ τῆς ματαίας αὐτῶν ἐπιχειρήσεως κεχρήματα λόγοις τοιού-
 τοις εἰ διὰ τὸ μὴ εἰπεῖν τὸν Χριστὸν ἐκ τῶν υἱὸν τῆς ἀνθρώ-
 που οὐκ ἐστὶ διὰ τοῦτο τῆς ἀνθρώπου, ὅθλον ἄρα καὶ διὰ τὸ
 μὴ εἰπεῖν ἐκ τῶν υἱὸν τινος ἀνθρώπου. εἰ δὲ τινος ἀνθρώπου
 οὐκ ἐστὶν υἱὸς ὁ Χριστός, ἐξ ἀνάγκης οὐδὲ υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν.
 ἐπὶ δὲ, εἰ καθὼς περ υἱὸς τοῦ Ἡλὶ ἐγγρηματίσθη ὁ Ἰωσήφ κατὰ
 τὸν νόμον χωρὶς γαμικῆς συναφείας, τοῦ θεοῦ τούτῳ τῷ τρόπῳ
 βουληθέντος δοῦναι τὸν Ἰωσήφ υἱὸν τῷ Ἡλί, τί ἀτοπον οὕτως
 καὶ τὸν Χριστὸν δοῦναι υἱὸν τῷ Ἰωσήφ χωρὶς γαμικῆς συναφείας;
 τούτου γὰρ ἕνεκεν προφηκονόμησεν ἡ θεία χάρις τὴν παρθένον
 μνηστευθῆναι ἀνδρὶ δύο πατέρας ἐσχηκότι, ἕνα μὲν κατὰ φύσιν
 ἐκ γαμικῆς συναφείας, ἕνα δὲ κατὰ τὸν νόμον χωρὶς συναφείας.
 ἐν τῇ ἐκείνου γεννήσεται προζώγραφουσα τοῦ Χριστοῦ τὴν γέν-
 νησιν, τοῦ γεννηθέντος μὲν ἐκ πνεύματος ἁγίου υἱοῦ τῷ θεῷ.
 γεννηθέντος δὲ ἐκ τῆς γυναικὸς τοῦ Ἰωσήφ υἱοῦ τῷ Ἰωσήφ
 "πνεῦμα", φησὶν, "ἅγιον ἐκελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψί-

2 cod. ἀλλάρηνος. 3 ed. τὸ ὄνομα || ed. τισιν οὖν || ματαίαν ed. μάτην
 λεγόμενον. 6 Luc. III, 23. 8 ed. ῥηθῆναι; χώραν || cod. ἐλλειπούς. 11 cod.
 γεννηθέντων. 13 ed. ἐκ τῶν τὸν Χριστὸν. 14 υἱὸς ante τῆς in ed. || cod. οὐκ ἐστὶν
 δευτέρου; τῆς ἁγίας in margine || cod. ἄρα || Maranus ἀνθ. θελονότι ἄρα; Otto θε-
 λονότι, ἄρα. 15 Otto ἀνθρώπου; || ed. ἐὰ μὴ. 16 υἱὸς post Χριστός; in ed. || υἱὸς
 post ἐστὶν in ed. 17 Ἡλί] sic codex hic et infra || Luc. III, 23. 19 ed. τὸ
 οὕτως. 20 δοῦναι ante καὶ in ed. || τὸν Χριστὸν om. ed. || τῷ Ἰωσήφ post συ-
 ναφείας in ed. 21 cod. προφηκονόμησεν. 22 cod. ἕνα μὲν καταρτίσαν. 23 ἕνα]
 ed. ἕτερον. 25 Matth. I, 20. 27 Luc. I, 34 || cod. φησιν.

στον ἐπισκιάσει σοι. διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἄγιον,
κληθήσεται υἱὸς θεοῦ". ἀλλ' εἰ τὸ γεννώμενον ἐκ τῆς γυναικὸς
τοῦ Ἡλὶ υἱὸς ἐστὶ τοῦ Ἡλὶ κατὰ τὸν νόμον τοῦ θεοῦ, πολλῶν
μᾶλλον τὸ γεννώμενον ἐκ τῆς γυναικὸς τοῦ Ἰωσήφ κατὰ τὴν θεϊαν
5 εὐδοκίαν υἱὸς ἐστὶ τοῦ Ἰωσήφ χωρὶς γαμικῆς συναφείας.

III.

Ἐρώτησις. Εἰ οἱ εὐαγγελισταὶ Ματθαῖος καὶ Λουκᾶς τὸ
κατὰ σάρκα γενεαλογοῦντες τὸν κύριον, ὃ μὲν τὴν κατὰ φύσιν ὃ
δὲ τὴν κατὰ νόμον αὐτοῦ γενεαλογίαν συνέγραψε διὰ τὸ οὕτως τὰ
0 γένη τῶν Ἰουδαίων συνίστασθαι, πῶς ὁ μακάριος Λουκᾶς οὐ
δείκνυται τῷ Ματθαίῳ μαχόμενος, πλείονας τοὺς κατὰ νόμον τῶν
κατὰ φύσιν τοῦ Χριστοῦ γεννήτορας διὰ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ οἰ-
κειοῦ ἐκθέμενος, τούναντίον παρ' αὐτοῦ γραφῆναι ὀφείλοντος,
ἐπειδὴ ἤσσανας τοὺς κατὰ νόμον τῶν κατὰ φύσιν πατέρων ἀνάγκη
5 λογιζέσθαι; ἐνδέχεται γὰρ κατὰ νόμον γενέσθαι πατέρα, ἅπαξ τοῦ
κατὰ φύσιν πατρὸς τὸν παῖδα γεννήσαντος. πῶς οὖν, καθάπερ
ἔφη, παρὰ τοῖς εὐαγγελισταῖς ἡ τάξις ἀντέστραπται καὶ ὁ Λου-
κᾶς, ὁ ἴσους μᾶλλον δὲ ἤσσανας τοὺς κατὰ νόμον τῶν κατὰ φύσιν
ὀφείλων τοῦ Χριστοῦ ὀνομάζειν γεννήτορας, πλείονας ὀνομάζων
10 εὐρίσκεται; εἰ δὲ ἐν τῇ γενεαλογίᾳ ἑαυτοῖς καὶ ἀλλήλοις μαχό-
μενα λέγουσι, πῶς ἐν τοῖς λοιποῖς περὶ τοῦ σωτῆρος διδάγμασι
τὸ ἀξιώπιστον κεκτῆσθαι δύνανται, ἐκ προοιμίων πρὸς ἀντίρρησιν
κινουῦντες τὸν μετὰ λόγου τῇ ἡμετέρᾳ θρησκείᾳ προστεθῆναι
βουλόμενον;

15 Ἀπόκρισις. Ἐν τῇ κατὰ Λουκᾶν γενεαλογίᾳ ὁ Ἡλὶ μόνος

1 ed. ἄγιον τῷ κυρίῳ. 2 cod. ἀλλῆ. 3 πολλῶν ed. πολὺ. 4 τὸ γεννώμενον
deest in ed. 6 ed. ριζ'. 7 ed. τε καὶ. 8 cod. κατασάρκα. 9 cod. κα-
τανόμον; item deinceps; κατὰ σάρκα ed. Langus autem in interpretando erro-
rem vidit. 10 γένη ed. κατὰ. 12 cod. καταφύσον; item deinceps; κατὰ θέσιν ed.
Langus in interpretando secundum naturam scripsit || ed. τοῦ οικείου
εὐαγγελίου. 18 cod. παύτου || ed. ὀφείλοντας. 14 cod. κατανόμων, ed. κατὰ
θέσιν. 15 λογίζεσθαι ed. ἀναλογίζεσθαι ἀνάγκη || γενέσθαι ante κατὰ in ed. || ἅπαξ
deest in ed. 16 τὸν ed. τοῦ. 17 cod. τάξις ut Maranus supplevit. 18 ed.
ἤσσανας. 19 ed. τοὺς τοῦ. 22 ed. θυνήσανται. 25 ed. Ἐν τῇ γενεαλογίᾳ τῇ κατὰ etc.

ἐπὶ πατέρ τοῦ Ἰωσήφ κατὰ τὸν νόμον· ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰλλί ἕως τοῦ Νάθαν πάντες οἱ ὑποτεταγμένοι κατὰ φύσιν εἰσὶν υἱοὶ τῶν προτεταγμένων, τῶν διὰ τὴν σχέσιν, ἣν ἔχει ὁ Ἰλλί πρὸς τὸν Ἰωσήφ, πρόπρων καὶ προπάπρων λογιζομένων, τοῦ Ἰωσήφ μὲν μόνου κατὰ τὸν νόμον, τῶν λοιπῶν δὲ πάντων κατὰ φύσιν. τούτου δὲ οὕτως νοουμένου, ἀναφεῖται πᾶσα ἡ τῶν εὐαγγελιστῶν ἐπὶ τῇ ἀνυλογία διαβολῇ, ἣ ἐκ τῆς παρανομίας τῶν ἐκείνων φωνῶν νομιμαδεῖσα τοῖς παρανοήσασιν.

II^ο.

Ἐρώτησις. Εἰ κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον ὁ ἀδελφὸς τοῦ τελευτήσαντος ἀπαυδὸς τὴν γυναῖκα τοῦ μετῆλλαχότος λαμβάνων ἐπαυδοποιεῖ ἐξ αὐτῆς, κατὰ φύσιν μὲν ἑαυτῷ, κατὰ νόμον δὲ τῷ ἀδελφῷ, ἄρα, εἰ συνέβη τὸν περιόντα ἀδελφὸν ἔχειν γαμετὴν, σὺν ταύτῃ καὶ τὴν τοῦ τελευτήσαντος ἀδελφοῦ γαμετὴν εἰς γυναῖκα ἐλάμβανε; καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον; εἰ δὲ ἡ τοιαύτη καὶ στείρα ἐτίγχανε, πῶς πρὸς τῷ ἀτόπῳ καὶ τῷ ἀνωφελὲς ὁ γάμος οὐκ ἐπῆγετο καὶ τοῦ νόμου τὸ πρόσταγμα πανταχόθεν ἐδείκνυτο ἄπορον, τοῦ τελευτήσαντος οὐ λαμβάνοντος τὸ διὰ παιδοποιίας μνημόσυνον; τί δὲ καὶ τῷ ἀποθανόντι προσεγένετο ὄψελος; τὸ διὰ παιδοποιίας ἑτέρου ἐκεῖνον μετὰ τέλος πατέρα ἄλλοτρίας γονῆς ὀνομάζεσθαι;

Ἀπόκρισις. Τοῦ νόμου μὴ κωλύοντος τοὺς Ἰσραηλίτας γυναῖκα ἐπὶ γυναῖκα λαβεῖν εἰ βούλοιντο, οὐ μόνον συγγενίδα, ἀλλὰ καὶ αἰγμαλωτίδα καὶ παλλακίδα, οὐδὲν ἄρα ἄτοπον ἀνακύπτει ἐκ τοῦ γυναῖκα ἐπὶ γυναῖκα λαβεῖν τὸν ἀδελφὸν τοῦ τελευτήσαντος, τοῦ νόμου μὴ παρακουομένου· πᾶσα γὰρ ἀτοπία ἐπὶ τῇ παρακοῇ τοῦ νόμου ὑφίσταται. κἄν συμβαίῃ δὲ στείραν τὴν γυ-

3 ed. ὑποτεταγμένων, Maranus ὑπερτεταγμένων. 4 καὶ προπάπρων desunt in ed. || καταλογιζομένων ed. 5 cod. μόνου ut Syllb supplevit. 7 ἢ om. cod. || cod. παρανομίας. 9 ed. ρλζ'. 10 Deuter. XXV, 5-6. 15 ed. πῶς τοῦτο. 17 cod. ἐπείγετο. 19 ed. προσγίνεται τὸ. 22 ed. κωλύσαντος. 28 ἐπὶ γυναῖκα desunt in ed. || αἰγμαλωτίδα ed. 24 ἀνακύπτει ed. οὐδὲ βλάπτει. 25 ed. ἐπὶ γυναικὶ || τὸν spatium vac. in ed. | ed. τελευτηκότος. 26 παρακουομένου ed. καταλυομένου. 27 παρακοῇ ed. παραβάσει || post δὲ spatium vac. in ed. Maranus conā. στείραν γυναῖκα, cod. στείραν τὴν γυναῖκα habet.

νάικα ὑπάρχειν, ἀλλ' ἀδύλον τοῦτο τῷ ἀνδρὶ καὶ τῇ γυναικί, τῷ
δὲ ἀδύλῳ οὐκ ἔστι δίκαιον περιδεῖν τὸν νόμον. ἐτέθη δὲ ὁ νό-
μος οὗτος, ἵνα ὢν ἀφείλετο ὁ θάνατος τὸν τετελευτηκότα, τουτέστι
τῆς τε πατρότητος καὶ τοῦ κληρονόμου, ταῦτα παράσχη αὐτῷ τῇ
5 τοῦ νόμου προνοία· εἰ γὰρ μνημοσύνης ἔνεκεν κληρονόμου ἐπὶ τὸν
γάμον οἱ ἄνθρωποι ἔρχονται, ὀδύλον ὅτι ᾧ τρόπῳ βουληθεῖη θεὸς
ταῦτα παρασχεῖν ἀνθρώπῳ, ἀνωφελές οὐ γίνεται τὸ πρᾶγμα. πρόσεστι
δὲ τούτῳ τῷ νόμῳ καὶ ἕτερόν τι ὠφέλιμον, ἵνα ταύτῃ τῇ ἐπιγα-
μία ὁ κληρὸς μείνη ἐν τῇ αὐτῇ φυλῇ καὶ μὴ μεταβῆ εἰς ἑτέραν
10 φυλῆν. καὶ ἐπειδὴ ἀπαξ συναφθεῖσα ἡ γυνὴ τῷ πρώτῳ ἀνδρὶ ἐν
σῶμα γέγονε, διὰ τοῦτο οὐ γίνεται πατὴρ ἀλλοτρίας γονίης ὁ τε-
λευτήσας, ἀλλὰ τοῦ ἐκ τοῦ ἰδίου σώματος τιχτομένου· ὥσπερ γὰρ
ὁ τιχτόμενος ἐκ τῆς τοιαύτης συναφείας υἱὸς ὀνομάζεται τοῦ τε-
λευτήσαντος, οὕτω καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνου ὀνομάζεται γυνή.

15 13.

Ἐρώτησις. Εἰ ὁ προλεχθεὶς νόμος πρὸ τῶν χρόνων τοῦ
Δαυὶδ τοῖς Ἰσραηλίταις ἐντέταλται, πῶς ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος
τῶν κατὰ φύσιν πατέρων πρὸ τοῦ Δαυὶδ καὶ μετὰ τὸν Δαυὶδ
ἐπίσης ἐμνημόνευσεν, ὁ δὲ Λουκᾶς πρὸ μὲν τοῦ Δαυὶδ τῶν κατὰ
20 φύσιν, μετὰ δὲ τὸν Δαυὶδ τῶν κατὰ νόμον πατέρων τοῦ Χριστοῦ
τὴν μνήμην πεποιήται; καὶ εἰ τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ φύσιν καὶ
κατὰ νόμον πατέρων ἀπαραλείπτως μετὰ τὴν μετοικεσίαν Βαβυ-
λῶνος ἐν θεαῖαις γραφαῖς οὐχ εὕρισκεται, ἀλλὰ κατὰ ἀπόφασιν
γέγραπται, πῶς τὰ κατὰ ἀπόφασιν γραφέντα ὑπὸ τῶν ἀκριβεστέ-
30 ρων πιστευθῆναι δευήσονται;

Ἀπόκρισις. Καὶ ὁ Λουκᾶς τῶν κατὰ φύσιν πατέρων τοῦ

1 cod. ἀλλ'ἀδύλον || ed. τοῦτο . . . αἰ, cod. τοῦτο τῷ ἀνδρὶ καὶ. 2 δίκαιον deest
in ed. 3 ὢν || cod. ἐν || cod. τετελευτηκότα 5 κληρονόμου || ed. καὶ κληρονομίας πρὸς
τὸν. 6 post ᾧ spatium vac. in ed. || cod. τρόπῳ || deest in ed. Langus et
Sylburgius τινι ἐν τρόπῳ addunt || βουληθεῖη || ed. παρακληθεῖη. 7 ed. ἀνθρώ-
ποις || cod. πρόσεστι. 9 κληρὸς || ed. κληρονόμος. 10 ed. τῷ ἀνδρὶ τῷ πρώτῳ.
12 ed. ἰδίου αὐτοῦ. 13 υἱὸς om. ed. 15 ed. πλγ'. 17 cod. ἐντέταλτο || Matth.
I, 1-17. 19 cod. ἐπίσης; deest in ed. || Luc. I, 5-35. 20 cod. νόμων || τοῦ Χρι-
στοῦ om. ed. 22 ed. μετοικησιν. 23 ἐν ταῖς Otto. 24 cod. γέγραπται πῶς
τὰ κατὰ ἀπόφασιν in margine. 25 πιστευθῆναι; codex; post ἀκριβεστέρων spatium
vac. in ed. Langus ἀποδεχθῆναι add.

Ἡλί ἐμνήσθη, τῶν τε πρὸ τοῦ Δαυὶδ καὶ τῶν μετὰ τὸν Δαυὶδ· ὁ δὲ Ἡλί μόνος ἦν κατὰ νόμον πατὴρ τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ διὰ τὴν κατὰ νόμον υἱότητα ζωῆς τοῦ Νάθαν κατὰ τὴν σχέσιν ἀναγομένου. τὸ δὲ τὸν δεσπότην Χριστὸν ὀνομασθῆναι υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ δύο πατέρας ἐσηχότως, τὸν μὲν κατὰ φύσιν τὸν δὲ κατὰ νόμον, ἢ θεία χάρις ἐκονόμησεν, ἵνα, ὅταν ἀκούωμεν τὸν Χριστὸν υἱὸν μὲν ὄντα τοῦ Ἰωσήφ, μὴ γεννηθέντα δὲ ἐξ αὐτοῦ, μὴ ξενισθῶμεν ὡσπερ γὰρ αὐτὸς ὁ Ἰωσήφ υἱὸς μὲν ἐκλήθη τοῦ Ἡλί, μὴ γεννηθεὶς δὲ ἐξ αὐτοῦ, ὅτι τῷ θείῳ νόμῳ οὕτως ἔδοξεν ἐκ τῆς γυναικὸς τοῦ Ἡλί δοῦναι υἱὸν τῷ Ἡλί, οὕτως ἔδοξε τῷ θεῷ ἐκ τῆς γυναικὸς τοῦ Ἰωσήφ δοῦναι υἱὸν τῷ Ἰωσήφ μὴ γεννηθέντα κατὰ φύσιν ἐξ αὐτοῦ. "Ἰωσήφ", φησὶν, "υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου"· τὸ γὰρ κ τῆς γυναικὸς πικρὸς χωρὶς πορνείας πιχτόμενον υἱὸς ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς, ᾧ τρόπῳ βούλεται δοῦναι ὁ θεὸς υἱὸν τῷ ἀνδρὶ, ἢ διὰ συνάφειαν ἢ χωρὶς συνάφειας. οὐκ ἀποφάσει δὲ χρώμενοι οἱ εὐαγγελισταὶ τὴν ἐκδεσπὶν ἐποίησαντο τῶν ἐν ταῖς γενεαλογίαις ὀνομασθέντων, ἀλλὰ ταῖς ἐγγράφοις ἱστορίαις. Ἑβραῖοι γὰρ ἦσαν ἐξ Ἑβραίων οἱ τὰς γενεαλογίας συγγραψάμενοι ἅγιοι εὐαγγελισταί· παρ' οἷς κολλή τις ἦν ἡ σκουδὴ τοῦ ἐγγράφου ἔχειν τῆς βασιλικῆς τε καὶ ἱερατικῆς φυλῆς τὴν γενεαλογίαν. ἀμέλει μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλώνας ἐπάνοδον ὁ Ἑσδρας οὗς οὐχ εὔρεν ἐν τῷ τῶν ἱερέων καταλόγῳ γενεαλογουμένους, τούτους ἐξέβαλεν ἀπὸ τῆς ἱερατικῆς λειτουργίας, καὶ τοῦτο δεῖκνυται ἐκ τῆς βίβλου τῶν Παραλειπομένων.

IE.

Ἐρώτησις. Ἐπειδὴ ὁ Ἡσαίας εἰς τὸν δεσπότην Χριστὸν προφητεύων φησὶ "τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται", ἐπὶ δυσδιγ-

2 ed. τὸν νόμον. 3 ed. τὴν αὐτὴν σχέσιν. 5 ed. κατὰ νόμον τὸν δὲ κατὰ φύσιν. 7 ed. κατὰ φύσιν ἐξ αὐτοῦ. 12 Matth. I, 20 || cod. φησιν. 13 τῆς om. ed. 14 καὶ om. cod. 15 ed. ὁ θεὸς δοῦναι. 16 συνάφειαν ed. συνάφειας. 20 cod. παροῖς || ἢ om. ed. 21 cod. ἱερατικῆς ut Sylburgius coniecit: ἱερατικῆς ed. 22 Esdr. I, V, 86-10. 26 ed. ἕ. 27 Esaiæ LIII, 8 || cod. Χριστὸν ut corr. Sylburgius; κόμον ed.

γῆτος ἄρα ἢ ἀδιήγητου λέγει, καὶ ἐπὶ τῆς θεότητος ἢ ἐπὶ τῆς σαρκὸς ταύτην ἐκλιπτέον τὴν ὄξιν;

Ἄποκρισις. Ἡ μὲν κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ Χριστοῦ γενεαλογεῖται καὶ ὁ τρόπος ταύτης ἐν γραφικῇ διαθέσει κατήγγελλται, καθάπερ ἦδη προείπαμεν, ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ ἐκ τῆς ἁγίας 5 θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· ἡ δὲ κατὰ τὴν θεότητα αὐτοῦ γέννησις ἐστὶν ἀγενεαλόγητος. ἐμφαίνει οὖν ἡ προφητικὴ ῥῆσις τὸ ἀδιήγητον, ὡς τὸ ἁσδιήγητον τῆς γεννήσεως.

15.

Ἐρωτήσεις. Εἰ τὴν ἀρχαίαν μὲν λατρείαν ἀνείλεν ὁ θεός, ὡς αὐτῇ μὴ ἀρεσκόμενος, τὴν δὲ τῶν χριστιανῶν ὡς ἀρεστὴν αὐτῷ ἀντείσχησεν, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι μόνοι θεῷ ἀρέσκοντες Ἑλλή- 10 των τε καὶ Ἰουδαίων καὶ πάντων αἰρετικῶν κατὰ τὸν ἀριθμὸν ὑπάρχουσι ἤσσαντες, τίς ἡ ἀπόδειξις τοῦ μὴ κατὰ πτωχείαν δυνάμειος τοῦ ταύτην ἀντ' ἐκείνης ἐλομένου λατρείαν τὴν πλάνην μένειν ἀνεκρίβωτον, πῶς δὲ οὐκ ἀνωφελές ἡ ἐκείνης κατάλοισις, πλάνης ἑτέρας κατεχούσης τὸν κόσμον;

Ἄποκρισις. Τοῦ δεσπότητος θεοῦ λατρείαν λατρείας ἀντεισάγειν διὰ τῆς παλαιᾶς διαθήκης προωρισμένου, εἰ μὴ ἀντείσχησεν 15 ταύτην ἐκείνης, ἐντὴν τότε μόνον ἐπὶ πτωχεία δυνάμειος διαβάλλειν τὸν θεόν, ὡς προορισάμενον τὰ ὑπὲρ δυνάμειν· νῦν δὲ ταύτην ἀντ' ἐκείνης εἰσαγαγὼν, πρῶτον μὲν κηρυττομένην λόγοις θείαις δυνάμεισι μαρτυρουμένους ἀνείλεν Ἰουδαϊσμόν τε καὶ ἑλληνισμόν, ὕστερον δὲ ἔργοις θείαις ὡσαύτως δυνάμεισι γινομένοις πάσης τῆς ἐν ἀνθρώποις

1 λέγει] ed. τῆς γενεᾶς || cod. καὶ εἰ ἐπὶ || ἐπὶ post. deest in ed. ὄξιν] ed. λῆξιν. 2 cod. κατασάρκα. 4 ed. καταγγέλλεται. 5 καθάπερ ἦδη προείπαμεν de-
sunt in ed || post πνεύματος ed. γὰρ habent 6 ἀειπαρθένου] ed. τῆς παρθένου.
7 post ἀγενεαλόγητος ed. δὲ καὶ ἀδιήγητος habent. 8 cod. οὐ cum Marano; ἢ ed.
9 ed. α'. 11 ed. αὐτῇ. 12 ed. οἱ μόνοι || cod. ἀντείσχησεν || ed. τῶν Ἑλλήνων.
13 ed. τῶν αἰρετικῶν, οὐκ ἴσοι τὸν ἀριθμὸν τυγχίνουσιν, ἀλλ' ἤσσαντες. 15 cod. ἀν-
τεισκήντες; item deinceps || λατρείαν om. cod. 16 ed. τῆς λατρείας λύσις. 17 ἑτέρας]
ed. ἐπὶ πολλῆς. 18 Τοῦ δεσπότητος-προορισμένου] ed. Τὴν ἀρχαίαν τοῦ θεοῦ λατρείαν
ἔσσαντες, τὴν νῦν δὲ ἀντείσχησεν διὰ τῆς παλαιᾶς διαθήκης προωρισμένου vel προειρι-
μένου || προορισμένου scripsi, προωρισμένου cod. 20 ed. ἀντ' ἐκείνης || ἐντὴν usque ad
νῦν δὲ desunt in ed. 21 cod. προωρισάμενον || cod. ὑπερδύναμιν. 22 εἰσχηγῶν] ed.
ἰσχυραγῶν. 23 cod. θείαις || μαρτυρουμένοις usque ad δυνάμεισι desunt in cod.

τε καὶ θαίμιοι πλάνης ποιεῖ τὴν ἐκρίνωσιν, σὺν ταύτῃ δὲ καὶ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ κακῶν. τὸ δὲ κατὰ τὴν λατρείαν, διδακτικὰ πειστικῶς τε καὶ πολιτικῶς, εἰ μὴ πάντες οἱ δεξιόμενοι τὴν λατρείαν τὴν αὐτὴν ὄψαν περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων ἔσχον καὶ ἔχουσιν, ἀλλ' οἱ μὲν ὀρθῶς, οἱ δὲ οὐκ ὀρθῶς, τοῦτο οὐκ ἔστι κατηγορηματικὸν τοῦ θεοῦ ἐπὶ πτωχεῖα δυνάμει, τὸ ἐκείνους ἐκ τῆς οἰκείας ἀμελείας ἢ ἑτέρας ἀσθενείας ὀρθῶς μὴ νοεῖν τὰ ὑπ' αὐτῶν πιστευόμενα, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων ἀμελείας. εἴρηται δὲ ἐν τῇ εἰσαγομένῃ λατρείᾳ περὶ τῆς τῶν ὀρθοδόξων ὀλιγότητος. ποτὲ μὲν "πολλοὶ μὲν" φησί "κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί", ποτὲ δὲ "ὅτι στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν". ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν αἰρέσεων, ἃς ὁ κύριος ἐν ταῖς ἑαυτοῦ παραβολαῖς ζιζάνια καὶ σαπρῶς ἐχθρῶς ὠνόμασεν. εἰ τοίνυν μηδὲν ἐψευσμένον ἔστιν ἐν τῇ τῶν χριστιανῶν λατρείᾳ, ἀλλὰ τῇ τῶν πραγμάτων μαρτυρίᾳ * ἐκ τῶν προλαβόντων πεπιστευμένα ἔχουσα τὰ μέλλοντα, οὐδαμῶς ἄρα ὑπολείπεται πρόφασις ἢ τοῦ διαβάλλειν τὸν θεὸν ἐπὶ πτωχεῖα δυνάμει, ἢ τοῦ ἀνοφελῆ λέγειν τὴν λατρείαν, λατρείας ἀντεισαγομένην, νῦν μὲν λυτικὴν οὔσαν ἰουδαϊσμοῦ τε καὶ ἑλληνισμοῦ, ὕστερον δὲ καὶ τῶν αἰρέσεων.

17.

Ἐρώτησις. Εἰ τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, οἷον πολέμων τροπικα, λοιμῶν ἐπιδόξου, τῶν τεμενῶν τὰς λύσεις, προειρήχασαι προφητῶν καὶ ἀπόστολων, προεῖπον δὲ καὶ παρ' Ἑλλήσι διὰ χρησίων λόγοι, πόθεν οἱ τούτων κρείττους γνωρίζονται, ἀπαξ παρ' ἑκάτερου μέρους τῆς τῶν ἐσομένων γεγενημένης προρρήσεως;

1 cod. συνταύτῃ δι. 2 ed. κακῶν αἰρέσεων ἀνέλε τὴν λατρείαν * πιστικῶς. 3 πολιτικῶς] ed. ποιτικῶς. 4 ἔσχον] ed. τερῶσι. 5 οἱ] ed. ἄλλοι || cod. κατηγορηματ ut Sylburgius coniecit; κατηγορηματ ed. 6 cod. ἐπιπτωχεῖα. 7 ὑπ'] cod. ὑπ. 9 φησί om. ed. 10 Matth. XX, 16. XXII, 14 || ὅτι] cod. τί || Matth. VII, 14. 12 δι om. ed. 13 Matth. XIII, 80, 48 || ed. καλεῖ ἐχθρῶς. 14 ἀλλα] ed. ὅτι. 15 τῇ] ed. ἢ || μαρτυρίᾳ] ed. μαρτυρεῖ ἀλήθειαν. Ἀν μαρτυρίᾳ μαρτύρεται ἢ ἀλήθειαν; 16 ἔχουσα] ed. κοῦσα || ἢ om. ed. 18 ed. τὴν ἀντὶ λατρείας λατρείαν εἰσαγομένην τὴν νῦν etc. 20 ed. β. 22 ed. τρόπ. ἐχθρῶν ἔφοδοι καὶ πόλεων ἀναρρέσεις διὰ τῶν ἐπιψευσμένων αὐταῖς προειρήχασαι. 23 cod. παρ᾽ ἄλλοις || διὰ om. ed. || χρησίων λόγῳ] Syll. χρησμολόγῳ. 24 ed. γνωρίζονται τῶν ἐξῆθεν || ἀπαξ deest in ed. || cod. κρείττερου.

Ἄποκρισις. Τοῦ αὐτοῦ θεοῦ ἐστὶ ταῦτα πάντα, καὶ ἡ πρόρρησις τῶν λόγων καὶ ἡ ἐκβασις τῶν ἔργων, τοῦ καὶ διὰ τῶν προφητῶν τε καὶ ἀποστόλων προμηνύσαντος ἃ ἔμελλε ποιεῖν. ὡσαύτως δὲ καὶ διὰ τῶν ἔξωθεν τῆς εὐσεβείας αὐτὸς προεμήνυεν ἃ ἔμελλε ποιεῖν ὡσπερ γὰρ διὰ τοῦ μάντεως Βαλαάμ τὸν μὲν Ἰσραὴλ εὐλόγησε, τοὺς δ' ἐχθροὺς αὐτοῦ κατηράσατο, ἑκάτερα δὲ ποιήσας διὰ τῆς προμηνύσεως τῶν ἐσομένων, ὡσαύτως δὲ καὶ διὰ μαντείας τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ προεμήνυσε, καθὰ φησιν ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ—
 1 "καὶ στήσεται βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ὁδόν, ἐπ' ἀρχῆς τῶν δύο ὁδῶν, τοῦ μντεύεσθαι μαντεῖαν καὶ τοῦ ἀναβρῆσαι ῥάβδον καὶ τοῦ ἐπερωτῆσαι ἐν τοῖς γλυπτοῖς καὶ ἠπατοσκοπήσασθαι ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο μαντεῖον ἐν Ἱερουσαλήμ" καὶ τὰ ἐξῆς—, οὕτω καὶ διὰ τῶν παρ' Ἑλλήσι μάντεων,
 5 ὅσα διὰ τῶν ἔργων ἐδέξατο τὴν ἐκβασιν, αὐτὸς προεμήνυσε. διαφορὰ δὲ τῶν προφητῶν καὶ τῶν μάντεων πολλή, πρῶτον μὲν ὅτι θεὸν οὐ τῷ ὀνόματι προεφήτευσαν οἱ προφῆται καὶ οἱ ἀπόστολοι, τούτου ἐσχῆκασιν τὴν γνῶσιν καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν λατρείαν· καὶ πάντα ὅσα περὶ τε τῆς τῶν ἑλληνικῶν θεῶν τε καὶ μαντείων
 10 καθαιρέσεως καὶ τῆς τῶν χριστιανικῶν πραγμάτων συστάσεως προεῖπον οἱ προφῆται, τὴν ἐκβασιν ἐδέξατο· ἔπειτα δέ, ὅτι οὐδὲν ὦν προεῖπον οἱ μάντις, ἢ κατὰ τοῦ τῆς ἀληθείας θεοῦ καὶ τῶν σεβομένων αὐτόν, ἢ ὑπὲρ τῆς συστάσεως τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, τὴν ἐκβασιν ἐδέξατο. καὶ τούτων μάρτυς ἡ τῶν Ἀσσυρίων
 15 ἀναίρεσις, οἱ ἀπὸ τῆς οἰκείας μαντείας ὀρμώμενοι ἔλεγον "μὴ ἄνευ κυρίου ἀνέβην ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην τοῦ ἐρημῶσαι αὐτήν;

1 ed. πάντα ταῦτα. 3 cod. προμηνύσανσαντος. 4 ed. προεμήνυεν.
 6 Num. XXIV || δ' om. cod. || ed. ἑκάτερον. 9 Ἱερουσαλήμ codex; Ἰσραὴλ ed.
 10 Ezech. XXI, 21, 22. 11 cod. ἐπ' ἀρχῆς || ὁδῶν om. ed. || μντεύεσθαι ed.
 12 τοῦ om. ed. || cod. ἠπατοσκοπήσεσθαι ut Langus conicit; ed. κατασκοπήσεσθαι.
 13 μντεῖον om. ed. || ἐν ed. ἐπὶ. 14 διὰ τῶν παρ' Ἑλλήσι μάντεων ὅσα desunt
 in cod. 15 ἐδείξατο] cod. ἐδείξατο. || cod. ἃ αὐτὸς. 19 μντείων] cod. μάντεων.
 21 cod. ἐδείξατο || ὅτι om. ed. 22 ἢ om. cod. 23 cod. ἐδείξατο. 24 cod.
 ἰσσυρίων. 25 Reg. 4, XVIII, 25.

κύριός μοι εἶπεν ἀνάβηθι καὶ ἐργάσωσόν αὐτήν, καὶ ἀναβὰς παρὰ τὴν μαντείαν ἐργάσωθή.

III.

Ἐρώτησις. Εἰ πάντες μὲν ἐν τῇ ἀνάστασει οἱ ἡμαρτηκό-
τες κολάζονται, πλεον δε οἱ ἐγνωκότες τὸ τοῦ θεοῦ θέλημα καὶ μὴ
ποιήσαντες, τί τὸ κέρλος τοῦ χριστιανοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνοσ, τοῦ
βαπτισθέντος καὶ τοῦ μὴ βαπτισθέντος, τοῦ ὀρθοδόξου καὶ τοῦ μὴ
ὀρθοδόξου;

Ἀπόκρισις. Εἰ κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον ὁ πιστός ὁ
μὴ προνοῶν τῶν ἰδίων ἀρησιθεός ἐστί καὶ τῶν ἀπίστων χειρῶν,
ὄγλον ὅτι ὁ μὴ σὺν τῇ γνώσει καὶ πίστει καὶ βαπτίσματι καὶ τὸν
τρόπον ἐπαγόμενος χαρακτηριστικὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ μαθητείας,
ἀλλὰ μόρφωσιν μὲν ἔχων εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνη-
μένος, χειρῶν ἐστί τῶν ἀπίστων· τοσοῦτον γάρ χειρῶν ἐστί τῶν
ἀπίστων, ὅσον χειρῶν ἐστί τὸ μετὰ γνώσεως ἀμαρτάνειν τοῦ ἀνευ
γνώσεως, ὅσον τὸ ἀνακολόγητον ἀμάρτημα τοῦ ἀπολογίαν ἔχοντος
ἀμαρτήματος.

IV.

Ἐρώτησις. Εἰ πάση δυνάμει ἔσπευσαν οἱ αἰρετικοὶ γινῶναι
καὶ φυλάττει τὴν τῶν δογμάτων ἀλήθειαν καὶ οὐκ ἴσχυσαν, πῶς
οὐκ αἰκον τὸ τούτους ὡς ἀποσφαλέντας τῆς ἀληθείας ὑποβάλλειν
κολάζεσιν;

Ἀπόκρισις. Τοσοῦτον οὐκ ἐζήτησαν οἱ αἰρετικοὶ πάση δυ-
νάμει τὴν ἀλήθειαν, ὅσον καὶ ὑποδεικνυμένην αὐτοῖς ταύτην παρὰ
τῶν αὐτῆν εὐρηκότεων οὐκ ἀνέχονται δέξασθαι αὐτήν. καὶ εἰ μὲν
ἀληθῆς αὕτη ἡ ἀπολογία, ἐχρῆν αὐτοῖς ἀλλήλοις συγγινώσκειν
σφαλλομένοις, ὡς ἀσθενεῖα δυνάμει καὶ οὐ πονηρία γνώμης τὰς
αἰρέσεις συστησάμενοις, μαχομένας ἑαυταῖς τε καὶ τῇ ἀληθείᾳ.

2 ἐργάσωθι sic codex. 3 ed. γ'. 6 post ποιήσαντες; Clarom. et Reg. τι τὸ
ἐκλίπτον addunt. 9 Timoth. 1, V, 8. 10 ἀρησιθεός sic codex; ἀρησιθέος
vulga. 11 ὄγλον ὅτι om. ed. || ὅ] cod. et Maranus; vulgo ὡς; || ed. πίσται καὶ
τῶ. 14 τοσοῦτον γάρ] ed. οὕτως τοσοῦτον || χειρῶν ἐστί τῶν ἀπίστων ὅσον de-
sunt in ed. 15 cod. χειρῶν ἐστί. 18 ed. δ'. 24 ὅσον] ed. ὅτι || ed. ἀπο-
δεικνυμένη || ταύτην om. ed. 25 αὐτῆν] ed. ταύτην || οὐκ ἀνέχονται] ed. οὐτε ἴσχυ-
σαν (ἔκαστον Maranus) οὐτε ἠνέχοντο. 26 αὐτοῖς Maranus, αὐτοῖς cod. et ed.
28 cod. μαχομένας.

νῦν δέ, καθά κατακρίνουσιν ἀλλήλους ἐπὶ τῷ ἄλλοτρίῳ τοῦ φρο-
νήματος, ὅτλοί εἰσιν ὅτι ἐκ τῆς φιλοδοξίας ἢ ἀντιπαθείας τῶν αἰρε-
σιαρχῶν πᾶσαι αἱ αἱρέσεις τὰς ἀφορμάς ἐσχῆκασι τῆς συστάσεως
αὐτῶν· δι' ἣν αἰτίαν "λύκοι βάρεις" ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ὠνομά-
σθησαν οἱ τῶν αἱρέσεων ἀρχηγοί. Ἐτι δὲ ἀδύνατόν ἐστιν ἀποτυ-
χεῖν τῆς εὐρήσεως τῷ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ τε καὶ δυνάμει ζητοῦντι
τὴν ἀλήθειαν, μαρτυρεῖ ὁ κύριος λέγων "πᾶς ὁ αἰτῶν λαμβά-
νει καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοίγεται".

Κ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν αἰρετικῶν δυνάμεις
ἐνεργοῦνται, οἷον νοσημάτων ἰάσεις καὶ πνευμάτων διωγμοὶ ἀκα-
θάρτων, καρπῶν γῆς τε φορὰ καὶ ἐλαίου ἀνάβλυσις, πῶς οὐκ
ἀνάγκη ἐκ τούτων ἐν τῇ πλάνῃ βεβαιῶσθαι ἐκείνους;

Ἀπόκρισις. "Ὅσπερ τὸ "ἀνέτειλε τὸν ἥλιον ἐπὶ πονηροῦς
καὶ ἀγαθοῦς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους" οὐκ ἔστι βε-
βαιωτικὸν πονηρῶν καὶ ἀδίκων ἐν τῇ πονηρίᾳ καὶ ἀδικίᾳ, ἀλλὰ
παρασκευαστικὸν εἰς δικαίαν τιμωρίαν, οὕτως οὐκ ἔστι βεβαιωτικὸν
τῶν αἰρετικῶν ἐν τῇ πλάνῃ τὴ ἐνεργεῖσθαι τινὰς ἐν αὐτοῖς δυνά-
μεις. εἰ γὰρ ἦν ἀπόδειξις καὶ σημεῖον εὐσεβείας τὴ ἐνεργεῖν ду-
νάμεις, οὐκ ἂν ὁ κύριος ἀδοκίμους τε καὶ ἀναξίους τῆς πρὸς αὐ-
τὸν οἰκειώσεως ἀπεφαίνετο τοὺς εἰρηκότας· "κύριε, οὐ τῷ σῶ
ὀνόματι προεφητεύσαμεν καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν
καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν";—λέγων πρὸς
αὐτοὺς "οὐδέποτε ἔγνω ὁμάς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζό-
μενοι τὴν ἀνομίαν". ὁ γὰρ διδάξας ἡμᾶς ψωμίζειν καὶ ποτίζειν
ἐχθρὸν πεινῶντα καὶ διψῶντα, πολλῶ μᾶλλον αὐτὸς τὰ ὅμοια ὧν

1 cod. ἀλλήλας ἐπὶ τοῦ ἄλλοτρίου φρ. 2 τῆς om. ed. 4 Act. XX, 29.
5 ἀποτυχεῖν] ed. μὴ τυχεῖν. 6 ed. εὐρίσκει || τῷ] cod. τῶν || ed. ἐπιζητοῦντι.
7 Matth. VII, 8. 8 ed. εὐρίσει. 9 ed. ε'. 12 καρπῶν et φορὰ desunt in
cod. || τε om. ed. 14 Matth. V, 45 || ed. ἀντιπέλλειν. 15 ed. βρέχειν. 18 cod.
ἐνεργεῖσθαι] ed. ἐνεργεῖν. 21 cod. ἀπεφαίνετο ut Sylburgius coniecit; ἀποφαίνεται
libri || Matth. VII, 22, 23. 24 cod. ἀπεμοῦ. 25 ὁ γὰρ] ed. οὐκ εἶπον || ed.
ὁμάς || ed. ποτίζειν, codex scribitur. 26 ἐχθρὸν] ed. τὸν || Rom. XII, 20 || πολλῶ
ed. πολὺ.

ἐδίδαξαν ἡμᾶς ποιεῖν, σωρεύων πῦρ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀξίως
τὸν σωτήρα τῆς χάριτος οὐκ ἐγνωκότων.

ΚΑ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἐν τοῖς ἀλγοῦσι καὶ ἴθρομένοις τὸ παθητὸν
δεικνύεται, τούτου δὲ οἱ ἁμαρτωλοὶ κακείνου οἱ δίκαιοι ἐν τῇ
κρίσει μετέχουσι, πῶς ἀληθεύει ὁ λέγων ἀπάθειαν μετὰ τὴν ἀνά-
στασιν τοῖς ἀνθρώποις κομίζεσθαι;

Ἀπόκρισις. Ἀπαθεῖς λεγόμεθα ἀναστάντες, ὅτι ἀφ' ὧν
ἐσμὲν κατὰ φύσιν, τροπὴν οὐ δεχόμεθα, οὔτε εἰς τὰ ἀντικείμενα
κατὰ τὸ ὄν καὶ μὴ ὄν, οὔτε εἰς τὰ ἐναντία κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ
ἥττον οἶον, ἐκ τῆς χαρᾶς οὐ τρεπόμεθα εἰς λύπην, οὔτε χαίρου-
μεν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγαθοῦ, ποτὲ μὲν μᾶλλον, ποτὲ δὲ ἥττον. κἂν
ἐπὶ μείζουσι μὲν ἀγαθοῖς μᾶλλον χαιρόμεθα, ἐπ' ἐλάττωσι δὲ ἥττον.
ἀλλὰ καὶ οὕτω κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν ἀγαθῶν μένει τὸ ποσὸν
τῆς χαρᾶς ἄτρεπτον. καὶ τοῦτο μὲν ἐπὶ τῶν εἰς ζωὴν ἀνισταμέ-
νων ἐπὶ δὲ τῶν εἰς κρίσιν ἀνισταμένων ὁ αὐτὸς λόγος, ὅταν
ἀπαλλάττονται, ὥσπερ τοῦ θανάτου, οὕτω καὶ τῆς κρίσεως· κατὰ
γὰρ τὸν σωτήρα, τῶν ἀνισταμένων οἱ μὲν εἰς ζωὴν οἱ δὲ εἰς
κρίσιν ἀνίστανται.

ΚΒ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τροπῆς γνῶρισμα τὸ τὰ καλὰ καὶ τὰ φαῦλα
λαμβάνειν εἰς ἔννοιαν, πῶς ἄτρεπτοι οἱ κολαζόμενοι καὶ τὴν τῶν
δικαίων λογιζόμενοι ἄνεσιν, ἢ πάλιν οἱ ἐν ἀνέσει τυγχάνοντες καὶ
τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν ἐνδυμούμενοι κόλασιν; τότε γὰρ ἐκάτερον
κλείσινα διδῶσι πατέρω τὴν αἴσθησιν, ὅτε τῶν ἐναντίων ἢ παρὰ
θεοῖς δείκνυται.

Ἀπόκρισις. Εἰ τῷ μέλλοντι αἰῶνι τὸ ποσὸν τῆς αἰσθί-

1 τῶν] ed. αὐτῶν, Otto αὐτῶν τῶν. 3 ed. ε'. 6 μετέχουσι: deest in ed.
7 cod. τοῖς ἀνθρώποις ut Sylb. corr. Ed. τοῖς ἀνθρώποις post ἀπάθειαν. 8 ed.
λέγουσαν ἀναστήσεσθαι. 9 cod. ἀπῶν ἐσμὲν καταφύσιν. 11 ed. τὴν λύπην.
13 ed. μείζονος ἀγαθοῦ || ed. χαιρομην || cod. ἐπὶ ἐλάττωσι, ed. ἐπὶ ἐλάττωσι. 17 οὕτω
καὶ τῆς om. ed. 18 τὸν σωτήρα sic codex; post κατὰ γὰρ spat. trium quattuorve
litterarum vacuum in C; κατὰ γὰρ θάτερα Stephanus ad calcem; aliae editiones
καὶ γὰρ τῶν; codex Clarom. in textu κατὰ τέρατα γὰρ τῶν et ad marginem θάτερα ||
Matth. XXV, 46. Joh. V, 30. 20 ed. ε'. 25 ed. ἐν θάτερω διδῶσι πλείονα.
26 δείκνυται] ed. γίνονται.

σως τιμῆς τε καὶ τιμωρίας ἐν τῷ μέτρῳ κεῖται τιμῆς τε καὶ τιμωρίας, καὶ οὐκ ἐνδέχεται τῇ παραθέσει τῶν ἀντικειμένων δέξασθαι τὴν αἰσθησιν τὴν αὔξησιν ἢ τὴν μείωσιν ἄτρεπτα γὰρ τὰ ἐκεῖ πάντα, ὡσπερ κατὰ τὸ ποιόν, οὕτως καὶ κατὰ τὸ ποσόν.

5

ΚΓ.

Ἐρώτησις. Εἰ τὴν γῶσιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ παρὰ τοῦ θεοῦ σὺν τῷ εἶναι εἰλήφραμεν, πῶς οὐκ ἔστιν αἴτιος ἑκατέρου ὁ καὶ τὴν γῶσιν ἀμφοτέρων καὶ δύναμιν ἐγκαταβεβλημένος τῇ φύσει πρὸς τὴν ἐκείνων ἐκπλήρωσιν;

10

Ἀπόκρισις. Οὐ μόνον τοῦ εἶναι ἡμᾶς καὶ τοῦ γινώσκειν τε καὶ πράττειν τὸ καλὸν καὶ μὴ πράττειν τὸ κακὸν δέδωκεν ἡμῖν τὴν δύναμιν ὁ θεός, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀυθαίρετον ἡμῖν ἐχαρίσατο καὶ τοῦ κατὰ προτίμησιν αἰρεῖσθαι τῶν γινωσκομένων τὸ δοκοῦν κατέστησεν ἡμᾶς κυρίους. καὶ τὸ ἀγαθοῦς ἡμᾶς εἶναι ἢ κακοῦς οὐκ

15

ἐν τῇ γνώσει ἐθήκε τῶν γινωσκομένων, ἀλλ' ἐν τῇ αἰρέσει τῶν αἰρουμένων. οὐκ ἄρα οὖν ὁ θεός αἴτιος τοῦ εἶναι ἡμᾶς ἀγαθοῦς ἢ κακοῦς, ἀλλ' ἡ προαίρεσις ἡμῶν ὡσπερ γὰρ ὁ ὄρων γυναῖκα πόρνην καὶ γινώσκων ταύτην εἶναι πόρνην οὐκ ἔστι πόρνος ἀπὸ τῆς γνώσεως, ἀλλ' ὅταν ἡ γνώσις ἐξυπνίσῃ τὸ τῆς ἐπιθυμίας

20

πάθος, οὐδ' οὕτω πόρνος ἐστίν, ἀλλ' ὅταν συγκατατίθεται τῷ πάθει ἡ προαίρεσις, τότε ἐστὶ πόρνος ἢ κατὰ τὴν πρᾶξιν ἢ κατὰ τὴν διάθεσιν, οὕτω καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἀνθρώπων οὐκ ἢ γνώσις ἐστὶν αἰτία τοῦ ἀγαθοῦς αὐτοῦς εἶναι ἢ κακοῦς, ἀλλ' ἡ προαίρεσις ἢ κατὰ προτίμησιν τὸ δοκοῦν αἰρησαμένη.

25

ΚΔ.

Ἐρώτησις. Εἰ τὰ προλεχθέντα δέδωκεν ὁ θεός, στεφανοῖ δὲ καὶ κολάζει πρὸς τὴν πρᾶξιν τῶν ἀνθρώπων ἕκαστον, πῶς δικαίως ποιεῖ τὰ ἀμφοτέρα, ἑκάτερα παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἔχοντος;

8 cod. δεῖξασθαι. 5 ed. ἡ'. 7 σὺν τῷ] ed. καὶ τοῦ. 10 τοῦ... τοῦ] cod. τὸ... τὸ. 11 μὴ πράττειν deest in ed. 13 cod. κατεπροτίμησιν. 16 σὺν om. ed. || θεός ἐστίν ed. 17 cod. ἀλλῆ; item deinceps || ἡμῶν om. ed. 19 ed. ἀλλ' οὔτε εἰ ἡ γνώσις ἐξυπνίσαι. 20 ed. ἐστίν ἐν δὲ συγκατατίθηται. 23 cod. ἐστίν. Otto τότε' ἐστὶ || cod. αἴτιος || ἢ] cod. ἡ'. 24 ἢ om. ed. 25 ed. θ'. 28 ποιῆσαι] ed. ποιῆται || cod. ἐκίτε τερα.

Ἄποκρισις. Τὸ ἡμεῖς καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἀλλήλων διαφέρει. ἡμεῖς μὲν ἄρρενες καὶ θήλειαι ἴσμεν, ἐφ' ἡμῖν δὲ τὸ εἶναι σὺφρονας ἢ πόρνους. στεφανούμεθα οὖν ἢ κολαζόμεθα διὰ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐφ' ἃ γὰρ ἡ προαίρεσις ἡμῶν ἄγει ἡμᾶς, δι' αὐτὰ στεφανούμεθα ἢ κολαζόμεθα· ἅς γὰρ πρὸς τὸ πράττειν δέδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς δυνάμεις, ταύτας ὑπέταξε τῇ ἐξουσίᾳ τῆς προαιρέσεως, καὶ πρὸς τὴν προαίρεσιν ἔχει ὁ θεὸς τὴν δίκην, κυβερνητικὴν οὖσαν τῶν ἐν ἡμῖν προαιρετικῶν δυνάμεων, καὶ οὐ πρὸς τὴν φύσιν. ἐλάβομεν δὲ παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ πράττειν καὶ τοῦ μὴ πράττειν τὴν ἐξουσίαν, πράττειν μὲν τὰ δίκαια, μὴ πράττειν δὲ τὰ ἀδίκαια. ὅταν οὖν οὕτω πράττωμεν καὶ μὴ πράττωμεν, δικαίως στεφανούμεθα· μετατιθέντες δὲ τὸ πράττειν καὶ τὸ μὴ πράττειν εἰς τὸ ἀντικείμενον, δικαίως κολαζόμεθα.

ΚΕ.

Ἐρώτησις. Εἰ τὰ σωματικώτερον περὶ τα θεῶν παρὰ τῶν ποιητῶν καὶ περὶ τοῦ θεοῦ παρὰ τῶν προφητῶν εἰρημένα κατὰ ἀλληγορικὴν ἑτέραν ἔχει τὴν νόησιν, πῶς οὐ μῦθος ἀμφότερα δείκνυται;

Ἄποκρισις. Τὰ ἀλληγορικῶς παρὰ τῶν προφητῶν περὶ τοῦ θεοῦ λεγθέντα κατὰ ἀναφορὰν ἐλέγθη ἐκ τῶν φύσει εἰς τὰ μὴ φύσει, οἷον ὡς τὸ "ὡσφράνθη κύριος ὁσμὴν εὐωδίας". ἐπὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων τὸ "ὡσφράνθη" κατὰ φύσιν, ἐπὶ δὲ θεοῦ καταγρηστικῶς καὶ οὐ φύσει. τὰ δὲ παρὰ τῶν ποιητῶν μυθικῶς περὶ τῶν θεῶν λεγόμενα οὐ λέγεται κατὰ ἀναφορὰν ἐκ τῶν φύσει εἰς τὰ μὴ φύσει· οὐ γὰρ καταπίνει ὁ ἀνθρωπος ἀνθρωπον κατὰ φύσιν, ἵνα κατὰ ἀναφορὰν νοήσωμεν καὶ τὸν Κρόνον καταπιόντα τὸν Δία. ἔστι δὲ ὁ μῦθος λόγος ἀσύστατος, πλὴν τοῦ ψεύδους οὐκ ἔχων ἄλλο τι.

1 ἡμεῖς] ed. ἡμῖν || cod. ἐφ' ἡμῖν; item deinceps. 4 cod. ἐφ' || cod. ἄγουσα || cod. διατῆ, ed. διὰ ταῦτα ἢ. 5 ἅς] ed. καὶ. 6 ed. ἀλλὰ ταύτας. 7 οὐσιν deest in ed. 10 ἐξουσίαν] ed. δυνάμιν || μὴ] ed. οὐ. 14 ed. ἴ. 15 ed. σωματικῶς περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι θεῶν. 19 τὰ] cod. τὸν. 20 μὴ] ed. οὐ || cod. ὡσφράνθη || Gen. VIII, 21. 21 τὸ om. ed. || cod. ὡσφράνθη καταφύσιν || ed. τοῦ θεοῦ. 24 τὰ] cod. τοὺς || ὁ om. ed. 25 νοήσωμεν] cod. ποιήσωμεν || cod. καταπιόντα. 26 ed. ἔστι δὲ ὁ περὶ τοῦ κατακοθῆναι τὸν Δία μῦθος πλὴν etc. 27 ἄλλο τι om. cod.

ΚΣ.

Ἐρώτησις. Εἰ γίνεται ἡ ἀνάστασις διὰ τὴν τῶν βεβιωμένων ἐκάστω ἀντίδοσιν, πῶς τὰ βρέφη ἢ καὶ τὰ ἐν γαστρὶ τελευτήσαντα περιττῶς οὐκ ἀνίστανται, οὔτε τῶν ἔργων ἀμοιβὰς κομίζόμενα, οὔτε ἀνάσσωσ ἢ θλίψεως διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἄωρον λαβεῖν δυνάμενα αἰσθησιν;

Ἀπόκρισις. Τῷ πιστεύοντι ἀληθῆς εἶναι τὸ "σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει", τούτω δυνατόν καὶ πρέπον ἐστὶ καὶ τὸ πιστεῦειν τῶν βρεφῶν τὴν ἀνάστασιν· ὁ γὰρ τὴν ἀφθαρσίαν αὐτοῖς παρέχων, δύναται καὶ τὴν αἰσθητικὴν τῶν προσόντων ἀγαθῶν χαρίσασθαι αὐτοῖς δύναμιν. πλὴν οὐδὲ "ἔστιν ἐκεῖ μικρὸς ἢ μέγας", ἀλλὰ πάντες τὴν πνευματικὴν ἡλικίαν τέλειοι τὸ γὰρ "ἐγείρεται ἐν δυνάμει" οὐδὲν ἕτερον ἢ τοῦτο ἐμφαίνει. ἔτι δέ, εἰ οὐ γίνεται τῶν βρεφῶν ἀνάστασις, εὐρεθῆσεται ὁ θεὸς μάτην πλασάμενος αὐτά. εἰ δὲ μάτην ποιεῖ ὁ θεὸς οὐδὲν, ἀνάγκη ἄρα καὶ αὐτὰ εἰς τὸ εἶναι παραγενέσθαι διὰ τῆς ἀναστάσεως. πῶς δὲ οὐκ ἄκαιρον τὸ πρὸς τὴν ἐκδίκησιν τῆς τῶν βρεφῶν ἀναίρεσεως κατακρίνειν τὸν Ἡρώδη, τῶν βρεφῶν οὐκ ὄντων τῶν ἐκδικουμένων; μαρτυρεῖ δὲ τούτοις τὰ τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς, τῆς ἀγαλλιάσεως σκιρτήματα, καὶ ὁ ὕμνος τῶν νηπίων καὶ θηλαζόντων.

ΚΖ.

Ἐρώτησις. Εἰ ἐψευσμένον ὑπάρχει καὶ μάταιον τὸ ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν διδόμενον βάπτισμα, διατί οἱ ὀρθόδοξοι τὸν προσφεύγοντα τῇ ὀρθοδοξίᾳ αἰρετικὸν οὐ βαπτίζουσιν, ἀλλ' ὡς ἐν ἀληθείᾳ τῷ νόθῳ ἕως βαπτίσματι; εἰ δὲ καὶ χειροτονίαν τύχοι παρ' ἐκείνων δεξάμενος καὶ ταύτην ὡς βεβαίαν αὐτοὶ ἀποδέχονται, πῶς οὖν ὁ δεχθεὶς καὶ οἱ δεξάμενοι τὸ ἄμωμτον ἔχουσιν;

Ἀπόκρισις. Τοῦ αἰρετικοῦ ἐπὶ τὴν ὀρθοδοξίαν ἐρχομένου,

1 ed. 17'. 8 cod. ἐν βρέφει ἢ καὶ ἐν. 4 οὔτε τῶν scripsi; cod. οὐτῶν; ed. οὐτ' ἔργων. 7 Cor. I, XV, 48. 9 ed. τὸ πιστ. καὶ. 11 Job. III, 19 || πλὴν οὐδὲ usque ad ἔτι διε desunt in ed. 14 εἰ οὐ| ed. ὦν εἰ μὴ || τῶν βρεφῶν om. ed. || cod. εὐρεθῆσεται. 16 αὐτὰ| ed. τὰ βρέφη. 20 Luc. I, 41, 44. Psalm. VIII, 8. Matth. XXI, 16 || cod. νηπίων. 22 ed. δ'. 23 ὑπάρχει| ed. τυγχάνει. 27 cod. παρέκκλινων.

τὸ σφάλμα διορθοῦται, τῆς μὲν κατοδοξίας τῆ μεταθέσει τοῦ φρονήματος, τοῦ δὲ βαπτίσματος τῆ ἐπιχρίσει τοῦ ἁγίου μύρου, τῆς δὲ χειροτονίας τῆ χειροθεσία, καὶ οὐδὲν τῶν πάλαι μένει ἄλυτον.

KII.

Ἐρώτησις. Εἰ οὐχ ἤμαρτεν ὁ Ἰωβ ἀρασάμενος τὴν ἡμέραν, ὄψλον ὅτι ὡς δίκαιος εἰσηκούσθη· καὶ εἰ μὲν ἤκούσθη, τὸν οἰκτεῖον ὁ θεὸς ἀνέτρεψεν ὄρον καὶ ἀνάγκη ζητεῖν ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ τὴν ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀπώλειαν· εἰ δὲ οὐκ ἤκούσθη, πῶς οὐ δείκνυται ἁμαρτωλὸς παρακουσθεὶς; "θέλημα γάρ" φησί "τῶν φρονομένων αὐτὸν ποιήσει;"· περὶ δὲ τῶν ἁμαρτωλῶν, ὅτι "ἐὰν πληθύνετε τὴν δέησιν, οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν".

Ἀπόκρισις. Ὁ σκοπὸς τοῦ Ἰωβ οὗτος ἦν ἐν τῇ προκειμένῃ κατάρξῃ, ὡς εἰ ἔλεγεν "εἶθε ἦν ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἐν ᾗ ἐγεννήθην, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην κεκατηραμένη". διατί; "ἵνα ἐγὼ" φησί "μὴ ἐγεννήθην". οὐ γὰρ ἐνδέχεται τίνα γεννηθῆναι ἐν τῇ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ τῆ οὕτω κεκατηραμένη, ἢ οὐκ ἔστιν οὖν ἡ κατάρξαι αὕτη οὕτω γεγεννημένη, ὡς ἀναμένουσα τὴν ἐκβασιν; εἰ γὰρ ἦν οὕτως γεγεννημένη, ἀνεκαλέσατο ἂν τὴν ἰδίαν φωνήν, ἀπαλλαγέντος αὐτοῦ τῶν θλίψεων καὶ ἐν τοῖς κρείττοις γενομένου· διὰ γὰρ τὴν ὑπερβολὴν τῆς αὐτοῦ θλίψεως τὰ τῆς κατάρξαι ἐφθέγγατο ῥήματα, τῆς ἀπαλλαγῆς οὐκ ἔστι ὀψλον ὅτι τὴν αὐτὴν περὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἶχε γνώμην.

KΘ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἐν τοῖς ἀπηγορευμένοις ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν ἢ τῶν καλῶν ἔστι παρατήρησις, διατί οἱ εὐσεβεῖς πάσῃ δυνάμει ταύτην ἀπωθεῖσθαι βουλόμενοι οὐκ ἰσχύουσιν, ἢ φαῖδρον ἢ σκυθρωπὸν μηνύουσης ταύτης; καὶ εἰ μὲν φαῦλον τοῦτο, πῶς

3 cod. ἄλυτον. 4 ed. κ'. 6 cod. δηλονότι || εἰσηκούσθη] ed. ἤκούσθη, || καὶ εἰ μὲν ἤκούσθη desunt in cod. 8 ed. πῶς οὐ δεῖ λαλεῖν ὅτι ἀμ. ὂν παρηκούσθη. 9 Psalms. CXLIIV, 19 || φησί deest in ed. 10 ed. ποιήσει ὁ θεός || ed. εἰρηγχε ὅτι || Esai. I, 15. 18 cod. ὡσεὶ || Job. III || cod. εἶθε. 14 ἡμέραν] ed. κατάρξαι. 16 ἢ deest in ed. 17 cod. γεγεννημένη, ed. γεγεννη. ἢ κατάρξαι. 19 γάρ] ed. γούν. 20 κατάρξαι] ed. καρδίας. 21 ἀπαλλαγῆς] ed. ἀπ' αὐτοῦ || οὐκ ἔστι ὄψλον ὅτι] ed. δηλονότι οὐκίτι. 22 εἶχε] ed. ἔσχε. 23 ed. ε'. 24 Constit. Apost. VIII, 82. 26 ed. ἀπωθεῖν.

παρά τὴν ἡμετέραν ἐπιγίνεται πρόθεσις; εἰ δὲ ἀγαθόν, ὅπερ οὐκ οἶμαι, τίνος ἕνεκεν ἀπηγόρευται;

Ἀπόκρισις. Ἡ μὲν πρόγνωσις τῶν μελλόντων τῆς ψυχῆς ἐστὶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ πνεύματος φωτισζομένης πρὸς τὴν εἶδησιν τῶν τέως ἀδῆλων καὶ οὐχ ὑπὸ τῆς ἀβουλήτου κινήσεως τοῦ σώματος· ὁ δὲ παλμός πάθος ἐστὶ σωματικόν ἐκ τῆς διαδρομῆς τοῦ φυσικοῦ πνεύματος ἐν τῷ σώματι ὑφισταμένων πάντων τῶν ζώων. διὸ ἀνάξιον ἔκριναν οἱ ἄγιοι εἶναι κριτήριον τῶν μελλόντων τὸ τοιοῦτον σωματικόν κίνημα. καθάπερ οἱ πταρμοὶ ῥινῶν καὶ ἴχθιο ὠτων· παρά τὴν ἡμετέραν παραγίνονται πρόθεσις, οὕτω καὶ ὁ παλμός· ἔτι δὲ τοῖς εἰληφόσι τῆς μελλούσης καταστάσεως τὴν ἐλπίδα καὶ ἕνα ἔχουσι τὸν σκοπόν, τὸ πρὸς ἐκείνην διὰ παντός παρεσκευασμένως ὑποβλέπειν, περιττόν ἐστὶ τὸ φαιδρῶν ἢ σκυθρωπῶν ἐνταῦθα διὰ παλμῶν προγκῶσκειν. καὶ εἰ ὁ αὐτὸς παλμός ὁ προμηγῶν πλοῦτον τῷ βιωτικῷ ἀνθρώπῳ προσγίνεται καὶ τῷ ἀσκητῇ, πῶς οὐ διέψευσται ἢ διὰ παλμοῦ προμηγῶσι τοῦ πλοῦτου, τῆς προαιρέσεως τοῦ ἀσκητοῦ οὐ μόνον τὴν ἐπίκτησιν τῶν οὐ παρόντων οὐχ αἰρουμένης, ἀλλ' οὐδὲ τὴν κτῆσιν τῶν παρόντων;

Α'.

Ἐρώτησις. Εἰ εἰς θάνατον καὶ φθοράν οἱ ἄλιεῖς τοὺς ἰχθύας ἀπὸ τῶν ὑδάτων λαμβάνουσι, πῶς "εἰς ζωὴν αἰώνιον" ὁ δεσπότης Χριστὸς μέλλων διὰ τῶν ἀποστόλων τοὺς ἀνθρώπους εἰσαγαγεῖν "ἄλιεῖς" αὐτοὺς εἶναι "ἀνθρώπων" ἐπηγγείλατο;

Ἀπόκρισις. Ἐπειδὴ ἔχρῃν τοὺς ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἀγρευόμενους ἀνθρώπους τῇ σαγήνῃ τῆς βασιλείας ἀποθανεῖν ἀπὸ τῆς προτέρας αὐτῶν ἐν ἁμαρτίαις ζωῆς, διὰ τοῦτο τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων παρείκασεν ὁ κύριος τὴν ἄγρᾳ τῶν ἀνθρώπων. προσέ-

6 ed. ὑφισταμένου. 8 ed. ἔκρινον. 9 ed. καὶ καθάπερ. 10 ed. ἐπιγίνονται. 12 cod. ἁπαντός. 13 ed. ἀποβλέπειν. 15 προσγίνεται ante τῷ βιωτικῷ in ed. 16 cod. διαπαλμοῦ. 17 ἐπίκτησιν τῶν] cod. τὴν ἐπίκτητον. 19 ed. κ'. 20 εἰς] ed. πρὸς. 22 cod. διατῶν. 23 Matth. IV, 19. Luc. V, 10. Marc. I, 17 || ed. ἄλιεῖς || εἶναι] ed. ποιεῖν. 25 Matth. XIII, 47. 26 cod. ἕκαυτο.

Ἦρχε δὲ τὸ "εἰς ζωὴν", τὸ ἐλλείπον τοῦ ὑποδείγματος τῷ ὑποδεικνυμένῳ προσθέμενος.

ΛΑ'.

Ἐρώτησις. Εἰ σῶφρον λογισμῷ οἱ μοναχοὶ κατεχόμενοι τὰς γυμναστικὰς ἡδονὰς ἀπεστράφησαν, διὰ τί ἐν ταῖς καθ' ὑπνον φαντασίαις τὰ ἀβούλητα πάσχουσι, καὶ οὐ μόνον εἰς τὰς τυχοῦσας ἀλλ' ἔστιν ὅτε μητράσι καὶ ἀδελφαῖς ὁμιλεῖν ἐν τῇ φαντασίᾳ νομίζουσι; τίσιν οὖν χρησιτέον πρὸς τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ τοιοῦτου πολέμου; καὶ εἰ τὸν πολεμηθέντα δεῖ τῶν μυστηρίων ἀπέχεσθαι; καὶ εἰ προστείνει αὐτοῖς χρῆ, ἢ λουσάμενον ἢ ἐτέρῳ τινὶ χρησάμενον, ὥστε μὴ ἰουδαϊκῶς καθαίρεσθαι διδάξαν, ἐπειδὴ πολλή ἐστὶ περὶ τούτου καὶ παρὰ τῶν λογικωτέρων ἡ ζήτησις.

Ἀπόκρισις. Ἐπειδὴ οἱ ἀνακαίμενοι θεῷ ἄγρυπνον ἔχουσι ἐγθρόν ἀντίπαλον, τὸν πᾶσι τοῖς δυνατοῖς αὐτῷ τρόποις μηχανώμενον θεῖνα; τοῖς εὐσεβεῖσι μῶμον, διὰ τοῦτο τὰ ἀβούλητα καθ' ὑπνον πάσχουσι. καίτοι εἰδὼς ὁ ἀντίπαλος, ὅτι τοῖς οὐκ ἐφ' ἡμῖν οὔτε ἐπὶ τοῖς σεμνοῖς ἐπαινούμεθα, οὔτε ἐπὶ τοῖς αἰσχροῖς φερόμεθα—ὁ γὰρ ἔπαινος καὶ ὁ φόγος τῶν μετὰ συγκαταθέσεως τοῦ λογισμοῦ ἐφ' ἡμῶν πραττομένων ἐστὶ—, καὶ ὅτι τὰ ἐνόπνια τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶν, ἀλλ' ὁμως καὶ διὰ τῶν ἐνουπνίων κινεῖ ἐν ἡμῖν ἀμφοτέρων τὰς πράξεις, καὶ τῶν σεμνῶν καὶ τῶν αἰσchrῶν. ταύτας ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὰς ἐλπιδας, μήπως ἢ τῇ τῶν σεμνῶν καὶ τῶν αἰσchrῶν ἐργασία ἐξεγείραι ἡμᾶς εἰς ματαιὰν καύχλησιν τῶν ἡμῖν μὴ πεπραγμένων, ἢ τῇ τῶν αἰσchrῶν ἐργασία δυνηθεῖν εὐρεῖν ἡμᾶς ἐπὶ τῇ ἀνόμῳ πράξει τερπομένους. ἀλλὰ τὸ μὲν ἰδεῖν τὰ τοιαῦτα ἐνόπνια οὐκ ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν· τὸ δὲ τερφθῆναι ἐπὶ τῇ οὕτως ἀβουλήτῳ πράξει ἢ λυπηθῆναι, τοῦτο ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ. καὶ μὲν οὖν εὐρῆ ἡμᾶς ἐπὶ τῇ ἀβουλήτῳ πράξει τερπομένους,

3 ed. κα'. 4 ed. κατεχόμενοι οἱ μοναχοί. 5 cod. καθύπνον; item deinceps. 7 cod. ἀλλίστην ὅτι || ed. καὶ μητρίαν. 10 χρῆ] ed. ἀναγκαῖον || ed. τοιοῦτο τινι. 12 παρὰ τῶν λογικωτέρων] ed. παρ' αὐτῶν. 14 ἐγθρόν deest in ed. 15 τὰ om. ed. 16 ed. ὑπνος || ed. ἐν τοῖς || cod. ἐφ' ἡμῖν hic et infra. 18 ed. οἱ γ. ἐπανο; καὶ οἱ φόγοι. 19 cod. ὑπῆμῶν || ed. σισί. 22 Maranus αὐτῷ, Otto αὐτῷ. 23 καὶ τῶν αἰσchrῶν desunt in ed. || cod. ἐξεγείρει, vulgo ἐξεγείρας. 25 τῇ om. ed. 28 cod. εὐρῆ, ed. εὐρη.

καυχᾶται ὡς νικητῆς ὁ ἀντίπαλος· ἐάν δὲ λυπούμενους ἡμᾶς, μα-
ταιοῦται τῇ βουλῇ ἠττώμενος. ἰκανὸν οὖν ὑπάρχει πρὸς τὴν ἀπαλ-
λαγὴν τοῦ κακοῦ τὸ λυπηθῆναι ἐπὶ τῷ ἀβουλήτως συμβεβηκότι
καὶ δάκρυσιν ἀποπλύνειν τὸ μυσαρὸν τῶν οὕτως ἀβουλήτως ἐν ἡμῖν
ὑφισταμένων φαντασιῶν, ἀπέχεσθαι δὲ τοὺς οὕτω τὰ ἀβούλητα πᾶ-
σχοντας τῆς κοινωνίας τῶν θεῶν μυστηρίων οὐδ' ἕλως δίκαιόν
ἔστιν εἰ δὲ μὴ γε, ἀναιροῦμεν κατὰ τοῦτο τῶν βουλητῶν τε καὶ
τῶν ἀβουλητῶν κακῶν τὴν διαφορὰν.

ΛΒ.

Ἐρώτησις. Εἰ τῷ σίτῳ συναυξάνεσθαι τὰ ζιζάνια ὁ κύριος
καὶ δεσπότης Χριστὸς ἀπεφήνατο, πῶς τὰ μὲν ζιζάνια πεπλή-
θυνται, σχεδὸν δὲ ὁ σῖτος ἐξέλιπε; καὶ τίς ἢ ἀπόδειξις τοῦ εἶναι
σῖτον τὸν ἐκλείψαντα; πῶς δὲ τῆς συναυξήσεως τούτων ἢ πρόρ-
ρησις οὐ διέψευσται;

Ἀπόκρισις. Ἀπόδειξις τοῦ σῖτον εἶναι τὸν ἐκλείψαντα
αὕτη ἐστίν, ἢ περὶ αὐτοῦ πρόρρησις λέγουσα· "διὰ τὸ πληθύν-
θῆναι τὴν ἁμαρτίαν φυγίσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν". καὶ πά-
λιν· "ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀφίστανται τινες τῆς πίστεως καὶ προ-
σέχουσι πνεύμασι πλάνης καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων". καὶ πᾶ-
λιν· "ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας ἀποστρέφονται, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους
ἐκτραπήσονται". καὶ ἄλιν· "εἰσελεύσονται λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς,
μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω
αὐτῶν". ὅτι δὲ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος οὐκ ἐκλείπει ὁ
σῖτος, δηλοῖ ὁ κύριος λέγων· "διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτούς, οὐς ἐξε-
λέξατο ὁ πατήρ, κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι". ἀλλ' εἰ μὲν
συνέβη τι τῷ σίτῳ, τὸ μὴ εἰρημένον περὶ αὐτοῦ αὐξανομένου τε

1 ἡμᾶς deest in ed. 3 ed. κακοῦ μηχανήματος || τὸ] cod. τῷ. 4 cod. τῶν
μυσαρῶν οὕτως || cod. ἀβουλήτως ut Otto cor.; ἀβουλήτων vulgo. 5 τοὺς οὕτω]
cod. τοσοῦτω. 6 cod. οὐδέλλως. 9 ed. κβ'. 10 Matth. XIII, 80 || κύριος καὶ
om. ed. 11 cod. ταμῖν. 16 περὶ codex et Maranus; παρ' ed. 17 Matth.
XXIV, 12 || ἁμαρτίαν] ed. ἀνομίαν. 18 Timoth. 1, IV, 1. 19 ed. πλάνοις ||
δαίμονίων] ed. ἀνθρώπων. 20 Timoth. 2, IV, 4 || ἐπι] ed. πρὸς. 21 Act. XX, 29 ||
ed. εἰς ὑμᾶς ante λύκοι habent. 23 cod. αὐτῶν. 24 cod. ἀπὸ || Marc. XIII, 20.
Matth. XXIV, 22. 25 cod. ἄλλαι. 26 cod. τι || ed. αὐξομένου.

καὶ ἐκλειπομένου, ὁγλον ὅτι διέφευσται ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος· εἰ δὲ ἐξ ἀρχῆς τοῦ κηρύγματος ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος πάντα τὰ συμβησόμενα αὐτῷ διὰ τῶν προρρήσεων δεδύλωται, φανερόν ὑπάρχει ὅτι οὐδαμῶς διέφευσται ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος. ἀλλ' εἰ μὲν ἔστι τὰ ζιζάνια, ἀνάγκη εἶναι καὶ τὸν σίτον· ἐκ γὰρ τῆς ἀλλήλων παραθέσεως ὁ μὲν σίτος γνωρίζεται ὑπερ ἑστίν, ὡσαύτως καὶ τὰ ζιζάνια καὶ θατέρου μὴ ὄντος, οὐδὲ τὸ ἕτερον γνωρίζεται ὑπερ ἑστίν.

ΑΓ.

Ἐρώτησις. Εἰ πρὸ μὲν τοῦ πάθους ὁ κύριος τῦχετο ἀγασθῆναι καὶ τρηθῆναι ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοὺς μαθητάς, μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἰούδας ἀπώλετο, πῶς ἡ ὑπὲρ αὐτῶν προσενηχθεῖσα εὐχὴ φαίνεται δεδωμένη; πῶς δὲ δείκνυται ἀληθές, ὅτι "οἶδα ὅτι πάντῃ μου ἀκούεις";

Ἀπόκρισις. Ἡ μὲν τοῦ Ἰούδα ἀπώλεια ἔκτοτε γεγένηται, ἐξ οὗ τε λαβὼν ὁ κύριος τὸν φωμὸν καὶ βάψας αὐτῷ ἐπέδωκε καὶ λαβὼν ὁ Ἰούδας τὸ ψωμίον εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν ὁ Σατανᾶς, καὶ ἐξελθὼν ἀπέρρηξεν ἑαυτὸν τῶν λοιπῶν μαθητῶν. ἡ δὲ ὑπὲρ τῶν μαθητῶν εὐχὴ μετὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ Ἰούδα ἐγένετο, καὶ τοῦτο δείκνυται ἐξ αὐτῆς τῆς εὐχῆς· εὐξάμενος γὰρ ὁ κύριος ἔλεγεν "ὡς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο. εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ". γέγονε μὲν οὖν πρῶτον ἡ τοῦ Ἰούδα ἀπώλεια, ὕστερον δὲ ἡ ὑπὲρ τῶν μαθητῶν εὐχὴ, ἔπειτα τὸ πάθος τοῦ κυρίου.

ΑΔ.

Ἐρώτησις. Εἰ ὁ θεὸς ἐστὶ δημιουργὸς καὶ δεσπότης τῆς κτίσεως, πῶς τὰ Ἀπολλωνίου τελέσματα ἐν τοῖς μέρεσι τῆς κτίσεως δύνανται; καὶ γὰρ θαλάττης ὀρμάς καὶ ἀνέμων φορὰς καὶ

1 ed. ἐκλείποντος. 3 δεδύλωται ed. δέδοται. 4 cod. οὐδαμῶς. 6 cod. ὑπερ ἑστίν. ὡσαύτως καὶ ταζιζάνια. 8 cod. ὑπερίεστιν. 9 ed. κγ'. 11 καὶ τρηθῆναι deest in ed. 13 cod. ἀληθές || ὅτι ed. καὶ τὸ || Joh. IX, 42. 16 cod. εἰδότες ed. εἰ ἔτσι || ed. τὸ ψωμίον || ed. δέδωκε. 17 ὁ Ἰούδας post ψωμίον in ed. || nota nominativus absolutus. 20 ed. ὅτι εὐξάμενος ὁ κ. 21 Joh. XVII, 12 || cod. ἀπώλετο. 24 ed. ἔπειτα δὲ || κυρίου ed. σωτήρος. 25 ed. κδ'. 26 ὁ om. ed. || cod. δημιουργός.

μυῶν καὶ θηρίων ἐπιδρομάς, ὡς ὄρωμεν, κωλύουσι. καὶ εἰ τὰ ὑπὸ τοῦ κυρίου μὲν γεγονότα θαύματα ἐν μόνῃ τῇ διηγῆσαι φέρεται, τὰ δὲ παρ' ἐκείνου πλείστα καὶ ἐπ' αὐτῶν δεικνόμενα τῶν πραγμάτων, πῶς οὐκ ἀπατᾷ τοὺς ὄρωντας; καὶ εἰ μὲν κατὰ θείαν τοῦτο συγχώρησιν γέγονε, πῶς ὁδηγὸς πρὸς ἑλληνισμὸν οὐ γέγονεν ἢ τοιαύτη συγχώρησις; εἰ δὲ μὴ τοῦτο, πῶς οὐ θυνάμει τῶν δαιμόνων ἐκεῖνα γέγονται; πάλιν δέ, εἴπερ [ὁ θεός] ὡς ἀγαπητῷ γινομένῳ ἠδόμενος ἐκείνῳ συνήγγησε, διατί μὴ διὰ προσφητῶν ἢ δι' ἀποστόλων τὰ τοιαῦτα γέγονται; εἰ δὲ μὴ ἠρέσκετο ὡς φαῦλον, τίος ἔνεκεν τὸ φαῦλον ἢ εὐθύς οὐκ ἐκώλυσεν, ἢ μετὰ βραχὺ οὐ κατέλυσεν, ἀλλ' ἕως αἰῶνος τῶν μερῶν τῆς κτίσεως κρατεῖν συνεχώρησεν;

Ἀπόκρισις. Ὁ μὲν Ἀπολλώνιος, ὡς ἀνὴρ ἐπιστήμων τῶν φυσικῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἐν αὐταῖς συμπαθειῶν τε καὶ ἀντιπαθειῶν, κατὰ ταύτην τὴν ἐπιστήμην τὰ τελέσματα ἐποιεῖτο, οὐ κατὰ τὴν θείαν ἀυθεντίαν. διὸ ἐν ἅπασιν τοῖς ἀποτελέσμασιν ἐδεῖθη τῆς τῶν ἐπιτηδεῶν ὕλων παραλήψεως, συνεργούσης αὐτῷ πρὸς τὴν τοῦ τελουμένου ἐκπλήρωσιν. ὁ δὲ σωτὴρ ἡμῶν Χριστὸς κατὰ τὴν θείαν αὐτοῦ ἀυθεντίαν ποιῶν τὰ θαύματα, οὐδαμῶς ἐδεῖθη ὕλης, ἀλλὰ τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ καὶ προρρήσεσιν ἠκολούθει καὶ ἀκολουθοῦσι τὰ πράγματα. καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀπολλωνίου γεγονότα τελέσματα, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐπιστήμην γέγονται τῶν φυσικῶν δυνάμεων πρὸς τὴν σωματικὴν τῶν ἀνθρώπων εὐεργεσίαν, οὐκ ἀνέτρεψεν ὁ κύριος· αὐτὸν δὲ τὸν δαίμονα τὸν ἐν τῷ ἐκείνου ἀγάλματι ἰδρυμένον, τὸν ἐν ταῖς μανταίαις ἀπατήσαντα τοὺς ἀνθρώπους ὡς θεὸν σέβειν καὶ τιμᾶν τὸν Ἀπολλώνιον ἐφίμωσε, καταργήσας αὐτοῦ τὰς μανταίας· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τῶν λοιπῶν δαιμόνων τῶν ἐν τῷ θεῶν ὀνόματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τι-

2 ed. γινόμενα. 3 cod. παρέκεινου || cod. ἐπάντων || δεικνόμενα post πραγμάτων in ed. 4 cod. θεῖαν. 5 πρὸς] ed. εἰς. 7 ed. γέγονται || ὁ θεός addidi; Otto con. θεός ante γινομένῳ || ἀγαπητῷ scripsi dubitans; cod. et ed. ἀγαθῷ τῷ || Mar. γινομένῳ. 8 cod. συνήγγησε || cod. διαποστόλων || δ' om. ed. 9 ed. γέγονται. 11 cod. ἀλλίως || μερῶν] ed. ἡμερῶν. 14 cod. ἐναυτοῖς. 19 cod. τοῦτο. 20 ed. προσ. τε καὶ post prop. αὐτοῦ. 28 τῶν om. ed. 24 εὐεργεσίαν] ed. ἐργασίαν ἀνθρώπων || cod. οὐκἀνέτρεψεν. 26 cod. ἀπέλλωνα. 28 ed. θεῶν, cod. θεῖω.

μωμένων καθεύει τὴν δυναστείαν, καθὼς ὁρᾶται τὰ πράγματα. ἔχοντες δὲ ἐν τούτοις τῆς τοῦ Χριστοῦ δυνάμεως τὰ γνωρίσματα, οὐ γρη̄ λέγειν τὰ τοῦ Χριστοῦ θαύματα ἐν φιλη̄ καίθεαι διηγήσει.

ΛΕ΄.

Ἐρώτησις. Εἰ "ἐκπαιδευθὴ Μωυσῆς ἐν πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων καὶ τῆν δυνάτεσ ἐν ἔργοις καὶ λόγοις", καθὼς φησιν ἡ γραφή, πῶς ἀστρονομίαν καὶ γεωμετρίαν καὶ ἀστρολογίαν καὶ τὰ τούτοις ἐπόμμενα (οὐ) μετήει ὁ αὐτὸς μακάριος προφήτης; τῶν γὰρ Αἰγυπτίων τότε ἡ σοφία τὰ τῆς πλάνης ὑπῆρχε διδάσκουσα διδάγματα. διατί οὖν ἐπὶ τοιούτοις λόγοις ἢ ἔργοις θαυμάζεται;

Ἀπόκρισις. Θαυμάζει τὸν προφήτην ἡ θεία γραφή ἐπὶ τῆ δυνάμει τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων, οὐχ ἕνεκεν τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων καθ' αὐτὰ· ἀνάγκη γὰρ τῆν ἐκείνα καθ' αὐτὰ πρὸς τὰ ἐγκώμια τοῦ προφήτου· ἀλλ' ἐπειδὴ δι' ἑκατέρας μὲν περίβλεπτοσ ὑπῆρχε τοῖς Αἰγυπτίοις ὁ προφήτης, τῆς τε τοῦ λόγου παιδείας καὶ τῆς τοῦ βίου κοσμικῆς λαμπρότητος, ἀμφοτέρων δὲ τῆν εἰς θεὸν εὐσέβειαν προετίμησε, διὰ τοῦτο αὐτὸν θαύμασεν ἡ γραφή. ἀστρονομία δὲ καὶ ἀστρολογία καὶ γεωμετρία παρ' Αἰγυπτίοις τότε γυδαῖά τε καὶ πεζὰ καὶ ἀγοραῖα μαθήματα λελόγιστο. τίμια δὲ τῆν παρ' αὐτοῖς τότε μαθήματα τὰ ἱερογλυφικὰ καλούμενα, τὰ ἐν τοῖς αὐτοῖς οὐ τοῖς τυχοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς ἐγκρίτοις παραδιδόμενα· ὧν ὁ προφήτης, εἰ καὶ τῆν εἶδησιν εἶχεν, ἀλλ' οὐκέτι καὶ τῆν γρη̄σιν, ὡς ἀνταξιμένην τῆν κατὰ θεὸν πολιτείαν τῶν Ἑβραίων. δι' ἣν καταφρονήσας πάσης τῆς ἐν Αἰγύπτῳ βασιλικῆς δυναστείας τε καὶ τιμῆς εἶλετο συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ.

2 nota nominativum absolutum || ed. θείας δυνάμεως. 5 ed. κα'. 6 Act. VII, 22 || ἐν om. cod. 7 ed. θεία γραφή. 8 ed. τούτοις, cod. τοιούτοις. 9 οὐ del. Maranus || μετήει] ed. μετέβην. 10 διδάσκουσα deest in cod. 11 post ἔργου ed. ὑπὸ τῆς γραφῆς addunt. 13 ὀνόματι Mar. et Reg., δυναστεία codex et edit. οὐχ ἕνεκεν usque ad ἐκείνα desunt, ut videtur, in cod. 15 cod. ἀλλήλικῆς διέκτιρας. 18 προετίμησε] ed. τιμῆσε, Syb. προτιμῆσε; || ed. θεία γραφή. 19 cod. παρ' Αἰγυπτίοις. 20 cod. γυδαῖα. 21 ed. τότε παρ' αὐτοῖς. 23 εἶχεν] ed. εἶχεν || cod. ἀλλοκίεσι. 21 πάσης; ante βασιλικῆς in ed. 26 cod. εἶλετο.

ΛΣ.

Ερώτησις. Εἰ πάντα τὰ ὕδατα αἷμα ὑπὸ Μωσέως γέγονε, πῶς ἐπάγει ἡ γραφή τὸ "ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ ἱπαιοδοὶ ὡσαύτως οἱ τῶν Αἰγυπτίων"; ἡ γὰρ ψευδὲς τὸ πάντα γενέσθαι αἷμα ὑπὸ Μωσέως τὰ ὕδατα, ἢ πάλιν τὸ τοὺς ἱπαιοδοὺς πεποιτηκέναι ὡσαύτως. καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τῶν κατ' αὐτοὺς θαυμάτων ὁ αὐτὸς λόγος.

Ἀπόκρισις. Πάντων τῶν ὑδάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς αἷμα γενομένων, ἤναγκάζοντο οἱ Αἰγύπτιοι κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ ὀρύττειν φρέατα καὶ ἀντλεῖν ὕδωρ, ποτίζειν τε ἐξ αὐτοῦ ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ ζῶα αὐτῶν καὶ τὰ θρέμματα. ἐκ τούτου οὖν τοῦ ὕδατος, τοῦ ἐκ τῶν φρεάτων ἀντλουμένου, ἐποίησαν οἱ ἱπαιοδοὶ τὸ αἷμα, καὶ οὐδαμῶς διέφευσται ὁ λόγος. καὶ τὰ μὲν ὑπὸ Μωσέως γεγόμενα θαύματα, ἅτε κατὰ τὴν θείαν γεγενημένα ἐνέργειαν, κατὰ μεταβολὴν γηγένηται φύσεως, τοῦ προκειμένου εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἐκτελουμένου μεθισταμένου. τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἱπαιοδῶν γεγόμενα κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἐγένοντο τῶν δαιμόνων, τῶν φαντασάντων τὰς ὄψεις τῶν ὀρώντων τὸν μὴ ὄφιν ὄραν ὡς ὄφιν καὶ τὸ μὴ αἷμα ὡς αἷμα καὶ τοὺς μὴ βατράχους ὡς βατράχους.

ΛΖ.

Ερώτησις. Εἰ ἐναντία ἐκστῆ Μωσῆς οὐκ ἐδίδασκε, τὰ μὲν ὅσπερ τοῦ Ἰωσήφ ἐπαγόμενος, τὸν δὲ ἀπτόμενον νεκροῦ ὡς ἀκάθαρτον μυσαιτόμενος, καὶ εἰ ἦν τις ἄλογος περὶ τούτων αἰτία, ταύτην μὲν νομιμάθωμεν· τίνος δὲ ἕνεκεν ἡ γραφή οὐκ εἶπε δι' ἦν αἰτίαν ἐκεῖνα ποιῶν Μωσῆς ταῦτα ἐδίδασκεν;

Ἀπόκρισις. Ἐπειδὴ τελευτῶν Ἰωσήφ περὶ τῆς μετακομιδῆς τῶν ὀστέων αὐτοῦ ὤρχισε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, καὶ ἦν ἀμφο-

1 κς' ed. 2 γέγονε] ed. γηγένηται vel γηγίνηται. 3 Exod. VII, 22 || ed. τῶν Αἰγυπτίων ὡσαύτως. 4 ed. πάντα τὰ ὕδατα. 5 τὸ om. cod. 6 cod. κτῆστος. 10 ed. καὶ ποτίζειν ἐξ. 11 cod. αὐτῶν || οὖν deest in ed. 13 cod. οὐδαμῶς; cf. p. 42, 4. 15 ed. γηγένηται. 16 μεθισταμένου deest in ed. 18 ὡς τὸν μὴ Sylb. || τὸν] cod. τὸ. 20 κς' ed. 22 Exod. XIII, 19. Num. XIX, 11. 23 περὶ τούτων] ed. παρὰ τούτῳ. 26 ed. ὁ Ἰωσήφ. 27 Gen. I, 25 || cod. αὐτοῦ.

τερα τῷ Μωϋσῇ εἰς φυλακὴν προκειμένα, τὸ μὴ παραβαίνειν τὸν ὄρκον καὶ τὸ μὴ ἄπτεσθαι νεκροῦ, διὰ τοῦτο τῇ λύσει τοῦ νόμου, λέγοντος "μὴ ἀψήσθε νεκροῦ", ἐφύλαξε τὸν ὄρκον ἀπαράβατον· ἀδύνατον γὰρ ἦν αὐτῷ ἀμφοτέρω φυλάττειν ἀπαράβατα, καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν ὄρκον. τῇ μὲν οὖν φυλακῇ τοῦ ὄρκου λύει τὴν ἐλάττωσα φυλακὴν τοῦ νόμου· πανταχοῦ γὰρ τὸ ἐλάττωον αἰρετώτερον τοῦ μείζονος κακοῦ· καὶ τοιαῦτα πολλά εὐρίσκειται ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ. ἅτινα οὐ λογιέσθαι ὁ θεὸς εἰς ἁμαρτίαν τῶν παραβαίνοντων αὐτὰ διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς συμβεβηκυῖαν ἀνάγκην, ὡς τὴν ὀκταήμερον περιτομὴν καὶ τὴν ἐπταήμερον περικύκλωσιν τῆς Ἰερουζαλὴμ καὶ τὴν ἐν σαββάτῳ προσαγωγῇ τῶν θυσιαῶν, ἅτινα περιέχουσι τοῦ σαββάτου τὴν λύσιν. εἶτι δέ, εἰ ἔταξεν ὁ προφήτης τοὺς ἐκ διαδοχῆς βασιτάζοντας τοῦ Ἰωσήφ τὰ ὄστια καὶ κατὰ καιροὺς διὰ τῆς ἐν τῷ καθαρῷ ὕδατι κατὰ τὸν νόμον ἀποκλύσεως τούτους τοῦ μιάσματος καθαρῖζεσθαι, οὐδ' οὕτως ἐναντίον ὧν εἶπεν τι διεκράτετο ὁ προφήτης· τὸ δὲ ζητεῖν διατί οὐκ εἶπεν ὁ προφήτης τούτων τὴν αἰτίαν, ὁμοίον ἐστὶ τῷ λέγειν διατί μὴ πᾶσαι αἱ γραφαὶ ἱρμυγευμένα· παρεδόθησαν παρὰ τῶν ἐκτεθεικώτων αὐτά· ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ τοῦ πράγματος διηγήσει ἐμφαντικῶς περιέχεται ἡ τοῦ πράγματος αἰτία, διὰ τοῦτο οὐκ ἔδοξίμασε τὸ ἐκθετικῶς ταύτην δηλωσαί.

ΑΗ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὴν τῶν Φαρισαίων ἐσχηματισμένην ὁ κύριος ἐλέγχων εὐλόγειν ἔλεγεν ὅτι τάφοι κεκοιμημένοι εἰσὶ, πεκληρωμένοι ὀστέων νεκρῶν καὶ πίσης ἀκαθαρσίας, καὶ ἐν τῷ

1 cod. μωυσαι. 3 cfr. Num. XIX. 11 || ed. ἀψήσθε 4 ed. φυλάξει. 5 μιν] ed. μείζον· an μείζον μὲν οὖν? || λύει] ed. ἔλυσε. 6 ed. ἐλάττω κακόν. 7 κακοῦ om. ed. || cod. τί τοιαῦτα 9 cod. συμβεβηκυῖαν. 10 Gen. XVII, 12] Jos. VI, 15 et sequ. 10 ἐπταήμερον Otto, ὀκταήμερον cod. et ed. 11 Num. XXVIII, 9, 10. 12 δι om. ed. 14 Num. XIX, 17 et sequ. || καιροὺς deest in ed. Post κατὰ spatium quindecim fere litterarum vac. in C || cod. καθαρῷ ὕδατι post καθαρῷ spatium in ed. et in C || ἀποκλύσεως τούτους τοῦ μιάσματος] ed. τοῦ Μωυσαίου τούτου τοῦ ἀριθμοῦ. 15 cod. οὐδ' οὕτως || οὕτως deest in ed. 16 cod. τί. 17 τῷ] cod. τῷ. 18 cod. ἱρμυγευμένα. 19 γὰρ om. ed. 20 αἰτία] ed. ἔνοια || cod. διὰ τοῦτο ut Otto con. || ed. ἔδοξ. ἢ γραφή. 22 καὶ' ed. 20 ὁ κύριος post ἐλέγχων in ed. 24 Matth. XXIII, 27.

νόμῳ ὁ ἀπτόμενος νεκροῦ ἀκαθάρτος λέγεται, τί ἄτοπον ἐργάζονται
Ἕλληγες τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς τούτων μυσαιττόμενοι τάφους, ὑπό
τε παλαιᾶς καὶ καινῆς ἀκαθάρτου τοῦ νεκροῦ καλουμένου; πῶς
δὲ ἀμφοτέροις ὁ κύριος ἐναντία οὐκ ἔπραξεν, ὅτε τὸν υἱὸν τῆς
6 γῆρας ἀνιστῶν ἤψατο τῆς σοροῦ καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰαείρου
τῆς χειρὸς ἐκράτησεν; εἰ γὰρ ἀμφοτέροι τελευταῖον ἀνέστησαν,
ἀλλὰ τὴν ἀφῆν τὰ νεκρά ἐδέξαντο σώματα.

Ἄποκρισις. Τῶν ἀνθρώπων τὰ νεκρά σώματα καὶ οἱ τού-
των τάφοι μυσαιττόνται διὰ τὴν ἐπομένην αὐτοῖς βαρείαν δυσω-
0 δίαν, οὐχ ἀπλῶς διὰ τὴν νέκρωσιν εἰ γὰρ ἀπλῶς διὰ τὴν νέ-
κρωσιν ἐμυσαιττόντο τῶν νεκρῶν τὰ σώματα, οὐκ ἄρα ἐχρῆν τοῖς
τῶν ζώων νεκρῶν σωμάτων μέρεσι κεχρῆσθαι πρὸς τὴν τῶν ζών-
των χρείαν, ὡς τοῖς δέρμασι καὶ τοῖς κέρασι καὶ τρίχαις καὶ
γολαῖς καὶ τοῖς στέασι καὶ ταῖς σαρκῖν, ἅτινα οὐδεὶς λόγος δύ-
15 νηται ὑπεξελεῖν τῆς προσούσης αὐτοῖς νεκρώσεως. εἰ δὲ νεκρά
μὲν καὶ ταῦτα, οὐ μυσαιττόμενα δὲ διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν χρείαν,
πῶς οὐκ ἔστι τῶν ἀτοπωτάτων τὸ καθαρὰ μὲν ἡγεῖσθαι ταῦτα
διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν χρείαν, μυσαιττόμενα δὲ τῶν ἀγίων μαρτύρων
τὰ σώματα καὶ τοὺς τάφους ὑπὸ Ἑλλήνων, φυλακτικὰ ὄντα ἀν-
20 θρώπων τῆς τῶν δαιμόνων ἐπιβουλῆς καὶ ἱαματικὰ νοσημάτων τῶν
κατὰ τὴν τῶν ἱατρῶν τέχνην ὄντων ἀνιάτων; παρεικάζει δὲ ὁ κύ-
ριος τὴν τῶν Φαρισαίων ἐσχηματισμένην εὐλάβειαν τάφοις κεκο-
νισμένοις, ὅτι ὡσπερ τῇ αἰσθηθεῖ τῶν ζώντων βδελυκτὴ ἔστι τῶν
νεκρῶν σωμάτων ἡ δυσωδία καὶ ἡ ἀκαθαρσία, οὕτω καὶ ἡ ἐκείνων
25 ἀνομία βδελυκτὴ ἔστι τῇ νοήσει τῶν εὐσεβῶν, τρόπον τινὰ οὕσα
αὕτη ψυχῆς νέκρωσις καὶ δυσωδία καὶ ἀκαθαρσία. ὡσπερ γὰρ
χωρισθεῖσης τῆς ψυχῆς τοῦ σώματος νεκρὸν τὸ σῶμα καὶ δυσῶδες

1 Num. XIX, 11 || λέγεται] ed. ἐλογίζετο || τί] ed. ὡς || ed. ἐργαζόμενος τι, τοὺς
τε νεκροὺς etc. 2 ed. μυσαιττόμεθα. 3 ed. πῶς ἀμφοτέρων ὁ Χριστός ἐναν-
τίως || ὅτε] ed. ὅτι. 4 Luc. VII, 11-17. Matth. IX, 18-26. Marc. V, 22-48 || cod.
σοροῦ || Luc. VIII, 40-56. 5 ed. καὶ ἀμφοτέροι. 6 ἀνθρώπων] ed. πτωμάτων.
10 οὐχ ἀπλῶς] ed. καὶ οὐ. 11 τρίχαις sic codex; θριξί ed. 12 cod. ὑπεξε-
λεῖν. 13 ἀνθρώπων deest in ed. || τῆς] ed. ἀπὸ τῆς. 14 ed. κατὰ τὴν ἱατρικὴν
τέχνην || ὄντων deest in ed. || cod. παρείκαζει, ed. παρείκαζε. 15 αἰσθηθεῖ] ed. νοήσει.
16 ἀκαθαρσία sine artic. in ed. 17 αὕτη] ed. αὐτῶν.

καὶ ἀκάθαρτον, οὕτω χωρισθέντος τοῦ φόβου τοῦ θεοῦ τῆς φυγῆς νεκρὰ ὑπάρχει ἡ φυγὴ καὶ δυσώδης καὶ ἀκάθαρτος. κατ' ἐναντίωσιν δὲ πράξας ὁ κύριος οὐδὲν οὔτε τῇ παλαιᾷ οὔτε τῇ καινῇ δείκνυται· οὐκ ἦν γὰρ ὑπὸ τὸν νόμον, ὅτε τοὺς ἐν τῇ ἐρωτῆσει ἤγειρε νεκροῦς· ἀπὸ γὰρ τοῦ βαπτίσματος ἤρξαστο ὁ κύριος τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας, οὔσης ἔξωθεν τῆς τοῦ νόμου φυλακῆς. διὸ οὐκ ἐμιάνθη ἀφάμενος τοῦ νεκροῦ. κατὰ δὲ τὴν καινὴν ἐκεῖνα μόνα ἦν μινυτικὰ ἀνθρώπων, τὰ ἐκ τῆς καρδίας ἐξερχόμενα κακὰ. τὸ δὲ ἄπτεσθαι νεκροῦ οὐ μαίνει τὸν ἀνθρώπων.

ΛΘ'.

Ἐρώτησις. Εἰ πεπλήρωτο ὁ οἶκος ἐνθα ὁ κύριος ἦν, ὑπηρίκα ὁ παράλυτος ἐμελλε θεραπευέσθαι, καὶ διὰ τοῦτο ἴναγκάσθησαν οἱ βασιτάζοντες αὐτὸν καταλῦσαι τὴν ὄροφὴν καὶ δι' αὐτῆς καθεῖναι τὸν ἀσθενούντα, πῶς οἱ ἐν τῷ οἴκῳ ἴθροισμένοι ὄγλοι οὐκ ἐπλήγησαν, τῆς ὄροφῆς λυομένης;

Ἀπόκρισις. Αἰσθανόμενοι οἱ ἐν τῷ οἴκῳ μελλούσης τῆς ὄροφῆς ἀποστεγεῦσθαι πάντως ὑπεχώρησαν οὐ γὰρ οὕτως ἦσαν ἀνόητοι οἱ τὴν ὄροφὴν ἀποστεγοῦντες, ὥστε μὴ βοᾶν τοῖς ἐν τῷ οἴκῳ ὑποχωρεῖν, ἵνα μὴ πλήσσωνται· οὐδὲ γὰρ ἕλης τῆς ὄροφῆς ἦν χρεῖα ἀποστεγεῦσθαι, ἀλλὰ τόσον ὅσον ἤρκει εἰς τὴν ὑπογάλασιν τοῦ παραλύτου.

Λ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ ἄγγελος παρέπεται φύλαξ, καθὼς ἡ θεία διδάσκει γραφῇ, οἱ δὲ ἄνθρωποι ποτὲ μὲν αὐξήσιν, ποτὲ δὲ μειώσιν, ὡς ἐπὶ τοῦ κατακλισμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν συμφορῶν, διὰ τὰς ἑαυτῶν πράξεις ὑπέμειναν, οἱ τούτων ἄγγελοι αὐξήσεως καὶ μειώσεως ὄντες ἀνεπίδεκτοι, πῶς τότε

3 πράξας] ed. ἐπραξεν. 4 δείκνυται deest in ed. 5 εἰρημένους νεκροῦς ἤγειρε ed. 8 Matth. XV, 18, 19. Marc. VII, 20, 21. 10 καὶ ed. 11 Marc. II, 1-4. Luc. V, 18, 19. 16 τοῖς] cod. τοῖς. 19 cod. πλήσσωνται. 20 τόσον] cod. τὸ || cod. ἤρκει. 22 λ' ed. 24 ed. θεία γρ. λέγει || Deut. XXXII, 8. Psalm. XXXIV, 7. Matth. XVIII, 10. Hebr. I, 14. 26 cod. τούτων ἄγγελοι, vulgo τῆς τῶν ἄγγελων; in codice Clar. legitur ad marg. τῶν ἄγγελων οἱ τῆς. Maranus et Otto del. τῶν ἄγγελων.

λειτουργίαν ἐπλήρουν, ἐκάστου τῶν ἀγγέλων παρὰ θεοῦ λειτου-
ρίαν εἴ ἀρχῆς εὐληφύτος;

Ἀπόκρισις. Οἱ μὲν ἄγγελοι πάντες, ἄρχοντές τε καὶ ἀρ-
χόμενοι. αἰεὶ λειτουργίαν ἐκπληροῦσι χρειώδη τοῖς ἀνθρώποις καὶ
τοῖς διὰ τὸν ἄνθρωπον οἱ δὲ λειτουργίαν εὐληφύτους τὸ παρέπεσθαι
τοῖς ἀνθρώποις φύλακες αἰεὶ μὲν αὐτοῦνται, μειοῦνται δὲ οὐδέποτε.
ἢ γὰρ παρέπονται τῷ συναμφοτέρῳ, ψυχῇ λέγω καὶ σώματι, ἢ
παρέπονται τῇ ψυχῇ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σώματος ἔξοδον τῆς ψυχῆς,
ἕως τοῦ καιροῦ τῆς τοῦ κόσμου ἀνακτίσεως· πρὶν ἢ δὲ ταῦσι
παρέπεσθαι τοῖς ἀνθρώποις καὶ φυλάττειν αὐτούς, ἐν ταῖς ἄλλαις
ὕπερ ἀνθρώπων λειτουργίαις; λειτουργοῦσι τοῖς οἰκείοις ἄρχουσιν.

ΜΑ.

Ἐρώτησις. Εἰ νεύματι θείῳ αἱ νεφέλαι τὸν ὑετὸν τῇ γῆ
καταπέμπουσι, διατί τὰς νεφέλας οἱ καλούμενοι νεφοδιῶνται ἐπα-
νοιδίαι τιε παρασκευάζουσιν ἔνθα βούλονται χαλάζας καὶ ἀμέτρους
ὑετούς ἀκοντίζειν;

Ἀπόκρισις. Τοῦτο ἐπειδὴ κατὰ τὰς γραφὰς ἀμάρτυρον,
διὰ τοῦτο καὶ ἄπιστον καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ ταύτην περὶ τούτου ἐρω-
τήσας τὴν ἐρώτησιν, οὐκ ἀφ' ὧν ἐθεάσω γιγνομένων τὴν ἐρώ-
τησιν πεποιήκας, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἴκουσας.

ΜΒ.

Ἐρώτησις. Εἰ θνητὴν ὁ θεὸς τὴν ἡμετέραν ἔκτισε φύσιν,
πῶς λέγει "ὅτι ὁ θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν";

Ἀπόκρισις. Οὐκ εἴ τι θνητὸν τῇ φύσει, τοῦτο ἀνάγκη
πάντως ἀποθανεῖν. καὶ τούτου ἢ ἀπόδειξις τὸ θνητούς ὄντας τῇ
φύσει τὸν τε Ἐνώχ καὶ τὸν Ἡλίαν ἐν ἀθανασία εἶτι διαμένειν,
τοῦ "γῆ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση" γενομένου; ἀνωτέρω. ἀληθὲς
οὖν τὸ θνητὴν τὴν φύσιν πεποιηκέναι τὸν θεὸν καὶ τὸν θάνατον

2 cod. εἰ ἀρχῆς. 4 αἰεὶ doest in ed. 5 ed. λειτουργεῖν. 7 ἢ γὰρ
cod. εἰ γὰρ. 9 ed. ἀνακτίσεως. 12 λα' ed. 15 ed. ἐπαινοδίας || ed. πα-
ρασκευάζονται. 17 ed. ἀγίας γραφὰς μαρτορεῖς. 19 ed. γινομένων. 21 λβ' ed.
23 Sap. I, 18. 26 ed. τὴν φύσιν || cod. ἐνώχ || Gen V, 24. Reg. 4, II, 11.
27 Gen. III, 19 || εἰ || cod. ἦ || cod. ἔληθες. 28 ed. φύσιν ἡμῶν || ed. εἰσελ-
θεῖν τὸν θάνατον.

εἰσελθεῖν εἰς τὸν κόσμον τῆ τοῦ ἀνθρώπου παρακοῆς· εἰ μὲν γὰρ ὡσπερ ἐποίησεν ὁ θεὸς θνητὴν τὴν φύσιν, οὕτως ἐποίησε καὶ τὸν θάνατον, οὐκ ἂν διὰ τῆς παρακοῆς τοῦτον εἰσέγγαγεν, ἀλλὰ χωρὶς παρακοῆς· εἰ δὲ διὰ τῆς παρακοῆς ὁ θάνατος καὶ ὁ θεὸς τὴν παρακοὴν οὐκ ἐποίησεν, οὐδ' ἄρα τὸν θάνατον.

ΗΓ.

Ἐρώτησις. Εἰ τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις ὡς θνητὴ μὲν τὸ οὐκ εἶναι ἐπιγιγνώσκει πέρασ, ὁ δὲ ἐκάστου χρόνος οὐ κατὰ τιὰ ἔστιν ὅρον, ὅπερ καλοῦσιν οἱ ἐκτὸς εἰμαρμένῃν, πῶς τῷ Ἐξελίᾳ προστετέθησαν χρόνοι; τὸ γὰρ προστεθὲν ὑπὸ τοῦ προορισθέντος ἀριθμοῦ ὄφλου ὅτι λαμβάνεται. πόθεν οὖν ἐπὶ τῶν τελευτώντων τὸ τοῦ χρόνου ἀόριστον δείκνυται;

Ἀπόκρισις. Ὅτι δὲ οὐχ ὥριστα τῆς ἐκάστου ζωῆς ὁ χρόνος δείκνυται ἐκ τῶν γραφικῶν φωνῶν οὕτως. "ἐάν" φησὶν "ἐν τῷ πεδίῳ εὖρη ἄνθρωπος νεάνιδα μεμνηστευμένην καὶ βιασάμενος αὐτὴν κοιμηθῆ μετ' αὐτῆς, τὸν μὲν ἄνθρωπον ἀποκτείνετε, τὴν δὲ νεάνιδα μὴ ἀποκτείνετε" ὃν γὰρ τρόπον ἐπεγείρεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ πατάσων αὐτὸν (φονεύεται) ψυχῇ, οὕτως ἐγένετο τὸ πρῆγμα τοῦτο· καὶ ἐβόησεν ἡ νεάνις καὶ ὁ βοηθῶν αὐτῇ οὐκ ἔην". οὐκ ἂν δὲ παρείκασεν ἡ θεία γραφὴ τὴν βεβιασμένην κοίμησιν τῆ βεβιασμένη ἀναιρέσει, εἰ ἔην ὁ θάνατος τοῦ ἀνθρώπου ὥρισμένος· τὸ γὰρ παρὰ θεοῦ ὥρισμένον ἀβίαστον τε καὶ ἀπαράβατον ἀλλ' εἰ τοῦτο, ὄφλου ὅτι οὕτε τῆ προωρισμένη ζωῆ τοῦ Ἐξελίᾳ προστετέθησαν οἱ χρόνοι τῆς ζωῆς, ἀλλὰ τοῖς ἀόριστως προλαβοῦσιν ἔτεσιν αὐτοῦ, ὧν τὸ τέλος ἐγένετο διὰ τοῦ θανατικοῦ πάθους, μὴ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ κάθους ἰασαμένου αὐτὸν καὶ εἰς τὸ ζῆν αὐτὸν ἀποκαταστήσαντος.

2 τὴν om. cod. 3 τοῦτον usque ad διὰ τῆς παρακοῆς desunt in ed. 4 ed. καὶ εἰ. 6 λγ' ed. 7 θνητῆ] ed. θνητὸν, Maranus θνητῶν. 9 Reg. 4, XX, 6. 10 ὑπὸ] ed. ἐπὶ. 11 cod. ὄφλου. 14 Dent. XXII, 25-27. 16 cod. κληματαυτῆς || ἄνθρωπον] ed. ἄνθρωπος. 17 ἐπεγείρεται] ed. ἐπάταξεν. 18 post αὐτὸν ed. οὐχὶ παρὴν ὁ βοηθῶν habent || φονεύεται addidi. 21 τῆ βεβιασμένη ἀναιρέσει] om. cod. || τοῦ ἀνθρώπου deest in ed. || εἰ] cod. ἡ || οὕτε] ed. οὐ. 24 ed. Ἐξελίᾳ || οἱ om. ed.

ΜΔ.

Ἐρώτησις. Καί· εἰ ὦραι καὶ ἡμέραι τὰ καθ' ἡμᾶς οὐ κατέχεται, πῶς ἐν τῷ γάμῳ ὁ κύριος ἔλεγε τὸ "οὐπω ἔχει ἡ ὦρα μου" καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς περὶ αὐτοῦ τὸ "οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὦρα αὐτοῦ";

Ἀπόκρισις. Εἰ καὶ ὦραι καὶ ἡμέραι τὰ καθ' ἡμᾶς οὐ κατέχεται, ἀλλ' ὅμως τῶν παρ' ἡμῖν ἢ περὶ ἡμᾶς γιγνομένων τὰ μὲν γίνεταί ἐν ἐπιτηδεῖοι καίρῳ, τὰ δὲ ἐν ἀνεπιτηδεῖοι. καλεῖ οὖν ἡ θεία γραφὴ τὸν ἐπιτηδεῖον πρὸς τὸ γινόμενον πρᾶγμα καίρῳ παρουσίαν τῆς ὥρας, τὸν δὲ ἀνεπιτηδεῖον ἀπουσίαν τῆς ὥρας· καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ποίησιν τοῦ οἴνου καίρῳ ἐπιτηδεῖον ἔγειτο ὁ κύριος τῆς ἐκ τοῦ γάμου ἀναχωρήσεως, διὰ τοῦτο πρὸ τῆς ποιήσεως τοῦ οἴνου εἶπεν "οὐπω ἔχει ἡ ὦρα μου". καὶ πάλιν ἐπειδὴ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάσχα τῶν Ἰουδαίων ἐχρῆν τὸν κύριον συλληφθῆναι καὶ παθεῖν ἃ ἔπαθε. διὰ τοῦτο πρὸ τοῦ πάσχα ἐρρέθη περὶ αὐτοῦ, ὅτι "οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὦρα αὐτοῦ", οὐ τῆς ἀνάγκης τῆς ὥρας κωλυούσης αὐτοῦ τὴν σύλληψιν, ἀλλ' ἡ τοῦ θεοῦ πρόνοια. εἰ γὰρ τῇ ἀνάγκῃ τῆς ὥρας ἐκωλύετο τοῦ κυρίου ἡ σύλληψις, οὐκ ἂν ταύτην προσῆψεν ἡ θεία γραφὴ τῷ χωρισμῷ τοῦ τόκου· "ἀνεχώρησε" γὰρ, φησὶν, "ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· οὐ γὰρ ἔθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι". οὐ μὴν οὐδὲ πρὸ τούτου εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρει, ἰκανῆς οὔσης τῆς ὥρας φυλάττειν αὐτὸν ἀσύλληπτον.

1 ρξ' ed. 2 Kai om. ed. || cod. καθ' ἡμᾶς. 2 cod. ουπω || Joh. II, 4. 4 Joh. VII, 30 || ed. ἐβαλε. 5 cod. ἐκείνου || cod. ουπω || cod. ἐληλύθει, ed. ἔλαθεν. 6 cod. καθ' ἡμᾶς. 7 cod. παρ' ἡμῖν || Otto γινόμενον. 8 ed. γίνεται, cod. γίνεταί καὶ. 9 ed. γινόμενον. 13 ed. εἶπεν ὁ κύριος || ἔχει || ed. ἔχεν. 16 ἐρρέθη sic codex || cod. περὶ αὐτοῦ || ὅτι || ed. τὸ || cod. ἐκείνου. 17 cod. ἐληλύθει, ed. ἐλέλυθεν. 18 ἀλλ' ἡ τοῦ θεοῦ πρόνοια] nomina. absol. Post πρόνοια sp. vac. novem decemve fere litterarum in C, quod ἄλλον αὐτῇ τόκον προσωπίσαστο· ἄλλως γὰρ explevit Sylburgius. 19 cod. εἰ γὰρ cum Marano. 20 ed. καὶ οὐκ || χωρισμῷ || ed. χωρίῳ τῷ τοῦ. 21 Joh. VII, 1 || γὰρ om. ed. 23 οὐ μὴν || ed. ἀλλ'. 24 ed. τῆς ἀνάγκης τῆς ὥρας.

ΜΕ.

Ἐρώτησις. Εἰ καθὼς φασί τινες ὁ κατακλυσμός ἐν παντί τῷ κόσμῳ οὐ γέγονεν, ἀλλ' ἔνθα οἱ τότε ἄνθρωποι ὄφκουν, πῶς ἀληθές ὅτι " ὑψώθη τὸ ὕλωρ ἐπάνω πάντων τῶν ὑψηλῶν ὕδατων εἰς πύργους";

Ἀπόκρισις. Οὐ δοκεῖ ἀληθές εἶναι τὸ μὴ ἐν παντί τῷ κόσμῳ τὸν κατακλυσμόν γεγονέναι, εἰ μὴ τι ἄρα κοιλότεροι ἦσαν οἱ τόποι, ἔνθα ὁ κατακλυσμός γεγένηται, τῶν λοιπῶν τόπων τῆς γῆς.

ΜΤ.

Ἐρώτησις. Εἰ τῶν ἀλόγων ἀπάντων δημιουργός εἰς ἐστίν, ὁ θεός, διὰ τὸ διεγχεῖν ὄπλην καὶ μηρυκισμὸν ἔχον καθαρὸν εἶναι ἀπεργήνατο· καὶ πάλιν, διὰ τὸ μηρυκισμὸν μὲν ἔχον, ὅσον κάμηλος, ὄπλην δὲ μὴ διεγχεῖν ἐν τοῖς ἀκαθάρτοις τέτακται· καὶ τὸ ἔμπαλιν, τὸ ὄπλην μὲν διεγχεῖν, μηρυκισμὸν δὲ μὴ ἔχον, ὅσον χοῖρος, ἐν τοῖς καθάρτοις οὐ λελόγισται, καὶ ἐν τοῖς ἰχθύσι δὲ τὰ ἀλεπίδωτα· καὶ τὰ πετεινά δὲ διὰ τὸ διεργήναι, καίτοι τινῶν καθαρῶν, εἴ γε συγχωροῦνται, ταῦτα τοῖς ἀκαθάρτοις ἐσθιόντων καὶ πραττόντων;

Ἀπόκρισις. Φύσει μὲν καθαρὰ ὑπάρχει πάντα τὰ ζῶα καὶ καλὰ εἰ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ θεοῦ γεγονότα, κατὰ τὸ εἰρημένον " καὶ εἶδεν ὁ θεός πάντα ὅσα ἐποίησε καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν " καὶ τῆς θείας τετυχηκότα εὐλογίας, λεγούσης " αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε". ἀλλ' ἐπειδὴ ἐβούλετο ὁ θεός, ὥσπερ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρωπίνοις, οὕτως καὶ ἐν τοῖς ἐσθιομένοις, ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς τοῦ νόμου δουλείας ποιήσασθαι τοὺς Ἰουδαίους, διὰ τοῦτο τῶν ζῴων καὶ πετεινῶν καὶ ἰχθύων τινὰ μὲν ὠνόμασε καθαρὰ, ὧν τὴν σφαγὴν καὶ τὴν βρώσιν τοῖς Ἰουδαίοις ἐπέτρεψε, τινὰ δὲ ἀκάθαρτα ὠνόμασεν, ὧν τὴν βρώσιν ἀπέτρεγε. καθαρὰ οὖν ταῦτα καὶ ἀκάθαρτα

1 ἰδ' ed. 2 cod. φησιν. ed. τινὲς φησιν. 3 τῷ κόσμῳ] ed. τόπῳ τῆς γῆς || ἐνθα] ἐν ᾧ. 4 Gen. VII. 20. 5 ἰδ' sic codex. 6 τῷ] cod. τῷ. 8 γεγένηται] ed. ἐγένετο. 9 ἰδ' ed. 10 εἰς deest in ed. 11 Lev. XI, 3. 30 || ed. μὲν ἔχον. 13 ἀκαθάρτοις] ed. κελοῖς, Iangus κελοῖς || τὸ ἔμπαλιν deest in ed. 14 ed. τὸ διεγχεῖν μὲν τὴν ὄπλην || οἷον om. cod. 15 ed. μὴ καθαρὸς λελόγισται. 16 ἰδ' deest in ed. 17 cod. ταῦτα. 19 cod. εἰσαρχῆς || ed. θεοῦ εἰς ἀρχῆς. 20 Gen. I, 81. 21 Gen. I, 28. 22 τοῖς ἀνθρωπίνοις, οὕτως καὶ ἐν] deest in ed. 23 τῆς] cod. τὰς. 25 ed. καὶ τὴν 27 ed. αὐτοὺς ἀπέτρεγε.

λέγονται, καθαρὰ μὲν διὰ τὴν φύσιν, ἀκάθαρτα δὲ διὰ τὸν νόμον. ἄλλως δὲ πάλιν καθαρὰ καὶ ἀκάθαρτα λέγονται διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν· ἐπειδὴ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ τότε πάντα τὰ ζῶα πλήν χοίρου ἐθεοποιούντο, διὰ τοῦτο τῶν ζῴων τὰ μὲν καθαρὰ τὰ δὲ ἀκάθαρτα ὠνόμασεν, καὶ τὰ μὲν καθαρὰ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς θύειν καὶ ἐσθίειν, τὰ δὲ μὴ ἐσθίειν ὡς ἀκάθαρτα, δι' ἑκατέρου δεικνύων αὐτὰ ἀνάξια ὄντα τῆς τοῦ θεοῦ προσηγορίας τε καὶ τιμῆς, καὶ διὰ τὸ θύεσθαι καὶ ἐσθίεσθαι αὐτὰ καὶ διὰ τὸ καλεῖσθαι αὐτὰ ἀκάθαρτα.

ΜΖ.

Ἐρώτησις. Εἰ ἀποχὴν καὶ μετὰληψιν ἀκαθάρτων τε καὶ καθαρῶν τοῖς ἐν τῇ παλαιᾷ νόμοις ἢ διατάξεις ἢ νομικῇ διηγήρευσαι, πῶς καὶ οἱ ἐν τῇ νέᾳ μετὰληψιν καθαρῶν καὶ ἀποχὴν ἀκαθάρτων γινώσκουσιν, οὐδενὸς αὐτοῖς νόμου ταύτην τὴν διαφορὴν ἐκδιδάξαντος; ἀλλ' εἰ μὲν τοῦτο ποιοῦσι κατὰ τὴν τοῦ νόμου παράδοσιν, ἐχρῆν αὐτοῦς πάντων μεταλαμβάνειν καὶ ἀπέχεσθαι ὡς ὁ νόμος ἐκήρυξε. πῶς οὖν πάντων κατὰ νόμον οὐκ ἐσθίουσιν, [οἶον] καμηλοπαρδάλειος; εἰ δὲ μὴ τῷ νόμῳ δεδούλωται, πῶς πάλιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀπαγορευθέντων ἀπέχονται, οἶον ἔππου ἢ καμήλου ἢ μῶς ἢ τινος τῶν λοιπῶν ἀκαθάρτων; νυνὶ δὲ μηδὲ καθόλου τῷ νόμῳ παιθόμενοι, μηδὲ εἰς τὸ παντελὲς αὐτῷ ἀπειθοῦντες, πῶς οὐ δοκοῦσιν ἀπὸ μέρους ποιεῖσθαι τὴν ἐκάστου φυλακὴν καὶ παράβασιν, λέγω δὴ τοῦ νόμου καὶ τῆς χάριτος, καὶ τῇ ἀμφοτέρων ἀπειθείᾳ καὶ πεισμονῇ ὑπὸ νόμον καὶ χάριν [εἶναι] καὶ πάλιν μὴ ὑπὸ τούτοις καθεστάναι;

Ἀπόκρισις. Ἐν τῇ νέᾳ διαθήκῃ οὐδὲν τῶν εἰσεργομένων εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ἀπέχονται δὲ ὡς οὐ μεταλαμβάνουσιν, οὐ κατὰ διαγόρευσιν τοῦ νόμου, ἀλλὰ κατὰ [τὸ] δυσάρεστον τῆς τῶν οὐ μεταλαμβάνόντων ἐκουσίου συνειδήσεως. τινὲς δὲ διὰ τὴν κατορθώσιν τῆς ἐγκρατείας, κατὰ τὴν οἰκείαν ἀρε-

1 cod. καὶ θρη || cod. διτόν. 4 ed. τοῦ χοίρου. 5 cod. αὐτοῦς. 6 καὶ ἐσθίειν desunt in ed. || δι' deest in C. 8 τὸ] ed. τοῦ || διὰ τὸ] ed. πάλιν διὰ τοῦ. 17 cod. κατανόμον οὐκ ἐσθίουσι || οἶον addidi. 19 cod. ὑπὸ τοῦ. 23 δὴ] cod. δι. 24 cod. ὑπονόμον || post χάριν addidi εἶναι. 26 Matth. XV, 11. Marc. VII, 14—23. 28 cod. καταδυσάρεστον || τὸ addidi. 29 cod. ἐκουσίου.

σκεῖν κοινῶς ἀπέχονται καθαρῶν τε καὶ ἀκαθάρτων, καίτοι εἰ-
 δότες "ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετ' εὐχα-
 ριστίας λαμβανόμενον". ἀλλ' ὅμως τὴν ἐπὶ τῇ κατορθώσει τῆς
 ἐγκρατείας εὐχαριστίαν μείζονα τῆς ἐπὶ τῇ μεταλήψει βρωμάτων
 εὐχαριστίας τίθενται. διὰ ταῦτα οὖν οὐδὲν ἔστι κοινὸν * νόμου καὶ
 χάριτος ἀνὰ μέρος, ἀλλὰ χάριτος μόνης τὸ πᾶν ὑπάρχει, τῆς τε
 μετοχῆς καὶ τῆς ἀποχῆς τῶν μεταλαμβάνόντων κατὰ τὸν εἰρη-
 μένον τρόπον.

III.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ σκεῦος, ὅπερ ὁ Πέτρος ἐν τῇ ὀπτασίᾳ
 τεθέεται, εἶχε τὰ καθαρὰ καὶ ἀκάθαρτα πετεινὰ καὶ τετράποδα.
 καθὼς ἡμῖν ἡ γραφὴ παραδίδωσιν— ἡ γὰρ τοῦ "πάντα" φωνὴ πε-
 ριληπτικῇ ἀμφοτέρων τῶν προλεχθέντων καθέστηκεν —, εἶτα θύσαι
 καὶ φαγεῖν ὁ αὐτὸς ἀπόστολος ἀπροσδιορίστως κελεύμενος παρη-
 τίησθε, "μηδαμῶς κύριε" λέγων, "ὅτι οὐδέποτε κοινὸν ἢ ἀκά-
 θαρτον ἔφαγον", πῶς διὰ τῶν αὐτῶν ῥημάτων οὐ δεῖκνυται πάντα
 μὲν ἀπαγορεύσας τὰ ἄλογα ὡς ἀκάθαρτα, μεμψόμενος δὲ τὸν *
 τὴν βρωῶσιν αὐτῶν * τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπιτρέψαντι, ὡς ἀκαθάρτου
 ἐδωδῆς κελεύσαντι ἀπογεύσασθαι;

Ἀπόκρισις. Ἀπὸ τῆς τοῦ Πέτρου ἀποκρίσεως μανθάνο-
 μεν τίνα ἦν τὰ ἔνδον ἐν τῇ σινδόνι, τουτέστι τὰ ἀκάθαρτα
 μόνον, καὶ οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἡ τοῦ "πάντα" φωνὴ περιέχει καὶ τὰ
 καθαρὰ· δυνατόν γάρ [τῷ] "πάντα τὰ τετράποδα καὶ τὰ πετεινὰ τῆς
 γῆς" λέγεσθαι καὶ τὰ ἀκάθαρτα. τὸ δὲ "οὐδαμῶς κύριε, ὅτι οὐ-
 δέποτε κοινὸν ἢ ἀκαθάρτον ἔφαγον" πρὸς τὴν θέαν πάντων τῶν
 ἐπὶ τῇ σινδόνι δεχθέντων αὐτῷ ἀπεκρίνατο καὶ οὐ τιμῶν. τὸ οὖν
 σκεῦος, ἐν ᾧ ἦν "πάντα τὰ πετεινὰ καὶ τὰ τετράποδα τῆς γῆς",

2 Timoth. 1, IV, 4 || cod. μετ'εὐχαριστίας. 4 Timoth. 1, IV, 8. 5 post
 κοινόν lacunam indicavi. 6 cod. ἀναμέρος || cfr. Roman. VI, 14, 15. 9 ed. πᾶν.
 10 Act. X, 11, 12. 11 ed. τὰ καθαρὰ πετεινὰ * καθὼς etc. 12 ed. παραδίδοσι *
 πάντα. 13 καθέστηκεν] ed. καθὼς ἔστηκεν. 14 ed. φαγεῖν ἐκ τῶν δεχθέντων ὁ
 αὐτὸς etc. 15 Act. X, 13, 14. 16 αὐτῶν] ed. τοιούτων || οὐ om. cod. 17 ed.
 ἀπαγορεύων; an ἀπαγορεύσας; ὁ θεὸς? || cod. τὸν, ed. τῷ; post τὸν lacunam in-
 dicavi; fortasse legendum τὸν Πέτρον εἰς τὴν οὐ. 18 ed. τῷ τὴν βρωῶσιν ἐπὶ
 τῆς ἐξ || post αὐτῶν lacunam indicavi. 19 ed. ἀπογεύσασθαι. 22 cod. ἐξανάγκης.
 23 τῷ addidi. 24 ὅτι] om. ed. 25 ἦ] ed. οὐτα. 26 ἐπὶ] ed. ἐν || cod.
 αὐτὰ || ed. οὐ ἐπὶ τιμῶν. 27 ed. τετράποδα * κατὰ etc.

κατὰ παράληψιν εἴρηται τοῦ ἀκαθάρτου, ἀντί τοῦ " ἐν ᾧ ἦν πάντα
 τὰ ἀκάθαρτα πετεινά τε καὶ τετράποδα τῆς γῆς ". καὶ ὡσπερ ὅταν
 λέγῃ ἢ γραφῇ, ὅτι " παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς ἐστίν ", ἢ
 τοῦ " παντὸς " φωνὴ οὐ περιέχει πιστὸν τε καὶ ἄπιστον ἄνδρα, ἀλλὰ
 5 πιστὸν μόνον—ὁ γὰρ πιστὸς ἀνὴρ ἐστὶ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ
 Χριστὸς τοῦ πιστοῦ ἀνδρὸς λέγεται κεφαλὴ, —, οὕτως οὐδὲ ἢ τοῦ
 " πάντα " φωνὴ περιεκτικὴ ἐστὶ καθαρῶν τε καὶ ἀκαθάρτων, ἀλλὰ τῶν
 ἀκαθάρτων μόνων, δι' ὧν προεμηνύθη τῷ Πέτρῳ ἢ πρόσληψις
 τῶν ἀκαθάρτων ἔθνων, ὧν τῇ πίστει τοῦ Χριστοῦ ἐκαθάρισεν ὁ
 10 θεὸς τὰς καρδίας.

116'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ θεῖον τροπῆς ἀνεπίδεκτον, διατί περὶ
 τῆς κρίσεως τοῦ Σαούλ λέγει μεταμεμλησθαι καὶ περὶ τῆς κατα-
 στροφῆς τῆς Νινευθὶ ὅτι μετενόησεν;

15 Ἀπόκρισις. Ὁ δεσπότης Χριστὸς καὶ κατὰ τὸ ὑπάρχειν
 καὶ κατὰ τὸ πράττειν τὰς πρεπούσας αὐτῷ πράξεις ἄτρεπτός ἐστι·
 προνοῶν δὲ τῶν τρεπομένων πρὸς τὸ λυσιτελεῖν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ
 προνοουμένοις τρέπει τὰ πράγματα. διὸ καὶ πρὸς τὸ συγγινώ-
 σκειν καὶ πρὸς τὸ μὴ συγγινώσκειν ἄτρεπτος ἔχει. συγγινώσκει
 20 ἄρα τρεπτῶς τοῖς διοριθοῦσι τὰ ἑαυτῶν πταίσματα, τοῖς δὲ ἀδιορ-
 θώτως ἔχουσι πρὸς τὰ κακά, ἄτρεπτος οὐ συγγινώσκει. τὸ οὖν " μετα-
 μεμλημαι " τὸ ἄτρεπτον αὐτοῦ ἐμφαίνει, τὸ μὴ κατὰ τὸ συγγινώ-
 σκειν ἄτρεπτος γὰρ ἐστὶν ὁ θεός. τὸ δὲ " μετενόησεν ὁ κύριος "
 τὸ αὐτὸ δηλοῖ, τὸ μὴ κατὰ τὸ συγγινώσκειν ἄτρεπτος γὰρ ἐστὶν
 25 ὁ θεὸς καὶ αἰεὶ ἐν τοῖς αὐτῷ πρέπουσι ποιεῖν διαμένει· τροπὴν
 γὰρ εἰς τὸ ποιεῖν τὰ μὴ πρέποντα αὐτῷ οὐ δέχεται ποτε.

2 ed. πετεινά καὶ πάντα τὰ τετρ. 3 ed. θεία γραφῇ || ὅτι om. ed. || Cor. 1, XI, 3.
 4 cod. περιέχει. 7 τε] om. cod. 8 ed. μόνων || πρόσληψις] ed. παράληψις.
 10 θεός ante ἐκαθάρισεν in ed. || Act. XV, 9. 11 ed. λς'. 13 Reg. 1,
 XV, 11 || cod. μεταμεμλεῖσθαι, ed. μεταμελεῖσθαι. 15 Χριστός] ed. θεός. 20 ἄρα
 τρεπτῶς] ed. γὰρ ἄτρεπτος. 21 ἔχουσι] om. cod. || μεταμεμλημαι] cfr. Theo-
 doreti I, p. 375. 22 ed. τὸ κατὰ τὸ μὴ. 23 ἄτρεπτος γὰρ ἐστὶν ὁ θεός]
 desunt in ed. || Ionas III, 18. 24 τὸ αὐτὸ] ed. τὸ ἄτρεπτον αὐτοῦ || μὴ deest in
 ed. 25 ποιεῖν ἑμμένει cod. et Maranus; ποιεῖ διαμένειν ed. 26 γὰρ] ed. δ' ||
 cod. ποτε.

Ν.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ Ἰωάννου βάπτισμα μὴ κατὰ νόμον ἦν. ὡσπερ ὡς ἦν, πῶς οὐκ ἦν παρὰ τὸν νόμον; εἰ δὲ παρὰ τὸν νόμον ἦν, πῶς ὑπὸ τῶν ἐνόμων ἐδέχθη; πῶς δὲ οὐ παράνομοι οἱ ὑπὸ τὸν νόμον ὄντες καὶ τὸ παρὰ τὸν νόμον δεξιόμενοι βάπτισμα; εἰ δὲ ὑπὲρ τὸν νόμον ἐτύχχανε τὸ τῆς χάριτος βάπτισμα, μήτε κατὰ νόμον μήτε παρὰ νόμον μήτε ὑπὲρ νόμον λεγόμενον, κατὰ τί γινόμενον εὐραϊθήσεται;

Ἀπόκρισις. Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου προοίμιον ἦν τοῦ εὐαγγελίου τῆς χάριτος. διὸ καὶ ὑπὲρ τὸν νόμον ἦν· οὐδὲ γὰρ ἐνεδέχτο τοὺς κατὰ νόμον ἀμαρτήσαντας ἐν τούτῳ διὰ μετανοίας καὶ πίστεως τοῦ Χριστοῦ δεξιασθαι τὴν συγχώρησιν, μὴ ὄντι ὑπὲρ τὸν νόμον.

ΝΑ.

Ἐρώτησις. Εἰ πιστώσασθαι τοὺς μαθητὰς ὁ Ἰωάννης παρὶ τοῦ Χριστοῦ ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ἡβούλετο, ὅτι ἀπέστειλεν αὐτοὺς πρὸς αὐτόν, τοῦτο γὰρ πινεῖ εἰρήκασιν, διὰτί μὴ κατὰ ἀπόφασιν εἶπεν αὐτοῖς, ἀλλὰ κατὰ πρῶσιν δι' αὐτῶν τῷ Χριστῷ προσήγαγεν; εἰ δὲ αὐτὸς διὰ τὸ τῇ εἰρηκτῇ ἑαυτὸν ἐμβεβλήσθαι ἐκ τῶν λεγομένων ποικίλως εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ ἀμφιβολίαν κατέστη, καὶ γὰρ τοῦτο εἰρήκασιν ἕτεροι, διὰτί ὡς μηδέπω αὐτὸν ἐλθόντα ἐγνωκῶς ἐκηρώτα; τὸ γὰρ "σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν", ὡς μηδέπω μὲν τὸν Χριστὸν παραγενόμενον, ἐρχεσθαι δὲ αὐτὸν προσδοκῶμενον τὴν ὑπόνοιαν δίδωσι· πεπεισμένοι γὰρ τοῦτο. οὐκ ἦν ἐπηρώτησε "σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερός τις παρ' ἐκεῖνον";

Ἀπόκρισις. Ὅτι μὲν οὐκ ἠγνόει ὁ Ἰωάννης, ὅτι ἐλήλυθεν ἦδη ὁ Χριστός, παντί που ὀβλόν ἐστίν· ἐπειδὴ δὲ διάφοροι φῆμαι

7 ed. λζ. 3 ed. ὡσπερῶν || si δὲ παρὰ τὸν νόμον ἦν desunt in ed. 4 ed. καὶ πῶς || ed. ἐνόμων, cod. νόμον 6 ὑπὲρ] ed. ὑπὸ. 7 cod. κατὰ παράνομον || μήτε παρὰ νόμον post ὑπὲρ νόμον in ed. 8 cod. κατὰτί. 11 ed. τὸν νόμον. 12 ed. τε καὶ || cod. δεξιασθαι || μὴ ὄντι (cod. μόντι) ὑπὲρ τὸν νόμον desunt in ed. 14 λη' ed. 16 ed. ἡβούλετο. 17 cod. διατηρηκτά. 18 κατὰ om. ed. 19 cod. ἐπεὶ τῇ εἰρηκτῇ. 2) λεγομένων] ed. νοουμένων || cod. ποικίλων || οὐ κατέστη, Maranus. 22 cod. ἐκηρώτα, ed. ἐρωτᾷ || Matth. XI, 8. Luc. VII, 19. 23 ἐργασθαι cod. et Maranus; εὐχισθαι ed. 26 Ὅτι μὲν usque ad ἐστίν desunt in ed.

περὶ ὧν ἐποιήσατο θαύματων ὁ Ἰησοῦς διέτρεχον, τῶν μὲν λε-
γόντων Ἠλίας εἶναι ὁ ταῦτα πεποιηκώς, τῶν δὲ Ἰερεμίας, τῶν
δὲ ἄλλος τις τῶν προφητῶν, ταύτας τὰς φήμας ἀκούων ὁ Ἰωάννης
ἐν τῇ εἰρκτῇ πέμπει τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ μαθεῖν, εἰ ὁ τὰ σημεῖα
ποιῶν αὐτός ἐστιν ὁ ὑπ' αὐτοῦ μαρτυρηθεὶς, ἢ ἕτερός τις, ὁ παρὰ
τῶν πολλῶν θρυλούμενος. γινούς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ἰωάννου τὸν
σκοπόν, ἐπὶ τῆς παρουσίας τῶν μαθητῶν Ἰωάννου ἐποίησε πολλὰ
θαύματα, πέψων αὐτούς καὶ δι' αὐτῶν καὶ τὸν Ἰωάννην, ὡς αὐτός
εἶη πεποιηκώς καὶ τὰ ἐπ' ὀνόματι ἑτέρων φημιζόμενα θαύματα,
ὁ ὑπ' αὐτοῦ μαρτυρηθεὶς.

NB.

Ἐρώτησις. Εἰ πάντα ἔλκειν πρὸς ἑαυτὸν ὁ δεσπότης Χρι-
στός μετὰ τὴν οἰκείαν ὕψωσιν ἐπηγγελήσατο, πῶς οὐ πάντες τῇ
εἰς αὐτὸν πίστει προσέδρομον; πῶς δὲ αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος πρὸς
ἑαυτὸν ἔλκειν οὐκ ἐναντιοῦται τῷ "οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς με, ἐὰν
μὴ ὁ πατήρ μου ἐκλέσῃ αὐτόν";

Ἀπόκρισις. Ἀπὸ τοῦ οἰκείου τέλους πᾶς λόγος κρίνεται·
τέλος δὲ τὸ πάντα ἔλκειν πρὸς ἑαυτὸν, "ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν
ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν καὶ δύναμιν". οὐ γρη' οὖν τὰ τοῦ τέλους πρὸ
τοῦ τέλους ἀπαιτεῖν. ἔλκει δὲ ὁ πατήρ πρὸς τὸν υἱὸν τῷ δοῦναι
τῷ υἱῷ τὴν ἐξουσίαν τε καὶ δύναμιν τοῦ δύνασθαι πάντα ἔλκειν
πρὸς ἑαυτὸν διὸ οὐδὲν ἐναντίον ἐν τοῖς λόγοις.

NI.

Ἐρώτησις. Εἰ ἐν τοῖς δαιμονιώσιν οἱ δαίμονες διηνεκῶς
ἐνοικοῦσι, πῶς ἑτέροις κατασκευάζουσι βλάβας; εἰ δὲ τοῦτο ποιοῦσι
τῶν πασχόντων πρὸς βραχὺ χωριζόμενοι, πῶς, ὅτε ἀοράτω δυ-
νάμει ἀπ' αὐτῶν διωχθῶσιν, οὐκέτι ἐν αὐτοῖς ἔγνη τῆς οἰκείας
παρουσίας δεικνύουσιν;

2 εἶναι] ed. ἐστιν || πεποιηκώς] ed. ποιῶν || Matth. XV, 14 Marc. VIII, 28. Luc.
IX, 10. 3 τις] om. cod. 7 Luc. VII, 21, 22. Matth. XI, 4, 5. 8 cod.
ἐκπυτῶν || ed. καὶ τὸν Ἰωάννην δι' αὐτῶν. 9 ed. ὁ πεποιηκώς || cod. ἐπὶ ὀνόματι.
10 cod. ὑπαυτοῦ. 11 γ.β' ed. 13 Joh. XII, 32. 15 ἑαυτὸν] ed. αὐτόν || τῷ] cod.
τῷ || Joh. VI, 44. 18 τῷ] cod. τῷ || Cor. I, XV, 24 || cod. πᾶσιν. 19 ed. ἐπὶ
τοῦ τέλους τὰ τοῦ τέλους. 20 δοῦναι] ed. δίδοναι καὶ || Math. XXVIII, 18.
21 τὴν et τε desunt in ed. 23 μ' ed. 24 δαιμονιώσιν ed.

Ἀπόκρισις. Ἀδύνατον τὸν [δαίμονα] τοῖς δαιμονιώσι ποιῆσαι τῆ ἀπουσίᾳ ἄπερ ποιεῖ τῆ παρουσίᾳ· οὐ γὰρ βουλήσει μόνον ἐνεργοῦσιν [οἱ δαίμονες], ἀλλὰ καὶ παρουσίᾳ. διὸ μὴ παρόντος τοῦ δαίμονος, οὐδὲ τὰ ἴχνη αὐτοῦ πάρεστιν. ἢ γὰρ ἀπελαύνουσα αὐτὸν ἀράτος δύναμις φόβον αὐτῷ ἐντίθησι τοῦ μηκέτι πλησιάζειν τῷ θεραπευομένῳ.

ΝΔ.

Ἐρώτησις. Εἰ μόνου θεοῦ ἐστὶν ἰσχὺν καὶ ζωὴν διδόναι τοῖς σώμασι, πῶς τοῦτο ποιῶσιν οἱ δαίμονες, ἐκσχύοντες τῶν δαιμονιώντων τὰ σώματα, ὥστε δεσμὰ καὶ ἀλύσεις συντρίβειν; "ἐδεσμεῖτο γάρ", φησὶν, "ἀλύσει καὶ πέδαις καὶ διαρρήσεων τὰ δεσμὰ ἱλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὴν ἔρημον".

Ἀπόκρισις. Οὐ τῷ σώματι παρέσχεν ὁ δαίμων τὴν δύναμιν πρὸς τὸ δύνασθαι συντρίβειν καὶ διαρρήσειν τὰ δεσμὰ καὶ τὰς ἀλύσεις, ἀλλ' αὐτὸς ὁ δαίμων συνέτριψε καὶ διέρρησσε τὰ δεσμὰ καὶ τὰς ἀλύσεις, εἰ καὶ ἡ θεία γραφή τῷ δαιμονιώντι προσέφη τὰ τοῦ δαίμονος ἔργα.

ΝΕ.

Ἐρώτησις. Εἰ τῶν μερῶν τῆς κρίσεως οἱ δαίμονες οὐκ ἐξουσιάζουσι, διατί παρακουσθέντων τῶν χρησμῶν τοῖς Ἑλλήσι τιμωρίας ἐπέταγον, καὶ θεραπευθέντων τῶν εἰδῶλων ταύτας ἀνέσχον καὶ ἀγαθὰ αὐτοῖς ἀντὶ τούτων παρέσχον; πῶθεν οὖν αὐτοῖς δύναμις εἰς τὴν ἐκατέρου ἐνέργειαν;

Ἀπόκρισις. Ἔθος ἦν τοῖς δαίμοσι πρὸς πλάνην ἀνθρώπων προσάπτειν ἑαυτοῖς, ὡσπερ τοῦ θεοῦ τὸ ὄνομα, οὕτω καὶ τὰ ἔργα. ὅτι δὲ οὐκ ἔστι τοῖς δαίμοσιν ἰσχὺς ἀμυντικῆ τῶν ἀνη-

1 locus corruptus; τὸν om. cod. || δαίμονα addidi || δαιμονιώσι scripsi, cod. et ed. δαίμοσι || cod. τῆ ἀπουσίᾳ ἄπερ, ed. ἀπ * ποιεῖ. Sylburgius: Ἀδύνατον τὸν τοῖς δαίμοσι [ἐπίτονον] ποιῆσαι τι [ἀπόντος τοῦ δαιμονίου. ὅσα γὰρ] ποιεῖ τῆ. 2 ed. παρουσίᾳ παρόντος τοῦ οὐδὲ || οὐ γὰρ βουλήσει usque ad παρουσίᾳ desunt in ed. 3 οἱ δαίμονες addidi. 5 cod. τοῦ θεραπευομένου, ed. τοῦ θεραπευομένου. 6 μὰ ed. 7 ed. ζωὴν καὶ ἰσχύν. 9 ed. δαιμονιώντων || ed. τὰ δεσμὰ καὶ τὰς. 10 Luc VIII, 29 || cod. γὰρ φησὶν ἀλύσεις. 11 cod. ἱλαύνετο. 13 cod. συντρίβειν. 14 cod. ἀλύσει || ed. διέρρηξε. 15 cod. ἀλύσει || εἰ om. cod. 16 τὰ ante ἔργα in ed. 17 μὲν ed. 22 δύναμις] ed. δυνατὸν || cod. ἐνέργειαν cum Sylburgio; ἔνοικον ed. 24 προσάπτειν] ed. προστιθέντι. 25 τὰ ἔργα] ed. τὴν ἰσχύν.

κώων, δείκνυται ἐκ τῆς καταλύσεως, ἣν ὑπέμενεν ὁ ἑλληνισμὸς ὑπὸ τοῦ χριστιανισμοῦ· φανερώς γὰρ ὤφθη ὁ ἑλληνισμὸς οὐχ ἑτέρα δυνάμει κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ χρησάμενος, πλὴν τῇ διὰ χειρὸς ἀνθρώπων καὶ ζιφῶν· εἰ γὰρ εὐτόρει ὁ ἑλληνισμὸς θείας δυνάμει, ὑπερμαχοῦσης αὐτοῦ καταλυομένου, οὐκ ἂν τῇ ἀνθρωπίνῃ δυνάμει ἐγρήσατο, σφῆζειν ἐν αὐτῇ μάτην προσδοχήσας καὶ ἐαυτὴν καὶ τοὺς θεοὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς καταλύσεως· ὕπερ ἐστὶ μέγιστος ἐλεγχὸς τῆς τῶν δαιμόνων καταλύσεως καὶ ἀσθενείας καὶ τοῦ μηδέποτε αὐτοὺς δυνηθῆναι θεῖα ἔργα ἐκτελεῖν, τιμωρητικὰ τῶν ἐναντίων καὶ εὐεργετικὰ τῶν ὑπηκόων. ἔτι δέ, εἰ πᾶσα θεραπεία ζώντων ἐστὶ καὶ αἰσθανομένων, πῶς οὐκ ἔστι προδήλως ψευδὲς τὸ "θεραπευθέντων δὲ τῶν δαιμόνων ἀνέσχον τὰς τιμωρίας", τῶν μῆτε ζώντων μῆτε αἰσθανομένων, ἀλλ' ὡσπερ πρὸς τὰς θεραπείας, οὕτω καὶ πρὸς τὴν παρακοὴν τῶν χρησμῶν ἀναισθητικῶς ἐχόντων;

NC.

Ἐρώτησις. Εἰ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ κατακλυσοῦ λέγει ὅτι "δύο δύο" καὶ "ἑπτὰ ἑπτὰ" ἐν τῇ κίβωτῷ εἰσηνέχθησαν ἄλογα, πῶς οὐ δ' καὶ ἰδ' ἐκ τῶν ἀκαθάρτων καὶ καθαρῶν εἰσηνέχθη; τινὲς γὰρ εἰρήκασιν τοῦτο, τινὲς δὲ ὅτι δύο καὶ ἑπτὰ μόνον. τίς οὖν ἐκ τῶν δύο ἀληθέστερον εἶπεν;

Ἀπόκρισις. Ἀληθέστερον εἶπεν ὁ εἰπὼν δ' καὶ ἰδ' τοῦ εἰπόντος δύο καὶ ἑπτὰ· τὸ γὰρ "δύο δύο" εἶπεν ἀντὶ τοῦ δύο ἄρρενα καὶ δύο θήλεια, καὶ "ἑπτὰ ἑπτὰ" ἀντὶ τοῦ ἑπτὰ ἄρρενα καὶ ἑπτὰ θήλεια, καθαρὰ μὲν τὰ ἑπτὰ ἑπτὰ, ἀκάθαρτα δὲ τὰ δύο δύο.

NZ.

Ἐρώτησις. Ἐπειδὴ τὴν τῶν πολυομμάτων ζώων ὄπτασίαν

1 post ἀνθρώπων ed. καὶ εὐεργετικῆ τῶν ὑπηκόων addunt || ἦν] ed. ἦ. 2 cod. ὑπὸ τοῦ χριστιανισμοῦ. φανερός γὰρ ὤφθη////ἑλληνισμὸς in margine. 6 ἐν αὐτῇ] ed. ἐαυτῆν. 7 καὶ ἐαυτὸν καὶ τοὺς om. ed. || cod. αὐτοῦ || cod. ὅπερ ἐστὶ. 8 καταλύσεως καὶ desunt in ed. 9 cod. θία. 10 ἐναντίων] ed. ἀνθρώπων. 11 ed. ἐστὶ ζώντων τε. 12 δαιμόνων] ed. εἰδῶλων; cfr. p. 58 l. 20. 16 μγ' ed. 17 λέγει] scil. ἡ γραφή. 18 Gen. VI, 19, 20. VII, 2, 3, 9. 15 || ἄλογα] ed. ἀλογίστως. 19 πῶς et εἰσηνέχθη om. ed. 20 τινὲς γάρ] ed. καὶ τινὲς γάρ || τοῦτο om. ed. || καὶ ἑπτὰ] ed. καθαρὰ, Langus ἀκάθαρτα || τίς οὖν] ed. ὅτι οὖν, Otto ὅτι οὖν. 21 εἶπεν om. ed. 28 τὸ] ed. τὰ. 25 καθαρὰ μὲν τὰ ἑπτὰ ἑπτὰ desunt in ed. 26 μδ' ed. 27 ὄπτασιν post ἐθεόεστο in ed.

Ἡσαίας καὶ Ἰεζεκιήλ ἐθεάσατο, ἄρα ἀμφοτέρως ἐν τῇ ἀπεκαλύπτει, ἢ ὑατέρῳ ἐδείκνυτο ὑάτερον; τί δὲ καὶ ἐδήλου τὸ δεικνύμενον;

Ἀπόκρισις. Διὰ μὲν τῆς κατὰ τὸν προφήτην Ἡσαίαν ὀπτασίας τὴ κατὰ Χριστὸν ἐδήλου μυστήριον, καθήμενον ἐπὶ θρόνου δόξης καὶ τῆ βρώσει· τῆς ἀγίας αὐτοῦ σαρκὸς καθαρισμὸν ποιῶντα ἀμαρτίας εὐσεβῶν ἀνθρώπων τῶν ἐν πάσῃ τῆ γῆ δοξαζόντων τὴν ἀγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα ἐπὶ τῷ μεγέθει τῶν θεῶν δωρεῶν, ἧς τῷ ὀνόματι βαπτισθέντες ἐδικαιώθησαν, λαβόντες τῆς τῶν οὐρανίων τε καὶ αἰωνίων ἀγαθῶν μετουσίαν τὴν ἐλπίδα· ὅν γὰρ ἐθεάσατο ὁ προφήτης ἄνθρωπα τοῖς ἀκαθάρτοις αὐτοῦ χεῖρας προσεγγόμενον εἰς κάθαρσιν ἀνομιῶν καὶ ἀμαρτιῶν, μήνυμα εἶχε τῆς δεσποτικῆς σαρκὸς, καθαρικοῦσης τὸ συνειδὸς τῶν ἐσθιόντων αὐτὴν ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας. διὰ δὲ τῆς κατὰ τὸν προφήτην Ἰεζεκιήλ ὀπτασίας τὰ μέλλοντα ἐδήλου συμβῆσεσθαι τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλωνῶν, ψυχασγωγίαν ἔχοντα τῶν ἐν τῇ αἰγυπτῶσι ἐν Βαβυλωνίᾳ ὄντων Ἰσραηλιτῶν· ἐθεάσατο γὰρ ὁ προφήτης τὰ τετραπρόσωπα ζῶα, ὁμοίωμα ἔχοντα ἀνθρώπου τε καὶ λέοντος, μόσχου τε καὶ ἄετος. λέγει δὲ καὶ ὁ προφήτης Δανιὴλ περὶ τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ὅτι ηἰσῆθησαν οἱ ὄνυχες αὐτοῦ ὡς ἄετος καὶ αἱ τρίχες αὐτοῦ ὡς λέοντος, καὶ χόρτον ἐφώμιζαν αὐτὸν ὡς τὸν μόσχον, καὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἐδόθη αὐτῷ. ἐκ ταύτης δὲ τῆς ὀπτασίας ψυχασγωγίαν τινὰ ἐντίθησι τοῖς Ἰσραηλίταις τοῖς πρὸς τὴν κραταίαν τε καὶ ἰσχυρὰν σφύδρα τῶν Βαβυλωνίων δυναστείαν ἀποβλεψαμένοις, ἐν ἀπογνώσει καθεστῶσι τοῦ μὴ δύνασθαι· εἴτε ἐκ τῆς τοιαύτης αἰγυπτῶσις τυχεῖν ἐλευθερίας. ἵνα οὖν ἀπὸ ταύτης τῆς ἀπογνώσεως μεταστῆσῃ τοῖς Ἰσραηλίταις ὁ θεὸς καὶ

1 Esai. VI, 2. Ezech. I, 18. X, 18 || ed. ἐθεάσαντο || cod. ἄρα. 2 ἐδήλου τῷ] ed. εἰδείκνυτο. 4 τὸν Χριστὸν vel τοῦ Χριστοῦ ed. 5 cod. αὐτοῦ. 6 εὐσεβῶν scripsi; ἀσεβῶν codex et ed. 7 ὁμοούσιον] ed. ὁμοίωμα. 9 τε om. ed. || cfr. Rom. VI, 4-8. Thea. 2, II, 16. 10 Esai. VI, 6. || cod. αὐτοῦ. 11 ed. τε καὶ. 12 cfr. Matth. XXVI, 26, 28. Joh. VI, 53-56. 13 ἀμαρτίας] ed. ἀσεβείας. 15 ἔχοντα] ed. ὄντα. 16 τῶν] ed. δι. 17 τι om. ed. || ὁμοίωμα ed. || Ezech. I, 5-10. X, 14. 18 Dan. IV, 26, 30. 23 τοῖς] cod. τοῖς, ed. τοῦ. 24 cod. et ed. ἀποβλεψαμένους || ed. καὶ ἐν || cod. et ed. καθεστῶτες || μὴ om. cod.

παρασκευάσῃ αὐτοὺς πρὸς τὴν αὐτοῦ δυναστείαν ἀποβλέπειν, δείκνυσι τῷ προφήτῃ ἡμέρου τε καὶ ἀντιμέρου ζῶου τὴν σύλευσιν καὶ βαρυσώμου καὶ πετεινοῦ τὴν σύμπτησιν· ἡμερον γὰρ ζῶον ὁ ἄνθρωπος, ἀνήμερον δὲ ὁ λέων καὶ βαρύσωμον μὲν ζῶον ὁ μόσχος, πετεινὸν δὲ καὶ κοῦρον ζῶον ὁ ἀετός. ἐν ἐκείνοις μὲν ὄγλοι τὴν τῆς βασιλείας ἐξ ἀντιμέρου εἰς ἡμερότητα μετὰστασιν, ἐν τούτοις δὲ [τὴν] τῆς βαρύτητος τῆς δουλείας εἰς τὴν ἐλευθερίαν μεταβολὴν· ὑπόζυγος γὰρ ὁ μόσχος, ζυγοῦ δὲ ἐλεύθερος ὁ ἀετός. δείκνυσι δὲ τῷ προφήτῃ καὶ τροχόν, ἐν τῷ τροχῷ μηνύων τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀναγωγὴν εἰς αἰχμαλωσίαν καὶ ἐπαναγωγὴν εἰς τὰ ἴδια.

ΝΗ.

Ἐρώτησις. Διατί ἐπὶ τοῦ Ἰεζεκιήλ κατακέχρηται ὁ θεὸς γρησμός τῷ τοῦ "οὐκ ἀνθρώπου" προσρήματι, ὅπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων προφητῶν οὐκ ἐποίησε; καὶ εἰ τὴν παγκόσμιον ἀνάστασιν ἐπὶ τῶν ἑβραίων ὁστέων ὁ αὐτὸς προφήτης τεθέεται, καὶ εἰ τῷ ὄντι ἀνέστησαν τὰ ὁστέα, ἄνθρωποι γενόμενοι τέλειοι, καθὼς ἡ τοῦ αὐτοῦ προφήτου βίβλος διδάσκει, σαφήνισον.

Ἀπόκρισις. Ἐπειδὴ ἔμελλε διὰ τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ κατ' ὅπτασίαν προζωγραφεῖσθαι τῶν νεκρῶν ἢ ἀνάστασις, μέλλουσα γίνεσθαι ἐπὶ πραγμάτων διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ εἰρημένον "ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται", διὰ τοῦτο καλεῖται τῷ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὀνόματι· καὶ καθάπερ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ μέλλων κατ' αὐθεντίαν ἡλίφ καὶ σελήνη προστάττειν τὴν στάσιν λαμβάνει τοῦ Ἰησοῦ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὸ τῆς κτίσεως (διὰ) τὴν ὑπακοὴν τοῦ προ-

1 cod. παρασκευάσει || cod. αὐτοῦ. 3 σύμπτησιν] ed. σύμπτῃν || ed. μὲν γὰρ 4 μὲν om. cod. 5 ed. μὲν οὖν || 6 τὴν om. cod. || cod. μετὰστασιν. 6 τὴν addidi. 8 Ezech. I, 15, 16. X, 10, 12, 13. 9 ed. μηνύων δι' αὐτῶν || ἀναγωγῆν] ed. ἀπαγωγῆν. 10 cod. ἐπαναγωγῆν ut Syb. coniecit; ed. ἀπαγωγῆν. 11 με' ed. 13 γρησμός] ed. ὀρισμός || οὐκ om. ed. Otto υἱοῦ τοῦ || Ezech. II, 1, 3. III, 1 sqq || cod. προσρήματι. 14 εἰ] cod. εἰς. 15 Ezech. XXXVII. 17 ed. διδάσκει βίβλος || σαφήνισον deest in ed. 19 cod. κατοπτασίαν || προζωγραφεῖσθαι] ed. προγράφεσθαι. 21 Joh. V, 25. || ὥρα] ed. ἡμέρα || ἐν ᾗ] ed. ἔτα. 22 cod. τοῦ αὐτοῦ cum Syb. 23 cod. καλεῖ. 24 καὶ om. ed. 25 Jos. X, 12 et seq. || cod. κατ'αὐθεντίαν. 26 cod. τὸ ὄνομα cum Marano. Deuter. I, 38. Jos. I || διὰ ad-didi || ed. τῇ ὑπακοῇ.

στάγματος τιμώμενον, οὕτω καὶ ὁ Ἰεζεκιήλ λαμβάνει τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ὄνομα καὶ διὰ τῆς ὀπτασίας ἐγείρει τοὺς νεκροὺς τῇ ἰσχύει τοῦ προσρήματος. Ἦν δὲ ἐπὶ τοῦ Ἰεζεκιήλ τὰ πάντα ὀπτασία, καὶ τὰ ὅσπερ καὶ ἡ τούτων ἀνάστασις. δεικνυσὶν οὖν τῷ προφήτῃ ταύτην τὴν ὀπτασίαν ὁ θεός, προηγουμένως μὲν μη- νύων δι' αὐτῆς τὴν ἐσομένην διὰ Χριστοῦ πανδημικὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, ἔπειτα δὲ πρὸς τὴν φυγαγωγίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπογρόντων ἑαυτοὺς τοῦ θύνασθαι ἔτι ἐλευθεροῦσθαι τῆς τῶν Βαβυλωνίων δουλείας· καθάπερ γὰρ νεκρὰ σώματα ἐν τοῖς μνη- μείοις κείμενα ἐλπίζα οὐκ ἔχοντα ἐγέρσεως, οὕτως ἑαυτοὺς ἐλο- γίσαντο εἶναι ἐν Βαβυλῶνι, χωρὶς πάσης ἐλπίδος τῆς ἐπανόδου. ὁ γὰρ ὁ θεὸς αὐτὸς προφήτης ἐν οἷς λέγει· "καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς με λέγων υἱὲ ἀνθρώπου, τὰ ὅσα ταῦτα πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ἔστιν· αὐτοὶ λέγουσι· ἤρα γέγονε τὰ ὅσα ἡμῶν ἀπό- λετο ἡ ἐλπίς ἡμῶν" καὶ τὰ ἔτις.

ΚΘ'.

Ἐρώτησις. Εἰ καλὰ τὰ τοῦ βίου πάντα, διατί οἱ τού- των ἀπεχόμενοι ἐν γραφαῖς ἐπαινοῦνται καὶ οἱ ἀντεχόμενοι αὐτῶν διαβάλλονται; εἰ δὲ φαῦλα τυγχάνει, διατί τὰ φαῦλα τῇ ἡμετέρᾳ ζωῇ συμπαρέζευκται, καὶ ταῦτα ἀγαθοῦ τοῦ δημιουργοῦ τυγχάνοντος;

Ἀπόκρισις. Οὐχ ἀπλῶς ἐπαινετὸν τὸ ἀπέχεσθαι τῶν τοῦ βίου καλῶν, οὔτε ἀπλῶς ψεκτὸν τὸ ἀντέχεσθαι αὐτῶν, ἀλλ' ἐκί- τερον πρέποντι λόγῳ γινόμενον, καὶ τὸ ἀπέχεσθαι καὶ τὸ ἀντέχε- σθαι αὐτῶν ἔστιν ἐπαινετὸν. ἐναντίως δὲ γινόμενον, ἀμφοτέρᾳ ἐστὶ ψεκτά. Ἐπὶ δὲ οὐδὲν φαῦλον κατ' οὐσίαν συμπαρέζευκται τῇ ἡμέ- τέρᾳ ζωῇ, ὁ γὰρ ὁ θεὸς αὐτῶν γραφῇ τῶν δημιουργημάτων ἐπαινοῦσα τὴν γένεσιν, λέγουσα· "καὶ εἶδεν ὁ θεὸς πάντα ἔσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν". παρατρεφάντων δὲ ἡμῶν ἐκούσιως τὰ καλὰ, τὰ φαῦλα ὑφίσταται· οὐκ ἔστι γὰρ φαῦλον ἐν τῷ βίῳ, τῶν ἐν αὐτῷ

2 cod. εγείρει. 4 οὖν] ed. δι. 6 πανδημικῶν] ed. πάντων κοσμικῶν. 7 ed. τὴν ἐκ νεκρῶν || πρὸς] ed. δι. 8 cod. ἀπογρόντων, ed. τῶν ἀπογρόντων. ed. ἑαυτοὺς τῷ θεῷ δουλεύοντες ὅτι θεοὶ ἴσονται etc. 9 δουλείας] ed. βασιλείας. ed. τὰ νεκρὰ. 12 Ezech. XXXVII, 11. 16 μς' ed. 22 cod. ἀλλεπάριον. 23 γινόμενον] nominativus absolutus. 25 cod. κατοοσίαν. 27 Gen. I, 31. 29 φαῦλα sine articulo in ed. || βίῳ] ed. ὕμῳ.

καλῶν ἀτρέπτων μενόντων, ὥστε μὴδὲν εἶναι φαῦλον παρὰ τὴν
καρὰτροπήν τοῦ καλοῦ. οὐδὲν οὖν συμπαρέζευκται φαῦλον τῇ ἡμε-
τέρα ζωῇ· τὰ γὰρ φαῦλα χρήσι· ἀλόγῳ ἐστὶ φαῦλα καὶ οὐ φύ-
σαι, προαιρετὸν δὲ καὶ τὸ χρῆσθαι καὶ τὸ μὴ κεχρησθαι τῇ κα-
λῶς ἢ φαύλως.

Ξ.

Ἐρώτησις. Εἰ ἐν τοῖς στοιχείοις οὐ πρόσσεστιν αἰσθησις,
διὰ τί Μωυσῆς μὲν οὐρανὸν καὶ γῆν τῷ λαῷ διαμαρτύρεται, Ἡσαΐας
δὲ κατηγορῶν τοῦ λαοῦ τούτοις ἀκούειν ἐγκαλεῖται;

Ἀπόκρισις. Τὰ λεγόμενα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν,
πρὸς τοὺς ἐν αὐτοῖς λέγεται λογικούς, ὡς τὰ λεγόμενα πρὸς τὴν πό-
λιν πρὸς τοὺς πολίτας λέγεται, ὡς τὸ "Ἰερουσαλήμ Ἰερουσαλήμ ἡ
ἀποκτείνουσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους
πρὸς αὐτήν". οὐ γὰρ ἡ πόλις ἀπέκτεινε καὶ ἐλιθοβόλησεν, ἀλλ' οἱ
πολίται.

ΞΑ.

Ἐρώτησις. Διὰ τί ὁ κύριος ἔλεγε πρὸς τὴν Μαρίαν μετὰ
τὴν ἔγερσιν "μὴ μου ἄπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πα-
τέρα"; εἰ μὲν οὖν πρὸ τῆς ἀναλήψεως οὐδενὶ ἐξῆν αὐτοῦ ἄπτε-
σθαι, πῶς μετὰ μικρὸν τοῖς μαθηταῖς καὶ τῷ Θωμᾷ ποιεῖν ἐπέ-
τρεπε τοῦτο; εἰ δὲ ἐξῆν, πῶς ὁ ἔμελλε μετὰ μικρὸν τοῖς πολ-
λοῖς ἐπιτρέπειν, ἀπηγόρευσε πρὸ μακροῦ ἐπὶ ταύτης;

Ἀπόκρισις. Τὸ "μὴ μου ἄπτου" εἴρηται πρὸς τὴν Μα-
ρίαν ὑπὸ τοῦ σωτῆρος, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ "μὴ μοι ἀκολούθει,
ὥστε διὰ παντὸς συνεῖναι μοι κατὰ τὴν πρὸ τοῦ σταυροῦ μου
διαγωγὴν". ἐβούλετο γὰρ κατὰ μικρὸν ἀπεθίξειν τοὺς μαθητὰς τῆς
τοῦ σώματος αὐτοῦ θέας καὶ παρουσίας. διὸ οὔτε διὰ παντὸς
ᾤρατο τοῖς μαθηταῖς ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ἡμέραις, ἐν αἷς διέ-
τριβεν ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τὴν ἀνάστασιν, οὔτε πάντῃ ἀθέατον αὐ-

1 ed. ἀνατρέπτων. 3 ἐστὶ] ed. εἰσι. 4 καὶ τὸ χρῆσθαι καὶ desunt in ed.
6 μζ' ed. 7 ἐν om. ed. || cod. πρόσσεστιν. 8 Deuter. XXX, 19. XXXII, 2.
9 Esai. I, 2 || ed. τοῦ αὐτοῦ λαοῦ. 11 αὐτοῖς] cod. αὐτῇ || λέγεται] cod. λέγει.
12 cod. λέγει || Matt. XXIII, 37. Luc. XIII, 34. 13 cod. ἀποκτείνουσα. 16 μγ'
ed. 18 Joh. XX, 17. 22 ed. ἀπηγόρευσε τῇ Μαρίᾳ || ἐπὶ ταύτης] desunt
in ed. 27 ed. τε καὶ. 27 cod. ᾤρατο || τεσσαράκοντα deest in ed.

τοῖς ἐκυτὸν κατέστησεν· ἀλλ' ἐκ διαλείμματος ἀμφότερα ἐποιεῖτο, καὶ τὸ ὁρᾶσθαι αὐτοῖς καὶ τὸ μὴ ὁρᾶσθαι.

ΞΗ.

Ἐρωτήσεις. Τίς ἡ ἀπόδειξις τοῦ μόνου ὄου θηρία τε καὶ κτήνη, ἄρρεν καὶ θῆλυ, ἐν τῇ κοσμοποιίᾳ παρῆλθαι; ἐπειδὴ τοῦτο τινεὶ τῶν εὐσεβῶν εἰρήκασε πρὸς σύστασιν τοῦ μὴ ἐξ ἀλόγων ὁραῖ τοὺς δερματίνους χιτῶνας τοῖς πρώτοις ἀνθρώποις ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδῶσθαι.

Ἀποκρίσεις. Εἰ ἐν ἐκάστῳ γένει ἔστι τινὰ γενναρχίη, καὶ τὰ μὲν γενναρχίη εἰσὶν ἔργα τοῦ θεοῦ, τὰ δὲ ὑπὸ τὰ γενναρχίη εἰσὶν ἔργα φύσεως. διὰ σπορᾶς καὶ γεννήσεως ὕφαστώτα, ὄφλον ὅτι ἐκαστοῦ γένους * πλὴν τῆς μιᾶς ζυγῆς ἐκαστοῦ γένους ἀρρενοθήλειος οὐκ ἐποίησεν ὁ θεός· χιτῶνας δὲ δερματίνους ἐποίησεν ὁ θεός· οὐκ ἀνθρωπίνως, ἀλλὰ θεμιουργικῶς· οὐ γὰρ ζῶα σφάξας καὶ τούτων τὰ δέρματα συρράψας χιτῶνας ἐποίησεν, ἀλλ' αὐτοὺς χιτῶνας τοὺς δερματίνους ἐδημιούργησεν. ἀλλ' ἴσως ἔρει τις ὅτι· εἰ ἐδημιούργησεν ὁ θεός· τοὺς δερματίνους χιτῶνας μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας τῆς θεμιουργίας, πῶς λέγει ἡ γραφή, ὅτι "κατέπαυσε ὁ θεός ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων ὧν ἤρξατο ποιεῖν"; γινωσκέτω ὁ τοῦτο λέγων, ὅτι ὧν ἤρξατο ποιεῖν κατέπαυσε τὴν ποίησιν, τουτέστι τοῦ ποιεῖν τὰ μὴ ὄντα· τὰ δὲ δέρματα, ἃ νῦν ποιεῖ, οὐ νῦν ἄρχεται ποιεῖν, ἀλλ' ἐν τῇ ποιήσει τῶν ζῶων καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν ἐγένοντο πάλαι. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸ "ἐπλασεν ἔτι κύριος ὁ θεός ἀπὸ τῆς γῆς πάντα τὰ κτήνη καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς καὶ ἔγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν Ἀδὰμ" καὶ τὰ ἐξῆς· τὸ γὰρ "ἔτι" τὴν δευτέραν σημαίνει τούτων γένεσιν.

3 μῦ ed. 5 ed. ἄρρεν. 8 cod. et Otto δεδῶσθαι; ed. διδῶσθαι. 9 ed. ἐστὶν τινὰ || γενναρχίη || sic codex. 10 ed. γενναρχίη ἐστὶν || τοῦ om ed. || cod. εἰσὶν. 11 ed. γενεσεως. 12 post γένους lacunam esse suspicor || cod. πλὴν || ἐκαστοῦ γένους desunt in ed. || cod. ἀρρενοθήλειος. 13 Gen. III, 21. 14 ed. τοὺς χιτῶνας ἐδημιούργησε τοὺς δερματίνους. 17 ed. τὰς ἑπτὰ. 18 ed. ἡαία γραφή || Gen. II, 2, 3. 20 γινωσκέτω ὁ τοῦτο usque ad ποιεῖν desunt in ed. 23 ἐγένοντο || ed. ἐγένοντο, cod. ἰλιγόντο. 24 Gen. II, 19.

ΞΓ.

Ἐρώτησις. Ἐπειδὴ πάσαι μὲν οἱ παῖδες, νῦν δὲ ἡμεῖς ὑμνοῦντες τῇ ὡσαννά φωνῇ καὶ τῇ τοῦ ἀλληλουῖα κεχρήμεθα, τίς ἐστὶν ἡ τούτων ἐρμηγεία;

Ἀπόκρισις. Ἐρμηγεία ἐστὶ τοῦ μὲν ἀλληλουῖα τὸ "ὑμνήσατε μετὰ μέλους τὸ ὄν", τοῦ δὲ ὡσαννά "μεγαλωσύνῃ ὑπερκειμένη".

ΞΔ.

Ἐρώτησις. Εἰ ἄτρεπτον τὸ θεῖον, πῶς βλασφημούμενον καὶ εὐφρημούμενον τὰς ἀμοιβὰς ἀμφοτέροις τῆς ἐκατέρων πράξεως πολλάκις ἀξίας ἀντέδωκεν;

Ἀπόκρισις. Δένων ὁ θεὸς ἐν τῇ οικείᾳ αἰσθήσει τε καὶ δικαιοσύνῃ ἀτρέπτως ἐκάστῳ τὸ κατ' ἀξίαν ἀποδίδωσιν, οὐ νῦν κατὰ παρατροπὴν τοῦτο ποιεῖν εὐρών, ἀλλ' αἰεὶ ἐσχηκῶς καὶ ἔχων τὸ ἐν τούτοις ἄτρεπτον· τὸ δὲ ἐν ἴσῃ τάξει ἔχειν τοὺς βλασφημους καὶ τοὺς εὐχαρίστους ἀναισθησίας ἦν ἡ ἀδικίας, ἅπερ ἐστὶ θεοῦ ἀλλότρια.

ΞΕ.

Ἐρώτησις. Εἰ εὐσεβεῖ ζήλω κινούμενος ὁ Σαοὺλ τὰς ἐγγαστριμύθους ἀνεῖλε, διατί συνηλάθη, ὥστε παρ' ἐγγαστριμύθου ζητῆσαι πρόβρησιν; καὶ εἰ τῷ ὄντι ἐκείνη τὸν Σαμουὴλ ἀνήγαγεν, ἐπειδὴ τοῦτο φησὶν ἡ γραφή; καὶ ὅτι ἀληθεύει μὲν αὕτη, τὸ δὲ πρᾶγμα ἀσεβὲς ὄγλον.

Ἀπόκρισις. Ὁ ζήλω θεῖω ποιῶν τι, οὗτος οὐ θεομαχεῖ. Ὑπόνοιαν δὲ ὁ Σαοὺλ ἐσχηκῶς εἰς τὸν Δαυὶδ, ὡς ὅτι εἰς αὐτὸν μετέδηκεν ὁ θεὸς τὴν βασιλείαν, παντοίως ἐμηχανάτο ἀναρεῖν τὸν Δαυὶδ, ἵνα εἰς ἔργον μὴ ἐκβῆ ἢ ἐπ' αὐτὸν θεία φῆρος. ἀνεῖλε δὲ τὰς ἐγγαστριμύθους, τούτῳ προσδοχῆσας διαλλάξαι τὸν

1 v' ed. 8 cod. ὡσαννά. 8 va' ed. 11 ed. ἀπέδωκεν. 13 τὸ] ed. τὰ || cod. καταξίαν || νῦν] ed. μὲν. 14 ed. ποιῶ || καὶ ἔχων] ed. ἔχει. 15 τὸ ἔ- τοῦς] ed. καὶ ἔχων ἐν ἴσῃ τάξει περὶ τα. 16 εὐχαρίστους sic codex; καὶ τοὺς ὑπὸ ἀναισθησίας κατεχομένους ἢ ἀδικίας ed. || ἦ] cod. ἦ || cod. ἅπερ ἐστὶ. 17 θεοῦ] ed. τὰ. 18 ὅ] ed. 20 Reg. 1, XXVIII, 8 || cod. ἀνίλα. 22 Reg. 1, XXVIII, 7 seqq. 24 cod. τὴ. 25 ὅτι om. ed. 26 ed. τὴν αὐτοῦ βασι. || παντοίως] ed. παντοίως. 27 ed. ἐπ' αὐτὸν ἦ. 28 Reg. 1, XXIII, 3, 9.

θεόν, ὥστε ἀνατρέψαι τὴν ἀποδοκιμάσασαν αὐτὸν τῆς βασιλείας οὐ-
 κείαν φῆζον, οὐ τὴν ἀσέβειαν τῶν ἐγγαστριμύθων μισῶν, ἀλλὰ τὴν
 βασιλείαν φιλῶν. καὶ ἐπειδὴ οὐ προσεδέξατο ὁ θεὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ,
 διὰ τοῦτο αὐτὸν ἐγκατέλιπεν ἐπιδειθῆναι ὧν οὐκ ἀγαθῶ σκοπῶ ἐποιή-
 στω τὴν ἀνείρεσιν τὰ δὲ ἄλλα πάντα τὰ ὑπὸ τῆς ἐγγαστριμύθου γε-
 γονότα, κατὰ τὴν ἐνέργειαν γεγένηται τοῦ δαίμονος τοῦ τὰς ὄψεις
 φαντάσσαντος τῶν ὁράντων τὴν οὐκ ὄντα Σαμουὴλ ὡς τὸν Σα-
 μουὴλ ὄραν. ἡ δὲ ἀλήθεια τῶν ῥημάτων γέγονεν ἐκ τοῦ θεοῦ
 τοῦ δεδωκότος τῷ δαίμονι ἐν σχήματι τοῦ Σαμουὴλ ὀφθῆναι τῆ
 ἐγγαστριμύθῳ καὶ δεῖξαι τοῦ μέλλοντος τὴν δόλῳσιν. καὶ ἐπειδὴ τοῦ
 Σαμουὴλ οὐκ ἔκρουσεν ὁ Σαούλ, τοῦ εἰρηκότος αὐτῷ τῆς βασιλείας
 τὴν ἀφαίρεσιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν θείαν φῆζον τὴν ἀποδοκιμά-
 σασαν αὐτὸν τῆς βασιλείας ἔτι ἀντεποικεῖτο τῆς βασιλείας, διὰ
 τοῦτο ἀνάξιον αὐτὸν ἔκρινεν ὁ θεὸς τοῦ διὰ τῶν ἀνακαιμένων
 αὐτῷ προμηγῦσαι αὐτῷ τὰ ἐσόμενα, καθάπερ πεποίηκε καὶ ἐπὶ
 τὸν Ἀχαάβ βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ, τὸν ἀπιστήσαντα τοῖς τῆς ἀλη-
 θείας προφήταις καὶ πιστεύσαντα τοῖς ψευδοπροφήταις· δι' ἧν
 αἰτίαν ἐπέμψεν αὐτῷ πνεῦμα ψευδές, καθὼς φησιν ἡ βίβλος τῶν
 Βασιλειῶν· ὧ πιστεύσας ὁ Ἀχαάβ, ἀπατηθεὶς ἀπῆλθεν εἰς πό-
 λεμον καὶ ζῶν οὐκ ἀνέκαμψεν.

εζ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἄρρεν καὶ ἠῆλυ ἔνεκεν παιδοποιίας ἐκτίσθη,
 ταύτης ἐν τῇ ἀναστάσει οὐ γινομένης, ἄρα ἀνίστανται οἱ ἄνθρω-
 ποι τὴν τῶν παιδοποιῶν μορίων διαφορὰν ἔχοντες; καὶ εἰ τοῦτο,
 πῶς οὐκ ἔστι περιττὸν τὸ μέλη ἐπάγεσθαι ἄπρακτα;

Ἀπόκρισις. Εἰ καὶ πρὸς παιδοποιίαν οὐκ ἔστι χρήσιμα
 τὰ γεννητικὰ μόρια μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ἀλλὰ πρὸς ἀνάμνησιν

1 ὥστε ἀνατρέψαι om. codex || Reg. 1, XVI, 1. 3 Reg. 1, XXVIII, 6.
 4 cod. ἐπιδειθῆναι. 5 τὰ post. om. ed. 6 γιγένηται deest in ed. 7 ὡς
 τὸν Σαμουὴλ ὄραν] desunt in ed. 9 Reg. 1, XXVIII, 12-10 || cod. ὀφθῆναι.
 10 καὶ δεῖξαι om. cod. 12 τὴν post. om. ed. 14 διὰ τοῦτο codex ut Mara-
 nus comiecit; & αὐτῶν ed. 16 cod. τοῦ Ἀχαάβ βασιλέως. 18 Reg. 8, XXII,
 22, 23. 19 ὧ] ed. καὶ || ἀπατηθεὶς] ed. καὶ πλανηθεὶς || πόλεμον] ed. τὴν ἐρη-
 μον. 21 γ' ed. 22 ed. ἄρρεν || ed. ἔνεκεν τῆς. 23 ταύτης-γινομένης] ed.
 τῆς ἀναστάσεως γινομένης.

τοῦ διὰ τῶν τοιούτων μορίων εὐληθέσθαι τοὺς ἀνθρώπους τὴν γέν-
νησίν τε καὶ αἰῶσιν καὶ τὴν διαμονὴν ἔστι χρήσιμα· εἰσαγόμεθα
γὰρ δι' αὐτῶν εἰς ἔννοιαν τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας τῆς ταῦτα μη-
γάνημα κατὰ τοῦ θανάτου ταξιδεύοντες φυλακτικὰ τοῦ γένους ἡμῶν
5 ἐν ἀθανασίᾳ τῆ διαδοχῆ τῶν τακτομένων.

ΞΖ.

Ἐρώτησις. Εἰ τὴν παράβασιν καὶ τὴν μέλλουσαν δι' αὐτῆς
ἐπάγεσθαι τῷ λαῷ τιμωρίαν ὁ Μωσῆς προεφῆτευσεν, διατί μετ'
ψόφης αὐτὰ ἔλεγε, χαύνωσιν μᾶλλον ἢ περ ὠφέλειαν εἰδότος τῶν
10 ἁμαρτιῶν τοῖς ἀνθρώποις ἐνεργάζεσθαι;

Ἀπόκρισις. Κατὰ τὰ ἐν ταῖς ψάσις ἐμπερόμενα διηγή-
ματα ἀρμοδίως καὶ οἱ ῥυθμοὶ τῶν μελῶν ἐγένοντο, ἄγοντες τὰς
ψυχὰς εἰς τὴν πρέπουσαν τοῖς ἀδοκίμοις αἴσθησιν ἢ γὰρ γοερῶς
ἢ θρηνηθῶς ἢ κατανοητικῶς ἢ τρόποις ἑτέροις ἤδοντο, ἐξοριστι-
15 κοῖς χαυνώσεως ἐκ τῆς διανοίας τῶν ἀδόντων.

ΞΗ.

Ἐρώτησις. Εἰ χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν ἡ ἱατρικὴ
τοῖς ἀνθρώποις, ὡς τὰ πράγματα δείκνυσι, τίνας ἔνεχεν μὴ ὑπὸ
εὐσεβῶν ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἢ τοῦ τοιούτου ἀγαθοῦ γεγένηται
5 εὐρεσις;

Ἀπόκρισις. Πολλὰ μὲν εὐρηται καὶ ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν
ἱματικῶν τῶν σωματικῶν νοσημάτων καὶ ὑπὸ Σολομῶντος τοῦ βα-
σιλέως, ὧν οὐδεὶς τῶν ἔξωθεν τῆς εὐσεβείας εἶχε τὴν κατάληψιν·
ἱατρικὴν δὲ ἀληθινὴν ἠγούσαντο οἱ εὐσεβεῖς τὴν τὰς ψυχὰς ἱατρού-
10 ουσαν, ὡς τῆς τεθεραπευμένη ψυχῆ ἔπεται τοῦ σώματος ἢ σω-

2 ed. γένεσιν τε καὶ τὴν || cod. διαμονὴν ut Syll. emendavit; Cod. Paris. δι-
νομήν. 3 ed. ἔνοιαν τῆς τριτοκλήτης Χριστοῦ σοφίας. 4 μηγάνημα κατὰ desunt
in ed. || ταξιδεύοντες φυλακτικὰ] ed. αὐθιγομένης, φυλακτῆς. 6 v° ed. 7 καὶ] ed.
καὶ δι' αὐτῆς] ed. ταύτην. 8 ed. Μωϋσῆς || Deuter. XXXI, 29. 9 Deuter.
XXXII, 1-42 || cod. εἴπερ || εἰδότος?] Otto εἰσθῶτων; cod. et ed. εἰδῶτων. 12 καὶ
om. ed. || ed. ἐγίνοντο. 13 αἰσθησιν] ed. αἴρσιν || ἢ] cod. si. 14 ἢ θρηνηθῶς
usque ad ἀδόντων desunt in ed. 16 v° ed. 17 Εἰ χρήσιμον usque ad εὐσεβῶν
ἀλλ' ὑπὸ desunt in ed. 17 cod. ἐστίν. 22 cod. σολόμωνος || Theodoreti
quaest. in III Reg. ιη' (I, p. 465). 23 ὧν οὐδεὶς τῶν] ed. μὲν, οὐδεὶς δὲ τῶν.
24 δὲ ἀληθινὴν usque ad προεφῆτεται ὑμῖν pars inedita.

τηρία· ὁ γὰρ φρονίζων τῆς σωτηρίας ὡς δεῖ, τῆς ἐκ τῶν ὑλικῶν ὡς δεῖται βουθείας, ὑπέκκον ἔχων ἀεὶ τὴν θείαν χάριν εἰς παροχήν σώματός τε καὶ ψυχῆς ἀγαθῶν ἀψευδῆς γὰρ ὁ λόγος ὁ τοῦ σωτήρος, ὁ λέγων "ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν".

ΞΗ.

Ἑρώτησις. Εἰ τὰ τελευτῶντα βρέφη ἔπαινον ἢ φόγον ἐξ ἔργων οὐκ ἔχουσι, τίς ἡ διαφορὰ ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν ὑπὸ ἁλλῶν μὲν βαπτισθέντων καὶ μηδὲν πραξάντων καὶ τῶν μὴ βαπτισθέντων καὶ ὁμοίως μηδὲν πραξάντων;

Ἀπόκρισις. Αὕτη ἐστὶν ἡ διαφορὰ τῶν βαπτισθέντων πρὸς τὰ μὴ βαπτισθέντα, τοῦ τυχεῖν μὲν τὰ βαπτισθέντα τῶν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀγαθῶν, τὰ δὲ μὴ βαπτισθέντα μὴ τυχεῖν ἀξιούντων δὲ τῶν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀγαθῶν τῇ πίστει τῶν προσφερόντων αὐτὰ τῷ βαπτίσματι.

Ο'.

Ἑρώτησις. Εἰ δύο ἡμῖν ὁ Μωσῆς οὐρανῶν ἐξέθετο τὴν γένεσιν, πῶς πλειόνων διδάσκει ἡμᾶς ἡ γραφὴ ὑπαρξῆιν, ποτὲ μὲν λέγουσα "οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν", ποτὲ δὲ "ἠνεψώθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ" καὶ "θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεψωμένους" καὶ "ἠρπάγη ἕως τρίτου οὐρανοῦ", καὶ οὐκ εἶπεν ἕως τρίτου μέρους τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ ἀπολύτως "ἕως τρίτου οὐρανοῦ"; καὶ πολλὰ δὲ τοῦτοις εὐρήσει τις ἐν τῇ γραφῇ παρακλήσια. πῶς οὖν τὰ ἐναντία ἀλλήλοις ἀμφοτέρωθεν δυνατόν ἀληθεύειν;

Ἀπόκρισις. Ὁ Μωσῆς μὲν ἡμῖν τοὺς οὐρανοὺς ἀριθμῶν οὐ παρέδωκεν οὔτε ἓνα οὔτε δύο οὔτε πλείονας· εἰώθειν δὲ ἡ γραφὴ τὰ διαστήματα τῶν διαστημάτων ἐν τῷ ἀέρι ὑπερκείμενα

1 cod. γαρ. 4 Luc. XII, 81. 6 vs' ed. 7 φόγον] ed. μίμψον. 8 ἐξ ἔργων post ἔχουσι in ed. 16 vs' ed. 17 ed. Μωθεῖς || Gen. I, 1, 8. 19 Psalm. CXLVIII, 4 || Matth. III, 16. 20 Act. VII, 56. 21 cod. ἠρπάγη || Corinth. 2, XII, 2 || ed. τοῦ τρίτου. 23 ed. εὐρήσει ἐν || ed. οὐ τάναντία ἑαυτοῖς λέγουσι, κατ' ἀμφοτέρωθεν δ' ὅπως ἀληθεύουσιν. 25 ed. Μωθεῖς || ἡμῖν τοῖς] ed. εἶπεν αὐτοῖς || ed. ἀριθμῶν ἑ. 26 παρέδωκεν] ed. δέδωκεν || εἰώθειν] ed. ἔμελλε. 27 ed. θεῖα γραφῆ || τῶν διαστημάτων deest in ed. || cod. ἀέρι ut Otto mutatit; ed. μίμψον.

οὐρανούς ὀνομάζειν, ὡς " τὰ κατεινά τοῦ οὐρανοῦ " καί " ὑετός ἐξ οὐρανοῦ " καί " τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ ". ἐκ τῆς ἀκολουθίας οὖν τῶν κειμένων φωνῶν νοοῦμεν οὐρανούς κατ' οὐσίαν μὲν δύο καί πρὸς τοῦτοις ἕτερον, ὡπερ τῆς θεᾶς ἔτυχεν ὁ μακάριος Παῦλος, κατὰ διαστήματα δὲ καί πλείονας. οὕτω δὲ νοουμένων τῶν οὐρανῶν οὐδεμία ἐναντίωσις ἐν τοῖς λόγοις ὑπολειφθήσεται.

ΟΑ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ προσάπτειν τῷ Χριστῷ ἄγνοιαν ἐστὶν ἀσεβές, ὄφλον ὅτι πάντων ἔχει τελείαν τὴν πρόγνωσιν. πῶς οὖν οὐκ ἔστιν αἴτιος τῆς τοῦ Ἰουδα προδοσίας καί τῆς τοῦ Πέτρου ἐνωμότου ἀρνήσεως ὁ ταῦτα μὲν προγνοῦς, τούτους δὲ ἐκλεξάμενος; καί περὶ τῆς τοῦ διαβόλου καί τοῦ πρωτοπλάστου ὑπὸ τοῦ θεοῦ ποιήσεως ὁ αὐτὸς λόγος ἀρμόσειεν;

Ἀπόκρισις. Εἰ ἔδει τὸν Χριστὸν δι' ἐνὸς τῶν αὐτοῦ μαθητῶν παραδοθῆναι, " ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῆ̄ ", ὄφλον ὅτι αἴτιός ἐστιν ὁ Χριστὸς τῆς ἐκπληρώσεως τῆς γραφῆς καί οὐ τῆς προδοσίας τοῦ Ἰουδα· ταύτης γὰρ αὐτὸς ὁ Ἰουδᾶς ἦν αἴτιος, ἣν μέλλουσαν προειδώς ὁ θεὸς προεῖπε διὰ τῆς γραφῆς. καί οὐκ ἔστιν ἡ πρόγνωσις αἰτία τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι, ἀλλὰ τὸ μέλλον ἔσεσθαι αἴτιον τῆς προγνώσεως· οὐ γὰρ τῇ προγνώσει ἔπεται τὸ μέλλον, ἀλλὰ τῷ μέλλοντι ἔπεται ἡ πρόγνωσις. οὐδαμῶς οὖν ὁ προγνωσκων αἴτιός ἐστι τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι. ὥστε οὐχ ὁ Χριστὸς ἐστὶν αἴτιος τῆς προδοσίας, ἀλλ' ἡ προδοσία αἰτία τῆς τοῦ Χριστοῦ προγνώσεως. καί ἐπὶ τοῦ διαβόλου καί τοῦ πρωτοπλάστου ὁ αὐτὸς λόγος.

ΟΒ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἐν τῇ νυκτὶ ὁ ἥλιος ἀποκρύπτεται, πῶς οὖν

1 Gen. I, 26. II. 19. Psalm. VIII, 8. Matth. VI, 26. VIII, 20. XIII, 32. Marc. IV, 4, 32. Luc. VIII, 5. IX, 58. XIII, 19. Act. X, 12. XI, 6 || cfr. Deuter. XI, 11. Act. XIV, 17. Jac. V, 18 || ὑετός; ed. αἰτός. Otto ἄρτος. 2 Hebr. XI, 12. 3 καί πρὸς τοῦτοις; usque ad Παῦλος desunt in ed. || Cor. 2, XII, 2. 5 καί deest in ed. 6 ed. ὑκοληφθήσεται. 7 νή ed. 11 cod. ἐνωμότου || τούτους ἢ ἐκλεξάμενος; ed. μὴ κελύσας; δι. 12 ὑπὸ; ed. ἀπὸ. 13 ποιήσεως; Maranus: ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκπτώσεως. Reg. et Clarom. prima manu habuerunt ὑπὸ τῆς τοῦ θεοῦ ποιήσεως. supra lineam alia manus emendavit in Clarom. et ad marg. in Regio. 15 Joh. XVII, 12. 16 ed. ὁ θεός; προειδώς. 21 ἔπειτα om. ed. || καί οὐδαμῶς ὁ ed. 22 οὐχ; ed. οὐχι. 23 ed. αἴτιός; ἐστι; || Χριστοῦ; ed. κρῖον. 26 v8' ed.

σφαῖρα ὁ οὐρανὸς ἀποδείκνυται; ὁ γὰρ ἀπὸ φιλοσόφων ἕσσιος ἀνὴρ εἶπεν ὅτι, "ὥσπερ σικία σώματι, οὕτως ὁ οὐρανὸς ἐπίκειται τῇ γῆ, καὶ ὁ μὲν διὰ τὸ κοῦρον ἀνωφερῆς, ἡ δὲ διὰ τὸ βαρὺ ἐστὶ κατωφερῆς διὸ τῇ ἀνιθοικῇ ὑπ' ἀλλήλων συνεχόνται". εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ἔλου τοῦ οὐρανοῦ κύκλου εἰς τὴν γῆν ἐρηραιομένου, ἔνδον ἀνάγκη ὑπάρχειν τοὺς φωστῆρας καὶ φαίνειν ἀεὶ. πῶς οὖν ἀποκρύπτονται;

Ἀπόκρισις. Εἰ ὁμολογουμένως πολλά ἐστὶν ἕτερα τὰ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἴσῳ ἐκπέδῳ ὄντα καὶ διὰ τὸ μῆκος τοῦ διαστήματος κεκρυμμένα ὄντα τῆς ὄψεως, οἷον τὰ πλοῖα τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ ὑπ' ἀλλήλων μὴ ὁρώμενα, τοῦ πλάτους τῆ τῶν ὕδατων ἐπιφανείᾳ περιορίζοντος τὴν ὄψιν περαιτέρω μὴ ἀνατείνεσθαι τοῦ ὁρίζοντος, τί θαυμαστόν, εἰ καὶ ἐπὶ τῶν φωστῆρων γίνεται ἡ ἐπικρυψίς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν; τὸ δὲ διὰ τὴν ἀνιθοικὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς ἴστασθαι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἔνεστι τοῦτο εἰκάσαι διὰ τὸ ἅμα γεγενῆσθαι αὐτά, ἐπὶ δὲ τοῦ στερεώματος καὶ τῆς γῆς οὐκέτι ἴστατο γὰρ ἡ γῆ, πρὸ τοῦ στερεώματος, τὴν ἅπασαν βασιτάζουσα ὑγράν οὐσίαν, χωρὶς ἀνιθοικῆς τοῦ στερεώματος· ὕστερον γὰρ τῆς γῆς γέγονε τὸ στερέωμα.

ΟΙ'.

Ἐρώτησις. Εἰ διὰ τὸ καθ' Ἑλληνας σφαῖραν ὄντα καὶ κινεῖσθαι τὸν οὐρανὸν ἐν τόπῳ ἐστὶ, πῶς διὰ τὸ ὡς καμάραν πεπλήχθαι ἢ ὡς δέερριν κατὰ τὴν γραφὴν ἐκτετάσθαι ὁ οὐρανὸς οὐκ ἐν τόπῳ ἐστίν; ὥσπερ γὰρ τὸ κινούμενον, οὕτω καὶ τὸ πηγνύμενον ἐν τόπῳ ἀνάγκη νομίζεσθαι. εἰ δὲ τοῦτο, πῶς τὴν ἐπὶ τῇ περιγραφῇ τοῦ οὐρανοῦ παρ' ἀλλήλων καταγνώσιν δικαίαν οὐκ

1 ἕσιος] ed. θεῖος || ἀνὴρ] Justinus ? 2 ed. εἶπεν * οὐ σώματι. οὗτος etc. 3 σικία scriptis; σικία codex || οὗτος ὁ οὐρανός] ed. οὗτος οὖν δε, Otto οὗτος ὁ οὐρανός. 4 ed. καὶ τὴν ἀνιθοικὴν || cod. et Langus ὑπ' ἀλλήλων, ed. ὑπὸ ἄλλων. 5 τὴν ἐρηραιομένου ἔνδον ἀνάγκη desunt in ed. || cod. ἐρηραιομένου. 11 cod. ὑπαλλήλων || τῇ] cod. τῆς τ. ὁ. ἐπιφανείας. 12 ἀνατείνεσθαι] ed. ἀποτείνεσθαι. 14 τὸ] ed. ἡ. 15 cod. ἐν ἐστὶ; ed. ἐστὶ 17 post οὐκέτι ed. ὄντων τούτου νοηθῆναι habent. 18 cod. γαρ || Gen. I, 2. 19 cod. γαρ. 20 Gen. I, 7. 21 ρλ' ed. 22 ὄντα] ed. εἶνα. 23 ἐστὶ στα. ed. || Esai. XI, 22. 24 Psalm. CIII, 2 || cod. δερριν. 27 cod. παραλλήλων || cod. οὐκ.

ἔσομεν; εἰ δὲ ὁ οὐρανὸς κατὰ ἀμφοτέρους ἐν τόπῳ καὶ ἑκατέρους ἢ τοῦ τόπου ποιότητος καὶ ποσότητος καθέστηκεν ἄγνωστος, τί πλέον ὑάτεροι ὑατέρων κεκτῆσθαι δυνάμεθα, τῆς περὶ τῶν προλε-
χθέντων καταγνώσεώς τε καὶ ἀγνοίας ἑκατέρους ἐπίσης κατε-
χούσης;

Ἄ πόκρισις. Εἰ μὲν γὰρ ἔλεγον οἱ χριστιανοὶ τὸν οὐρανὸν μὴ εἶναι ἐν τόπῳ, καθάπερ λέγουσιν οἱ Ἕλληνας, ἴση ἂν ἔμελλεν εἶναι ἢ παρ' ἀλλήλων κατάγνωσις, λεγόντων μὴ εἶναι τὸν οὐρανὸν ἐν τόπῳ· φωναῖς δὲ σημαντικαῖς τοῦ ἐν τόπῳ εἶναι τὸν οὐρανὸν πρὸς ἀλλήλους χρησαμένων, παντελῶς ἀνήρηται ἢ τοιαύτη κατάγνωσις. εἰ δὲ τοῦ μὲν σφαῖραν εἶναι τὸν οὐρανὸν καὶ σφαιρικῶς κινεῖσθαι ἀδυνατοῦ ὄντος, τοῦ δὲ ὡς καμάραν εἶναι αὐτοῦ δυνατοῦ δεικνυμένου, οὐδεμία ἄρα ἢ τῶν χριστιανῶν ἐπὶ τῆ ἀγνοία κατάγνωσις. περὶ δὲ τοῦ τόπου ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς στοχαζόμεθα περὶ αὐτοῦ, ὅτι ὡσπερ παρ' ἡμῖν ὅταν τῆ περιφερὲς σῶμα, ὀμαλὸν τε καὶ κοῖλον καὶ πανταχόθεν ἰσοπερίμετρον, ἐάν πωμασθῆ ἐπὶ τὰ ὕδατα, βαστάζεται ἐπὶ τῶν ὑδάτων, τοῦτω τῷ τρόπῳ βαστάζεται ὁ οὐρανὸς ὑπὸ τῶν ὑδάτων. "ὁ τανύσας", φησί, "τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ καμάραν"· τῷ τῆς καμάρας ὀνόματι τὸ περι-
φερὲς ἐδήλωσε τοῦ σώματος τοῦ οὐρανοῦ. βαστάζει οὖν τὸν μὲν οὐρανὸν τὰ ὕδατα, τὰ δὲ ὕδατα ἢ γῆ, τὴν δὲ γῆν τὸ θεῖον πρό-
σταγμα· "ὁ κρεμάσας γὰρ τὴν γῆν" φησὶν "ἐπ' οὐδενός".

ΟΔ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἡ διαφορὰ κατὰ τὰς μορφὰς χρήσιμος ἡμῖν ἐνταῦθα ὑπάρχει διὰ τε τὰς τοῦ σώματος χρείας καὶ τὰ ἐπιτη-
δεύματα καὶ τὰ συναλλάγματα, ἀνευδοῦς ἐν τῇ ἀναστάσει ἀνιστα-
μένου τοῦ σώματος, εἰ μὲν τῇ αὐτῇ τῶν μορφῶν διαφορᾷ ἀνι-

3 κεκτῆσθαι] ed. καταγνώσθαι || ed. προλελεγμένων. * τε om. ed. 8 cod. παράλλων || μὲν μὴ ed. 9 ed. ἐν τόπῳ, φωναῖς καὶ || cod. τῷ τόπῳ. 10 παν-
τελῶς ἀνήρηται ἢ τοιαύτη κατάγνωσις desunt in ed. 18 cod. αὐτοῦ. 14 cod. καθ' ἡμᾶς. 15 ed. περιφερὲς τε. 16 καὶ post κοῖλον om. ed. 17 ἐπὶ] ed ὑπὸ.
18 Esai. XL, 22. 22 Job. XXVI, 7 || cod. φησιν ἐπιουδενός. 23 ed. ε'.
25 ed. ὑπάρχει ἐνταῦθα || ed. διὰ τὰς.

στάμεθα, πῶς οὐκ ἄχρηστος αὐτῆ; εἰ δὲ ἐν μιᾷ ὁμοιότητι, τίς ἢ τοῦτου ἀπόδειξις; πῶς δὲ ἡ περὶ Λαζάρου καὶ τοῦ πλουσίου παραβολὴ τῶν μορφῶν οὐ δείκνυται τὸ διαφέρον; πάντως γὰρ ἐκ ταύτης τὸν Λάζαρον ἐπέγνω ὁ πλούσιος. εἰ δὲ λέγοιεν τινες, ὡς γνώσις ἐδόθη αὐτῷ πρὸς τὴν τοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ Ἀβραάμ ἐπίγνωσιν, κούθεν τοῦτο παραστήσουσι; καὶ ἐπὶ τοῦ κυρίου δέ, ἦνίκα τὰ "σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἀνέστη καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς"; πάντως τῇ ἰδίᾳ μορφῇ τοῖς γνωρίμοις ἕκαστος εὐεπίγνωστος γέγονεν.

Ἀπόκρισις. Πολλὰ μὲν εἰσι αἱ αἰτίαι δι' ἃς χρὴ τοὺς ἀνισταμένους ἐν τῇ οἰκείᾳ ἀνίστασθαι μορφῇ, πρῶτον μὲν πρὸς ἔνδειξιν τῆς θείας καὶ μεγάλης γνώσεως τοῦ θεοῦ, τοῦ δυνηθέντος ἐν τοσοῦτῳ ἀριθμῷ πλήθει τῶν ἀνισταμένων ἕκαστῳ ἀποσφᾶειν τὴν οἰκείαν μόρφωσιν· ἔπειτα δὲ ἵνα μὴ νομισθῇ δημιουργῶν κακῶς ἀνθρώπους καὶ μὴ τοὺς τεθνηκότας ἀνιστῶν, διὰ τοῦτο ἕκαστον τῶν ἀνισταμένων ἐν τῇ οἰκείᾳ ἐγείρει μορφῇ, οὐκ ἄωρον μένοι τῇ ἡλικίᾳ· ἔτι δέ, ἵνα μὴ ἀπόλλυται τῆς κρίσεως τὸ δίκαιον, χρὴ ἕκαστον ἐκ τῶν ἀνισταμένων τὴν οἰκείαν ἔχειν μορφήν· ἀγνοούμεν γὰρ τῶν μορφῶν τοῦ τε ἀδικήσαντος καὶ τοῦ ἀδικηθέντος, ἀπόλλυται τῆς κρίσεως τὸ δίκαιον· ἔτι δέ, εἰ λυθεισῶν τῶν χρεῶν δι' ἃς ἀναγκαῖα γέγονε τῶν μορφῶν ἡ διαφορὰ, περιττὴ καὶ ἄχρηστος εὐρίσκεται αὐτῆ. ἀνάγκη ἄρα σὺν ταύτῃ περιττῇ καὶ ἄχρηστος εἶναι καὶ τῶν ὀνομασιῶν ἡ διαφορὰ. πῶς οὖν ὁ πλούσιος τὸν Λάζαρον καλεῖ, ἐκ τῆς κατὰ τὴν ὀνομασίαν διαφορᾶς μὴ γνωριζομένων τῶν προσώπων; τὸ δὲ κατὰ τὸν Λάζαρον καὶ τὸν πλούσιον διήγημα οὔτε παραβολὴ ἐστίν, εἰ καὶ παραβολικῶς εἴρηται.

1 cod. ἄχρηστος ut Syll. coniecit; sic etiam emendatum in codice Claramontiano; ἄχρηστος ed. || ἐν μιᾷ ὁμοιότητι ed. ἐν ὁμοιωματι τῷ αὐτῷ. 2 ἡ περὶ ed. καὶ ἡ τοῦ || Luc. XVI. 19 sqq. 3 ed. δείκνυσι. 4 τὸν Λάζ. ἢ. ὁ πλούσιος ed. ἄλλοι. 5 τῆς post γνώσις in ed. 6 δι' om. ed. 7 τὰ om ed. || ed. τῶν ἁγίων τῶν κεκοιμημένων || Matth. XXVII, 52. 53. 11 ed. πρὸς τὴν. 12 ed. τῆς μεγάλης τε καὶ θείας || δυνηθέντος ed. ὀνομαθῆναι. 13 ed. ἀναριθμῶν || ed. ἀποσφᾶειν. 14 μόρφωσιν ed. μορφήν. 16 ἐν τῇ οἰκείᾳ usque ad ἀνισταμένων pars inedita. 18 cod. ἀνισταμένων || ἔχειν om. cod. 20 cod. χρεῶν. 21 cod. ἀναγκαῖα. 22 ἀνάγκη ἄρα σὺν ταύτῃ desunt in ed. 23 εἶναι ed. ἐστὶ || post πλούσιος ed. τὸν Ἀβραάμ καὶ habent. 24 ed. ἐξ ὀνόματος καλεῖ. 26 εἰ καὶ παραβολικῶς εἴρηται desunt in ed.

ὥτε ἱστορία, εἴ γε ἡ μὲν παραβολὴ ἐστὶ λόγος ὁμοιότητα περιέ-
 χων τοῦ γεγονότος πράγματος πρὸς τὸ ἐσόμενον, ἱστορία δὲ λόγος
 διήγησιν περιέχων τοῦ ἴδου γεγονότος πράγματος· οὔτε γὰρ πρὸ
 τῆς ἀναστάσεως τῶν ἐκαστῶ βεβιωμένων ἡ ἀνταπόδοσις γίνεται,
 5 ὥτε μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀληθὲς τὸ "ἔχουσι Μωσεία καὶ τοὺς
 προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν". ἔστι δὲ τὸ περὶ τοῦ πλουσίου
 καὶ τοῦ Λαζάρου διήγημα ὑποτύπως λόγου διδασκαλίαν ἔχοντος
 τοῦ μὴ δύνασθαι μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σώματος ἐξοδὸν τῆς ψυχῆς
 κατὰ πρόνοιάν τινα ἡ σπουδὴν ὠφελείας πινὸς τυχεῖν τοὺς ἀν-
 10 θρώπους.

OE.

Ἐρώτησις. Εἰ μόνος ἀθάνατός ἐστιν ὁ θεός, κατὰ τὸν
 ἀπόστολον, πῶς ἀληθὲς κατ' αὐτὸν τὸ "πάντες μὲν οὐ κοιμηθη-
 σόμεθα";

15 Ἀπόκρισις. Μόνος ἔχων τὴν ἀθανασίαν λέγεται ὁ θεός, ὅτι
 οὐκ ἐκ θελήματος ἄλλου ταύτην ἔχει, καθάπερ οἱ λοιποὶ πάντες
 ἀθάνατοι, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκειότητος οὐσίας.

OF.

Ἐρώτησις. Εἰ τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ τῶν φωστήρων ἡ ποι-
 20 ησις γέγονεν, ἐξ αὐτῶν δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν συνίσταται, πῶς
 αἱ πρὸ τῆς παραγωγῆς τῶν φωστήρων τρεῖς ἡμέραι ἀμφίβηλον
 τὸν μετὰ τὴν παραγωγὴν τῶν φωστήρων ἀριθμὸν οὐ δεικνύουσιν;

Ἀπόκρισις. Ἐκ τῆς παραγωγῆς τοῦ φωτός ὁ διαμερισμὸς
 γέγονε φωτός καὶ σκότους, καὶ ἐκ τοῦ διαμερισμοῦ φωτός καὶ
 25 σκότους ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ ὑπέστη. ὅθεν δῆλον ὅτι πρὸ τῆς
 τῶν φωστήρων ποιήσεως ἡ κατὰ τὸν ὄρον τοῦ θεοῦ ἐπικράτεια
 φωτός ἐποίησε τὴν ἡμέραν καὶ ἡ ἐπικράτεια τοῦ σκότους τὴν νύκτα.
 γενομένων δὲ τῶν φωστήρων ἐτάχθησαν ἐξουσιάζειν ὁ μὲν τοῦ

6 ed. Μωσεία || Luc. XVI, 29. 6 ed. Λαζάρου καὶ τοῦ πλουσίου. 11 ed.
 ἐξ'. 12 Timoth. I, VI, 16. 18 cod. κατὰ τὸν || Cor. I, XV, 51. 18 ed. ἐξ'.
 19 Ed] cod. Ἐν || Gen. I, 14-19. 20 τῶν ἡμερῶν ante ἀριθμὸς in ed. 22 ed.
 ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν. 23 διαμερισμὸς] ed. διαχωρισμὸς. 24 ed. διαχωρισμοῦ.
 25 ed. ὑπέστη καὶ ἡ νύξ || Gen. I, 8-5. 25 ὅθεν δῆλον ὅτι om. ed. || πρὸ δε ed.
 27 ed. σκότους τὸ σκότος ἦτοι.

φωτός καὶ τῆς ἡμέρας, ὁ δὲ τοῦ σκοτοῦς καὶ τῆς νυκτός· ὁ γὰρ δημιουργὸς τὸ φῶς μετὰ τῆς ὀρισμένης αὐτοῦ ἐπικρατείας τῷ μείζονι τῶν φωστήρων ἀπεκλήρωσε· καὶ τοιαύτας ἡμέρας, ἃς νῦν ποιεῖ τὸ φῶς μετὰ τοῦ φωστήρος, ἐποίει καὶ πρὸ τῆς ποιήσεως τῶν φωστήρων, κατὰ τὴν ἔξοχον τοῦ θεοῦ τοῦ τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ ὀρίσαντος δωδεκάωρον· ἐκεῖνος γὰρ ὁ ὅρος καὶ νῦν ἐπέγει τὸν ἥλιον πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς ἔμμετρον δωδεκάωρον κίνησιν.

ΟΖ.

Ἐρώτησις. Ἐπειδὴ διαφόρως τινὲς ἰρμήνευσαν καὶ ἀσαφῶς τὸ "ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ", τὴν σαφήνειαν αὐτοῦ διδάξον.

Ἀπόκρισις. Εἶπομεν ἐν τοῖς ἰνωτέρω, ὅτι οὐρανοὺς οἶδεν ἡ θεία γραφή καλεῖν ἢ τοὺς κατ' οὐσίαν, ὡς τὴν πρῶτον οὐρανὸν καὶ τὸ στερέωμα, ἢ τοὺς κατὰ τὰ ἐν τῷ ἀέρι διαστήματα. τὸ οὖν "ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ", ἵνα εἶπῃ τοὺς οὐρανοὺς ἔθετο σκῆνωμα τοῦ ἡλίου· ἢ γὰρ ἐκ τῆς τῶν Ἑβραίων γλώττης εἰς τὴν τῶν Σύρων γλώτταν μεταγωγῇ τῆς λέξεως οὕτω γενήνται· "ἐν αὐτοῖς ἔθετο τοῦ ἡλίου τὸ σκῆνωμα". ὁ γὰρ δὲ δι' ἑτέρου ψαλμοῦ ὁ προφήτης Δαυὶδ αὐτὸ τοῦτο, καὶ φησὶν "ὁ ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν". ἢ γὰρ ἔκτασις τῶν δέρρων τὴν σκηνὴν ἀποτελεῖ. τῇ ποικιλίᾳ οὖν τῶν οὐσιῶν καὶ τῇ διαφορᾷ τῶν χρεῖων δείκνυσιν αὐτοὺς εἶναι γενητούς· ἢ γὰρ ἀγένητος φύσις πρὸς τὴν ἀγένητον φύσιν κατὰ τὴν φύσιν οὐκ ἔχει διαφορὰν, τὸ δὲ καὶ χρεῖας ἔνεκεν εἶναι τοιούδε ἢ τοιούδε ἀλλότριόν ἐστὶ τῆς ἀγενήτου φύσεως.

ΟΗ.

Ἐρώτησις. Εἰ "ὡσπερ Ἰωῆς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τὸ τρίμερον, οὕτως καὶ ὁ κύριος ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς", πῶς οὐ

1 ὅ] ed. ἱ. 3 ed. ἐκλήρωσε || νῦν post ποιῆ in ed. 4 ed. τοιαύτας ποιεῖ. 5 cod. κατὰ ut Langus correxit; καὶ ed. 6 cod. ὀρίσαντος || cod. δωδεκίωρον ut corr. Sylb., δεκίωρον ed. || γὰρ om. ed. || καὶ νῦν om. ed. 7 cod. τὸν ἐξάρχον. 8 ed. ἑγ'. 10 Psalm. XVIII, 6. 12 ἰνωτέρω] Quest. ο'. 14 ed. ἢ τὰ κατὰ τὸν αἶρα. 16 ἱ] cod. εἰ. 20 Psalm. CIII, 2 || ed. δέρριν et δέριων vel δερῶν. 22 δείκνυσιν] ed. δεκνύων, Sylb. δείκνυσι vel δεκνύων ἐστὶ. 23 ed. κατὰ φύσιν. 24 ed. ἔνεκα. 26 ed. ἑγ'. 27 Matth. XII, 40. 28 κύριος] ed. Χριστός.

δοχήσει τοῦ κυρίου ὁ θάνατος γέγονεν; Ἰωνᾶς γὰρ μὴ θανάτων ἐνομίσθη τεθνάναι. εἰ δὲ κατὰ ἀλήθειαν ὁ κύριος τοῦ θανάτου ἐγεύσατο, πῶς τὸ κατὰ τὸν Ἰωνᾶν ὑπόδειγμα οὐ διέψευσται;

Ἀπόκρισις. Οὐ τὸν θάνατον τῷ θανάτῳ συμπαρέβαλεν, ἀλλὰ τὴν τρίμερον ἐν τῷ τάφῳ παραμονὴν τοῦ σωτήρος τῆς τριημέρου ἐν τῷ κήτει παραμονῆς τοῦ Ἰωνᾶ. ἄλλως δέ, εἰ κατὰ πάντα ὅμοια ἦν τὰ κατὰ τὸν Ἰωνᾶν τοῖς κατὰ τὸν σωτήρα, οὐκ ἐτι ἐδύνατο ἐκεῖνα τούτων εἶναι τύποι ἢ εἰκόνες. χρὴ οὖν τὴν ἀλήθειαν πλέον τι τοῦ τύπου ἔχειν, κατὰ τὸ εἰρημένον "πλέον τοῦ Ἰωνᾶ ὧδα". ὑπόδειγμα δὲ ἀψευδὲς νοεῖται τὸ κατὰ τὸν Ἰωνᾶν τοῦ κατὰ τὸν σωτήρα τοῦτον τὸν τρόπον· ὅτι, ὡσπερ ὁ Ἰωνᾶς σημεῖον πίστεως εἶχε τοῦ παρά τοῦ θεοῦ ἀποσταλῆναι αὐτὸν κήρυκα τῆς καταστροφῆς τῶν Νινευιτῶν τὴν τρίμερον ἐκ τοῦ κήτους ἀναγωγῆς, οὕτω καὶ ὁ σωτήρ σημεῖον πίστεως εἶχε τοῦ παρά τοῦ θεοῦ ἀποσταλῆναι αὐτὸν κήρυκα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν τὴν τρίμερον ἐκ τοῦ τάφου ἀνάστασιν.

ΟΘ'.

Ἐρώτησις. Ἐπειδὴ τινες τὴν τοῦ κυρίου παράδοσιν τῆς τετραδῆς λέγουσι γεγονέναι, ἐκ τῆς κοσότητος τοῦτο τῶν τότε πραγμάτων στοχαζόμενοι, τίς ἢ ἀπόδειξις τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ ἢ παράδοσις γέγονεν;

Ἀπόκρισις. Ἀπόδειξις τοῦ μὴ τῆς τετραδῆς, ἀλλὰ τῆς πέμπτης παραδεδοσθαι τὸν κύριον, αὕτη ἐστίν. ἐν τῇ νυκτί, ἐν ᾗ παρεδόθη, ἐν ταύτῃ ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων ἐκρίθη καὶ κατεκρίθη τῷ πρωί δὲ ἐχομένῳ τῆς νυκτὸς ταύτης παρέδωκαν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. ἐν ᾗ δὲ ἡμέρα παρέλαβεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, ἐν ταύτῃ αὐτὸν καὶ ἐσταύρωσε. παραλαβὼν δὲ αὐτὸν τῷ πρωί τῆς παρασκευῆς ἐσταύρωσεν αὐτόν. οὐ χρὴ οὖν ταῖς γραφικῶς ὠρισμέ-

4 ed. Οὐ θανάτῳ τὸν θάνατον. 6 δὲ] ed. τὰ. 7 πάντα] ed. τὰ. 8 ed. ἐδύνατο || ed. τύπος ἢ εἰκὼν. 9 Matth. XII, 41. Luc. XI, 32 || τοῦ post πλέον om. ed. 17 ed. ἔσ'. 28 cod. παραδίδοσθαι || κύριον] ed. Χριστόν || ἐν ante ἢ om. ed. 25 δὲ om. cod. 27 τῷ] cod. το. 28 ante ἐσταύρωσεν ed. τῆς ἑκτῆς ὥρας τῆς αὐτῆς παρασκευῆς habent || αὐτόν deest in ed. || cod. γραφικαῖς.

ναίς ὥραις προσθεῖναι κατὰ στόχασμόν τὸ ἀσύστατον· φησὶ γάρ
 Ματθαῖος ὁ εὐαγγελιστῆς οὕτως· "πρωίας δὲ γενομένης, συμβού-
 λιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ
 τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. καὶ δήσαντες αὐτόν ἀπήγα-
 γον καὶ παρέδωκον Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι". ὡσαύτως δὲ 5
 καὶ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστῆς φησιν "ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ
 τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωί". καὶ πάλιν· "ὁ οὖν
 Πιλάτος ἀκούσας τούτων τῶν λόγων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν καὶ
 ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθοστρωτων,
 ἑβραϊστὶ δὲ Γαβαθᾶ. ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὥσει 10
 ἔκτη". εἰ τοίνυν τῇ νυκτὶ μὲν παρεδόθη καὶ ἐκρίθη ὑπὸ τῶν ἀρ-
 χιερέων καὶ κατακρίθη, τῷ πρωί δὲ παρεδόθη τῷ Πιλάτῳ καὶ τῇ
 ἔκτη ὥρᾳ τῆς παρασκευῆς ἐσταυρώθη, δῆλον ὅτι τῇ πέμπτῃ ἢ
 παράδοσις γεγένηται.

Π.

Ἐρώτησις. Εἰ μὴ τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἡ ψυχὴ·
 διατὶ ἐκχυθέντος ἐκείνου τὸ ζῶον ἀπόλλυται, καὶ διὰ ποιῶν ὑπο-
 δειγμάτων δεῖκνυται ὅτι ἐστὶ ψυχὴ ἐν τῷ σώματι· ἢ ἕτερόν τι ἐν
 τῇ κτίσει ἀόρατον;

Ἀπόκρισις. Ἐχοντες τὰς φωνὰς τοῦ δημιουργοῦ τῆς κτί- 20
 σεως τὰς διαστελλούσας τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος, ἀξιοπιστότερα
 τούτων ὑποδείγματα εἰς παράστασιν τῆς τοῦ ζητουμένου ἀληθείας
 οὐκ ὀφείλομεν ἀπαιτεῖν· τῷ γὰρ δοῦναι τῷ Διαβόλῳ κατὰ πάσης
 τῆς σωματικῆς τοῦ Ἰωβ συστάσεως ἐξουσίαν τοῦ κατὰξαι αὐτήν,
 ὡς βούλεται, καὶ κωλύσαι αὐτόν τοῦ μὴ ἄψασθαι αὐτοῦ τῆς ψυ- 25
 χῆς, δεῖκνυσι· τὴν ἀπληκτον ψυχὴν ἕτερόν τι παρὰ τὴν πεπληγ-

1 ed. προσθεῖναι || cod. καταστοχασμόν. 2 Matth. XXVII, 1, 2. 4 ed.
 ὥσει θανατῶσων. 5 post. παρέδωκον ed. αὐτόν addunt. 6 Joh. XVIII.
 28 || οὖν om. ed. 7 οὖν post Πιλάτος in ed. 8 Joh. XIX, 13, 14 || cod. τοῦ-
 τον τὸν λόγον. 10 cod. γαβαθᾶ, vulgo Γαβαθᾶ || ἦν ed. δι. 12 cod. τῷ πρωί ||
 ed. τὸ πρωί. 15 ed. ἔτῃ. 17 ἀπὸ || cod. ἐκχυθέντος ut corr.
 Sylburgius; vulgo ἐκλυθέντος || ed. ἀπόλλυσθαι || καὶ om. ed. || ed. ποιῶν λόγων κα.
 18 τι ἐν om. ed. 21 τὴν et τοῦ om. ed. || cod. τῆς ψυχῆς. 23 ed. ὀφείλουσιν ||
 τῷ ed. τὸ. 24 Job. II, 6 || ed. τὴν ἐξουσίαν. 25 μὴ deest in ed. 26 ἀπλη-
 κτων || ed. ἀόρατων || πεπληγμένην || ed. πεπληρωμένην.

μένην αὐτοῦ σάρκα. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ " μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνειν " τοῦτο δηλοῖ, τὸ εἶναι τι τοῦ ἀναιρεθέντος ἀνθρώπου τὸ ἐν ἀθανασία διαμένον καὶ μετὰ τὸν τοῦ σώματος θάνατον, ὅπερ ἄτοπον λέγειν αἷμα τὸ ἐκχυθὲν καὶ φιλαρέν. πρόδηλον ἄρα ὅτι ἔστι τι ἡ ψυχὴ ἀόρατον τοῖς ἀνθρώποις κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν.

ΠΑ'.

Ἐρώτησις. Διατί ὁ ἐπτά ἀριθμὸς ἐναλλαγὴν δέχεται; καὶ γὰρ ἐν σαββίτῳ ὡς τὰ πολλὰ ὁ ἀὴρ μεταβάλλεται, καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἡλικίαν προκοπὴ ἐν τούτῳ τῷ ἀριθμῷ λαμβάνει τὴν ἐπίδοσιν, ὀδόντων μὲν φυομένων τῷ ἐβδόμῳ μηνί, τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀλλασσομένων τούτων, διπλασιασθέντων δὲ πάλιν, σπερματικὴν προσκτωμένου δύναμιν. καὶ ἵνα συντόμως εἴπω, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπτά τὴν αὔξησιν τῶν ἀνθρώπων ἐργάζεται καὶ τῶν νοσημάτων ποιεῖται διάκρισιν, καὶ ἐν νόμῳ δὲ τῶν λοιπῶν ἀριθμῶν τὸ αἰδεσιμώτερον κέκτηται.

Ἀπόκρισις. Πρὸς τὴν δύναμιν τῆς φύσεως τῶν ἔργων ἡ τῆς φύσεως ἐκπλήρωσις γίνεται καὶ οὐ πρὸς τὴν χρονικὴν παράτασιν ἐβδομάδι μηνῶν ἢ ἐνιαυτῶν ὠρισμένην· διὸ τὰ ὀνομασθέντα ἔργα τῆς φύσεως ἐν τῇ ἐρωτήσει πολλάκις θάπτον ἢ βραχύτερον τῶν ἐπτά ἀριθμῶν ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἄγει ἡ φύσις τελειότητα· ἄπερ οὐκ ἂν ἐγένετο, εἰ ἡ φύσις τῇ ἐβδομάδι καὶ μὴ τῇ ἐβδομάς τῇ φύσει ἔχολούθει. οὐχ ἡ ἐβδομάς οὖν αἰτία τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἔργων τῆς φύσεως, ἀλλ' ἡ δύναμις τῆς φύσεως αἰτία τῆς ἐβδομάδος, καθ' ἣν συμβῆναι τῇ φύσει τὰ οἰκεία ἔργα ἐκτελέσαι. ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀριθμῶν μηνῶν τε καὶ ἐνιαυτῶν, δι' ὧν ἐκπληροῦται τὸ ἔργον τῆς φύσεως ἐν τοῖς

1 ed. σάρκα αὐτοῦ || Matth. X, 28 || cod. φοβεῖσθαι. 3 cod. εἶναι τι. 4 ὅπερ scripsi; cod. ὁ εἶ, ed. ὡςτε. 5 ed. φθαρὴν ψυχὴν. πρόδηλον ἄρα ἔστιν, ὅτι ἡ || cod. τί. 7 ed. εἴ. 11 τὴν om. ed. || cod. ὀδόντων. 18 ed. προσκτωμένους. 14 ed. αὔξαν καὶ λῆξιν. 15 δι om. ed. 16 cod. αἰδεσιμώτερον, ed. αἰδέσιμον. 17 cod. Ἡ πρὸς. 19 παράτασιν] ed. πράστασιν. 28 ed. οὖν ἔστιν. 25 cod. καθ' ἣν || cod. συμβῆναι, ed. οὐ λαμβάνει. 29 ὡσαύτως] cod. ὡς ἄλλο.

λοιποῖς ζῳοῖς τε καὶ φυτοῖς, ἡ δύναμις τῆς φύσεώς ἐστιν αἰτία τοῦ ἴσου χρόνου, καὶ τοῦ πλείονος καὶ ἐλάττωτος. αἰδεσιμώτερος δὲ ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ ὁ ἐπτά ἀριθμός, ὅτι ἐν αὐτῷ περιέχεται ὁ πᾶς χρόνος τῆς τε τοῦ κόσμου ποιήσεως καὶ τῆς τοῦ πεποιη-
 κός αὐτὸν κατακλύσεως, ἐξᾶς μὲν τῆς ποιήσεως, μονὰς δὲ τῆς κατακλύσεως. ἵνα οὖν φυλαχθῆ ἡ μνήμη τῆς τοῦ κόσμου ποιή-
 σεως ἐν τοῖς ἀνθρώποις, διὰ τοῦτο τιμώτερον τῶν ἄλλων ἀριθμῶν ἔταξε τὸν ἐπτά ἀριθμὸν ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ.

ΠΒ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ χαίρειν καὶ γαυριᾶν ἐν τοῖς χαρίσμασιν ἀπηγόρευται ὡς ὑπερηφανείας ποιητικόν, ταπεινοφροσύνη δὲ καὶ ἐπεικεία τοῖς ταῦτα εἰληφόσιν ὑπὸ τῆς θείας γραφῆς παραδέδο-
 ται, πῶς οὐκ ἀνωφελεῖ αὐτοῖς τὰ δωρήματα, αἰσθῆσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκείνοις τοῦ οἰκείου καλοῦ παρασχεῖν οὐ δυνάμενα;

Ἀπόκρισις. Τὸ χαίρειν ἐπὶ τοῖς χαρίσμασι μετὰ τῆς ὑπερη-
 φανείας ἀπαγορεύει, ὡς ἀναριτικόν τοῦ χαίρειν καλῶς· τὸ χαί-
 ρειν δὲ ἐπὶ τοῖς χαρίσμασι μετὰ τῆς ἐπεικειίας, οὐ μόνον οὐκ ἀποτρέπει, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ἐπὶ τὴν τοιαύτην χαρὰν ἐπιτρέπει, ποτὲ μὲν λέγων ὁ σωτήρ "χαίrete ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς", ποτὲ δὲ ὁ ἀπόστολος φησὶν "χαίrete ἐν κυρίῳ πάντοτε·
 πάλιν ἐρῶ χαίrete τὸ ἐπεικίως ὑμῶν γνωσθῆτω πᾶσιν ἀνθρώποις", τῷ διπλασιασμῷ τοῦ "χαίrete" τὴν ἐπίτασιν τῆς χαρᾶς ἐμφαίνων. οὔτε οὖν ἡ χαρὰ ἀναίρει τὴν ἐπεικειαν, οὔτε ἡ ἐπεικειία ἀναίρει τὴν αἰσθῆσιν τῆς χαρᾶς, ἀλλὰ δι' ἑκατέρας ἑκατέρα φυλάττεται.

ΠΓ'.

Ἐρώτησις. Ἐπειδὴ τινες περὶ τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως ἔρασαν στοχασόμενοι ὡς ἐξακισχίλια ἔτη μόνον συστήσεται, εἰ

2 ed. τοῦ ἐλάττωτος. 3 ed. ἀριθμός περὶ τοὺς λοιποὺς ἀριθμοὺς || περιέχεται om. ed. 7 cod. ἀριθμῶν, ed. εὐρίσκειν. 9 ed. ο'. 10 ἐν] ed. ἐπὶ. 11 cod. ὑπερηφανίας. 14 οὐ] ed. μὴ. 15 cod. ὑπερηφανίας hic et infra. 18 ed. τὸναντίον || ed. χαρὰν καὶ. 19 Iac. X, 20 || ed. χαίrete δὲ. 20 ed. ἄλλοι χαίrete || Phil. IV, 4, 5. 26 ed. οα'. 28 ed. μόνον ἔτη.

ἀληθές τοῦτο δι' ὑποδειγμάτων ἐναργῶν ἐπιδείκνυται εἴ τε ἐκ τῆς
θείας γραφῆς καὶ εἰ ἀδηλον, μάθωμεν.

Ἄποκρισις. Ἐνεστι διὰ πολλῶν γραφικῶν φωνῶν τεκ-
μήρασθαι ἀληθεύειν τοὺς λέγοντας ἑξακισχίλια ἔτη εἶναι τὸν χρό-
6 νον τῆς παρούσης τοῦ κόσμου συστάσεως, ποτὲ μὲν λέγουσα "ἐπ'
ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν οὐρανῷ", ποτὲ δὲ
"εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησε", ποτὲ δὲ "ὅτε ἦλθε τὸ
πλήρωμα τοῦ χρόνου". πᾶσαι δὲ αἱ τοιαῦται φωναὶ ἐν τῇ ἔκτῃ
ἐρρέθησαν χιλιᾶδι, ἐν ᾗ ἔσμεν.

ΠΔ.

Ἐρώτησις. Εἰ τότε ἀφθονος δείκνυται ἕκαστος, ὅτε, ὕπερ
ἐπίσταται καὶ δύναται καλὸν ποιεῖν, τοῖς πλησίον χαρίζεται, πῶς
οὐ φθονερός ὁ θεός πάντας δυνάμενος ποιῆσαι θεοὺς καὶ μὴ ποιή-
15 σαι; ἐπεὶ δὲ καλὸν τὸ θεός * εἰ δὲ μὴ φθονερός, πῶς οὐκ ἀδυνα-
μία τοῦτο οὐκ ἐποίησε; δυοῖν γὰρ θάτερον ὑποπτεῦειν ἀνάγκη.

Ἄποκρισις. Πολύτροπός τις ἐστὶν ἢ ἐν ταύτῃ τῇ ἐρωτῆσει
περιεχομένη ἀτοπία· ἐν αὐτῇ γὰρ συντέτακται τοῖς κτίσμασιν ὁ
θεός, τοῖς ἀφθόνως χαριζομένοις τοῖς πλησίον ἂ δύναται ποιεῖν
ἢ ἐπίστανται καλὰ· τὴν γὰρ πλησίον θεοῦ, οὐ χρήζει θεοῦ εἰς
20 παροχήν· ἔχει γὰρ πρὸς αὐτὸν ἐν ἅπασιν τὸ ἴσον. ἔτι δέ, εἰ
θεοὺς μόνον ἐποιεῖ ὁ θεός, τὸν κόσμον οὐκ ἂν ἐποιεῖ· ἀναγκαι-
ως γὰρ χρήζει· ὁ κόσμος τῶν μερῶν τῶν καθυπέρβασιν
καὶ ὑπέρβασιν οὐσίας ἀλλήλων διαφερόντων· ἔτι δέ, εἰ τῶν ἀδύ-
νάτων γίνεται οὐδέν, ἀδύνατον δὲ γενέσθαι θεόν — ἄκτιστος
25 γὰρ καὶ ἀποίητος ὁ θεός —, πῶς οὐκ ἐστὶν ἄλογον τότε λέγειν τὸν
θεὸν ἀφθονον, ὅτε τὰ μὴ ἐνδεχόμενα ποιεῖ; ἔτι δὲ καλὸν ἐστὶν
ὁ θεός, ὅτι ἄκτιστός ἐστι καὶ κτιστός. οὐδέν δὲ τῶν κτιστῶν

1 ed. δείκνυται || τε] ed. δι. 3 cod. ἐν ἐστὶ. 6 Hebr. I, 1. 7 Cor. X,
11. 8 Gal. IV, 4. 9 ἐρρέθησαν] sic codex || ἐν ᾗ ἔσμεν om. ed. 10 ed. οἱ.
12 καὶ] ed. εἰ vel ἢ καὶ. 14 ed. ποιῆσαι, ἐπεὶ καλὸν ὁ || post θεός lacunam
indicavi || μή] ed. οὐ || πῶς οὐκ ἀδυναμία] ed. ἀλλὰ ἀδύνατος ὢν. 15 ed. δυοῖν *
ἀνάγκη || cod. ὑποπτεῦειν, Maranus λέγειν. 16 Πολύτροπος; usque ad θεός desunt
in ed. Nolte: «post ἀνάγκη, quae vox est in fine vers. sequitur spatium vac.
trium versuum» in cod. C. 18 ἀφθόνως om. ed. 22 cod. καθυπέρβασιν || οὐσίας]
vulgo θυσίας, Sylburgius θυσίας.

κατ' οὐσίαν δύναται γενέσθαι ἄκτιστον, τουτέστι θεός. ἔοικε δὲ αὐτῇ ἡ ἐρώτησις τῷ λέγοντι λόγῳ "καλός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός καὶ τιμιώτερος τῶν ποδῶν". ἀλλ' εἰ ἄφθονός ἐστιν ὁ θεός, διατί οὐκ ἐποίησε τοὺς πόδας ὀφθαλμούς; συνάγει γὰρ καὶ ὁ λόγος οὗτος τὴν αὐτὴν ἄλογον ἀτοπίαν, τὸ ἢ διὰ φθόνον ἢ δι' ἀδυναμίαν μὴ πεποιηθέναι τὸν θεὸν τοὺς πόδας ὀφθαλμούς.

ΠΕ΄.

Ἐρώτησις. Εἰ τότε καλὸν φαίνεται τὸ καλόν, ὅτε συγκρίνεται τῷ κακῷ, καλὸν δὲ ὁ κόσμος, ὄγλον ὅτι κακὸν ὁ μὴ κόσμος, τουτέστι τὸ πρὸ κόσμου. καὶ εἰ μὲν ἀμφοτέρω ἐκ θεοῦ, τουτέστι τὸ πρὸ κόσμου καὶ ὁ κόσμος, πῶς οὐχ ἐκάτερα ἐξ αὐτοῦ, τουτέστι τὸ καλὸν καὶ τὸ φαῦλον; εἰ δὲ ἰσάτερον μὲν ἐξ αὐτοῦ, ἕτερον δὲ οὐκ ἐξ αὐτοῦ, πῶς οὐκ ἔστιν αὐτόματον καὶ μὴ ὑπ' αὐτὸν τὸ μὴ ἐξ αὐτοῦ; πῶς δὲ ἀληθεύει ὁ λέγων, "ὅτι ἐξ αὐτοῦ τὰ πάντα"; ἐν γὰρ τοῖς πᾶσι καὶ τὰ πρόηγν οὐκ ὄντα καὶ νῦν ὄντα περιέχεται.

Ἀπόκρισις. Τὸ κακὸν οὐδὲν ἕτερόν ἐστι παρὰ τὴν ἐκτροπήν τοῦ καλοῦ. διὸ ἕτερον τοῦ καλοῦ τὸ κακόν· ἐκτροπή γάρ ἐστι τοῦ καλοῦ· ἀλλ' εἰ τοῦτο, ὄγλον ὅτι οὐκ ἐκ τῆς συγκρίσεως τοῦ καλοῦ τὸ κακὸν φαίνεται κακόν, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκείας φύσεως. τὸ δὲ πρὸ τοῦ κόσμου μὴ ὄν, πάντῃ οὐκ ὄν ἦν· καὶ τὸ πάντῃ μὴ ὄν, οὔτε καλόν ἐστιν οὔτε κακόν. διὸ τῷ οὕτω μὴ ὄντι οὐδὲν συγκρίνεται. ἔτι δὲ τὸ πάντῃ μὴ ὄν οὔτε ἐκ θεοῦ οὔτε ἐξ ἄλλου οὔτε αὐτόματόν ἐστι. πρὸ τοῦ κόσμου οὖν οὐδὲν ἕτερον ἦν, πλὴν θεοῦ· τοίνυν τῆς συγκρίσεως τῶν ὄντων οὔσης πρὸς τὰ ὄντα, οὐκ ἄρα συγκρίνεται ὁ κόσμος τῷ μὴ κόσμῳ, οὐδὲ ἐν τῷ κόσμῳ περιέχεται τὸ μὴ κόσμος· τὸ γὰρ μὴ κόσμος οὐδὲν ἐστι, τὸ δὲ περιεχόμενον ὄν ἐστι. καὶ ὅτε λέγομεν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος

2 cod. καλόν. 7 ed. σγ'. 8 τὸ om. ed. 15 Rom. XI, 86 || τὰ om. cod. 18 ed. ὑπεριόν ἐστι. 19 εἰ deest in ed. 20 ed. τοῦ κακοῦ τὸ καλόν φ. καλόν. 21 πάντα οὐκ ὄν ἦν. καὶ τὸ desunt in ed. 22 ἐστίν] ed. ἦν. 23 ed. τοῦ θεοῦ. 25 ἦν post θεοῦ in ed. 26 ὄν ἐστίν] ed. ἐστὶ π.

τὸν θεὸν πεποιτημένοι τὰ ὄντα, οὐ θέσιν τοῦ ὄντος διδόμεν τῷ
μη ὄντι, ἀλλὰ τὴν παντελῆ ἀναίρεσιν τοῦ ὄντος.

Πς'.

Ἐρώτησις. Εἰ διὰ τὸ νενικῆσθαι τὸν ἑλληρισμὸν ὑπὸ τοῦ
5 χριστιανισμοῦ ἐλπίδα οὐκ ἔχει ὁ ἑλληρισμὸς ἀνακλήσεως, πῶς
πάσαι ὑπὸ τοῦ ἑλληρισμοῦ νικηθεῖσα ἢ ἀληθῆς θεοσεβεία νυνὶ
τὴν ἀνάκλησιν δέδεκται; ὅτι γὰρ πρὸ τῆς πλάνης ἐκράτει ἡ ἀλή-
θεια, μαρτυροῦσιν αἱ θεῖαι γραφαί, τὸν Ἀδάμ καὶ πολλοὺς ἐφε-
10 ἕως μετ' αὐτὸν δηλοῦσαι οὐκ εἰδώλους ἀλλὰ τῷ θεῷ λατρεύσαντας.

Ἀπόκρισις. Εἰ τῆς παρούσης καταστάσεως τὸ τέλος ἐστὶν
ἡ διὰ τοῦ πυρὸς κρίσις τῶν ἀσεβῶν, καθὰ φασιν αἱ γραφαί προ-
φητῶν τε καὶ ἀποστόλων, ἔτι δὲ καὶ τῆς Σιβύλλης, καθὼς φησὶν
ὁ μακάριος Κλήμης ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ — γίνεται
15 δὲ αὕτη ἡ κρίσις διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σταυρωθέντος ὑπὸ τῶν
Ἰουδαίων, τοῦ αἰωνίως βασιλεύοντος τῶν χριστιανῶν "βασιλείαν
ἀσάλευτον" τὴν κατὰ τὸν προφήτην Δανιὴλ δοθεῖσαν αὐτῷ —, ὅθλον
ὅτι οὐδεμίαν ἀνακλήσεως ἔχει ὁ ἑλληρισμὸς ἐλπίδα. ἄλλως τε,
εἰ καθ' ἣν ἐκράτει ποτὲ δυναστείαν ὁ ἑλληρισμὸς τὸν λαὸν τοῦ
20 Ἰεσοῦ, λυθείσης ταύτης, οὐδαμῶς πάλιν ταύτην ἀνέλαβε, πῶς οὐ
μάτην νῦν προσδοκᾷ τὴν ἀνάκλησιν τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ δυναστείας;
τίνος δὲ ἕνεκεν καὶ προσδοκᾷ ταύτην ὁ ἑλληρισμὸς; πάντως ἵνα
βασάνοις ἀναγκάσῃ τοὺς χριστιανοὺς ἀφίστασθαι μὲν τῆς τοῦ Χρι-
στοῦ ἀγάπης τε καὶ πίστεως, προσέχειν δὲ ταῖς λατρείαις τῶν
25 δαιμόνων. ἀλλ' αἱ βάσανοι αὗται, αἷς πάσαι χρησάμενος ὁ ἑλλη-

2 ed. μη ὄντος. 3 ed. οἱ. 7 ed. ἐπεκράτει. 10 cod. ἐξετάσθησαν.
14 cfr. Clem. Rom. ad Cor. II, cap. 15' ed. Bryen. p. 139: ὅταν θεώσωνται τοὺς
ἀστοχῆσαντας καὶ ἀρνησαμένους διὰ τῶν λόγων ἢ διὰ τῶν ἔργων τὸν Ἰησοῦν ὅπως
κολάζονται θειαῖς βασάνοις καὶ ἀσέβειαι. 17 Hebr. XII, 28 || ἀσάλευτον] ed.
ἀτελεύτητον || cf. Dan. VII, 14 || ὅθλον ὅτι] ed. διὰ τοῦτο. 18 ed. τὴν ἐλπίδα.
19 κατὰ deest in ed. 20 ταύτην] ed. αὐτήν. 22 ed. ἕνεκεν προσδ. ὁ ἀλλ.
τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ δυναστείας τὴν ἀνάκλησιν. 23 τοῦ Χριστοῦ] ed. τοῦ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ. 24 ἀγάπης] ed. λατρείας || ed. προσέχοντας δὲ ἔπεισθαι τῇ θρησκείᾳ τῶν
δαιμόνων. 25 cod. αἷς, C οἷς || κάλαι] ed. καὶ ἐρώων.

νισμός και προσδοκῆσαι ἐν αὐταῖς ἄλυτον φυλάττειν ἑαυτόν, τὸν μὲν εἰληγνισμὸν ἔλυσαν, τὸν δὲ χριστιανισμὸν ἔστησαν κατὰ κράτος.

ΠΖ.

Ἐρώτησις. Εἰ ἕως τῆς τῶν σωματίων ἐγέρσεως ἡ ψυχὴ τῶν πρακτέων τὰς ἀμοιβὰς οὐ κομίζεται, ἐν ποίᾳ ἄρα ταύτῃ ἐξετάζεται καταστάσει μέχρι τῆς ἀναστάσεως;

Ἀπόκρισις. Οὐχ ἦν ἔχουσι αἱ ψυχαὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος κατάστασιν, ταύτην ἔχουσι καὶ μετὰ τὴν τοῦ σώματος ἔξοδον. ἐν ταῦθα μὲν τὰ τῆς φύσεως πάντα κοινὰ ὑπάρχει, δικαίων τε καὶ ἀδίκων, καὶ οὐδεμία ἐστὶν ἐν αὐτοῖς διαφορὰ κατὰ τοῦτο, οἷον τὸ γεννᾶσθαι καὶ τὸ ἀποθνήσκειν, τὸ ὑγαίνειν καὶ τὸ νοσεῖν, τὸ πλουτεῖν καὶ τὸ πένεσθαι καὶ τὰ ἄλλα τὰ τούτοις ὅμοια. μετὰ δὲ τὴν ἐκ τοῦ σώματος ἔξοδον εὐθύς γίνεται τῶν δικαίων τε καὶ τῶν ἀδίκων ἡ διαστολή· ἄγονται γὰρ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς ἀξίους αὐτῶν τόπους, αἱ μὲν τῶν δικαίων ψυχαὶ εἰς τὸν παράδεισον, ἐνθα συντυχία τε καὶ θέα ἀγγέλων τε καὶ ἀρχαγγέλων, κατ' ὕψαιαν δὲ καὶ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, κατὰ τὸ εἰρημένον "ἐκδημοῦντος ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐκδημοῦντος πρὸς τὸν κύριον"· αἱ δὲ τῶν ἀδίκων ψυχαὶ εἰς τοὺς ἐν τῷ Ἄδῃ τόπους, κατὰ τὸ εἰρημένον περὶ τοῦ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος· "ὁ Ἄδης κἀκῶθεν ἐπικράνθη συναντήσας σοι" καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ εἰσὶν ἐν τοῖς ἀξίοις αὐτῶν τόποις φυλαττόμενοι ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἀναστάσεως καὶ ἀναποδόσεως.

ΠΗ.

Ἐρώτησις. Καὶ εἰ, καθὼς ἔφη, πρὸ τῆς ἀναστάσεως οὐκ ἔστι τῶν ἔργων ἀντίδοσις, ποῖον τῷ ληστῇ προστέγονεν ὄφε-

1 καὶ deest in ed. || ἐν αὐταῖς] ed. ἂ' αὐτῶν. 2 ἔλυσαν] ed. κατέκυσαν || κατὰ κράτος] ed. κρηστωσαν. 3 ed. αἱ. 4 cod. ἕως τῆς τῶν ut Sylburgius explevit || post ψυχαὶ lacuna in ed. Sylb. suppl. τοῦ σώματος ἀλλαγίσα. 5 post κομίζεται lacuna in ed. Sylb. explevit ἄρα ἐν τῷ μεταξὺ ὑπόκειται. 6 καταστάσει] ed. τῇ ἐστάσει. 7 ἐπὶ τοῦ παρόντος] ed. ἐνταῦθα μετὰ τοῦ σώματος. 8 post τὴν ed. ἐνταῦθεν ἀπὸ habent. 9 ed. μὲν γὰρ || φύσεως] ed. ἰνώσεως. 11 γεννᾶσθαι] ed. γεννᾶσθαι || ed. καὶ τὸ ὑγ. || ed. καὶ τὸ πλ. 14 τῶν ante ἀδίκων deest in ed. 17 ed. ἐκδημοῦντες. 18 ed. ἐκδημοῦντες || Cor. 2, V, 6-8. 20 Esai. XIV, 9. 24 ed. οἱ. 25 καὶ et καθὼς ἔφη deest in ed. 26 ed. ἔστιν ἡ.

λος, εἰς τὸν παράδεισον αὐτοῦ τῆς ψυχῆς εἰσαχθείσης, καὶ μά-
 λισθ' ὅτι ὁ μὲν παράδεισος αἰσθητός, νοητὴ δὲ ἐστὶ τῆς ψυχῆς
 ἡ οὐσία;

Ἄπόκρισις. Ὁφελος γέγονε τῷ ληστῇ, εἰς τὸν παράδεισον
 5 εἰσελθόντι, τὸ ἔργοις μαθεῖν τῆς πίστεως τὸ ὠφέλιμον, δι' ἧς
 ἤξιώθη τοῦ συναθροίσματος τῶν ἁγίων, ἐν ᾧ φυλάττεται ἕως
 τῆς ἡμέρας τῆς ἀναστάσεώς τε καὶ ἀνταποδόσεως· καὶ ἔχει τοῦ
 παραδείσου τὴν αἴσθησιν, καθ' ἣν ὁρῶσιν αἱ ψυχαὶ ἑαυτάς, ἔτι
 δὲ καὶ τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς δαίμονας—οὐ γὰρ νοήσει ὁρᾷ ψυχὴ
 10 ψυχῆν, οὔτε ἄγγελος ἄγγελον, οὔτε δαίμων δαίμονα, ἀλλὰ κατὰ
 τὴν ῥηθεῖσαν ἐννοηματικὴν αἰσθησιν ὁρῶσιν ἑαυτούς τε καὶ ἀλλή-
 λους—, ἔτι τε καὶ τὰ σωματικὰ πάντα.

ΠΘ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τῇ συνεργίᾳ τῶν τοῦ σώματος αἰσθήσεων
 15 τῶν αἰσθητῶν ἡ ψυχὴ λαμβάνει τὴν αἴσθησιν, αἰσθητὰ δὲ τὰ
 καλὰ καὶ τὰ φαῦλα τυχάνουσι, πῶς οὐκ ἀναισθητεῖ ἡ ψυχὴ χω-
 ρισθεῖσα τοῦ σώματος; εἰ δὲ ἀναισθητεῖ, ὄθλον ὅτι νενέκρωται·
 νεκρῶν γὰρ καὶ ζώντων διαφορὰν ἀναισθησία διακρίνει καὶ αἰσθησις.

Ἄπόκρισις. Πᾶσαι αἱ χτισταὶ τε καὶ λογικαὶ οὐσῖαι διπλάς
 20 ἔχουσι καταληπτικὰς δυνάμεις, αἰσθητικὴν τε καὶ νοητικὴν· αἰ-
 σθητικὴν μὲν τὴν ἐννοηματικὴν λεγομένην, καθ' ἣν καταλαμβάνου-
 σιν ἑαυτάς τε καὶ ἀλλήλας· νοητικὴν δὲ, καθ' ἣν δέχονται τὴν
 γῶσιν τοῦ ὑπὲρ ἐκείνας. οὐ συνεργία οὖν τοῦ σώματος αἱ ψυχαὶ
 τῶν αἰσθητῶν λαμβάνουσι τὴν αἴσθησιν, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ψυχὴ αἰ-
 25 σθησις οὐσα τῇ ἑαυτῆς παρουσίᾳ αἰσθητικὸν τὸ ζῶον ποιεῖ. καὶ
 ὡς μὲν πρὸς τὸ ζῶον ἐστὶν αἰσθησις, ὡς δὲ πρὸς ἑαυτὴν αἰσθη-
 τική, καὶ οὐδέποτε γίνεται νεκρά· ἡ γὰρ νέκρωσις τοῦ ἐμφύχου,

1 εἰς] ed. πρὸς || ed. μάλιστα. 2 νοητῇ] ed. οὐκ αἰσθητῇ δὲ ἐστὶ. 4 Luc.
 XXIII, 41, 42, 43. 7 ed. ἔχει τε. 8 ed. ἑαυτάς τε καὶ τὰ ὑπ' αὐτάς.
 9 ed. ἄγγ. τε || νοήσει] ed. νοεῖ οὔτε. 12 τε] ed. ἔα. 18 οἷ' ed. 14 cod.
 συνεργία. 21 αἰσθητικὴν μὲν τὴν desunt in ed. || ἐννοηματικὴν] ed. καὶ ἐννοητικὴν
 μὲν || cod. καθῆν 22 cod. καθῆν. 23 cod. ὑπερέκεινας, ed. ὑπὲρ αὐτάς || cod. συ-
 νεργία. 25 ed. αἰσθησιν παρέχουσα τῇ αὐτῆς. 26 cod. ἐστὶν || αἰσθησις] ed. αἰ-
 σθητικὸν || ed. ἐκότην ἐστὶν. 27 ed. νεκρὰ ἡ ψυχὴ· νέκρ. τοῦ ἐμφ. γὰρ ὑπάρχει etc.

θνητοῦ ὑπάρχει καὶ οὐχὶ τῆς ψυχῆς. συνεργίας οὖν δέεται τοῦ σώματος πρὸς τὴν κατάληψιν τῶν αἰσθητῶν τὸ ἔμφυχον καὶ ἡ ἔμφυχία, οὐχὶ ἡ ψυχὴ· ἄλλο γὰρ τὸ ἔμφυχον καὶ ἄλλο ἡ ψυχὴ, ὡσπερ ἄλλο τὸ κατὰ μετουσίαν καὶ ἄλλο τὸ κατ' οὐσίαν.

εἴ.

Ἐρώτησις. Εἰ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν εἶναι τὸν Δαυὶδ ὁ θεὸς ἀπεφάνητο, πῶς μετὰ ταῦτα μοιχείαν καὶ φόνον ὁ αὐτὸς προφήτης εἰργάσατο; καὶ εἰ ταῦτα ὑπὸ θεοῦ ὡς φαῦλα μεμίσηται, διατί ἐκ τῆς μοιχαλίδος τὸ γένος ὁ θεὸς τοῦ προφήτου συνέστησε καὶ τὸν δεσπότην Χριστὸν ἐξ αὐτῆς γενεαλογεῖσθαι ἐποίησε; τούτου δὲ ἔχοντος οὕτως, πῶς ἡ γραφὴ ἀληθεύει λέγουσα, ὅτι "τέκνα μοιχῶν ἀτέλεστα";

Ἀπόκρισις. Καὶ καθὼς διὰ τῆς μετανοίας τὰ οἰκτεῖα σφάλματα διωρθώσατο ὁ Δαυὶδ, καὶ κατὰ τοῦτο εὐρέθη ὡς καρδία θεοῦ τοῦ μὴ βουλομένου "τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέφαι καὶ ζῆν αὐτόν". καὶ ὅν μὲν μοιχικῶς ἐγέννησεν ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, τοῦτον ἐθανάτωσεν ὁ θεὸς διὰ τὸ εἶναι "τέκνα μοιχῶν ἀτέλεστα", τοὺς δὲ μετὰ τοῦτον γεννηθέντας οὐκ ἐθανάτωσε διὰ τὸ λαβεῖν αὐτὸν ταύτην μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Οὐρίου εἰς γυναικα ἔνομον. τιμῶν δὲ τὴν μετάνοιαν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου γεννηθεῖσαι συνεστήσατο τοῦ Δαυὶδ τὸ γένος καὶ τὸν Χριστὸν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἐξ αὐτῆς κατάγεισθαι πεποίηκεν.

εἴΑ.

Ἐρώτησις. Εἰ πάντων τῶν βασιλείων Ἰσραὴλ καὶ Ἰουδα τὸν περὶ τὴν εὐσεβείαν ζῆλον ὁ Ἰωσίας θερμότερον ἐπεδείξατο, τὰς στήλας τῶν εἰδώλων συντρέψας καὶ τοὺς ναοὺς αὐτῶν καὶ βω-

1 οὐχὶ] ed. οὐ || cod. συνεργία. 3 ἄλλο γάρ τὸ ἔμφυχον καὶ ἄλλο ἡ ψυχὴ om ed. 4 ὡσπερ] καὶ || cod. μετουσίαν || cod. κατοσίαν. 5 οὐ] ed. 7 cod. μοιχίαν. 12 Sap. III, 16. 13 καθὼ] ed. γάρ. 14 cod. διορθώσατο || ὁ om. ed. Act. XIII. 22 || κατὰ] ed. μετὰ || ed. ὡς κατὰ καρδίαν. 15 Ezech. XXXIII, 11. 17 Reg. 2, XI, 3, 26, 27. XII, 9-25 || Sap. III, 16 || cod. μοιχισίων. 19 cod. αὐτῶ. 20 ἔνομον] ed. ἐπιεικῶς || τῆς om. cod. 21 ed. γένος ὁ θεός. 22 Matth. I, 6 || ed. ἐποίησεν. 23 εὐ] ed. 25 τὴν om. ed. || θερμότερον ed. 26 Reg. 4, XXIII, 14-25. Paral. 2. XXXIV, XXXV || εἰδώλων] cod. εἰκόνων || καὶ τοὺς ναοὺς αὐτῶν καὶ βωμοὺς καταστρέψας: desunt in ed.

μοὺς καταστρέψας καὶ σὺν τοῖς εἰδωλικοῖς θυσιαστηρίοις τῶν Ἑλλήνων τὰ ὅσπερ τεφρώσας καὶ τὰ ἄλλα τῆς πλάνης ἄρθην ἐκκρίψας καὶ τοὺς ἐν τοῖς ὑψηλοῖς θυμιῶντας τοῦ ταῦτα ἐκτελεῖν ἀποστήσας καὶ τὴν θεῖαν ἀνυψώσας λατρείαν καὶ λαμπρῶς τὰς
 5 τοῦ νόμου ἑορτάς, ὡς μαρτυρεῖ ἡ γραφή, τὸν λαὸν ἐπτελέσαι ποιήσας, καὶ ἕψει μὲν ἑλληνικῶ τὴν ζωὴν ἐκεῖνος ἀπέθετο βιαίως, οἱ δὲ τούτου παῖδες αἰχμάλωτοι εἰς Βαβυλῶνα ἀνηνέχθησαν καὶ πρὸς δουλείαν ἐξεδούθησαν πολυχρόνιον Ἑλλησιν, πῶς ἐπὶ τούτοις οὐκ ἂν εἴποιεν ἀληθεύοντες Ἑλληνας, ὅτι, ἀνθ' ὧν εἰς τὰ σεβά-

10 σματα αὐτῶν ἐπλημμέλησεν, ἢ οὕτως αὐτῷ πικρὰ συνήνητησεν ἔχθρασι; πῶς δὲ καὶ εὐρήσομεν αὐτὸν ἀμοιβὰς τοσοῦτων κατορθωμάτων δεξιόμενον, καὶ πρὸς ποῖον ἔπειτα ὕψους μετὰ τοσοῦτων κατορθωμάτων μέγεθος αἰ περὶ τὸν Ἰωσίαν συναντήσασαι συμφορὰ ἡ γραφὴ παρεδόθησαν;

15 Ἀπόκρισις. Καὶρὸς ἀμοιβῆς τῶν ἐν εὐσεβείᾳ μετὰ ἀρετῆς κατορθωμάτων οὐχ ὁ παρὼν ἐστίν, ἀλλ' ὁ μέλλον, καθ' ὃν αἱ ἀμοιβαὶ ἀναφαίρετοι εἰσὼσι προσμένονσι τοῖς δεχομένοις αὐτάς. ὀδυνηρὸν δὲ τέλος ἐδέξατο τῆς ζωῆς Ἰωσίας, διὰ τὸ παρακοῦσαι αὐτὸν τοῦ προφήτου Ἰερεμίου, εἰρηκότος αὐτῷ ἐκ προσταγματος

20 τοῦ θεοῦ μὴ ἐξελεθεῖν εἰς συνάντησιν τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου εἰς πόλεμον, καθὼς φησὶν ὁ Ἑσθρας. Ἰνα οὖν καθαρὸν ἀμαρτημάτων αὐτὸν ἐκ τοῦ βίου παραλάβῃ ὁ δεσπότης θεός, διὰ τοῦτο συνεχώρησεν ἑλληνικῶ ἕψει δίκας δοῦναι ταύτης τῆς παρακοῆς πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐξῆς ἀνθρώπων, τοῦ τε μὴ ἀπειθεῖν

25 τοῖς προφήταις καὶ τοῦ "εἰ ὁ δίκαιος μόλις σφύζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς πῶς φανεῖται"; οἱ δὲ υἱοὶ τοῦ Ἰωσίου, εἰ μεινάντων αὐτῶν ἐν τῇ εὐσεβείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν αἰχμάλωτοι ἐγένοντο, εἶχεν ἂν χώραν ὁ τῶν Ἑλλήνων λόγος, ὅτι ἀνθ' ὧν ἐπλημμέλησεν ὁ Ἰω-

2 cod. ἄλλα || cod. ἄρθην. 3 ed. θυμιῶντας καὶ θύοντας. 6 ed. βιαίως ἀπέθετο. 7 Reg. 4, XXIV, XXV. Paral. 2, XXXIV, XXXV || ed. ἀπήχθησαν. 10 τ] cod. ἦ. 12 ed. τῶν ἔπειτα || ed. αἰ μετὰ. 13 αἰ] ed. τοῖς. 15 ed. ὁ καιρὸς τῆς. 16 ed. κατορθωμάτων. 17 cod. ἀναφαίρετον εἰς αἰ || ed. ἐπιχρήμενοις. 18 Ἰωσίας om. cod. || ed. παρακοῦσαι. 19 προφήτου] ed. προσταγματος. 21 Ἑσθρας] ed. Ἰερεμίας. Esdr. I, 26, 27 || cod. καθαρῶν || ed. αὐτὸν ἀμαρτ. παραλ. ἐκ τοῦ βίου. 24 τοῦ] cod. τὸ. 25 Petr. 1, V, 18. 26 τοῦ om. cod. 27 cod. αὐτῶν.

σίας εἰς τὰ τῶν εἰδώλων σεβάσματα, οἱ υἱοὶ αὐτοῦ αἰχμαλώτω ἐγένοντο. εἰ δὲ ἀπέστησαν μὲν τῆς εὐσεβείας τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἀνελάβοντο δὲ τῶν εἰδώλων τὴν λατρείαν καὶ εἰδωλολατροῦντες ἡχμαλωτίσθησαν, προδήλως ψευδῆς ὁ τῶν Ἑλλήνων λόγος.

ιβ'.

Ἐρώτησις. Εἰ μακροθυμεῖν ἡμᾶς πρὸς πάντας ἡ γραφὴ διδάσκει, πῶς οὐκ ἔπταισεν Ἐλισσαῖος θανατώσας δι' ἄρας τοὺς ὑβριστὰς αὐτῶν παῖδας, καὶ μάλισθ' ὅτι βρέφειν ἀπειροκάλοις μνησικακῆρας τὸν διὰ τῶν θηρίων αὐτοῖς ἀντιφίλῃς καὶ εὐτελοῦς ὑβρεως ἐπύγαγε θάνατον;

Ἀπόκρισις. Ὅτε διὰ μακροθυμίας τῶν σφαλλομένων οὐ γίνεται διόρθωσις, τότε ἡ ἀποτομία τῆς μακροθυμίας τοῖς ἀδιορθώτως πταιοῦσιν ἐστὶ χρησιμωτέρα. οὐ χρὴ οὖν διαβάλλειν τὸν προφήτην ἐπὶ τῇ ἀποτομίᾳ, εἰρηκότα τὴν μακροθυμίαν μὴ παρεχουσιν τοῖς ἁμαρτάνουσι τῆς ἁμαρτίας τὴν αἴσθησιν. καὶ ἐπειδὴ τὰς ψυχὰς ταύτας, ἃς ἀτιμάζοντες τὸν προφήτην ἔλεγον οἱ παῖδες, παρὰ τῶν γονέων αὐτῶν ἐδιδάχθησαν, τῶν αἰεὶ πρὸς τοὺς προφήτας ἀπεχθῶς ἐσχηκότων — τὸ γὰρ "ἀνάβαινε, φαλακρέ", πρὸς διασυρμὸν ἔλεγον τῆς τοῦ Ἥλια ἀναλήψεως, ὡσανεὶ τοῦτο λέγοντες: "λαμβανέτω καὶ σὲ πνεῦμα καὶ ριψάτω σε εἰς ὄρος ἄβατον, ὡς κάκεινον ἔρριψεν, ἵνα ἀπαλλαγῶμεν καὶ σοῦ, ὡς ἀπηλλάγημεν ἐκείνου—, διὰ τοῦτο τῇ ἀναίρεσει τῶν παιδῶν ἐμαστίγωσε τοὺς γονεῖς, ἵνα μάθωσι μὴ ἀτιμάζειν τοὺς προφήτας καὶ δι' αὐτῶν τὸν θεόν.

ιι'.

Ἐρώτησις. Εἰ πᾶσα πλάνη τῇ τοῦ Χριστοῦ παρουσίᾳ κατῆργηται, πῶς διὰ τῶν καλουμένων ἐγγαστριμύθων οἱ δαίμονες

2 cod. κῆτων. 3 ed. ἀνελάβον. 4 cod. αἰχμαλωτίσθησαν || ed. λόγος τῶν ἁλλήνων. 5 π' ed. 7 Reg. 4, II, 23, 24. 8 μάλισθ' ὅτι] ed. μάλιστα. 9 τὸν] cod. τῶν, ed. καὶ τὸν || καὶ εὐτελοῦς] ed. τῆς εἰς αὐτόν. 11 ed. διὰ τῆς || σφαλλομένων] ed. ὑβριστῶν. 12 ed. ἡ διόρθωσις. 13 ἀδιορθώτως πταιοῦσιν] ed. ἀδιορθώτως μάλιστα || cod. ἐστὶ. 14 εἰρηκότα] ed. εὐρηκῶς γάρ. 17 τῶν αἰε] ed. αἰε. 18 Reg. 4, II, 23. 19 cod. ὡς ἀνεῖ. 21 ed. κάκεινον ἀπηλλάγημεν. 25 κα' ed. 26 τοῦ om. ed.

φθέγονται; πῶς δὲ οὐκ εὐτελῆ καὶ καταφρονήσεως ἄξιον τὸν
 χριστιανισμόν παριστώσιν, ὅταν ἐν σώμασι χριστιανῶν τὰ μὲν τῆς
 ἀκατίας ἐπιδείκνυνται ἔργα, τοὺς δὲ τῆς μαντείας ἀποφθέγονται
 λόγους;

5 Ἀπόκρισις. Εἰ κατὰ τὸ εἰρημένον "οὐπω ὀρώμεν αὐτῷ τὰ
 πάντα ὑποτεταγμένα", ἀλλ' "ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐξου-
 σίαν καὶ δύναμιν", ἄλλ' ὅταν καταργήσῃ πᾶσα τῶν δαιμόνων
 ἢ πλάνη, ἀλλ' οἷς μὲν ὁ Χριστὸς πεπίστευται, τούτοις πᾶσα τῶν
 δαιμόνων ἢ πλάνη κατήργηται· οἷς δὲ ὁ Χριστὸς ἔτι ἀπιστεῖται,
 10 τούτοις ἐνεργοῦσιν οἱ δαίμονες τὴν πλάνην. τὰ δὲ σώματα, οἷς
 οἱ ἐγκατερίμυθοι κέχρηται πρὸς τὸ λαλεῖν καὶ πράττειν τὰ τῆς
 μαντείας ῥήματά τε καὶ ἔργα, οὐκ ἔστιν ἀληθινὰ σώματα, ἀλλὰ
 φαντάζουσιν οἱ δαίμονες τὰς ὕψεις τῶν ὁρώτων ὡς σώματα ὄραν
 τὰ μὴ σώματα.

15 Ἐ.Δ'.

Ἐρώτησις. Εἰ οὐδαμοῦ ὀνόματα δαιμόνων ἢ γραφὴ τοὺς
 ἀνθρώπους ἐδίδαξε, πῶς οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ τοῦ κυρίου τὸ τοῦ
 Βεελζεβούλ ὡς ἐγνωσμένον ὀνόμαζον ὄνομα, ἐν τούτῳ φάσκοντες
 αὐτὸν ἐκβάλλειν τοὺς δαίμονας; καὶ αὐτὸς ὁ δεσπότης ὡς γινώ-
 20 σκουσι τοῖς μαθηταῖς τὴν τοῦ δαίμονος κλησιν ἔλεγεν, "εἰ τὸν
 οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐκάλεσαν". τίς δὲ ἡ ἔρμηνεία τοῦ τοιοῦτου
 ὀνόματος;

Ἀπόκρισις. Ὡσπερ τὸ εἶναι δαίμονας ὑπ' αὐτῶν τῶν δαι-
 μόνων ἐμάνθανον οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ τὰς ὀνομασίας αὐτῶν
 25 ὑπ' αὐτῶν ἐδιδάχθησαν· πρῶτον γὰρ ἔδυσαν οἱ ἄνθρωποι τοῖς
 δαίμοσι καὶ οὐ θεῷ, ὕστερον εἶπεν ἡ θεία γραφὴ "ἔδυσαν
 δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ", καὶ καθάπερ περὶ τοῦ εἶναι τοὺς δαι-

8 τοὺς...λόγους] ed. τὰ...λόγια. 5 οὐπω] ed. οὐδέπω || ὀρώμεν deest in
 ed. || τὰ πάντα αὐτῷ ed. Hebr. II, 8. 6 post ὑποτετ. ed. εἰσὶν habent || ἀλλ'
 ὅταν] ed. ἄχρις ἔν || Cor. I, XV, 24. 7 καὶ δύναμιν om. ed. || ὡς εἶναι ἄλλον ed.
 8 ed. ἐν τούτοις. 10 τούτοις] ed. ἐν αὐτοῖς || τὰ δὲ σώματα] ed. καὶ τὰ φαντά-
 σματα. 12 ῥήματά τε] ed. λόγια. 15 πρ' ed. 17 ed. τοῖς ἀνθρώποις ἔδειξε.
 19 Matth. XII, 24, 27. Marc. III, 22. Luc. XI, 15, 18, 19 || ed. τοὺς δαίμονας
 ἐκβάλλειν; πῶς δὲ καί. 21 Matth. X, 25. 25 ὑπ'] ed. παρ'. 26 ed. τὸ εἴδυ-
 σαν || Deuter. XXXII, 17.

μονας οὐδαμῶς φαίνεται ἡ γραφή εἰρηκυῖα, ὅμως δὲ λέγει ὅτι "ἔθυσαν δαιμονίους καὶ οὐ θεῶν", οὕτω καὶ περὶ τῆς ὀνομασίας αὐτῶν μηδὲν εἰρηκυῖα λέγει τῶν δαιμόνων τὰ ὀνόματα, τοῦ τε Βεελζεβούλ καὶ τοῦ Βελίαρ· "ποία" φησὶ "συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ"; οἷς γὰρ ἐκέγγητο οἱ ἐπασιθεοὶ δαίμοσι πρὸς τὰ προκείμενα αὐτοῖς ἔργα, τούτων ἀναγκαίως παρ' αὐτῶν ἐμάνθανον, ὡσπερ τὸν τρόπον τῆς θεραπείας, οὕτω καὶ τὴν προσηγορίαν τῆς κλήσεως αὐτῶν. Εἴρηται δὲ τῷ Ὀργίμει τούτων τῶν ὀνομάτων ἡ ἑρμηνεία ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῶν ἑβραϊκῶν ὀνομάτων.

4E.

Ἐρώτησις. Εἰ ταῖς τῶν ἀλόγων θυσίαις τὸ θεῖον οὐχ ἤδεται, καθὼς τινες ἔφασαν καὶ ἡ νῦν διδάσκει κατάστασις, διατί πρὸ νόμου τὸ θύειν προσέταττεν τῷ Νῶε καὶ μάλιστα ὅτι εἰδωλικάι θυσίαι οὐδέπω ἐγένοντο; εἰ δὲ ἤδετο ταύταις, διατί μετὰ τὸν νόμον ἡ τούτων χρῆσις ἐπαύσατο;

Ἀπόκρισις. Οὐδεὶς τῶν θυσάντων τὰ ἄλογα θυσίαν τῷ θεῷ πρὸ τοῦ νόμου κατὰ τὴν θεϊαν διάταξιν ἔθυσε, κἄν φαίνεται ὁ θεὸς ταύτην προσδεξάμενος, τῇ ταύτης ἀποδοχῇ δεικνύων τὸν θύσαντα εὐάρεστον αὐτῷ. ἃ δὲ προσέταξε τῷ Ἀβραάμ λαβεῖν ζῶα τριτίζοντα, ὡσαύτως δὲ καὶ κριόν, ὃν ὑπὲρ τοῦ Ἰσαὰκ προσήνεγκε θῦσαι, οὐχ ὡς ταῖς τούτων θυσίαις ἠρόμενος, ἀλλὰ χρείας ἕνεκεν προμνηστικῆς τῶν ἐσομένων· τῷ δὲ Νῶε οὐδαμῶς φαίνεται ὁ θεὸς προστάξας προσαγαγεῖν αὐτῷ τὴν τῶν ἀλόγων θυσίαν.

4C.

Ἐρώτησις. Εἰ διπλοῦν τὸ ἐν Ἠλίᾳ χάρισμα αἰτήσας Ἐλισσαῖος ἤκούσθη, πῶς οὔτε ἀπλᾶ οὔτε διπλᾶ τὰ ἔργα Ἠλιοῦ ἐποίησεν,

ed. 3 ὅμως δι' λίγου τὰ ὀνόμ. τῶν δαιμόνων. 4 Cor. 2, VI, 15 || ed. Χριστῷ. 5 λαίρα] ed. ὀνόμασι. 7 ὡσπερ] ed. κατὰ γάρ. 8 post αὐτῶν ed. ὀνόμαζον addunt. 10 πγ' ed. 12 ed. ἤδετο || ed. νῦν δέ. 13 cod. προνόμου. ed. πρὸ τοῦ νόμου τῷ Νῶε τὸ θύειν etc. || ed. ὅτι. 14 ed. ἰγίνοντο. 18 Gen. VIII, 20, 21. 20 Gen. XV, 9. XXII, 18. 21 cod. καὶ θῦσαι || ed. τούτω. 22 ed. ἔταξα. 25 πδ' ed. 26 ed. αἰτήσας λαβεῖν. 27 Reg. 4, II, 9 seq. || cod. ἐπλά || οὔτε ἐπλά om. cod. || τὰ ἔργα Ἠλιοῦ] ed. θεώματα.

οἷον ὕετων ἐποχὴν καὶ λιμοῦ ἐπαγωγὴν, πυρὸς κατὰ ὕσειων οὐ-
ρίνιον φορᾶν, ἱερέων Ἑλλήνων σφαγὰς, πεντηκοτάρχων ὀλοκαυ-
τώσεις καὶ τὰ λοιπὰ, ἀλλ' ἕτερα μὲν ἐκεῖνος, ἕτερα δὲ οὗτος
εἰργάσατο θαύματα; πῶθεν οὖν ὁ Ἑλισσαῖος δειχθήσεται τὴν ἑαυ-
τοῦ αἰτησὶν καὶ τὴν τοῦ Ἡλίου ὑπόσχεσιν κομισάμενος;

Ἄποκρίσις. Οὐκ ἤτήσατο Ἑλισσαῖος τὸ διπλοῦν τοῦ πνεύ-
ματος, πρὸς ποιήσιν τῶν αὐτῶν διπλῶν ἔργων, ἀλλὰ πρὸς τὸ
ἰσχύειν ἀπλῶς ἐκτελεῖν ὅσα ἦν χρεῖα τοῦ γενέσθαι ὑπ' αὐτοῦ μετὰ
μείζονος δυνάμεως περιουσίας. τῆς δὲ αἰτήσεως, ὅτι οὐκ ἀπέτυχε.
μαρτυροῦσι τὰ δι' αὐτοῦ γεγονότα θαύματα, ὧν τινὰ μὲν διπλᾶ,
τινὰ δὲ ἀπλᾶ ἐξέτελεσε· τὸ γὰρ ἐγείρειν δύο νεκρούς, ἓνα μὲν
ζῶντος αὐτοῦ, ἓνα δὲ τελευτήσαντος, τὸ διπλοῦν ἐδῆλου τῆς ἐν
λοιποῖς θαύμασιν, εἰ ἐβούλετο περιουσίας, τῆς ἐν αὐτῷ θείας τοῦ
πνεύματος χάριτος. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ Ἡλίου πρὸς τὴν χρεῖαν ἐγένε-
το τοῦ ἐλαίου ἢ ἐπίδοσις, ἐπὶ δὲ τοῦ Ἑλισσαίου καὶ ὑπὲρ τὴν
χρεῖαν. καὶ ὁ μὲν Ἡλίας πῦρ κατήγαγεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς
τὴν ἄμυναν τῶν ἐχθρῶν, ὁ δὲ Ἑλισσαῖος ἱππους πυρὸς καὶ ἀνα-
βάτας κατήγαγεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς βοήθειαν τῷ Ἰσραὴλ.

42.

Ἐρώτησις. Εἰ τότε ἐστὶ τελεία ἀνάστασις, ὅτε ὁ τέλειος
ἀνίσταται ἄνθρωπος, πῶς λέγει μετὰ τὸ δεσποτικὸν πᾶθος ἢ
γραφῆ, ὅτι "πολλὰ σώματα τῶν κακοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη", ὅπερ
οὐκ εἶπεν ἐπὶ τινος τῶν ἄλλων, ὧν ὁ κύριος ἤγειρεν, οἷον ἐπὶ
Λαζάρου, ἢ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας, ἢ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαίρου,
ἀλλ' ἀπολύτως ὅτι τόνδε ἢ τήνδε ἀνέστησε; πῶς οὖν ἐπὶ τούτων
μόνον σωμάτων ἀναστάσεως μέμνηται καὶ ἐπάγει, ὅτι "ἐνεφανίσθη-
σαν πολλοῖς", ὅπερ τῷ πλείστῳ μέρει φαντασίας ὑπόνοιαν δίδωσι;

1 ἐποχὴν] ed. ἐπέγειν || λιμοῦ ἐπαγωγὴν] ed. λιμῶν κίεζεν τὴν γῆν. 2 Ἑλλή-
νων] ed. ἀνομούντων || ὀλοκαυτώσεις] ed. ὄλο *. Iacuum Sib. explet legendo
ὀλοκαυτώσειν vel ὀλόκληρον ἐκπύρωσιν. 3 ἀλλ' ἕτερα usque ad θαύματα desunt in
ed. 4 ὁ om. ed. 9 ed. περιουσίας δυνάμεως. 11 ed. ἐγείραι || Reg. 4,
IV, 82-86. XIII, 21. 14 ed. ἐγένετο. 16 Reg. 8, XVIII, 38. 17 Reg.
4, VI, 17, 18. 20 πρ' ed. 28 Matth. XXVII, 52. 24 τινος deest in ed.
25 ἢ τοῦ] ed. ἐπὶ τοῦ || ἢ τῆς] ed. ἢ περὶ τῆς || τοῦ om. ed. || cod. i. i. i. 27 μέ-
ων C || Matth. XXVII, 58.

καὶ εἰ τῷ ὄντι ἄφυγα ἀνέστησαν σώματα καὶ ἐπεβίωσαν, ἢ εὐθέως ἐτελεύτησαν, ἢ μένουσιν ἐν ἀθανασίᾳ καὶ ὅποι, καὶ τί τοῖς μετ' ἐκείνους ἐκ τῶν ἐπ' αὐτοῖς γεγονότων τὸ ὄφελος δίδωσι, δίδαξον.

Ἀπόκρισις. Εἰ τελείαν ἀνάστασιν ταύτην καλοῦμεν τῶν ἀνισταμένων ἀνθρώπων, τῶν ψυχῶν εἰσοικιζομένων πάλιν εἰς τὰ σώματα τῶν ἀνισταμένων, ὁῦλον ὅτι πάντες, οἳ τε ἤδη ἀναστάντες, οἳ τε μέλλοντες ἀνάσταθαι ὑπὸ τοῦ κυρίου, τέλειοι ἀνέστησαν· ἀδύνατον γὰρ νεκρῶν γενέσθαι ἀνάστασιν, τῆς ψυχῆς μὴ εἰσοικιζομένης εἰς τὸ οἰκεῖον σῶμα. κἂν οὖν εἴπη ἡ θεία γραφή, ὅτι ὁ θεῖνα ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, ἢ ὅτι σώματα ἀνέστησαν ἐκ τῶν νεκρῶν, χρὴ ἡμᾶς δι' ἐκατέρας φωνῆς τὴν τελείαν νοεῖν ἀνάστασιν, τὴν κατὰ ἀπόδοσιν ψυχῆς τῷ σώματι γινομένην. καὶ καθώσπερ ὅταν εἴπη ἡ θεία γραφή "ὁ ἐγείρας τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ τῶν νεκρῶν ζωοποιήσῃ τὰ θνητὰ ὑμῶν σώματα", οὔτε ἀτελῆ λέγει τὴν ἀνάστασιν, οὔτε φαντασίας ὑπόνοιαν δίδωσιν, ἀλλὰ τελείας ἀναστάσεως τὴν πίστιν, οὔτως καὶ ὅταν λέγῃ "πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἡγέρθη", τὴν τελείαν λέγει ἀνάστασιν. γέγονε δὲ τούτων τῶν ἁγίων ἡ ἀνάστασις ἀπόδειξις τοῦ λυτικῶν εἶναι τὸν τοῦ Χριστοῦ θάνατον τοῦ θανάτου πάντων ἀνθρώπων τοῖς ἐν τῷ παρόντι πιστεύουσι καὶ πάσαις ταῖς ἐν τῷ "Ἄδῃ ψυχᾶς" δι' ἣν αἰτίαν οὐδὲ ἐτελεύτησαν πάλιν, ἀλλὰ μένουσιν ἐν ἀθανασίᾳ, καθάπερ Ἐνώχ καὶ Ἡλίας, καὶ εἰσὶ σὺν αὐτοῖς ἐν τῷ παραδείσῳ, ἀναμένοντες τὴν κοινωνίαν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως, γινομένην κατὰ τὴν ἐναλλαγὴν, καθ' ἣν, ὡς φησιν ὁ ἅγιος ἀπόστολος, "πάντες ἀλλαγσόμεθα". εἰς γὰρ ἀθάνατόν τε καὶ ἀφθαρτὸν ζωὴν οὕτω γέγονέ τινας ἡ ἀνάστασις,

1 ἄφυγα] Langus ἄψυχα || ed. εἰ ἐπεβίωσαν. 2 τοῖς] cod. τοῦς. 3 cod. ἐπαυτοῖς || δίδωσι om. cod. 4 ὅδη] deest in ed. 5 ed. γίνεσθαι νεκρῶν. 6 ὅτι pr.] om. cod. 7 ed. καθάπερ. 8 Rom. VIII, 11. 9 ed. ζωοπ. τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα. 10 ed. δίδωσιν ὑπόνοιαν. 11 ed. τελείας] ed. τελείαν. 12 Matth. XXVII, 57 || ἡγέρθη ante πολλὰ in ed. || ἁγίων ἐκ νεκρῶν ed. 13 ed. ἀπόδειξις * εἶναι. Maranus commendavit τοῦ λύτρων || cod. θανάτου πάντων cum Marano; ed. θάνατον τοῦ * ὄν. 14 ed. παρόντι * πάσαις. 15 ed. ὁ Ἐνώχ καὶ ὁ Ἡλίας. 16 cod. συνάουτοῖς || κοινωνίαν] ed. ἤδη αἰώνιαν. 17 τὴν om. ed. 18 ἅγιος] ed. θεῖος || cod. ὅτι πάντες || Cor. 1, XV, 51.

πλὴν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ. διὸ "καὶ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν"
καὶ "ἀπαρχὴ τῶν κοιμημένων" ἀνηγόρευται.

411.

Ἐρώτησις. Τί ἐρμηνεύεται τὸ ὕψι, τὸ νέβελ, τὸ γόμορ,
τὸ σίκλον, τὸ βασιλικὸν καὶ τὸ ἄγιον, ὁ στατήρ, ἡ ὄραχμή, ὁ
κοδράντης, ὁ ὀρμίσκος, τὸ δίδραχμον, τὸ τάλαντον, τὸ ἀσσάριον,
τὸ θεραφίμ, τὸ βεζέκ, τὸ σαβαώθ, τὸ ἀδωναί, τὸ ἐρούδ; ἀμφο-
τέρων δὲ ἡμῖν ἀναγκαῖα ἢ γνώσις, ἐπειδὴ ἑκάτερα τῇ γραφῇ
περιέχεται.

Ἀπόκρισις. Εἴρηται τῷ Ὁριγένει, ἀνδρὶ ἐπισταμένῳ τὴν
πῶν Ἑβραίων διάλεκτον, πάντων τῶν ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς
ἐμπερομένων ἑβραϊκῶν ὀνομάτων ἢ μέτρων ἢ ἐρμηνεία. τὴν ἐρμη-
νεῖαν ἐκείνην ζητήσας εὐρήσεις ἐν αὐτῇ τὴν πάντων ἐρμηνείαν
ὧν ἐζήτησας.

412.

Ἐρώτησις. Εἰ πρὸ τῆς τοῦ βαπτιστοῦ ἀναίρεσεως τῇ ποιή-
σει τῶν θαυμάτων ὁ δεσπότης διέπρεπε, καθὼς φησιν ὁ Ματ-
θαῖος, καὶ πάντας ἢ περὶ τούτων φήμη τοὺς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
κατέλαβε, πῶς μετὰ τὴν τοῦ προδρόμου ἀναίρεσιν ἀκούων τὰ ὑπὸ
τοῦ Χριστοῦ γενόμενα θαύματα Ἡρώδης τοῖς Ἰουδαίοις ἔλεγεν,
ὅτι Ἰωάννης ἐστὶ πρὸς ζωὴν ὑποστρέψας ὁ ποιῶν τὰ σημεῖα;
ταῦτα γὰρ ἡμῖν διηγεῖται ὁ μακάριος Μάρκος.

Ἀπόκρισις. Ὅτι μὴ πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ σωτῆρος γεγονότα
θαύματα πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐνὶ καιρῷ ἤκουσαν, ἀλλ' οἱ μὲν
πρότερον, οἱ δὲ ὕστερον, μαρτυροῦσιν αἱ φωναὶ τῶν εἰρηκό-

1 Colos. I, 18. Apoc. I, 5. 2 Cor. I, 15, 20. 3 πς' ed. 4 ed. ἐρ-
μηνεύεται ἢ μὲν etc. || cod. ὕψι, ed. οἴφι. 5 καὶ om. ed. 7 θεραφίμ] ed. σε-
ραφίμ; cfr. Theodoretī opera ed. Schulze I, p. 841 || βεζέκ] ed. βεζέκ. Theodoretus
βεζέκ in interpr. Ezech. I, 14 (t. II, p. 686) || cod. ἀδωναί. 8 δι] ed. γὰρ ||
cod. ἀναγκαῖα. 12 ed. φερομένων || ἢ ἐρμηνεία deest in cod.; addidi ex ed. Cfr.
Quaest. 48, ubi Theodoretus ait εἴρηται - - ἢ ἐρμηνεία ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ etc. || codex
punctum post ἐρμηνείαν habet. 15 πς' ed. 17 καθὼς] ed. ὡς || Matth. IX, 26.
XI, 2 sqq. 18 τούτων] ed. τούτου || Ἰουδαίᾳ] cf. Luc. VII, 17. 20 ed. ὁ
Ἡρώδης εἰν. 21 ὑποστρέψας] cod. ἐπιστρέψας. 22 Marc. VI, 14. 24 ed. ἐν
ἐν. 25 cod. πρότερον || οἱ] ed. ἄλλοι || cod. ὕστερον. καὶ μαρτ.

των τὸν Ἰωάννην εἶναι ἐργάτην τῶν θαυμάτων τῶν γεγενημένων ὑπὸ τοῦ σωτῆρος μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Ἰωάννου· οὐκ ἂν γὰρ ἔλεγον τοῦτο, εἰ ἦσαν ἀκούσαντες τὰ πρὸ τῆς ἀναίρεσεως Ἰωάννου γεγονότα θαύματα ὑπὸ τοῦ σωτῆρος. οὐδὲν οὖν θαυμαστόν. εἰ καὶ ὁ Ἡρώδης μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Ἰωάννου ἀκούει τὰ ἔργα τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, τὰ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ γεγονότα· τότε γὰρ ἔχουσεν ὁ Ἡρώδης τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, ὅτε ἀπέστειλε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰς πόλεις καὶ κώμας κηρύττειν τὴν μετάνοιαν καὶ θεραπεύειν τὰς νόσους, καθά φησι Μάρκος· ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ γὰρ αὐτὸς Ἰωάννης πρὸ τῆς ἐγέρσεως τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας οὐκ ἦν ἀκούσας πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τε τῇ Γαλιλαίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ, καίτοι πολλῶν ὄντων τῶν ἤδη γεγενημένων ὑπὸ τοῦ σωτῆρος θαυμάτων, καὶ πρὸ τοῦ βληθῆναι τὸν Ἰωάννην εἰς φυλακὴν καὶ μετὰ τὸ βληθῆναι αὐτόν· τότε γὰρ ἀπέστειλε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης πρὸς τὸν Ἰησοῦν μαθεῖν, εἰ αὐτὸς εἴη ὁ προσδοκώμενος ἐλθεῖν, καθά φησι Λουκᾶς, [ὅτε] * * *, [Λουκᾶς] μὲν ὁ εὐαγγελιστὴς τοῦτο, Ἰωάννης δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς ἐκεῖνο.

Γ.

Ἐρώτησις. Εἰ, καθὼς ἡ θεία διδασκαλία γραφὴ καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, "ἀμαρτίαν" γεννηθεῖς ὁ Χριστὸς "οὐκ ἐποίησε", πῶς πάλιν ἀληθεύει ἡ γραφὴ μεθ' ὄρκου βοῶσα, ὅτι "οὐδεὶς γεννηθεῖς ὡς οὐχ ἤμαρτεν, οὐδὲ πεφυκώς, ὡς οὐχ ἠνόμησεν"; πῶς δὲ καὶ βρέφος τὸ σύγχρονον τῷ τόκῳ τὸ τέλος δεξιόμενον, ἢ βραχυήμερον

4 ed. ὡν ἦν. 5 ed. τοῦ Ἰωάννου. 8 ὁ Ἰησοῦς; post ἀπίστευαν in ed. κώμας καὶ πόλεις ed. 9 Marc. III, 15. VI, 12, 13. 10 ed. ὁ Ἰωάννης. 12 τε om. ed. || ἐν post.] om. ed. 14 τὸν Ἰωάννην] ed. αὐτόν. 15 cod. αὐτόν. 16 εἰ] ed. εἰ. 17 Λουκᾶς] Otto Μάρκος; sed cf. Luc. VII, 19, 20 || post Λουκᾶς; lacunam esse suspicor; addidi ὅτε * * * ; fortasse supplendum ὅτε διατρέξαι Ἰησοῦς εἰς τὴν Ἰουδαίαν βαπτίζων καὶ τὸν υἱὸν τῆς χήρας ἤγειρεν ἐκ τῆς νεκρῶν καθά φησι Λουκᾶς μὲν etc. Luc. VII, 12 - 17. Joh. III, 22 - 26 || post εὐαγγελιστῆς; lacuna in ed., quam Sylburgius explet sic: τοῦ[το, Μάρκος δὲ ὁ]; Otto τοῦ[το. Μιθθαίος δὲ ὁ] || Ἰωάννης sic codex. 19 κη' ed. 21 Petr. 1, II, 22. Esai. LIII, 9. 22 cod., μεθ' ὄρκου || cf. Reg. 3, VIII, 46. Paral. 2, VI, 86. 23 cod. πῶς cum Sylburgio; πᾶν ed. 24 τὸ post.] deest in ed. || βραχυήμερον ζωῆν] ed. βραχὺ μέρος ζωῆς.

ζωὴν κομισάμενον, ἁμαρτίαν καὶ ἀνομίαν ἢ τὰ τούτων ἐναντία ποιῆσαι ἠδύνατο;

Ἄπόκρισις. Τὸ "οὐδεὶς γεννηθεὶς ὡς οὐχ ἤμαρτεν, οὐδὲ πεφυκῶς ὡς οὐχ ἠνώμησεν", οὐ δείκνυσι ψευδὲς τὸ περὶ τοῦ Χριστοῦ εἰρημένον, τὸ "ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησε". περὶ γὰρ τοῦ ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς γεννηθέντος εἰρηται ὁ λόγος οὗτος. ὁ δὲ Χριστὸς ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ ἐκ τῆς ἁγίας καὶ θεοτόκου ἐγεννήθη Μαρίας. νοεῖται δὲ καὶ ὁ λόγος οὕτως. οὐδεὶς πεφυκῶς ἁμαρτάνειν ἢ ἀνομεῖν, ὡς οὐχ ἤμαρτεν ἢ οὐκ ἠνώμησε· πέφυκε δὲ ἁμαρτάνειν ὁ κατὰ τὴν ἀυθαίρετον προαίρεσιν ἄγων ἑαυτὸν εἰς τὸ πράττειν ἃ βούλεται, εἴτε ἀγαθὰ εἴτε φαῦλα. τὸ δὲ βρέφος, ἅτε οὐπω ὄν τῆς τοιαύτης δυνάμεως, ὄηλον ὅτι οὐδὲ πέφυκεν ἁμαρτάνειν. καὶ τὸ "τίς καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου; ἀλλ' οὐδεὶς, ἐὰν καὶ μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς", οὐδενὶ τρόπῳ ἀρμόττει τῷ βρέφει· τὸ γὰρ "βίος" ἀντὶ τῆς πολιτείας εἰληπται ἐνταῦθα, τῷ βρέφει δὲ ὥσπερ οὐκ ἔστι πολιτεία, οὐδὲ βίος.

ΡΑ'.

Ἐρώτησις. Εἰ εὐσεβεῖ λογισμῷ οἱ πατριάρχαι κινούμενοι ἑαυτοῖς καὶ τοῖς παισὶ τὰς γαμετάς ἐκ τῆς οἰκείας συγγενείας εἰλήφασιν, πῶς οὐ παρά τὸν εὐσεβῆ τῶν προγόνων σκοπὸν Ἰωσήφ καὶ Μωυσῆς διεπράξαντο, ὁ μὲν Αἴγυπτίαν, ὁ δὲ Μαδιανίτιδα γυναῖκα γημάμενος;

Ἄπόκρισις. Οἱ μὲν πατριάρχαι, φόβῳ τοῦ μὴ ἐκτραπῆναι τοὺς αὐτῶν τῆς εὐσεβείας, οὐκ ἐπέτρεπον αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐθνικῶν λαβεῖν γυναῖκας· ὁ δὲ Μωυσῆς καὶ Ἰωσήφ τοῦ τοιοῦτου φόβου ἦσαν ἀνώτεροι. οὐδὲν οὖν κατὰ παράβασιν τοῦ σκοποῦ τῶν πατέρων πεποιηκότες φαίνονται ὁ τε Μωυσῆς καὶ Ἰωσήφ, λαβόντες

5 cod. περιγάρ. 7 ἐκ post.] deest in ed. || καὶ θεοτόκου] ed. παρθένου || ἐγεννήθη post ἁγίας in ed. 8 Μαρίας deest in ed. || καὶ om. ed. 18 Joh. XIV, 4. 15 cod. ἀρμόττει τῷ βρέφει· τὸ γάρ, ed. ἄρμο * τὸ γάρ. Maranus ἄρμοζι τῷ βρέφει· τὸ γάρ || εἰληπται ἐνταῦθα] ed. πολιτείας ἔ * τῷ δὲ βρέφει etc. Otto supplevit [λεξε ἢ γραφῆ]. 16 post πολιτεία Otto οὕτως add. 17 4' ed. 21 Gen. XLI, 45. Exod. II, 21. 23 Οἱ] ed. Ei. 24 cod. αὐτῶν, ed. τοὺς υἱοὺς αὐτῶν || αὐτοῖς] ed. αὐτοῖς. 25 γυναῖκας] ed. γαμετάς || ed. ὁ Ἰωσήφ hic et infra.

γαμετὰς ἐθνικὰς· οὐ γὰρ μόνον αὐτοὶ οὐκ ἐξετράπησαν τῆς εὐσεβείας ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐκπτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς μετέφερον εἰς τὴν ἐκπτῶν εὐσεβείαν.

PB.

Ἐρώτησις. Εἰ πρὸ τῆς παραβάσεως ὁ Ἀδὰμ λογικὸς ἢ ἀλόγος ὡς τεθέσθαι θάνατον, πῶς ὄν οὐκ εἶδεν ὡς ἐωρακῶς ἀπειληθέντα ἐδειλίασε θάνατον; πῶς δὲ τοῦτον ἀγνοούμενον αὐτῷ, ὡς ἐγνωσμένον ἠπειλήσεν ὁ θεός;

Ἀπόκρισις. Εἰ λογικὸν ἐκεῖνον καλοῦμεν, τὸν ἔχοντα ἐν ἐκπτῷ τῶν ὑπὸ τῶν ὀνομάτων σημασινομένων τὰς ἐννοίας, ὄθλον ὅτι καὶ ὁ Ἀδὰμ λογικὸς ὡν εἶχεν ἐν ἐκπτῷ τοῦ θανάτου τὴν ἐννοίαν. καὶ καθὼς περ μὴ ἐωρακῶς μὲν ὁ Ἀδὰμ λογικὸν ἐπὶ τῷ ἐκπτῷ γυμνώσει ἀίσχυνόμενον, ὅμως δὲ γυμνωθεὶς ἤσχύνθη, ἐσχηκῶς ἐν ἐκπτῷ τῆς αἰσχύνης τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἐννοίαν, οὕτως εἶχεν ἐν ἐκπτῷ καὶ τοῦ θανάτου τὴν ἐννοίαν, κἂν τὸ πρᾶγμα ἐν ἄλλῳ μήπω ᾖ θεασάμενος. διὸ εὐλόγως ἐδειλίασε τὸν θάνατον, εἰδὼς αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ἀντικείμενον ὄντα τῆς ζωῆς.

PI.

Ἐρώτησις. Ἐπειδὴ ἡ γραφὴ λέγει κρίματα καὶ δικαιώματα καὶ μαρτύρια καὶ νόμον, ἐντολάς καὶ προστάγματα, εἰ ταῦτά εἰσιν ἀλλήλοις ἀμφοτέρα, ἢ ἐκάτερον ἔχει λόγον ἰδιάζοντα, διδάξον.

Ἀπόκρισις. Κρίματα μὲν λέγει τοὺς λόγους τοὺς διαστέλλοντας τῶν οὐ πρακτέων τὰ πρακτέα, * καὶ τιμὴν μὲν τὴν ἐπὶ τῇ ὑπακοῇ, τιμωρίαν δὲ τὴν ἐπὶ τῇ παρακοῇ ὀρισσμένου· δικαιώματα δὲ λέγει τῶν κριμάτων τὴν ὀρθότητα, ἀπονεμητικὴν τῶν κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ· νόμον δὲ λέγει τὴν ἐγγραφὸν περιλήψιν πάσης τῆς ἰουδαϊκῆς λατρείας, μαρτυρίαν δὲ καλεῖ τὴν ἐπὶ τοῖς πρα-

1 ed. ἐθνικὰς γαμετὰς. 2 ed. ἐκπτῶν γυναικῶν || αὐτῆς] ed. τὰς ἐκπτῶν γυναικῶν || μετέφερον ante εὐσεβείαν in ed. 4 κα' ed. 10 ὀνομάτων] ed. ὑπὸ τῶν * σημασινομένων. Maranus e con. λόγων vel ῥημάτων addit. 18 «β' ed. 21 ed. ἀμφοτέρα ἀλλήλους. 22 ed. διαστέλλοντας. 23 post πρακτῆς lacunam indicavi. 24 τιμωρίαν] ed. ἀτιμῶν || cod. ὀρισσμένου, ed. ὀρισσέντας. 26 cod. καταξίαν. 27 ed. λατρείας τε καὶ πολιτείας || πρακτομένοις] ed. πεπραγμένοις.

τομένοις ὑπὸ τῶν δεξαμένων τὸν νόμον, ἀξίαν δι' εὐλογίας καὶ κατάρτας ἀμοιβήν, ἣν πολλάκις ὁ Μωυσῆς διαμαρτυρόμενος ἔλεγε τοῖς Ἰουδαίοις συμβῆζεσθαι αὐτοῖς κειθόμενοις ἢ ἀπειθοῦσιν· ἐντολάς δὲ καὶ προσταγήματα λέγει, κατὰ τὸν τρόπον τῶν λόγων ἰνομάζων τοὺς λόγους, ἐνταλτικῶς ἢ προστακτικῶς λεχθέντας, κατὰ τὴν ἔμφασιν τῆς θείας ἀυθεντίας τοῦ ταῦτα ἐντειλαμένου ἢ προστάξαντος.

ΡΔ.

Ἐρώτησις. Εἰ τὰ νῶτα τοῦ οὐρανοῦ πεφόρτωται ὕδασι, καθὼς φησιν ἡ γραφή, ὅπερ τινὲς ἔφασαν γενομένη διὰ τὴν πυρωδὴ τῶν φωστήρων οὐσίαν, ὥστε τοῖς ἐπικειμένοις τὸν οὐρανὸν παινόμενον ὕδασι τῇ ὑποκειμένῃ τῶν φωστήρων φλογὶ μένειν ἀχρίρωτον, πῶς οἱ ταῦτα λέγοντες ἀληθεύουσι, τῶν φωστήρων οὐκ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀλλ' ὑπὸ τὸν οὐρανὸν κινουμένων; εἰ δὲ τοῦτους ἐν τῷ οὐρανῷ λέγοιεν εἶναι, πῶς τὴν κινητικὴν ἐνέργειαν ἔχουσι, τοῦ οὐρανοῦ σώματος τὸ ἀκίνητον ἔχοντος; εἰ δὲ σὺν τῷ οὐρανῷ τὰ ἀστρα λαμβάνει τὴν κίνησιν, πῶς οὐκ ἀληθεύσαιεν ὁ σφαῖραν τὸν οὐρανὸν προσαγορεύων μῦθος; εἰ δὲ τοῦτο μὲν ἀπρεπές, τὸ δὲ προλεχθὲν περὶ τῶν φωστήρων νοῆσαι ἀκόλουθον, πῶς οὐκ ἄχρηστος τῶν ἄνω ὑδάτων ἡ σύστασις; τί δὲ καὶ αὐτὴ ἐν τῇ συντελείᾳ γενήσεται, ἄνω μὲν τῶν δικαίων, κάτω δὲ τῶν ἀμαρτωλῶν τὰς τῶν πρακτέων ἀμοιβὰς τότε μελλόντων κομίζεσθαι;

Ἀπόκρισις. Κἄν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰσιν οἱ φωστῆρες, ἀλλ' ἡ φορὰ τῆς τῶν πυρωδῶν οὐσιῶν ἐνεργείας κατὰ φύσιν ἐπὶ τὰ ἄνω γίνεται. διὸ εὐλογον αἰτίαν ἀποδεδώκασιν οἱ εἰρηκότες πρὸς ἡμονίην τοῦ στερεώματος πεφορτώσθαι τοῦ οὐρανοῦ τὰ νῶτα τοῖς ὕδασι. οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἐστὶν αἷτιον τοῦ εἶναι τὰ ὕδατα ἐν τοῖς

1 ὑπὸ] cod. ἐπι || νόμον, ἀξίαν] ed. τὸν * δι' εὐλογίας. Maranus post τὸν addit ἴσον. 2 cod. ἣν πολλάκις ὁ Μωυσῆς, ed. ἣν * ὁ Μωυσῆς. 4 ed. λέγει τὸν κατὰ * λόγων. 8 κατ' ed. 10 Psalm. CXLVIII, 4. Canticum trium puero-um v. 37. 15 λέγασι] ed. λέγομεν. 17 ἀληθεύσαιεν] ed. ἀληθεύει. 19 cod. προλεχθῆν. 20 τί] ed. τίς. 21 τῶν post.] deest in cod. 22 cod. πρακτέων ut conit. Sylburgius, μελλόντων ed. 23 cod. εἰσιν. 25 cod. ἕο cum ylb.; ed. δι' εὐλογον || cod. et Sylb. ἀποδεδώκασιν, ed. ἐπιδεδώκασιν. 26 ed. τὰ ἔκτα τοῦ οὐρανοῦ.

νώτοις τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ἀχείρωτον αὐτὸν εἶναι τῇ ὑποκειμένη φλογί των φωστέρων, ἀλλὰ καὶ τὸ βαρεῖσθαι αὐτὸν ἐπὶ τὸ κάτω ὑπὸ τοῦ πλύθους τῶν ἐν κώτοις αὐτοῦ ὑδάτων καὶ μὴ δονεῖσθαι ὑπὸ τῆς βιαίας τῶν ἀνέμων φορᾶς, καὶ τὸ τὴν ἄκραν ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὸ κάτω πέμπεσθαι ψυχρότητα, ἀφ' ἧς μιγείσῃ τῇ ἄκρᾳ τοῦ ἡλίου θερμότητι ἀποτελεῖται τῶν ἀέρων ἡ σύγκρασις πρὸς τὴν διαμονὴν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζώων τε καὶ φυτῶν. ἐν δὲ τῇ συντελείᾳ, οὐκ ἐν τῷ νῦν οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ νῦν γῆ κομίζονται τῶν πρακτέων τὰς ἀμοιβὰς οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ἐν τῷ καινῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ καινῇ γῆ, κατὰ τὸ εἰρημένον· "ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς καινὸς καὶ ἡ γῆ καινὴ, τῆν ἐγὼ ποιῶ· μένει ἐνώπιόν μου εἰς τοὺς αἰῶνας". καὶ πάλιν· "κατ' ἀρχὰς σὺ, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί· αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται καὶ ὡσεὶ περιβύλαιον ἐλιξῆις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγήσονται". καὶ πάλιν· "ἔτι ἄπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν"· τὸ δὲ σαλευόμενον δηλοῖ τὴν μετάστασιν, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.

PE.

Ἐρώτησις. Εἰ ὡς βιβλίον τὸν οὐρανὸν ἐλίσεσθαι καὶ τὰ ἴσπρα ὡς φύλλα πίπτειν ἐπὶ τῆς γῆς προλέγει μὲν ὁ κύριος, καὶ ὁ προφήτης δὲ τούτοις προκατήγγειλε σύμφωνα, πῶς ἡ παντελής τοῦ στερεώματος ἀπώλεια διὰ τῶν ἐκείνων λόγων οὐ δεῖκνυται; τίς οὖν ἢ τῶν τοιούτων ῥημάτων διάνοια καὶ πῶς τὸ τῶν στοιχείων συνίσταται ἀφθαρτον;

Ἀπόκρισις. Ὡσπερ τοῦ στερεώματος τὴν ποιήσιν παραβολικῶς ἡ θεία γραφή παρείκασε ποτὲ μὲν τῇ ἐκτάσει τῆς δέρρεως, λέγουσα "ὁ ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν", ποτὲ δὲ τῷ

6 σύγκρασις] ed. σύγκρασις. 7 τῆς deest in ed. 10 ἔσται γὰρ scriptis, ὡσπερ codex, ὡσπερ τὸ edit.; cf. Esai. LXV, 17. 12 Psalm. CI, 26-27. 18 ed. καὶ αὐτοὶ μὲν. 15 Hagg. II, 7. Hebr. XII, 26 || ed. οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. 16 δι] ed. δι || ed. τὴν αὐτοῦ μετ. 17 ed. σαλευόμενα ἀκίνητα. 18 ὡ] ed. 19 Apoc. VI, 14 || cod. et Maranus ἐλίσεσθαι, ed. ἐλίσεσθαι. Otto εὐλίσεσθαι. 20 Matth. XXIV, 29. Marc. XIII, 25. Apoc. VI, 13. 21 προφήτης] Esai. XXXIV, 4 ἐκεῖ ἀληθεύεται ὁ οὐρανὸς ὡς βιβλίον καὶ πάντα τὰ ἴσπρα πεσέτω ὡς φύλλα ἐξ ἄμπέλου καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς. 22 ἐκείνων] ed. τοιούτων. 24 cod. συνίστασθαι ἀφθ. ὄνεται. 27 Psalm. CIII, 2.

καπνῷ στερεωμένῳ ("ὁ οὐρανός" φησὶν "ὡσεὶ καπνὸς ἐστερεώθη"), ποτὲ δὲ τῷ περιφερεῖ τῆς καμάρας ("ὁ τανύσας" φησὶ "τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ καμάραν"), οὕτω καὶ τὴν ἀνάλυσιν αὐτοῦ παραβολικῶς παρείκασε ποτὲ μὲν βιβλίῳ ἐλισσομένῳ, ποτὲ δὲ στοιχείῳ λυομένῳ πυρί, καθά φησιν ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ καθολικῇ ἐπιστολῇ, ποτὲ δὲ ἱματίῳ παλαιουμένῳ· ἀνάγκη γάρ τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ κρείττονος οὐρανοῦ τοῦ καινῶς γινόμενου ἀναιρεῖσθαι τὸ στερέωμα, ὡς ἄχρηστον ὄν πρὸς ἐκείνην τὴν κατάστασιν, ἵνα τῇ αὐτοῦ ἀπωλείᾳ κἂν τότε τὸ μάταιον τοῦ περιττῆς ἀγεννησίας τε καὶ ἀφθαρσίας τοῦ οὐρανοῦ φρονήματος μάθωσιν οἱ αἰδίον τε καὶ ἀγέννητον θεόν τε καὶ ἔμπρονα τοῦτον εἰρηκότες.

PC'.

Ἐρώτησις. Εἰ διὰ τὴν ἡμετέραν χρείαν κατ' ἀρχὰς ἡ παραγωγή τῆς κτίσεως γέγονε, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν ὁμοίως χρείαν τὰ μὲν φθείρεται, τὰ δὲ ἀφθαρσίαν ἐν τῇ συντελείᾳ ἐνδύεται, ὅλον κτήνη μὲν καὶ θηρία καὶ πετεινὰ φθείρεται, οὐρανὸς δὲ καὶ γῆ φθορᾶς ἀπαλλάσσεται, καὶ τὰ μὲν φθείρεται, ὡς ἀνευθεοῦς ἡμῶν ἀνισταμένου τοῦ σώματος, ἐν ἀφθαρσίᾳ δὲ τὰ δηλωθέντα μένει στοιχεῖα, [ὡς] τῶν πραγθέντων ἡμῖν μελλόντων ἡμῶν ἐν αὐτοῖς κομίζεσθαι τὴν ἀντίθεσιν, ἀήρ καὶ θάλαττα πῶς οὐκ ἄχρηστα, εἰ τότε μένοιεν ἀφθαρτα, οὔτε εἰς πλοῦς οὔτε ἐμπορίας οὔτε ἰχθυοφαγίας ἢ ἑτέρας τινὸς βοήθειας [ἕνεκα] χρηζόντων ἡμῶν ἐξ αὐτῶν διὰ τὸ ἀνευθεῖς, ὡς ἔφη, τοῦ σώματος;

Ἀποκρίσις. Εἰ κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον "παράγει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου", δῆλον ὅτι ἐξ ἀνάγκης καὶ τὰ ἄλλα πάντα, τὰ τοῦ σχήματος ἕνεκεν τοῦ κόσμου γεγονότα, συμπαρα-

1 Esai. LI, 6. 2 Esai. XL, 22. Job. IX, 8. 4 Otto εὐθετωμένῳ. 5 Petr. 2, III, 10, 12. 6 cod. αὐτοῦ || Esai. LI, 6. 9 cod. κἂν. 10 τε om. ed. || οὐρανοῦ φε * θεοὶ ed., οὐρ. φρονήματος μάθωσιν οἱ codex. 11 ed. ἀγέννητόν τε καὶ αἰδίον || cod. ἀγέννητον || ed. αἰδίον * φρονα. 13 us' ed. 14 cod. καταρχὰς. ed. καὶ ὠφέλειαν. 16 ed. ἐνδύονται. 17 ed. πετεινὰ καὶ θηρία. 18 ed. ἡ γῆ. 20 μένει] ed. διαμένει || ὡς inserui. 22 μένοιεν] ed. μένει || πλοῦς] ed. ἱκανοῦς οὔτε εἰς. 23 ἕνεκα addidi || ἐξ αὐτῶν ante χρηζόντων in ed. 24 ὡς] ed. καθῶς. 25 Cor. 1, VII, 31. 26 cod. ἐξανάγκης.

χθί,σεται τῷ τοῦ κόσμου σχήματι, εἰσαχθήσεται δὲ "καινὸς οὐρανὸς καὶ καινὴ γῆ", ἐν οἷς μέλλει διδοσθαι δικαίους τε καὶ ἀδίκους ἢ τῶν πρακτικῶν ἀμοιβή. τῷ δὲ ἀέρι, εἰ καὶ πρὸς ἀναπνοὴν τότε οὐ χρῆζομεν, ἀλλὰ πρὸς τὴν κίνησιν τε καὶ τοπικὴν μετάβασιν ἀναγκαιῶς αὐτῷ χρησόμεθα. "ἀρπαγησόμεθα" γάρ, φησὶν, "ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα".

PZ'.

Ἐρωτήσεις. Εἰ μόνοις τοῖς κατὰ γνώμην καλοῖς παρὰ θεοῦ ἔπαινος διδοται, οἱ παῖδες οἱ παρ' Ἡρώδου τὴν διὰ ξίφους λαβόντες ἀναίρεσιν καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ κυρίου νήπια, ἤνικα ἐπὶ τοῦ κτήνους καθήμενος τὴν Ἱερουσαλήμ κατελάμβανε, τὸν ὕμνον φθεγγάμενα, ποῖον ἔχουσι δικαίως χρεωστούμενον ἔπαινον; κάκεινοι γάρ τὴν σφαγὴν παρὰ γνώμην ἐδέξαντο, καὶ ταῦτα οὐ γνώμη οἰκεία, ἀλλὰ χάριτι θεῆα ἐν Ἱερουσαλήμ τὸν ὕμνον ἐφθέγγαντο.

Ἀποκρίσεις. Εἰ χάρισμα θεοῦ ἐστὶ τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ πάσχειν—"ὁμῖν" φησὶν "ἐχαρίσθη οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν"—, ἔπασχον δὲ καὶ τὰ βρέφη ὑπὲρ Χριστοῦ, θείας ἄρα ἠξιώθησαν χάριτος. τίς οὖν οὐκ ἐπαινέσειε ταῦτα δικαίως, τῇ δόσει τῆς θείας χάριτος ἐπαινεθέντα ὑπὸ θεοῦ τοῦ καὶ τοῖς παρὰ γνώμην καλοῖς τὸν ἔπαινον θαυματούμενον; ἔτι δέ, εἰ πρὸς τὸν ἔπαινον τῶν διὰ τὴν εὐσεβίαν θλιβομένων ἀνταποδίδωσιν ὁ θεὸς θλίψιν τοῖς θλίφασιν αὐτούς, ἀνάγκη ἄρα καὶ τὰ βρέφη τὰ ἀναιρεθέντα ὑπὸ Ἡρώδου ἐπαινεῖσθαι τούτῳ τῷ ἐπαίνῳ, τῷ διὰ τὴν ἐκδίκησιν τῶν θλίψεων. "δίκαιον" φησὶν ὁ ἀπόστολος Παῦλος "παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίφασιν ὡμᾶς θλίψιν, ὁμῖν δὲ τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ".

1 Esai. LXV, 17. Pet. 2, III, 17. 2 μῦλοι] ed. μῦλλουσι. 3 πρακτικῶν] lege κρηθίντων || ed. αἱ ἀμοιβαί. 4 μετάβασιν] ed. μεταστάσιν. 5 cod. χρώμας || Thesa. 1, IV, 17. 7 "c" ed. 8 ed. Εἰ μὴ * κατὰ || τοῖς] cod. τῆς. 9 ed. ἔπαινος * ται || ed. παρὰ || ed. διὰ * λαβόντες. 10 ed. ἐπὶ τοῦ * ἤνικα. 11 cod. τὴν Ἱερουσαλήμ ut Otto supplevit || ed. φθεγγά * ον ἔχουσι. 12 ed. ἰ * κί- κεινοι || γὰρ deest in ed. 14 ed. ὕμνον ἐκαίνον. 16 Philip. I, 29. 19 ed. τοῦ θεοῦ τοῦ. 22 Thesa. 2, I, 6 || cod. καὶ θλίψιν. 23 cod. ἀναρούμενα. 25 Thesa. 2, I, 6 || ed. τῷ θεῷ. 26 cod. θλίψιν. 27 ed. ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν.

PH'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἡ χάρις διὰ τοῦτο κέκληται χάρις, διὰ τὸ τοῖς πταίοις τοῦ νόμου συγχωρεῖν ἑτοιμότερον, πῶς τὰ τῇ χάριτι κρέποντα ἐν τῷ νόμῳ μᾶλλον εὐρίσκεται; ὁ μὲν γὰρ ῥαντισμοῖς τισι καὶ θυσίαις ἀλόγων καὶ διαφοραῖς βαπτισμάτων τοὺς πταίνοντας καθ' ἑκάστην ἀποπλύνει τῆς μέμφεως, ἡ δὲ χάρις ἐν μόνον χαρίζεται βάπτισμα, τῆς τῶν ἀμαρτημάτων παρεκτικὸν συγχωρήσεως. ἀλλ' εἰ μὲν ἅπαξ μόνον ὑπεκρίτομεν πταίσμασιν, ἅπαξ μόνον καὶ τῆς ἀφέσεως ἐδεόμεθα. πολλάκις δὲ ἀμαρτάνοντες, δῆλον

10 ὅτι καὶ πολλάκις τῆς ἀφέσεως χρῆζομεν· ὑπερ οὐχ ἡ χάρις, ἀλλ' ὁ νόμος διὰ τῶν προλεχθέντων ῥαντισμῶν καὶ τῶν λοιπῶν παρέχειν ἐπίσταται. πῶς οὖν οὐ δειχθήσεται τοῦ νόμου ἡ χάρις φιλανθρωποτέρα περὶ τοὺς ἀμαρτάνοντας, ὡς προεῖρηται ἐχόντων τῶν πραγμάτων;

Ἄποκρισις. Τῶν τοιούτων πταισμάτων ὁ νόμος διὰ τοῦ βαπτίσματος καὶ θυσίας δίδωσι τὴν ἄφρασιν τῶν μηδὲν συντελούντων εἰς βλάβην πολιτείας καὶ ζωῆς ἀνθρώπων, ὅσον ὡς τὸ ἄφασθαι νεκροῦ ἢ λεπροῦ ἢ τινος τῶν τοιούτων· τῶν δὲ ἄλλων πταισμάτων γεγενημένων εἰς βλάβην πολιτείας ἢ ζωῆς ἀνθρώπων

20 οὐ δίδωσι συγχώρησιν, οὔτε διὰ τοῦ βαπτίσματος οὔτε διὰ τῆς τῶν ἀλόγων θυσίας, ἀλλὰ δικαίαν τε καὶ ἀξίαν ἀμοιβὴν τοῖς πταίσασι δίδωσι διὰ τοῦ Ἰησοῦ τῆς ἀντιπλήξεως. " ψυχὴν " φησὶν " ἀντὶ ψυχῆς, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος ". ὅπου δὲ τὸ Ἰησοῦ τῆς ἀνταποδόσεώς ἐστιν ἀπρεπές, ἐκεῖ τὸν διὰ πυρὸς ἢ

25 λίθου ἢ ξίφους θάνατον ἀνταποδίδωσι τοῖς πταίσασι· τὴν μὲν γὰρ θυγατέρα τοῦ ἱερέως πορνεύσασαν διὰ πυρὸς ἀναλίσκει, τὴν δὲ τοῦ λαϊκοῦ ἀνδρὸς διὰ λίθου, τὴν δὲ ὑπανδρον διὰ ξίφους, καὶ οὐδαμοῦ ἰσχυρὸς τῷ νόμῳ ἐκ φιλανθρωπίας διὰ βαπτισμῶν· τε καὶ

1 α' ed. 8 cod. πταίοις cum Marano, ed. παροῦσι, Otto παραβᾶσι. 6 cod. καθ' ἑκάστην || ἀποπλύνει || ed. ἀπολύει. 7 τῆς τῶν usque ad ἄλλ' εἰ μὲν desunt in ed. 8 ed. ἅπαξ δὲ μόνον εἰ μὲν ὑπεκ. 12 οὐ desit in ed. 13 ὡς προσήρηται || ed. ὡςπερ εἰρηται. 19 ed. ἀνθρώπων, τῶν τοιούτων πταισμάτων οὐ δίδ. 22 Exod. XXI, 28. 28 cod. ὀδόντα, ὀδόντος. 24 ἀνταποδόσεως || ed. ἀντιδόσεως || cod. ἐστιν. 26 Levit. XX. Deut. XXII || ed. πορνεύσασαν. 27 cod. ἐκ λίθου || cod. ἐκ ξίφους.

θυσιῶν οἴσαι τῶν τοιούτων τινά. τῆς δὲ χάριτος πολλή τις ἐστὶ πρὸς τὴν τῶν ἁμαρτανόντων σωτηρίαν ἢ ἰσχύς· αὕτη γὰρ καὶ τοῦ νόμου κρατοῦντος, εἰ μὴ κατέλαβε τὸν βασιλέα Δαυιδ διπλοῖς θανατηφόροις περιπεπτωκότα ἁμαρτήμασιν, ἀνόητα αὐτῷ τῆς μετανοίας τὴν θύραν, οὐκ ἂν εὔρε παρὰ τῷ νόμῳ σωστικὴν ἁμαρτωλῶν φιλανθρωπίαν. αὕτη ἔταξεν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἁμαρτωλῶν ἱατρὸν δόκιμον, τὴν μετάνοιαν, τὴν δυναμένην καὶ τοὺς "ἐβρομηκοντάκις ἐπτά" πταίοντας ἰάσασθαι, μόνον εἰ βουληθεῖεν κεχρησθαι τῶν τῆς μετανοίας βοηθημάτων.

ΡΘ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸν φόβον ὁ κύριος οὐκ ἀναγκαῖον δι' ὧν λέγει καρίστησι—φησὶ γὰρ "ὁ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ"—, πῶς πάλιν ὁ αὐτὸς διδάσκει τοὺς μαθητὰς "φοβεῖσθε" λέγων "τὸν ψυχὴν καὶ σῶμα ἐν γενένη ἀπολέσαι δυνάμενον";

Ἀπόκρισις. Οὐκ εἴρηται μὲν τῷ κυρίῳ τὸ "ὁ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ", εἰ καὶ ὁ εἰρηκῶς τοῦτο κατὰ κύριον εἴρηκε· τὸ δὲ "φοβεῖσθε μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἐν γενένη ἀπολέσαι", οὐκ εἴρηται πρὸς ἀναίρεσιν τῆς τελείας ἀγάπης, ἀλλὰ πρὸς φυλακὴν αὐτῆς· ὁ γὰρ τῷ μείζονα φόβῳ τοῦ θεοῦ τὸν ἐλάττονα ἐκλύων τῶν ἀνθρώπων φόβον τῇ ἀγάπῃ τοῦ θεοῦ τοῦτο ποιεῖ, ὥστε εἶναι τὸν μείζονα φόβον τοῦ θεοῦ ἕνεκεν τοῦ μὴ ἐκπεσεῖν τῶν ἡγαπημένων· ὅσον γὰρ τίμιόν ἐστι τὸ πιστευόμενον, τοσοῦτον ἀγαπᾶται, καὶ ὅσον ἀγαπᾶται, τοσοῦτον ὁ ἀγαπῶν τὴν ἔκπτωσιν αὐτοῦ φοβεῖται, ἕως ἂν ἐστὶν ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπωμένου ἀγῶνι. λυθέντος δὲ τοῦ ἀγῶνος, συλλύεται αὐτῷ καὶ ὁ φόβος τῆς τῶν ἀγαπωμένων ἐκπτώσεως. ὥστε ἕως τότε ἀναγκαῖός ἐστιν ὁ τοῦ θεοῦ φόβος· οὐδὲ γὰρ ὡς τὸ μισεῖν ἀναιρετικόν ἐστι τῆς ἀγάπης—ἀδύνατον γὰρ τὸ τὸν αὐτὸν καὶ μι-

2 cod. σωτηρίαν cum Marano. 4 cod. ἀνοήτας. 7 Matth. XVIII, 22. 8 ἰάσασθαι] ed. ἰάσθη || κεχρησθη] ed. χρῆσασθαι. 9 ed. τῷ τῆς μετανοίας βουλήματι. 10 ed. 47. 12 ep. 1 Johan. IV, 18. 18 Matth. X, 28 || cod. φοβεῖσθαι. 14 cod. τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα. 18 ed. ἀπολέσαι ἐν γενένη. 19 ἀλλὰ πρὸς φ. αὐτῆς] om. ed. 22 cod. ὅσον φ. 24 cod. αὐτοῦ || ἐστὶν] ed. ἡ. 25 συλλύεται αὐτῷ] ed. εὖν ἐκείνη λύεται. 27 cod. ἀναγκαῖον.

οεῖν καὶ ἀγαπᾶν—οὕτω καὶ τὸ φοβεῖσθαι· ἐνδέχεται γὰρ τὸν αὐτὸν καὶ ἀγαπᾶν καὶ φοβεῖσθαι.

PI.

Ἐρώτησις. Εἰ τὰς τῶν ἀλόγων θυσίας ὁ θεὸς ἐν τῷ νόμῳ
 5 προσέταξε γίνεσθαι, ὥστε ταύταις τὴν περὶ αὐτὸν τοὺς ἀνθρώπους τιμὴν ἐπιδείκνυσθαι, πῶς διὰ τὸ θύειν ἀνθρώπους Ἕλληνας δείκνυνται [τοῖς] ἑαυτῶν [θεοῖς] ἀσεβέστεροι (ἔκπερ φάσκουσιν ὑπὸ τῶν
 παλαιῶν γεγονέναι χάριν τοῦ κλείονος τιμῆς τοὺς παρ' αὐτοῖς νομι-
 ζομένους θεοὺς ἀξιοῦσθαι), μειζόνως αὐτοὺς τῇ τῶν λογικῶν θυσίᾳ
 10 τιμῶντες; ὅση γὰρ τοῦ ἀλόγου τὸ λογικὸν τιμιώτερον, τοσοῦτω καὶ ἢ τοῦτου θυσία σεμνοτέρα ἐκείνης· καὶ τοῦτο δείκνυται ἐκ τῶν κατὰ
 τὸν Ἰερθᾶε σαφέστερον, ὅς, τὴν ἰδίαν θυγατέρα προσκομίσας θυσίαν,
 ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ἐν τῷ καταλόγῳ
 τῶν εὐσεβῶν μνημονεύεται.

Ἀπόκρισις. Οὐ γὰρ ἡμᾶς σκοπεῖν τὴν κατὰ τὸν νόμον [τῶν]
 15 θεῶν προσφερομένην θυσίαν, ὅτι τῶν ἀλόγων ἐστὶν αἷμα, ἀλλὰ τὸ πῶς προσεδέξατο ταύτην ὁ θεὸς προσαγομένην αὐτῷ. εἰ μὲν γὰρ τὸ αἷμα τῶν ἀλόγων τῷ θεῷ προσφερόμενον οὕτως προσεδέξατο ὁ θεός, ὡς εἰ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν προσέφερον ὁ τοῦτο προσενέγκας,
 20 ὁ δὴλον ὅτι ἢ μὲν θυσία τὴν πρώτην τάξιν ἔσχεν ἀπὸ τῆς εὐδοκίας τοῦ ταύτην οὕτως προσδεξαμένου καὶ ὁ θεὸς τὴν πρώτην τιμὴν· ὅτι δὲ ὡς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν οὕτως προσέφερε τῷ θεῷ ὁ τὸ αἷμα τῶν ἀλόγων προσενέγκας, μαρτυρεῖ ἡ θεία γραφὴ λέγουσα·
 "ἀντὶ τῆς ψυχῆς" φησὶ "τῶν προσφερόντων τὸ αἷμα τῶν θυσιῶν
 25 αὐτῶν εἰσφέρεται εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων". μὴ οὖν ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ προσαγομένου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διαθέσεως τοῦ προσδεχο-

1 ed. καὶ ἀγαπᾶν καὶ μισεῖν || γάρ] cod. δι. 8 ed. ἡθ'. 7 τοῖς et θεοῖς addidi; cf. p. 102, 11 || ἐκτεῶν] ed. αὐτῶν. 8 τοὺς π. α. νομιζομένους θεοὺς correxi, τῶν π. α. νομιζομένων θεῶν cod., τοῦ παρ' αὐτοῖς νομιζομένου θεοῦ μείζονος ἀξιοῦσθαι, τιμῶντων αὐτὸν τῇ τῶν λογικῶν θυσίᾳ ed. || cod. παρ' αὐτοῖς. 9 ἀξιοῦσθαι om. cod. 10 τιμῶντες scripsi, τιμῶντων cod. et ed. 12 Judd. XI, 30 sq. 13 Hebr. XI, 82. 14 ed. μνημονεύεται * σκοπεῖν. 15 cod. οὐ γὰρ cum Syb. 16 ed. αἷμα. 18 ed. ἀλόγων ζώων τὸ προσφ. || ed. προσεδέξατο * τὴν ἑαυτοῦ. 19 cod. ὡσεὶ || προσέφερον] ed. προσήνεγκαν || ed. τοῦτο * ὁ δὴλον. 20 ed. τὴν πρῶ * ἀπὸ τῆς etc. 24 cf. Levit. XVII, 11. 25 εἰσφέρεται] ed. προσφέρεται.

μένον κρῖναι [δει] τῆς θυσίας τὴν ἄξιν καὶ τοῦ θεοῦ τὴν τιμὴν, τοῦ διὰ τὸ φεῖδασθαι τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων μὴ βουληθέντος ἀναλῶσαι τοὺς ἀνθρώπους εἰς θυσίαν καθ' ἡμέραν προσαγομένους καὶ ἀφανίσαι τὸ γένος, ἀλλὰ δεδωκότος τοῖς μὲν ἀνθρώποις τὸ αὐξάνεσθαι τε καὶ διαμένειν, ταῖς δὲ θυσίαις αὐτῶν τὴν μεγίστην ἄξιον. οἱ δὲ παρ' Ἑλλησι θρησκευόμενοι θεοί, ἅτε δαιμόνων αὐτῶν πονηρῶν καὶ μισανθρώπων ὄντων, θυσίαις ἔχαιρον μειωτικαῖς τε καὶ ἀφανιστικαῖς τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων ὅπερ ἐστὶ δεῖγμα μέγιστον τῆς μὲν αὐτῶν θηριώδους ἀπανθρωπίας, τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων ἀθεότητος, τῷ ἀφανισμῷ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων μελόνως, ὡς φασί, μᾶλλον δὲ αἰσχίως πειρωμένων τιμᾶν τοὺς ἑαυτῶν θεούς. αἰτία δὲ δι' ἣν ὁ Ἰεφθάε ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν εὐσεβῶν ἠριδιμήθη, αὕτη ἐστίν. ἤτήσατο ὁ Ἰεφθάε νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν. ὑπὲρ ταύτης τῆς νίκης εὐχαριστικὴν εὐχὴν ἀόριστως ἤψατο τῷ θεῷ, προσαγαγεῖν εἰς θυσίαν τὸ ἐκ τοῦ οἴκου ἐξερχόμενον πρῶτον καὶ προσερχόμενον εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ ἐκ τοῦ πολέμου τροπαιοῦχῳ ἐπανερχόμενῳ. ὀραζόμενος δὲ ὁ διάβολος τὸ ἀόριστον τῆς εὐχῆς ἐμηχανᾶτο ἐξ αὐτοῦ θεῖναι τῷ Ἰεφθάε παγίδα παραβάσεως· καὶ κινεῖ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, μονογενῆ οὔσαν, μετὰ κιθάρας ἐξελεῖν ἐκ τοῦ οἴκου εἰς τὴν ἀπάντησιν αὐτοῦ, ἵνα φεισαμένου τοῦ Ἰεφθάε τῆς θυγατρὸς ἀναγκασθῆ ποιήσασθαι τῆς εὐχῆς τὴν ἀθέτησιν. ἀλλ' ὅμως παγίδα θεῖς ὁ διάβολος τοῦ θηράματος οὐκ ἔτυχε, προτιμωτέραν ἠγησαμένου τοῦ Ἰεφθάε τῆς ζωῆς τῆς θυγατρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῆς εὐχῆς. συνεχώρησε δὲ ὁ θεὸς προσενεχθῆναι αὐτὴν εἰς θυσίαν, οὐχ ὡς ἀνθρωπίνῳ αἵματι τερπόμενος, ἀλλὰ πρὸς διδασκαλίαν τῶν ἐξῆς ἀνθρώπων τοῦ μηδέποτε ἀόριστως εὐξασθαι τῷ θεῷ· πολλὰ γάρ ἐστιν ἄτοπα τὰ κατὰ τὴν οὕτως ἀόριστον εὐχὴν συμβησόμενα, ὧν τοῦ μὴ γενέσθαι προνοησάμενος ὁ θεός

1 cod. κρῖναι, ed. κρῖναι || δει inserui. 5 ed. τὸ διαμένειν. 6 ed. ἅτε δαιμόνες ὄντες πονηροὶ τε καὶ μισάνθρωποι. 8 cod. ὅπερ ἐστὶ. 9 αὐτῶν] ed. τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν. 18 ed. ἐστὶν αὕτη || ed. ὑπὲρ δὲ. 14 τῷ θεῷ] ed. τὸ. 15 ed. οἴκου αὐτοῦ || πρῶτον καὶ προσερχόμενον] om. ed. 16 αὐτῷ] cod. αὐτοῦ. 17 cod. ὀραζόμενος, ed. δεζόμενος. 20 ed. εἰς συνάντησιν αὐτῷ. 23 cod. προτιμωτέραν. 25 ed. ἀνθρωπίνου αἵματος. 27 τὰ om. ed. 28 συμβησόμενα] ed. εὐλαβησόμενα || ed. ὁ θεὸς προνοησ.

ζωὴν κομισάμενον, ἀμαρτίαν καὶ ἀνομίαν ἢ τὰ τούτων ἐναντία ποιῆσαι ἰδύνατο;

Ἄπόκρισις. Τὸ "οὐδεὶς γεννηθεὶς ὅς οὐχ ἤμαρτεν, οὐδὲ πεφυκῶς ὅς οὐχ ἠνόμησεν", οὐ δείκνυσι ψευδὲς τὸ περὶ τοῦ Χριστοῦ εἰρημένον, τὸ "ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησε". περὶ γὰρ τοῦ ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς γεννηθέντος εἴρηται ὁ λόγος οὗτος. ὁ δὲ Χριστὸς ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ ἐκ τῆς ἁγίας καὶ θεοτόκου ἐγεννήθη Μαρίας. νοεῖται δὲ καὶ ὁ λόγος οὕτως. οὐδεὶς πεφυκῶς ἀμαρτάνει ἢ ἀνομεῖν, ὅς οὐχ ἤμαρτεν ἢ οὐχ ἠνόμησε· πέφυκε δὲ ἀμαρτάνειν ὁ κατὰ τὴν ἀδιαιρέτων προαίρεσιν ἄγων ἑαυτὸν εἰς τὸ πράττειν ἃ βούλεται, εἴτε ἀγαθὰ εἴτε φαῦλα. τὸ δὲ βρέφος, ἅτε οὐκ ὄν τῆς τοιαύτης δυνάμεως, δῆλον ἐπι οὐδὲ πέφυκεν ἀμαρτάνειν. καὶ τὸ "τίς καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου; ἀλλ' οὐδεὶς, ἔάν καὶ μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς", οὐδενὶ τρόπῳ ἀρμόττει τῷ βρέφει· τὸ γὰρ "βίος" ἀπὸ τῆς πολιτείας εἰληπται ἐνταῦθα, τῷ βρέφει δὲ ὡσπερ οὐκ ἔστι πολιτεία, οὐδὲ βίος.

ΡΑ'.

Ἐρώτησις. Εἰ εὐσεβεῖ λογισμῶ οἱ πατριάρχαι κινούμενοι ἑαυτοῖς καὶ τοῖς παισὶ τὰς γαμετάς ἐκ τῆς οἰκείας συγγενείας εἰλήφασιν, πῶς οὐ παρὰ τὸν εὐσεβῆ τῶν προγόνων σκοπὸν Ἰωσήφ καὶ Μωυσῆς διεπράξαντο, ὁ μὲν Αἴγυπτίαν, ὁ δὲ Μαδιανίτιδα γυναῖκα γηγάμενος;

Ἄπόκρισις. Οἱ μὲν πατριάρχαι, φόβῳ τοῦ μὴ ἐκτραπῆναι τοὺς αὐτῶν τῆς εὐσεβείας, οὐκ ἐπέτρεπον αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐθνικῶν λαβεῖν γυναῖκας· ὁ δὲ Μωυσῆς καὶ Ἰωσήφ τοῦ τοιοῦτου φόβου ἦσαν ἀνώτεροι. οὐδὲν οὖν κατὰ παράβασιν τοῦ σκοποῦ τῶν πατέρων πεποιηκότες φαίνονται ὁ τε Μωυσῆς καὶ Ἰωσήφ, λαβόντες

5 cod. περιγάρ. 7 ἐκ post.] deest in ed. || καὶ θεοτόκου] ed. παρθένου || ἐγεννήθη post ἁγίας in ed. 8 Μαρίας deest in ed. || καὶ om. ed. 18 Joh. XIV, 4. 15 cod. ἀρμόττει τῷ βρέφει· τὸ γάρ, ed. ἀρμό * τὸ γάρ. Maranus ἀρμόζει τῷ βρέφει· τὸ γάρ || εἰληπται ἐνταῦθα] ed. πολιτείας ἢ * τῷ δὲ βρέφει etc. Otto supplevit [ἔλεξε ἢ γραφῆ]. 16 post πολιτεία Otto οὕτως add. 17 4' ed. 21 Gen. XLI, 45. Exod. II, 21. 28 Οἱ] ed. Εἰ. 24 cod. αὐτῶν, ed. τοὺς οἰκείους αὐτῶν || αὐτοῖς] ed. αὐτοὺς. 25 γυναῖκας] ed. γαμετάς || ed. ὁ Ἰωσήφ hic et infra.

γαμετάς ἐθνικάς· οὐ γάρ μόνον αὐτοὶ οὐκ ἐξετράπησαν τῆς εὐσεβείας ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς μετέφερον εἰς τὴν ἑαυτῶν εὐσεβείαν.

PB.

Ἐρώτησις. Εἰ πρὸ τῆς παραβάσεως ὁ Ἀδάμ λογικὸς ἢ ἀλόγος οὐ τεθέεται θάνατον, πῶς ὄν οὐκ εἶδεν ὡς ἑωρακῶς ἀπειληθέντα ἐδειλίασε θάνατον; πῶς δὲ τοῦτον ἀγνοούμενον αὐτῷ, ὡς ἐγνωσμένον ἠπειλήσεν ὁ θεός;

Ἀπόκρισις. Εἰ λογικὸν ἐκεῖνον καλοῦμεν, τὸν ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τῶν ὑπὸ τῶν ὀνομάτων σημειομένων τὰς ἐννοίας, δῆλον ὅτι καὶ ὁ Ἀδάμ λογικὸς ὢν εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τοῦ θανάτου τὴν ἐννοίαν. καὶ καθὼς περ μὴ ἑωρακῶς μὲν ὁ Ἀδάμ λογικὸν ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ γυμνώσει αἰσχυρόμενον, ὅμως δὲ γυμνωθεὶς ἤσχυνθη, ἐσχυκῶς ἐν ἑαυτῷ τῆς αἰσχύνης τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἐννοίαν, οὕτως εἶχεν ἐν ἑαυτῷ καὶ τοῦ θανάτου τὴν ἐννοίαν, κἂν τὸ πρᾶγμα ἐν ἄλλῳ μίῃπω ἦν θεασάμενος. διὸ εὐλόγως ἐδειλίασε τὸν θάνατον, εἰδὼς αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ἀντικείμενον ὄντα τῆς ζωῆς.

PI.

Ἐρώτησις. Ἐπειδὴ ἡ γραφὴ λέγει κρίματα καὶ δικαιώματα καὶ μαρτύρια καὶ νόμον, ἐντολάς καὶ προστάγματα, εἰ ταῦτά εἰσιν ἀλλήλοις ἀμφοτέρα, ἢ ἐκάτερον ἔχει λόγον ἰδιόζοντα, διδάξον.

Ἀπόκρισις. Κρίματα μὲν λέγει τοὺς λόγους τοὺς διαστέλλοντας τῶν οὐ πρακτέων τὰ πρακτέα, * καὶ τιμὴν μὲν τὴν ἐπὶ τῷ ὑπακοῆ, τιμωρίαν δὲ τὴν ἐπὶ τῷ παρακοῆ ὀρισαιμένου· δικαιώματα δὲ λέγει τῶν κριμάτων τὴν ὀρθότητα, ἀπονεμητικὴν τῶν κατ' ἄξιαν ἐκάστῳ· νόμον δὲ λέγει τὴν ἐγγραφὸν περιλήψιν πάσης τῆς λουδαϊκῆς λατρείας, μαρτυρίαν δὲ καλεῖ τὴν ἐπὶ τοῖς πρα-

1 ed. ἐθνικὰς γαμετάς. 2 ed. ἑαυτῶν γυναικῶν || αὐτὰς] ed. τὰς ἑαυτῶν γυναικας || μετέφερον ante εὐσεβείαν in ed. 4 κα' ed. 10 ὀνομάτων] ed. ὑπὸ τῶν * σημειομένων. Maranus e conii. λόγων vel βημάτων addit. 18 κα' ed. 21 ed. ἀμφοτέρα ἀλλήλοις. 22 ed. διαστειλντας. 23 post πρακτέα lacunam indicavi. 24 τιμωρίαν] ed. ἀτιμίζον || cod. ὀρισαιμένου, ed. ὀρισμένης. 26 cod. καταξίαν. 27 ed. λατρείας τε καὶ πολιτείας || πρακτομένοις] ed. πεπραγμένοις.

τομένοις ὑπὸ τῶν δεξαμένων τὸν νόμον, ἀξίαν δι' εὐλογίας καὶ
κατάρτας ἀμοιβήν, ἣν πολλάκις ὁ Μωυσῆς διαμαρτυρούμενος ἔλεγε
τοῖς Ἰουδαίοις συμβήσεσθαι αὐτοῖς πειθομένοις ἢ ἀπειθοῦσιν ἐν-
τολάς δὲ καὶ προστάγματα λέγει, κατὰ τὸν τρόπον τῶν λόγων
ὀνομάζων τοὺς λόγους, ἐνταλτικῶς ἢ προστακτικῶς λεχθέντας,
κατὰ τὴν ἔμφρασιν τῆς θείας ἀυθεντίας τοῦ παῦτα ἐντειλαμένου ἢ
προστάξαντος.

ΡΔ.

Ἐρώτησις. Εἰ τὰ νῦτα τοῦ οὐρανοῦ πεφόρτωται ὕδασι,
καθὼς φησιν ἡ γραφή, ὅπερ τινὲς ἔφρασαν γεγονέναι διὰ τὴν πυ-
ρωδὴ τῶν φωστήρων οὐσίαν, ὥστε τοῖς ἐπικειμένοις τὸν οὐρανὸν
παικόμενον ὕδασι τῇ ὑποκειμένη τῶν φωστήρων φλογί μένειν
ἀχέρωτον, πῶς οἱ ταῦτα λέγοντες ἀληθεύουσι, τῶν φωστήρων
οὐκ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀλλ' ὑπὸ τὸν οὐρανὸν κινουμένων; εἰ δὲ τού-
τους ἐν τῷ οὐρανῷ λέγοιεν εἶναι, πῶς τὴν κινήτικὴν ἐνέργειαν
ἔχουσι, τοῦ οὐρανοῦ σώματος τὸ ἀκίνητον ἔχοντος; εἰ δὲ σὺν τῷ
οὐρανῷ τὰ ἄστρα λαμβάνει τὴν κίνησιν, πῶς οὐκ ἀληθεύσειεν ὁ
σφαῖραν τὸν οὐρανὸν προσαγορευῶν μῦθος; εἰ δὲ τοῦτο μὲν ἀπρε-
πές, τὸ δὲ προλεχθὲν περὶ τῶν φωστήρων νοῆσαι ἀκόλουθον, πῶς
οὐκ ἄχρηστος τῶν ἄνω ὑδάτων ἢ σύστασις; τί δὲ καὶ αὐτὴ ἐν
τῇ συντελείᾳ γενήσεται, ἄνω μὲν τῶν δικαίων, κάτω δὲ τῶν ἀμαρ-
τωλῶν τὰς τῶν πρακτέων ἀμοιβὰς τότε μελλόντων κομίζεσθαι;

Ἀπόκρισις. Κἂν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰσιν οἱ φωστῆρες,
ἀλλ' ἡ φορὰ τῆς τῶν πυρωδῶν οὐσιῶν ἐνεργείας κατὰ φύσιν ἐπὶ
τὰ ἄνω γίνεται. διὸ εὐλογον αἰτίαν ἀποθεδῶκασιν οἱ εἰρηκότες πρὸς
διαμονὴν τοῦ στερεώματος πεφορτῶσθαι τοῦ οὐρανοῦ τὰ νῦτα τοῖς
ὑδασιν. οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἐστὶν αἴτιον τοῦ εἶναι τὰ ὕδατα ἐν τοῖς

1 ὑπὸ] cod. ἐπι || νόμον, ἀξίαν] ed. τὸν * δι' εὐλογίας. Maranus post τὸν addit
νόμον. 2 cod. ἣν πολλάκις ὁ Μωυσῆς, ed. ἣν * ὁ Μωυσῆς. 4 ed. λέγει τὸν
κατὰ * λόγων. 8 4γ' ed. 10 Psalm. CXLVIII, 4. Canticum trium puero-
rum v. 37. 15 λέγον] ed. λέγομεν. 17 ἀληθεύου] ed. ἀληθεύει. 19 cod.
ἀπρολεχθὲν. 20 τί] ed. τίς. 21 τῶν post.] deest in cod. 22 cod. πρα-
κτικῶν ut conji. Sylburgius, μελλόντων ed. 23 cod. εἰσίν. 25 cod. ἐν cum
Sylb.; ed. δι' εὐλογον || cod. et Sylb. ἀποθεδῶκασιν, ed. ἐπιθεδῶκασιν. 26 ed. τὰ
νῦτα τοῦ οὐρανοῦ.

νώτοις τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ἀχείρωτόν αὐτὸν εἶναι τῇ ὑποκειμένη φλογί-
των φωστῆρων, ἀλλὰ καὶ τὸ βαρεῖσθαι αὐτὸν ἐπὶ τὸ κάτω ὑπὸ
τοῦ πλήθους τῶν ἐν νώτοις αὐτοῦ ὑδάτων καὶ μὴ δονεῖσθαι ὑπὸ
τῆς βιαίας τῶν ἀνέμων φορᾶς, καὶ τὸ τὴν ἄκραν ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὸ
κάτω πέμπεσθαι ψυχρότερα, ἀφ' ἧς μιγείσης τῇ ἄκρᾳ τοῦ ἡλίου
θερμότητι ἀποτελεῖται τῶν ἀέρων ἡ σύγκρασις πρὸς τὴν διαμονὴν
τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζώων τε καὶ φυτῶν. ἐν δὲ τῇ συντελείᾳ, οὐκ ἐν
τῷ νῦν οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ νῦν γῇ κομίζονται τῶν πρακτέων τὰς
ἀμοιβὰς οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ἐν τῷ καινῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ καινῇ
γῇ, κατὰ τὸ εἰρημένον· "ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς καινός καὶ ἡ γῆ καινή,
τὴν ἐγὼ ποιῶ· μένει ἐνώπιόν μου εἰς τοὺς αἰῶνας". καὶ πάλιν·
"κατ' ἀρχαίς σύ, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου
εἰσὶν οἱ οὐρανοί· αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις καὶ πάντες ὡς
ἱμάτιον παλαιωθήσονται καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτοὺς καὶ
ἀλλαγήσονται". καὶ πάλιν· "ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρανὸν καὶ
τὴν γῆν· τὸ δὲ σαλευόμενον ὀηλοῖ τὴν μετάστασιν, ἵνα μείνη τὰ
μὴ σαλευόμενα.

PE.

Ἐρώτησις. Εἰ ὡς βιβλίον τὸν οὐρανὸν ἐλίσεσθαι καὶ τὰ
ἄστρα ὡς φύλλα πίπτειν ἐπὶ τῆς γῆς προλέγει μὲν ὁ κύριος, καὶ
ὁ προφήτης δὲ τούτοις προκατήγγειλε σύμφωνα, πῶς ἡ παντελής
τοῦ στερεώματος ἀπώλεια διὰ τῶν ἐκεινῶν λόγων οὐ δεῖκνυται;
τίς οὖν ἦ τῶν τοιούτων ῥημάτων διάνοια καὶ πῶς τὸ τῶν στοιχείων
συνίσταται ἀφθαρτον;

Ἀπόκρισις. Ὡσπερ τοῦ στερεώματος τὴν ποιήσιν παρα-
βολικῶς ἡ θεία γραφή παρείλασε ποτὲ μὲν τῇ ἐκτάσει τῆς δέρ-
ρεως, λέγουσα "ὁ ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν", ποτὲ δὲ τῷ

6 σύγκρασις] ed. σύγκρασις. 7 τῆς deest in ed. 10 ἔσται γὰρ scripsi, ὡσπερ
codex, ὡσπερ τὸ edit.; cf. Esai. LXV, 17. 12 Psalm. CI, 26-27. 13 ed.
καὶ αὐτοὶ μὲν. 15 Hagg. II, 7. Hebr. XII, 26 || ed. οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ
τὸν οὐρανόν. 16 ἐἴ] ed. ἕγ || ed. τὴν αὐτοῦ μετ. 17 ed. σαλευόμενα ἀκίνητα.
18 ἔδ' ed. 19 Apoc. VI, 14 || cod. et Maranus ἐλίσεσθαι, ed. εἰλίσεσθαι.
Otto εἰλίττεσθαι. 20 Math. XXIV, 29. Marc. XIII, 25. Apoc. VI, 13.
21 προφήτης] Esai. XXXIV, 4 ἐκτι ἐληγήσεται ὁ οὐρανὸς ὡς βιβλίον καὶ πάντα τὰ
ἄστρα πεσεῖται ὡς φύλλα ἐξ ἄμπυλλο καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς. 22 ἐκεινῶν]
ed. τοιούτων. 24 cod. συνίστασθαι ἔφθ. δύνανται. 27 Psalm. CIII, 2.

καπνῷ στερεωμένῳ ("ὁ οὐρανός" φησὶν "ὡσεὶ καπνὸς ἐστε-
ρεωθῆ"), ποτὲ δὲ τῷ περιφερῆ τῆς καμάρας ("ὁ ταυόσας" φησὶ
"τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ καμάραν"), οὕτω καὶ τὴν ἀνάλυσιν αὐτοῦ
παραβολικῶς παρείκασε ποτὲ μὲν βιβλίῳ ἐλισσομένῳ, ποτὲ δὲ
στοιχείῳ λυομένῳ πυρί, καθά φησιν ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐν τῇ
δευτέρᾳ αὐτοῦ καθολικῇ ἐπιστολῇ, ποτὲ δὲ ἱματίῳ παλαιουμένῳ·
ἀνάγκη γάρ τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ κρείττονος οὐρανοῦ τοῦ καινῶς γινο-
μένου ἀναιρεῖσθαι τὸ στερέωμα, ὡς ἄχρηστον ὄν πρὸς ἐκείνην τὴν
κατάστασιν, ἵνα τῇ αὐτοῦ ἀπωλείᾳ καὶ τότε τὸ μάταιον τοῦ περι-
τῆς ἀγεννησίας τε καὶ ἀφθαρσίας τοῦ οὐρανοῦ φρονήματος μά-
θωσιν οἱ ἀδιδόν τε καὶ ἀγέννητον θεὸν τε καὶ ἔμφρονα τοῦτον
εἰρηκότες.

PC'.

Ἐρώτησις. Εἰ διὰ τὴν ἡμετέραν χρεῖαν κατ' ἀρχὰς ἡ
παραγωγὴ τῆς κτίσεως γέγονε, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν ὁμοίως χρεῖαν
τὰ μὲν φθείρεται, τὰ δὲ ἀφθαρσίαν ἐν τῇ συντελείᾳ ἐνδύεται,
ὅλον κτήνη μὲν καὶ θηρία καὶ πετεινὰ φθείρεται, οὐρανὸς δὲ καὶ
τῇ φθορᾷ ἀπαλλάσσεται, καὶ τὰ μὲν φθείρεται, ὡς ἀνευθεοῦς
ἡμῶν ἀνισταμένου τοῦ σώματος, ἐν ἀφθαρσίᾳ δὲ τὰ δηλωθέντα
μένει στοιχεῖα, [ὡς] τῶνπραχθέντων ἡμῖν μελλόντων ἡμῶν ἐν αὐτοῖς
κομίζεσθαι τὴν ἀντίδοσιν, ἀήρ καὶ θάλαττα πῶς οὐκ ἄχρηστα,
εἰ τότε μένοιεν ἀφθαρτα, οὔτε εἰς πλοῦς οὔτε ἐμπορίας οὔτε
ἐχθυοφαγίας ἢ ἑτέρας τινὸς βοήθειας [ἐνεκα] χρηζόντων ἡμῶν ἐξ
αὐτῶν διὰ τὸ ἀνευθεῖς, ὡς ἔφην, τοῦ σώματος;

Ἀπόκρισις. Εἰ κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον "παράγει τὸ
σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου", δῆλον ὅτι ἐξ ἀνάγκης καὶ τὰ ἄλλα
πάντα, τὰ τοῦ σχήματος ἐνεκεν τοῦ κόσμου γεγονότα, συμπαρα-

1 Esai. LI, 6. 2 Esai. XL, 22. Job. IX, 6. 4 Otto εὐεττομένη. 5 Petr.
2, III, 10, 12. 6 cod. αὐτοῦ || Esai. LI, 6. 9 cod. κἀν. 10 τε om. ed. ||
οὐρανοῦ φα * ὅσοι ed., οὐρ. φρονήματος μάθωσιν οἱ codex. 11 ed. ἀγέννητον τε
καὶ ἀδιδόν || cod. ἀγέννητον || ed. ἀίλιον * φρονα. 13 κα' ed. 14 cod. καταρχὰς,
ed. καὶ ὠφέλειαν. 16 ed. ἐνδύσονται. 17 ed. πετεινὰ καὶ θηρία. 18 ed.
ἢ γῆ. 20 μένει] ed. διαμένει || ὡς inserui. 22 μένοιεν] ed. μέναι || πλοῦς] ed.
ἐπιπλοῦς οὔτε εἰς. 23 ἐνεκα addidi || ἐξ αὐτῶν ante χρηζόντων in ed. 24 ὡς]
ed. καθῶς. 25 Cor. 1, VII, 31. 26 cod. ἐξανάγκης.

χθίσεται τῷ τοῦ κόσμου σχήματι, εἰσαχθήσεται δὲ "καινὸς οὐρανὸς καὶ καινὴ γῆ", ἐν οἷς μέλλει διδοσθαι δικαίους τε καὶ ἀδίκους ἢ τῶν πρακτικῶν ἀμοιβή. τῷ δὲ ἀέρι, εἰ καὶ πρὸς ἀναπνοὴν τότε οὐ χρῆζομεν, ἀλλὰ πρὸς τὴν κίνησιν τε καὶ τοπικὴν μετάβασιν ἀναγκαιῶς αὐτῷ χρησόμεθα· "ἀρπαγησόμεθα" γάρ, φησὶν, "ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα".

ΕΖ'.

Ἐρώτησις. Εἰ μόνοις τοῖς κατὰ γνώμην καλοῖς παρὰ θεοῦ ἔπαινος δίδεται, οἱ παῖδες οἱ παρ' Ἡρώδου τὴν διὰ ξίφους λαβόντες ἀναίρεσιν καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ κυρίου νήπια, ἤνικα ἐπὶ τοῦ κτήνου καθύμενος τὴν Ἱερουσαλήμ κατελάμβανε, τὸν ὕμνον φθεγξάμενα, ποῖον ἔχουσι δικαίως χρεωστούμενον ἔπαινον; κάκεινοι γάρ τὴν σφαγὴν παρὰ γνώμην ἐδέξαντο, καὶ ταῦτα οὐ γνώμη οἰκεία, ἀλλὰ χάριτι θεῆς ἐν Ἱερουσαλήμ τὸν ὕμνον ἐφθέγγαντο.

Ἀποκρίσις. Εἰ χάρισμα θεοῦ ἐστὶ τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ πάσχειν—"ὕμῖν" φησὶν "ἐχαρίσθη οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν"—, ἔπασχον δὲ καὶ τὰ βρέφη ὑπὲρ Χριστοῦ, θείας ἄρα ἠξιώθησαν χάριτος. τίς οὖν οὐκ ἐπαινέσειε ταῦτα δικαίως, τῇ ὁμοίᾳ τῆς θείας χάριτος ἐπαινεθέντα ὑπὸ θεοῦ τοῦ καὶ τοῖς κατὰ γνώμην καλοῖς τὸν ἔπαινον δαψιλευσόμενος; ἔτι δέ, εἰ πρὸς τὸν ἔπαινον τῶν διὰ τὴν εὐαγγελίαν θλιβομένων ἀνταποκιδώσιν ὁ θεὸς θλίψιν τοῖς θλίψασιν αὐτούς, ἀνάγκη ἄρα καὶ τὰ βρέφη τὰ ἀναιρεθέντα ὑπὸ Ἡρώδου ἐπαινέσθαι τούτῳ τῷ ἐπαίνῳ, τῷ διὰ τὴν ἐχθίστην τῶν θλίψεων. "δικαίον" φησὶν ὁ ἀπόστολος Παῦλος "παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίψασιν ὑμᾶς θλίψιν, ὑμῖν δὲ τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ".

1 Esai. LXV, 17. Pet. 2, III, 17. 2 μέλλει] ed. μέλλουσι. 3 πρακτικῶν] lege πραγμάτων || ed. αἱ ἀμοιβαί. 4 μετάβασιν] ed. μετάστασιν. 5 cod. χρέμαθ· || Thess. 1, IV, 17. 7 ἡς' ed. 8 ed. Εἰ μὴ * κατὰ || τοῖς] cod. τῆς. 9 ed. ἔπαινος * τῶν || ed. κατὰ || ed. διὰ * λαβόντας. 10 ed. ἐκί τοῦ * ἤνικα. 11 cod. τὴν Ἱερουσαλήμ ut Otto supplevit || ed. φθεγξά * ὡν ἔχουσι. 12 ed. ἰ * κάκεινοι || γὰρ deest in ed. 14 ed. ὕμνον ἐκαῖνον. 16 Philip. I, 29. 19 ed. τοῦ θεοῦ τοῦ. 22 Thess. 2, I, 6 || cod. καὶ θλίψιν. 23 cod. ἀναφοόμενα. 25 Thess. 2, I, 6 || ed. τῷ θεῷ. 26 cod. θλίψιν. 27 ed. ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν.

ΡΗ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἡ χάρις διὰ τοῦτο κέκληται χάρις, διὰ τὸ τοῖς πταίοις τοῦ νόμου συγχωρεῖν ἑτοιμότερον, πῶς τὰ τῆ χάριτι κρέποντα ἐν τῷ νόμῳ μᾶλλον εὐρίσκεται; ὁ μὲν γὰρ ῥαντισμοῖς τισι καὶ θυσίαις ἀλόγων καὶ διαφοραῖς βαπτισμάτων τοὺς πταίοντας καθ' ἑκάστην ἀποπλύνει τῆς μέμφεως, ἡ δὲ χάρις ἐν μόνον χαρίζεται βάπτισμα, τῆς τῶν ἀμαρτημάτων παρεκτικὸν συγχωρήσεως. ἀλλ' εἰ μὲν ἀπαξ μόνον ὑπεπίκτομεν πταίσμασιν, ἀπαξ μόνον καὶ τῆς ἀφέσεως ἐδεόμεθα. πολλάκις δὲ ἀμαρτάνοντες, δῆλον
 10 ὅτι καὶ πολλάκις τῆς ἀφέσεως χρῆζομεν ἕκαστος οὐχ ἡ χάρις, ἀλλ' ὁ νόμος διὰ τῶν προλεχθέντων ῥαντισμῶν καὶ τῶν λοιπῶν παρέχειν ἐπίσταται. πῶς οὖν οὐ δειχθήσεται τοῦ νόμου ἡ χάρις φιλανθρωποτέρα περὶ τοὺς ἀμαρτάνοντας, ὡς προεῖρηται ἐχόντων τῶν πραγμάτων;

Ἀπόκρισις. Τῶν τοιούτων πταισμάτων ὁ νόμος διὰ τοῦ βαπτίσματος καὶ θυσίας δίδωσι τὴν ἄφεσιν τῶν μηδὲν συντελούντων εἰς βλάβην πολιτείας καὶ ζωῆς ἀνθρώπων, ὅσον ὡς τὸ ἀψαθῆναι νεκροῦ ἢ λεπροῦ ἢ τινος τῶν τοιούτων· τῶν δὲ ἄλλων πταισμάτων γεγεννημένων εἰς βλάβην πολιτείας ἢ ζωῆς ἀνθρώπων
 20 οὐ δίδωσι συγχώρησιν, οὔτε διὰ τοῦ βαπτίσματος οὔτε διὰ τῆς τῶν ἀλόγων θυσίας, ἀλλὰ δικαίαν τε καὶ ἄξιαν ἀμοιβὴν τοῖς πταίσασι δίδωσι διὰ τοῦ Ἰησοῦ τῆς ἀντιπλήξεως. " ψυχὴν " φησὶν " ἀντὶ ψυχῆς, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος ". ὅπου δὲ τὸ ἴσον τῆς ἀνταποδόσεως ἐστὶν ἀπρεπές, ἐκεῖ τὸν διὰ πυρὸς ἢ
 25 λίθου ἢ ξίφους θάνατον ἀνταποδίδωσι τοῖς πταίσασι· τὴν μὲν γὰρ θυγατέρα τοῦ ἱερέως κορνεύσασαν διὰ πυρὸς ἀναλίσκει, τὴν δὲ τοῦ λαϊκοῦ ἀνδρὸς διὰ λίθου, τὴν δὲ ὑπανδρον διὰ ξίφους, καὶ οὐδαμοῦ ἰσχύς τῷ νόμῳ ἐκ φιλανθρωπίας διὰ βαπτισμῶν τε καὶ

1 κτ' ed. 8 cod. πταίοις cum Marano, ed. παροῦσι, Otto παραβῆσι. 6 cod. καθ' ἑκάστην || ἀποπλύνει] ed. ἀπολύει. 7 τῆς τῶν usque ad ἀλλ' εἰ μὲν desunt in ed. 8 ed. ἀπαξ δὲ μόνον εἰ μὲν ὑπεπ. 12 οὐ desit in ed. 13 ὡς προεῖρηται] ed. ὡςπερ εἴρηται. 19 ed. ἀνθρώπων, τῶν τοιούτων πταισμάτων οὐ διδ. 22 Exod. XXI, 28. 28 cod. ὀδόντα, ὀδόντος. 24 ἀνταποδόσεως] ed. ἀντιδόσεως || cod. ἐστίν. 26 Levit. XX. Deut. XXII || ed. κορνεύσαν. 27 cod. διαλίθου || cod. διαξίφους.

δυσιῶν σῶσαι τῶν τοιούτων τινά. τῆς δὲ χάριτος πολλή τις ἐστὶ πρὸς τὴν τῶν ἁμαρτανόντων σωτηρίαν ἢ ἰσχύς· αὕτη γὰρ καὶ τοῦ νόμου κρατοῦντος, εἰ μὴ κατέλαβε τὸν βασιλέα Δαυιδ διπλοῖς θανατηφόροις περικεκτωκότα ἁμαρτήμασιν, ἀνόησασα αὐτῷ τῆς μετανοίας τὴν θύραν, οὐκ ἂν εὔρε παρὰ τῷ νόμῳ σωστικὴν ἁμαρτωλῶν φιλανθρωπίαν. αὕτη ἔταξεν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἁμαρτωλῶν ἱατρὸν δόκιμον, τὴν μετανοίαν, τὴν δυναμένην καὶ τοὺς "ἐβρομηκοντάκις ἑκτά" πταίνοντας λίσασθαι, μόνον εἰ βουληθεῖεν κεχρησθαι τῶν τῆς μετανοίας βοηθημάτων.

ΡΘ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸν φόβον ὁ κύριος οὐκ ἀναγκαῖον δι' ὧν λέγει παρίστησι—φησὶ γάρ "ὁ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ"—, πῶς πάλιν ὁ αὐτὸς διδάσκει τοὺς μαθητάς "φοβεῖσθε" λέγων "τὸν ψυχὴν καὶ σῶμα ἐν γενένη ἀπολέσαι δυνάμενον";

Ἀπόκρισις. Οὐκ εἴρηται μὲν τῷ κυρίῳ τὸ "ὁ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ", εἰ καὶ ὁ εἰρηκῶς τοῦτο κατὰ κύριον εἴρηκε· τὸ δὲ "φοβεῖσθε μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἐν γενένη ἀπολέσαι", οὐκ εἴρηται πρὸς ἀναίρεσιν τῆς τελείας ἀγάπης, ἀλλὰ πρὸς φυλακὴν αὐτῆς· ὁ γὰρ τῷ μείζονι φόβῳ τοῦ θεοῦ τὸν ἐλάττωτα ἐκλύων τῶν ἀνθρώπων φόβον τῇ ἀγάπῃ τοῦ θεοῦ τοῦτο ποιεῖ, ὥστε εἶναι τὸν μείζονα φόβον τοῦ θεοῦ ἕνεκεν τοῦ μὴ ἐκπεσεῖν τῶν ἡγαπημένων· ὅσον γὰρ τίμιόν ἐστι τὸ πιστευόμενον, τοσοῦτον ἀγαπᾶται, καὶ ὅσον ἀγαπᾶται, τοσοῦτον ὁ ἀγαπῶν τὴν ἔκπτωσιν αὐτοῦ φοβεῖται, ἕως ἂν ἐστὶν ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπωμένου ἀγῶνι. λυθέντος δὲ τοῦ ἀγῶνος, συλλύεται αὐτῷ καὶ ὁ φόβος τῆς τῶν ἀγαπωμένων ἐκπτώσεως. ὥστε ἕως τότε ἀναγκαῖός ἐστιν ὁ τοῦ θεοῦ φόβος· οὐδὲ γὰρ ὡς τὸ μισεῖν ἀνααιρετικόν ἐστὶ τῆς ἀγάπης—ἀδύνατον γὰρ τὸ τὸν αὐτὸν καὶ μι-

2 cod. σωτηρίαν cum Marano. 4 cod. ἀνόησας. 7 Matth. XVIII, 22. 8 ἰσοπέθει] ed. ἰσοθακ || κεχρησθαι] ed. χρῆσασθαι. 9 ed. τῷ τῆς μετανοίας βουλήματι. 10 ed. 47. 12 ep. 1 Johan. IV, 18. 13 Matth. X, 28 || cod. φοβεῖσθαι. 14 cod. τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα. 18 ed. ἀπολέσαι ἐν γενένη. 19 ἀλλὰ πρὸς φ. αὐτῆς] om. ed. 22 cod. ὅσοινα. 24 cod. αὐτοῦ || ἐστὶν] ed. ἡ. 25 σολύεται αὐτῷ] ed. σὺν ἑαίρην λύεται. 27 cod. ἀναγκαῖον.

σεῖν καὶ ἀγαπᾶν—οὕτως καὶ τὸ φοβεῖσθαι· ἐνδέχεται γὰρ τὸν αὐτὸν καὶ ἀγαπᾶν καὶ φοβεῖσθαι.

PI.

Ἐρώτησις. Εἰ τὰς τῶν ἀλόγων θυσίας ὁ θεὸς ἐν τῷ νόμῳ
3 προσέταξε γίνεσθαι, ὥστε ταύταις τὴν περὶ αὐτὸν τοὺς ἀνθρώπους
τιμὴν ἐπιδεικνύσθαι, πῶς διὰ τὸ θύειν ἀνθρώπους Ἕλληνες δει-
κνύνται [τοῖς] ἑαυτῶν [θεοῖς] ἀσεβέστεροι (ὅπερ φάσκουσιν ὑπὸ τῶν
παλαιῶν γεγονέναι χάριν τοῦ πλείονος τιμῆς τοὺς παρ' αὐτοῖς νομι-
ζομένους θεοὺς ἀξιοῦσθαι), μείζονως αὐτοὺς τῇ τῶν λογικῶν θυσίᾳ
10 τιμῶντες; ὅσα γὰρ τοῦ ἀλόγου τὸ λογικὸν τιμιώτερον, τοσοῦτῃ καὶ
ἢ τοῦτου θυσία σεμνοτέρα ἐκείνης. καὶ τοῦτο δείκνυται ἐκ τῶν κατὰ
τὸν Ἰερθιάε σαφέστερον, ὅς, τὴν ἰδίαν θυγατέρα προσκομίσας θυσίαν,
ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ἐν τῷ καταλόγῳ
τῶν εὐσεβῶν μνημονεύεται.

Ἀπόκρισις. Οὐ γὰρ ἡμᾶς σκοπεῖν τὴν κατὰ τὸν νόμον [τῷ]
15 θεῷ προσφερομένην θυσίαν, ὅτι τῶν ἀλόγων ἐστὶν αἷμα, ἀλλὰ τὸ
πῶς προσεδέξατο ταύτην ὁ θεὸς προσαγομένην αὐτῷ. εἰ μὲν γὰρ
τὸ αἷμα τῶν ἀλόγων τῷ θεῷ προσφερόμενον οὕτως προσεδέξατο
ὁ θεός, ὡς εἰ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν προσέφερεν ὁ τοῦτο προσενέγκας,
20 ὁ δὴλον ὅτι ἢ μὲν θυσία τὴν πρώτην τᾶξιν ἔσχεν ἀπὸ τῆς εὐδο-
κίας τοῦ ταύτην οὕτως προσδεξαμένου καὶ ὁ θεὸς τὴν πρώτην
τιμὴν· ὅτι δὲ ὡς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν οὕτως προσέφερε τῷ θεῷ ὁ τὸ
αἷμα τῶν ἀλόγων προσενέγκας, μαρτυρεῖ ἡ θεία γραφὴ λέγουσα·
"ἀντὶ τῆς ψυχῆς" φησὶ "τῶν προσφερόντων τὸ αἷμα τῶν θυσιῶν
25 αὐτῶν εἰσφέρεται εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων". μὴ οὖν ἀπὸ τῆς φύ-
σεως τοῦ προσαγομένου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διαθέσεως τοῦ προσδεχο-

1 ed. καὶ ἀγαπᾶν καὶ μισεῖν || γὰρ] cod. δι. 8 ed. 148'. 7 τοῖς et θεοῖς
addidi; cf. p. 102, 11 || ἐσωτῶν] ed. αὐτῶν. 8 τοὺς π. α. νομιζομένους θεοὺς cor-
recti, τῶν π. α. νομιζομένων θεῶν cod., τοῦ παρ' αὐτοῖς νομιζομένου θεοῦ μείζο-
νος ἀξιοῦσθαι, τιμῶντων αὐτὸν τῇ τῶν λογικῶν θυσίᾳ ed. || cod. παρ' αὐτοῖς. 9 ἀξι-
οῦσθαι om. cod. 10 τιμῶντες scripsi, τιμῶντων cod. et ed. 12 Judd. XI,
30 sq. 13 Hebr. XI, 82. 14 ed. μνημονεύεται * σκοπεῖν. 15 cod. οὐ γὰρ
cum Sylb. 16 ed. αἷματα. 18 ed. ἀλόγων ζῶων τὸ προσφ. || ed. προσεδέξατο *
τὴν ἑαυτοῦ. 19 cod. ὡσεὶ || προσέφερεν] ed. προσήνεγκεν || ed. τοῦτο * ὁ δὴλον.
20 ed. τὴν πρῶ * ἀπὸ τῆς etc. 24 cf. Levit. XVII, 11. 25 εἰσφέρεται] ed. προσφέρεται.

μένου κρῖναι [δει] τῆς θυσίας τὴν τάξιν καὶ τοῦ θεοῦ τὴν τιμὴν, τοῦ
 διὰ τὸ φεῖδασθαι τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων μὴ βουληθέντος ἀνα-
 λῶσαι τοὺς ἀνθρώπους εἰς θυσίαν καθ' ἡμέραν προσαγομένους καὶ
 ἀφανίσαι τὸ γένος, ἀλλὰ δεδωκότος τοῖς μὲν ἀνθρώποις τὸ αὐξά-
 νεσθαί τε καὶ διαμένειν, ταῖς δὲ θυσίαις αὐτῶν τὴν μεγίστην τά-
 ξιν. οἱ δὲ παρ' Ἑλλησι θρησκευόμενοι θεοί, ἅτε δαμόνων αὐτῶν
 πονηρῶν καὶ μισανθρώπων ὄντων, θυσίαις ἔχαιρον μειωτικαῖς τε
 καὶ ἀφηνιστικαῖς τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων ὅπερ ἐστὶ δαίγμα μέγι-
 στον τῆς μὲν αὐτῶν θηριώδους ἀπανθρωπίας, τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων
 ἀθεότητος, τῷ ἀφηνισμῷ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων μειζόνως, ὡς
 φασι, μᾶλλον δὲ αἰσχρῶς πειρωμένων τιμᾶν τοὺς ἑαυτῶν θεούς. αἰτία
 δὲ δι' ἣν ὁ Ἰερθᾶε ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν εὐσεβῶν ἠριδμήθη,
 αὕτη ἐστίν. ἤτησατο ὁ Ἰερθᾶε νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν. ὑπὲρ ταύ-
 της τῆς νίκης εὐχαριστικὴν εὐχὴν ἀόριστως ἠῤῥασατο τῷ θεῷ, προ-
 σαγαγεῖν εἰς θυσίαν τὸ ἐκ τοῦ οἴκου ἐξερχόμενον πρῶτον καὶ
 προσερχόμενον εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ ἐκ τοῦ πολέμου τροπαιούχῳ
 ἐπανερχομένῳ. δραξάμενος δὲ ὁ διάβολος τὸ ἀόριστον τῆς εὐχῆς
 ἐμμηχανᾶτο ἐξ αὐτοῦ θεῖναι τῷ Ἰερθᾶε παγίδα παραβάσεως· καὶ
 κινεῖ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, μονογενῆ οὖσαν, μετὰ κιθάρας ἐξελεθεῖν
 ἐκ τοῦ οἴκου εἰς τὴν ἀπάντησιν αὐτοῦ, ἵνα φεισασμένου τοῦ Ἰερθᾶε
 τῆς θυγατρὸς ἀναγκασθῆ ποιήσασθαι τῆς εὐχῆς τὴν ἀδέτησιν.
 ἀλλ' ὅμως παγίδα θεῖς ὁ διάβολος τοῦ θηράματος οὐκ ἔτυχε, προ-
 τιμωτέραν ἠγῆσασμένου τοῦ Ἰερθᾶε τῆς ζωῆς τῆς θυγατρὸς τὴν
 ἀπόδοσιν τῆς εὐχῆς. συνεχώρησε δὲ ὁ θεὸς προσενεχθῆναι αὐτὴν
 εἰς θυσίαν, οὐχ ὡς ἀνθρωπίνῳ αἵματι τερπόμενος, ἀλλὰ πρὸς
 διδασκαλίαν τῶν ἐξῆς ἀνθρώπων τοῦ μηδέποτε ἀόριστως εὐξασθαι
 τῷ θεῷ· κολλὰ γάρ ἐστιν ἄτοπα τὰ κατὰ τὴν οὕτως ἀόριστον
 εὐχὴν συμβησόμενα, ὧν τοῦ μὴ γενέσθαι προνοησάμενος ὁ θεός

1 cod. κρῖναι, ed. κρῖναι || δεῖ inserui. 5 ed. τὸ διαμένειν. 6 ed. ἅτε
 λαίμονες ὅντες πονηροί τε καὶ μισάνθρωποι. 8 cod. ὅπερ ἐστὶ. 9 αὐτῶν] ed. τῶν
 ἑλλήνων θεῶν. 13 ed. ἐστὶν αὕτη || ed. ὑπὲρ δι. 14 τῷ θεῷ] ed. τὸ. 15 ed.
 οἴκου αὐτοῦ || πρῶτον καὶ προσερχόμενον] om. ed. 16 αὐτῷ] cod. αὐτοῦ. 17 cod.
 δραξάμενος, ed. δεξάμενος. 20 ed. εἰς συνάντησιν αὐτῷ. 23 cod. προτιμωτέραν.
 25 ed. ἀνθρωπίνου αἵματος. 27 τὰ om. ed. 28 συμβησόμενα] ed. εὐλαβησόμε-
 να || ed. ὁ θεὸς προνοησ.

συνεχώρησε θυσίαν γενέσθαι τοῦ Ἰεφθάε τὴν θυγατέρα· ὅπερ οὐκ ἦν τῆς προαιρέσεως προηγουμένως οὔτε τοῦ θεοῦ οὔτε τοῦ Ἰεφθάε, ἀλλὰ συμβεβηκός πως τῷ ἀορίστῳ τῆς εὐχῆς. ἐπειδὴ οὖν ὁ Ἰεφθάε τὴν εἰς θεὸν εὐσέβειαν φυλάττων διὰ τῆς θυσίας τῆς θυγατρὸς ἀνεδείχθη, διὰ τοῦτο αὐτοῦ γέγονεν ἡ μνήμη ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν δικαίων.

PIA'.

Ἐρώτησις. Εἰ πρὸς σύστασιν τοῦ ἀληθοῦ εἶναι τὴν παρὰ τῶν ὀρθοδόξων γενομένην λατρείαν τὴν τῶν θαυμάτων χάριν ἐν ταῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις κατ' ἀρχὰς ὁ δεσπότης δεδωρηται Χριστός, διατί, ἦνίκα αἰρετικοὶ ἐν αὐταῖς λατρεύσαντες ἀπ' αὐτῶν τῶν ὀρθοδόξων ἀπέστησαν, οὐ συναπέστη τοῖς ὀρθοδόξοις ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὰ θεῖα χαρίσματα, ἀλλ' ἡ μὲν τῆς πλάνης λατρεία ταῖς ἐκκλησίαις ἐπεισέφρησε, τὰ δὲ πρὸς τὴν αὐξήσιν τῆς ὀρθοδοξίας ὑπὸ τοῦ θεοῦ δωρηθέντα καὶ ἐπὶ τῶν αἰρετικῶν τὴν αὐτὴν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εἶχεν ἐνέργειαν;

Ἀπόκρισις. Εἰ μὲν τῶν αἰρετικῶν ζώντων ἢ ἀποθανόντων ἡ θεῖα χάρις ἐνήργει τὰ χαρίσματα, εἶχεν ἂν τὸ γινόμενον εὐλογον ἀπορίαν· εἰ δὲ οἱ τὰ θεῖα θαύματα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐνεργοῦντες ἄγιοι εἰσιν ἀπόστολοι προφῆται καὶ μάρτυρες, ὧν τὰ λείψανα κεῖνται ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὁτλον ὅτι καὶ νῦν οἱ ὀρθόδοξοι ἐνεργοῦσι τὰ θαύματα· ὀρθόδοξοι γάρ εἰσιν οἱ ἀπόστολοι προφῆται τε καὶ μάρτυρες, ὧν τοῖς θείοις ἔργοις διαμαρτύρεται τῷ κόσμῳ ὁ θεὸς ἐκείνων εἶναι τὰς ἐκκλησίας, δι' ὧν τὰ θαύματα ἐκτελεῖται, τουτέστι τῶν ὀρθοδόξων.

PIB'.

Ἐρώτησις. Εἰ μελέτη λογικὸς ἅπας τὴν γνῶσιν κομίζεται, γνώσεως δὲ νόμος τῶν μειζόνων προτάττειν τὰ ἥσσονα — ὅπερ κρατήσαν ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων σαφέστερον δείκνυται — πρότερον τὰ τοῦ νόμου, εἰδ' οὕτως τὰ εὐαγγελικὰ παρειληφῶτων μαθήματα,

1 οὐκ om. cod. 7 ed. p'. 10 Χριστός om. ed. 12 cod. τοὺς ὀρθοδόξους. 14 cod. ἐπέσφρησε. 17 ed. διὰ τῶν. 18 ed. γινόμενον. 20/23 ed. τε καὶ ἢ ὧν τὰ λείψανα usque ad μαρτυρες ὧν desunt in ed. 25 cod. τουτέστι. 26 ed. πα'. 30 εὐαγγελικὰ] ed. εὐσπγγαλια.

πῶς ἡμεῖς οὐκ ἀνακολούθως μαίνεσθαι πρὸ τῶν ἡσόνων τὰ μείζονα μαίνοντες, λέγω δὲ τὰ τοῦ νόμου ἡσωνα, τὰ δὲ τῶν εὐαγγελίων μείζονα; μᾶς γὰρ ἡμῶν καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν τυγα-
νούσης τῆς φύσεως, μίαν εἶναι καὶ τὴν τάξιν ἐχρῆν τῆς μαθή-
σεως, ἐπειδὴ καὶ ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἐάν μὴ φθάσῃ τὰ χείρονα,
τὰ ἀμείνω κωλύεται.

Ἄποκρισις. Εἰ τὴν ἀνάγκην, ἣν ἔχει ἐκεῖνα τὰ μαθή-
ματα, ὧν, εἰ μὴ προηγείται τῶν ἡσόνων ἡ μάθησις, τὰ ἀμείνω
κωλύεται, ταύτην εἶχε καὶ τὰ ἡμέτερα μαθήματα, οὐδ' ἂν ἐδυ-
νήθημεν οὐδὲ ἀνακολούθως μαθεῖν τὰ ἡμέτερα μαθήματα. ἀλλ'
ἐπειδὴ τὰ ἡμέτερα δυνατόν καὶ ἀνακολούθως μαθεῖν, ὄφλον ὅτι
ἀπὸλλασται τὰ ἡμέτερα μαθήματα ἐκείνης τῆς ἀνάγκης. τὸ δὲ
ἀνάγκης ἀπὸλλασθέν, ὡς ἂν γένηται, ἀδιάβλητόν ἐστιν ἐπὶ τῇ
ἀνακολουθίᾳ. καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν λύσιν τοῦ ἐν τῇ ἐρω-
τήσει σοφίσματος πρὸς αὐτὴν δὲ τὴν ἐρώτησιν οὕτως ἀποκρινόμεθα
ὅτι οὐδὲ ἡμεῖς ἀνακολούθως διδασκόμεθα, ἀλλ' ὡς ἐμάνθανον οἱ
ἀπόστολοι πρῶτον μὲν τὰ τοῦ νόμου, ὕστερον δὲ τὰ εὐαγγέλια,
οὕτω καὶ ἡμᾶς ἐδίδαξαν μαρτυροῦσι δὲ τούτων αὐτῶν αἱ φωναί,
ἐν αἷς κατήγγειλαν τὸ εὐαγγέλιον πανταχοῦ γὰρ ἐκ τοῦ νόμου
τὸν Χριστὸν κηρύξαντες ἐκ τῶν πρώτων τὰ ἡσωνα καὶ ἐκ τῶν
ἡσόνων τὰ μείζονα δεῖκνυται· τὸ γὰρ "προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν κατ' ἐμέ", καὶ τὸ
"εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου", καὶ τὸ
"οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην, οὐδὲ ἡ σὰρξ μου
εἶδε διαφθοράν", φωναί εἰσι τοῦ νόμου, προκαταγγειλαντος ἐν αὐ-
ταῖς τὸν Χριστὸν αἷς καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος χρησάμενος τοῖς
Ἰουδαίοις τὸ εὐαγγέλιον ἐκήρυξε. καὶ ὡς μὲν πρὸς τὴν μάθησιν

2 μαίνοντες] ed. διδασκόμενα. 8 ed. μ. γὰρ ἡμῶν τε καὶ τῆς αὐτῶν φύ-
σεως. 5 ἐν μὴ ante ἐν τοῖς. in ed. 8 ὧν] cod. ὦ. 9 καὶ post μαθήματα
in ed. || οὐδ' ἂν ἐδυνήθημεν οὐδὲ desunt in ed. 11 ed. δυνατόν τὰ ἡμέτερα μαθή-
ματα. 12 ἐὶ post ἀνάγκης in ed. 13 ed. γίνεταί. 15 ἐρώτησιν] cod. ὄφιν.
17 Act. apost. III et VII. 18 τούτων] ed. τοῦτο αἱ || cod. φωναί. 20 ἡσωνα]
ed. ὕστερα || καὶ om. cod. 21 δεῖκνυται] deest in ed. || Deuter. XVIII, 15. Act.
III, 22. 22 ἡμῶν] cod. ὑμῶν. 23 Psalm. CIX, 1. Act. II, 34 || ed. δεξιῶν μου
ὡς ἐν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου || τὸ] ed. ὅτι 24 Psalm. XV, 10. Act. II, 27, 31 ||
ed. ἐγκαταλείψας. 25 cod. προκαταγγειλαντες. 26 Πέτρος] om. ed.

οὐδὲν δέσπηκε τοῦ νόμου τὰ εὐαγγέλια, ὡς δὲ πρὸς τὴν ἐπαγγελίαν καὶ ἀπόδοσιν δέσπηκε· τί γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος; εὐαγγέλιον προκατηγγελημένον. τί δὲ τὸ εὐαγγέλιον; νόμος πεπληρωμένος.

ΡΙΓ.

6 Ἐρώτησις. Εἰ περιττὸν καὶ λείπον ἐν τῇ τοῦ σώματος ἡμῶν κατασκευῇ ὁ δημιουργὸς οὐ πεποίηκε, διατί ὡς περιττὸν τὸ τῆς ἀκροβυστίας μέρος τῶν Ἰουδαίων περιετέμετο; εἰς τί δὲ χρῆσιμον οὐκ ἐν ἐτέρῳ μέρει, ἀλλ' ἐν τῷ παιδοποιῶ μορίῳ τὴν περιτομὴν οἱ πρὸ τῆς τοῦ δεσπύτου Χριστοῦ παρουσίας εἰλήφασιν;

10 διατί δὲ ὡς χρησίμην ἐκείνων ταύτην λαβόντων, τῇ τοιαύτῃ χειρουργίᾳ ὁμοίως καὶ ἡμεῖς οὐ κεχρήμεθα;

Ἄποκρίσις. Ἐπειδὴ διὰ τὸ γῆρας τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῆς ἐλευθέρως γαμετῆς αὐτοῦ ἐν ἀπογνώσει τοῦ παιδοποιεῖν ἐξ αὐτῆς καθισταμένου, ἐπαγγελίαν παιδοποιίας ἐδέξατο παρὰ θεοῦ, καὶ

15 πιστεύσας τῷ θεῷ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔσσεσθαι πατὴρ τοῦ ἐκ τῆς γεγηρακυίας στείρας αὐτῷ γενομένου υἱοῦ, διὰ τοῦτο δέδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς σφραγίδα ταύτης τῆς πίστεως τὴν περιτομὴν τοῦ τῆς ἀκροβυστίας μορίου, τοῦ διὰ μὲν τὸ γῆρας πρὸς παιδοποιεῖν ἀχρήστου γενομένου, διὰ δὲ τὴν πίστιν τοῦ Ἀβραάμ εἰς παιδοποιεῖν χρησίμου γενομένου. παρέπεμψε δὲ ταύτην τὴν περιτομὴν

20 εἰς ὅλον τὸ γένος τὸ ἐκ τοῦ παρ' ἐλπίδα πατρὸς γενομένου ὑφιστάμενον εἰς ἀνεξάλειπτον μνημόσυνον τῆς τε τοῦ Ἀβραάμ πίστεως καὶ τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, "τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα." περιτεμνόμεθα δὲ καὶ

25 ἡμεῖς, τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐκδυόμενοι τὸν Ἀδάμ, δι' ὃν ἁμαρτωλοὶ κατασταθέντες τεθνήκαμεν, καὶ ἐνδυόμενοι τὸν Χριστόν, δι' ὃν δικαιοθέντες ἀνιστάμεθα ἐκ τῶν νε-

1 ed. τὰ εὐαγγέλια τοῦ νόμου. 4 ed. ρβ'. 6 ed. πεποίηκε. 7 ed. ἀπετέμετο || εἰς τί] cod. ἐστὶ. 10 ed. ἐκείνων ὡς χρησίμην || cod. ἐκείνων. 12 τοῦ Ἀβραάμ] ed. αὐτοῦ τε. 13 αὐτοῦ] om. ed. || ἐξ αὐτῆς] ed. ἐκ τῆς ἐλευθέρως. 14 ed. ἐξ * τοῦ θεοῦ. 15 τῷ om. ed. || καιρὸν] ed. τὸν χρόνον τῆς. 16 ed. υἱοῦ, & * αὐτῷ. 17 ed. ταύτης τῆς * τῆς; cod. addit πίστεως cum Marano || τοῦ om. ed. 20 ed. γεγονότος χρησίμου. 21 cod. παραλίπα. 23 Rom. IV, 17. 25 Ephes. IV, 22—24. Coloss. III, 9, 10. Rom. XIII, 14. Gal. III, 27. 26 κατασταθέντες] ed. γεγονότες.

κρῶν "ἐν ᾧ" φησὶν ὁ ἀπόστολος "περιετμήθητε περιτομὴν ἀχειροποιήτων ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος ὑμῶν".

PIA'.

Ἐρώτησις. Εἰ ὁ προσταχθεὶς ποιῆσαι τὰ κατὰ δύναμιν ἔπαινον ἢ μέμψιν ἐν τῷ ποιῆσαι ἢ μὴ ποιῆσαι κομίζεται, δῆλον ὅτι ὁ τὰ ὑπὲρ δύναμιν μὴ ποιήσας ἐπιτάγματα ὑπάρχει ἀνεύθυνος. πῶς οὖν ὁ νόμος τὰ ὑπὲρ δύναμιν ἐπιτάττων, τούτεστι τὸ μὴ ἁμαρτάνειν, τὸν ἁμαρτάνοντα ὑποβάλλει κολάσει, τοῦ ἀνθρώπου ἀδυνάτου ὄντος πρὸς τὴν τοῦ νόμου ἐκπλήρωσιν; μαρτυρεῖ δὲ τούτοις ὁ ἀπόστολος, "οὐ δικαιοθήσεται" λέγων "ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ".

Ἀπόκρισις. Τὸ παντὶ ἀνθρώπῳ ἀδύνατον, τοῦτο καὶ τινὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει δυνατόν ὡς τὸ πέτασθαι ἐν τῷ ἀέρι, ὡς ὁ ἀετός, τινὶ ἀνθρώπων ἐστὶν ἀδύνατον. καὶ ἀνάπαλιν τὸ τινὶ ἀνθρώπῳ δυνατόν, ὡς τὸ κλεῖν, τοῦτο καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ δυνατόν ὑπάρχει. ἀλλ' εἰ, καθὼς φησὶν ἡ θεία γραφή, τινὲς τῶν ὑπὸ τὸν νόμον τῇ κατὰ τὸν νόμον δικαιοσύνη γεγονάσιν ἄμεμπτοι, δῆλον ὅτι καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὸν νόμον ὑπῆρχε δυνατόν τῷ ὁμοίῳ τρόπῳ κατὰ τὴν ἐκ νόμου δικαιοσύνην γενέσθαι ἄμεμπτοις· λέγει γὰρ ὁ μὲν μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι "κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου γενόμενος ἄμεμπτος"· ὁ δὲ μακάριος Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς περὶ τοῦ Ζαχαρίου καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ἐλισάβετ, ὅτι "ἦσαν δίκαιοι ἀμφότεροι ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν κρίσεσι ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι". τί δὲ ἐστὶ πᾶσα ἢ κατὰ τὸν νόμον δικαιοσύνη, ἢ τὸ ἀγαπᾶν μὲν τὸν θεὸν ὑπὲρ ἑαυτόν, τὸν πλησίον δὲ ὡς ἑαυτόν, ὅπερ οὐκ ἐστὶν ἀδύνατον ἀνθρώποις βουληθεῖσι; τὸ "ἐξ ἔργων νόμου

1 Coloss. II, 11. 2 ἐν] om. ed. 3 ed. γγ'. 4 cod. καταδύναμιν. 6 ἐπιτάγματα] ed. ἐκεῖ εἰσιν ἀδύνατα. 7 ed. ὁ * ὑπὲρ. 10 ed. καὶ ὁ || Rom. III, 20. 12 Το] cod. τῷ || cod. τίνι. 18 δυνατόν] ed. ἀδύνατον || ὁ om. ed. 14 τῷ] cod. τῷ || ed. ἀνθρώπῳ ἀδύνατόν ἐστιν, ὅτι καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ ἐστὶν ἀδύνατον. 15 τοῦτο om. ed. 16 cod. ἀλλῃ. 17 τῇ κατὰ τὸν νόμον desunt in ed. 19 cod. ἀμέμπτος. 20 ed. κατὰ τὴν || Philom. III, 6. 23 Luc. I, 6. 25 ed. δικαιοσύνη τὰ. 26 μὲν post θεὸν in ed. 27 ed. τὸ οὖν || Rom. III, 20.

οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ", οὐ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὰ ἀδύ-
 νατα λέγει, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τὰ δυνατὰ· τῇ γὰρ βου-
 λῆσει πρὸς τὰ δυνατὰ κεχρήμεθα, οὐ πρὸς τὰ ἀδύνατα· τοῖς γὰρ
 δυνατοῖς καὶ ἐφ' ἡμῖν οὖσιν ὁ ἔπαινος ἢ ὁ φόβος γίνεται πρα-
 5 χθεῖσιν ἢ μὴ πραχθεῖσι· τοῦ δὲ διὰ τὸ μὴ αἰρεῖσθαι καὶ οὐ διὰ
 τὸ μὴ δύνασθαι ἀμαρτάνομεν οἱ ἄνθρωποι, ἔστι τοῦτο σημεῖον, τὸ
 μὴ πάντας ἀνθρώπους πᾶσι τοῖς τῆς ἀμαρτίας εἶδεσιν ἐμπεσεῖν,
 ἀλλὰ τινὰς μὲν τούτῳ τῷ εἶδει τῆς ἀμαρτίας, τινὰς δὲ ἐτέρῳ,
 καὶ τινὰς μὲν πλείοσι, τινὰς δὲ ἐλάττωσι, τινὰς δὲ οὐδενί, κατὰ
 10 τοὺς προειρημένους δικαίους· ὅπερ οὐκ ἂν συνέβη ἀνθρώποις, τὸ
 τιμὴ μὲν εἶδει τῆς ἀμαρτίας ἀμαρτάνειν, τιμὴ δὲ οὐδέποτε ἀμαρ-
 τάνειν, εἰ ἀδυναμία φύσεως καὶ οὐκ ἀβουλία προαιρέσεως ἀμαρ-
 τάνομεν οἱ ἄνθρωποι.

PIE.

15 Ἐρωτήσεις. Εἰ ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων χώραν μετανοίας ὁ
 νόμος τῷ ἡμαρτηκότι οὐ δίδωσιν, ἀλλὰ κίνδυνον αὐτῷ ἐπάγει
 ἀπαραίτητον, πῶς μοιχείαν καὶ φόνον ὁ προφήτης Δαυὶδ ἐργασά-
 μενος οὐ παρὰ τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου συγγνώμης ἠξίωται; καὶ εἰ
 μὲν ἀγαθὸν ἢ συγγνώμη, διατί τὸ ἀσύγνωστον τῷ νόμῳ συνέ-
 20 ζευχεται; εἰ δὲ φαῦλον, ὅπερ οὐκ οἶμαι, πῶς ὁ τῶν ἀγαθῶν χο-
 ρηγὸς τὸ φαῦλον τῷ προφήτῃ κεχάρισται;

Ἀπόκρισις. Εἰ ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων χώραν μετανοίας τῷ
 ἡμαρτηκότι ὁ νόμος οὐ δίδωσι, πῶς ἐν τῇ ρη' ἐρωτήσει προτέ-
 25 τακται τῆς χάριτος ὁ νόμος, ὡς ταύτης ἐτοιμότερος καὶ φιλαν-
 θρωπότερος εἰς ἄφεσιν ἀμαρτημάτων τοῖς ἀμαρτάνουσιν, οὐς καθ'
 ἐκάστην ἡμέραν διὰ τοῦ βαπτίσματος καὶ διὰ τῆς τῶν ἀλόγων
 θυσίας τῆς μέμφεως ἀπολύει, νῦν δὲ ἐν τῇ προκειμένη ἐρωτήσει
 βραβίς οὐχ ὑπολέλειπται τῷ νόμῳ φιλανθρωπίας, ἀλλὰ συνέζευχεται
 αὐτῷ τὸ ἀσύγνωστον, κίνδυνον ἐπάγον τῷ ἡμαρτηκότι ἀπαραί-

1 ed. μὴ δικαιωθῆναι πᾶσαν σάρκα. 6 οἱ om. ed. 7 ed. ἀμαρτίας ἐμπεσεῖν.
 8 ἐτέρῳ] ed. ἐκείνῳ. 10 τὸ] cod. τῷ. 12 ed. ἡμαρτανον. 14 ed. ρδ'. 16 ed.
 τοῖς ἡμαρτηκόσιν ὁ νόμος || ed. αὐτοῖς. 18 ed. παρὰ τὸν νόμον συγγ. 23 ρη']
 ed. ἐνεργουστῆ ἰβδόμη. 24 ὡς ταύτης] ed. ὥστε τις. 25 cod. sic cum Syb.
 26 ed. τε καὶ τῆς. 29 cod. ἐπάγων.

τητον; και προς μὲν τὸ μὴ ἀνέπιστήμαντον ἔαν τῶν ἐρωτήσεων τὴν ἐναντίωσιν εἰρήσθω ταῦτα· πρὸς δὲ τὴν ἐρώτησιν ἀποκρινόμεθα, ὅτι εἰ καὶ ὁ νόμος τὸ ἀσύγγνωστον ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἡ χάρις μετάνοιχεν δέδωκε τῷ ἡμαρτηκότι· τὸ γὰρ "αἱ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις, ἀλλὰ λούσασθε καὶ καθαροὶ γένησθε· καὶ ἔαν ὧσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ"· καὶ τὸ "οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὡς τὸ ἐπιστρέφαι καὶ ζῆν αὐτόν", φωναί εἰσι τῆς θείας χάριτος, ἁμαρτωλοῦς καλοῦσαι εἰς εὐκείθειαν τοῦ νόμου, διὰ μετανοίας εὐληφότητας τῶν προημαρτημένων τὴν συγγνώμην. ἀγαθὴ μὲν οὖν ἐστὶν ἡ συγγνώμη καὶ τῆς θείας χάριτος δῶρον· οὐκ ἐστὶ δὲ οὐδὲ κατὰ τὸν νόμον οὐδὲ κατὰ τοῦ νόμου, ἀλλ' ὑπὲρ τὸν νόμον καὶ ὑπὲρ τοῦ νόμου· ὑπὲρ τὸν νόμον μὲν, ὅτι χάρις· ὑπὲρ τοῦ νόμου δέ, ὅτι διὰ τῆς μετανοίας ἄγει τοὺς ἁμαρτωλοῦς εἰς εὐκείθειαν τοῦ νόμου, καθάπερ καὶ τὸν Δαυιδ.

ΡΙΣ'.

Ἐρώτησις. Εἰ πᾶσι μὲν ἀνθρώποις διὰ τὸ ἀσθενὲς τῆς φύσεως ἀναγκαία ἢ διὰ τῆς εὐχῆς ὑπάρχει βοήθεια, ταύτης δὲ οὐ προσέδει τῷ δεσπότη Χριστῷ, οἷα δεσπότη καὶ ἀρκοῦσαν πρὸς πάντα κεκτημένην τὴν δύναμιν, διατί παρὰ τῶν ἀποστόλων συγχρότερον ὑπὸ τῆς γραφῆς τὸν κύριον μανθάνομεν προσευχόμενον;

Ἀπόκρισις. Ὡσπερ πεινάσας ὁ κύριος καὶ διψήσας καὶ κοπιήσας, δακρύσας τε καὶ ἰδρώσας, καίτοι δυνάμενος διὰ παρουσίαν δυνάμεως μηδὲν τούτων ὑπομένειν, διὰ δὲ τὸ παρέχειν γνῶρισμα τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ φύσεως ἐκουσίως ὑπέμεινε τὰ τῆς φύσεως αὐτοῦ ἀσθενή, οὕτως καὶ τὸ εὐχασθαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· εἰ γὰρ ἐκουσίως ὑπομεμενηκότος αὐτοῦ τὰ ἀσθενήματα τῆς ἐαυτοῦ φύσεως τολμῶσί τινες λέγειν μὴ ὑπάρχειν αὐτὸν τῆς ἡμετέρας φύσεως, πῶς οὐκ ἂν ἔλεγον αὐτὸ τοῦτο μετὰ παρουσίας τῆς ἀποδείξεως,

1 ἔαν] ed. καὶ. 2 ed. ἀποκρινόμεθα. 4 Esai. I, 16, 18. 7 Ezech. XXXIII, 11. 9 εὐκείθειαν] ed. εὐπάθειαν || cod. εὐηφόντων. 14 εὐκείθειαν] ed. εὐπάθειαν. 16 ed. pe'. 18 cod. ἀναγκαία || ταύτης] ed. ταῦτα. 19 προσέδει] ed. πρόσσει. 20 παρὰ] om. ed. 21 κύριον] ed. Χριστόν. 23 cod. τί καὶ ἰδρώσας || cod. παρουσίαν cum Sylb., παρουσίας ed. 26 αὐτοῦ] om. ed. 27 cod. ἐκουσίως hic et infra. 28 αὐτόν om. cod. 29 ed. μετὰ τῆς

εἰ συνέβη αὐτῷ μηδαμῶς αὐτὸν εὐξασθαι τῷ θεῷ; καὶ ἐπειδὴ
 περὶ τῶν ἀποστόλων οὐδεμίαν γέγονεν ἀμφιβολία, εἰ ἀνθρωποι
 ἦσαν, περὶ δὲ τοῦ σωτῆρος ἔμελλε γίνεσθαι ἀμφιβολία, διὰ τοῦτο
 συγχρότερον αὐτὸν τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις καὶ τὸ εὐξασθαι αὐτὸν
 ἢ θεῖα κατήγγειλε γραφή· εἰ γὰρ τῶν τῆς σαρκὸς ἀσθενειῶν
 ἀνώτερος διὰ τῆς ἀναστάσεως γενόμενος, ὡς "ἀρχιερεὺς τῆς ὁμο-
 λογίας ἡμῶν", ἐντυγχάνει τῷ θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν, πῶς οὐχὶ μᾶλλον
 εἶτι ὑποκειμένου αὐτοῦ "τῇ ἀσθενείᾳ τῆς σαρκὸς" ἔδειτο μεγάλης
 κραυγῆς, καὶ "κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ θαυράων", μεθ' ὧν τὴν δέησιν
 προσέφερε τῷ δυναμένῳ ῥύσασθαι αὐτὸν ἐκ θανάτου;

P12.

Ἐρώτησις. Εἰ πάντων τῶν ἀνθρώπων μίαν ἔχει ἡ σὰρξ
 καὶ μίαν ἡ ψυχὴ τὴν οὐσίαν, πῶς δὲ μὲν ἀργός δὲ δὲ περὶ τὴν
 νόησιν ἔστιν ὀξύτερος; ἀλλ' εἰ μὲν ἡ ψυχὴ τῆς τοιαύτης διαφορᾶς
 ἔστιν ἡ αἰτία, ἀνάγκη τῶν ψυχῶν ὑπονοεῖν τὴν οὐσίαν διάφορον,
 κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς νοήσεως. εἰ δὲ ἡ σὰρξ, ἡ αὐτὸς καὶ περὶ
 αὐτῆς λόγος ἀρμόσειεν. εἰ δὲ ἐκ τινος χυμοῦ, ὅλον ἔηρου ἢ ὑγροῦ,
 ἢ θερμοῦ ἢ ψυχροῦ, πλεονασμοῦ ἢ ἁλλείψεως τοῦ θατέρου τὸ
 θάτερον ἐπικρατέστερον γίνεται, ὅλον ἀφροσύνη καὶ φρόνησις,
 πόθεν ἢ ὅπως γίνεται τῆς τοιαύτης ποιότητος ἢ ἐπικράτεια, ἢ
 παρασκευάζουσα τὸ πολύνουν ἢ τὸ ἄνουν ἐν ἡμῖν πλεονάζειν;

Ἀπόκρισις. Τῆς τοῦ νοεῖν ὀξύτητος ἢ νωδρότητος αἰτίαν
 ἀποδεδωκάσι τινες τῶν τε στοιχείων, ἐξ ὧν σύγκειται τὰ ἡμέτερα
 σώματα, τὴν εὐκρασίαν καὶ τὴν δυσκρασίαν καὶ τῶν ὀργανικῶν
 μορίων τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν ἀσυμμετρίαν, καὶ δοκοῦσιν ὀρθῶς
 ἀποδεδωκέναι τὰς τούτων αἰτίας· εἰσι γὰρ τινες ἐν μὲν τῇ νεότητι
 γεννητικοὶ τε καὶ ἐπινοητικοὶ, ὀξεῖς νοημάτων τυγχάνοντες, ἐν δὲ

1 ed. θεῶ καὶ πατρὶ. 4 αὐτὸν pr.] αὐτῶν Sylb. et Langus; ed. αὐτοῦ.
 5 ed. κατήγγειλεν ἢ θεῖα. 6 Hebr. III, 1. 8 Rom. VI, 19. 9 κραυγῆς post.
 om. ed. || Hebr. V, 7. 11 pc' ed. 13 prius τὴν om. ed. 14 ed. ἐστὶ δια-
 φορᾶς. 15 η om. ed. 19 θάτερον] ed. ἕτερον || καὶ] ed. ἢ. 20 γίνεται τῆς] ed.
 γίγνεται τις. 21 ed. παρασκευάζουσα || πολύνουν ἢ τὸ] ed. ἔνουν ἢ. 25 καὶ τὴν
 ἀσυμμετρίαν] desunt in ed. 26 ed. τούτων τὰς || τῆ] Sylb. γε || cod. νεότητι cum
 Sylburgio; γενεότητι ed. 27 cod. et Otto γεννητικοὶ, ed. γεννητικοὶ hic et infra ||
 ἐπινοητικοὶ, ὀξεῖς] ed. ἐπιδικητικοὶ ὀξεῖς; Otto del. ὀξεῖς.

τῷ γίρει εἰς τὸ ἐναντίον μεταβαλλόμενοι γίνονται περὶ τὸ νοεῖν ἄργοι. ἔστι δὲ τοῦτο σημεῖον τοῦ τὴν εὐκрасίαν τε καὶ δυσκрасίαν εἶναι αἰτίαν τῆς τοιαύτης μεταβολῆς. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ λίαν μεγαλοκέφαλοι, οἱ λεγόμενοι βαρυκέφαλοι, καὶ οἱ ἄγαν μικροκέφαλοι, διὰ τὸ μὴ σφῆζειν σύμμετρον ἀναλογίαν ἰπρὸς τὰ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος, διὰ τὴν ὑπερβολὴν μικρότητος ἢ μεγέθους, καὶ αὐτοὶ ἀνεπιτήδευοί εἰσι τοῦ δύνασθαι εἶναι γεννητικοὶ τε καὶ ἐπιδεκτικοὶ νοημάτων. γίνονται δὲ καὶ ἄλλοι πρὸς τὴν κατάληψιν τῶν τῇ γνώσει συνεστώτων πραγμάτων ὄξεις τε καὶ ἔτοιμοι καὶ ἀπὸ τῆς θείας χάριτος, ὡς τὸ "ὁ κύριος ἔδωκε τῷ Σολομῶντι κλάτος καρδίας, ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης", καὶ ὡς τὸ "οἷς μὲν δέδοται διὰ τοῦ πνεύματος λόγος σοφίας, ἄλλοις δὲ λόγος γνώσεως".

PIH.

Ἐρώτησις. Εἰ ὑπὸ μὲν τῶν ἀπίστων πρὸς ἀπάτην εὐρέθη τὰ ἄσματα, τοῖς δὲ ἐν νόμῳ εἰσηγήθη διὰ φρενῶν νηπιότητα, οἱ τῆς χάριτος τέλεια καὶ τῶν ῥηθέντων τρόπων ἀλλότρια παρειληφότες μαθήματα διατί ἐν ταῖς ἐκκλησίαις κατὰ τοὺς ἐν τῷ νόμῳ νηπίους τοῖς ἄσμασι κέχρηται;

Ἀπόκρισις. Οὐ τὸ ἄσαι ἀπλῶς ἔστι τοῖς νηπίοις ἀρμόδιον, ἀλλὰ τὸ μετὰ τῶν ἀψύχων ὀργάνων ἄσαι καὶ μετὰ ὀρχήσεως καὶ κροτάλων. διὸ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις περιαιρεται ἡ χρῆσις τῶν τοιούτων ὀργάνων καὶ τῶν ἄλλων τῶν νηπίοις ὄντων ἀρμοδίων, καὶ ὑπολείπεται τὸ ἄσαι ἀπλῶς· ἡδύνη γὰρ τὴν ψυχὴν πρὸς ζέοντα πόθον τοῦ ἐν τοῖς ἄσμασιν ἄδομένου, κοιμίζει τὰ ἐκ τῆς σαρκὸς ἐπανιστάμενα πάθη, τοὺς ὑπὸ τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν ἐμβαλλομένους ἡμῖν λογισμοὺς ἀπωθεῖται, ἀρδεύει τὴν ψυχὴν πρὸς

1 ed. γρη. 2 cod. τοῦτο cum Sylburgio; τούτοις ed. 3 cod. μεταβολῆς ut Wolfius coniecit; μετοχῆς ed. 4 οἱ pr.] om. ed. || καὶ οἱ ἄγαν μικροκέφαλοι] desunt in ed. 5 τὴν om. ed. 6 γνώσει] ed. φύσει. 7 Reg. 8, IV, 29 || Σολομῶνι Otto. 8 cod. ἄμμον. 9 ed. δίδεται μὲν || Cor. 1, XII, 8 || τοῦ] om. ed. 10 ρ' ed. 11 cod. ὑπομέν || μὲν om. ed. 12 ἐκ φρενῶν νηπιότητα] cf. Dent. XXXI, 21. 13 περιαιρεται] ed. προαιρεται. 14 cod. ἡ ὄνη. 15 cod. ἄδομένου cum Sylburgio, ed. ἡδομένου, Wolfius ὑμνομένου 16 ed. λογισμοὺς κοινούς.

καρποφορίαν παντοίων αγαθῶν, γενναίους πρὸς τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς καρτερίαν τοὺς ἀγωνιστὰς ἐργάζεται τῆς εὐσεβείας, πάντων τῶν ἐν τοῖς βιωτικοῖς λυπηρῶν ἰαματικὸν γίνεται τοῖς εὐσεβέσι,—“μά-
 5 χαιραν” τοῦτο ὁ Παῦλος “τοῦ πνεύματος” ὀνομάζει, ἐν ᾧ κατὰ τῶν ἀοράτων πολεμίων ὀπλίζει τοὺς ὀπλίτας τῆς εὐσεβείας· ῥῆμα γάρ ἐστι τοῦ θεοῦ τὸ καὶ ἐνθυμούμενον καὶ ἀδόμιον καὶ ἀνα-
 γινωσκόμενον—, δαιμόνων γίνεται ἀπελατικόν. ἅπερ ἐστὶν ἅπαντα
 τελειωτικὰ τῆς φυγῆς ἐν ταῖς κατ’ εὐσεβείαν ἀρεταῖς, διὰ τῶν
 ἐκκλησιαστικῶν ἁμαρτιῶν τοῖς εὐσεβέσι προσγιγνώμενα.

PIΘ’.

Ἐρώτησις. Εἰ συγγνώμην ἢ ἀκούσιος ἐφέλκεται ἄγνοια,
 καθὼς ὑπὸ τῆς γραφῆς διδασκόμεθα, πῶς οἱ μὲν πάσαι Ἰουδαῖοι
 τὸν Χριστὸν ἐξ ἄγνοιας σταυρώσαντες πλείστων καὶ ἀνυποκρίτων
 δεινῶν ἐπειράθησαν, ὡς ἐν τοῖς περὶ ἀλώσεως λόγοις μαρτυρεῖ
 15 ὁ Ἰώσηπος, οἱ δὲ νῦν αὐτῶν τῷ Χριστῷ ἀπειθοῦντες τῆς μὲν
 οἰκείας πατριδος ἀπελαθέντες εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐλικμήθησαν,
 τοῖς δε ἔθνεσιν εἰς δουλείαν ἐξεδόθησαν ἄτιμον, ὡς τὰ πράγματα
 στήλης βοᾷ περιφανέστερον, τὴν δὲ ἐν ἐκατέροις αὐτῶν συνήθη-
 σιν ἄγνοιαν, ποτὲ μὲν λέγων ὁ κύριος “πάτερ ἄφες αὐτοῖς· οὐ
 20 γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσι”, ποτὲ δὲ ὁ ἀπόστολος φάσκων “εἰ γὰρ
 ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν”; καὶ ταῦτα
 μὲν περὶ τῶν παλαιῶν Ἰουδαίων· περὶ δὲ τῶν νῦν “μαρτυρῶ”
 φησὶν “αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ’ οὐ κατ’ ἐπίγνωσιν”.

Ἀπόκρισις. Ὅτε ἢ ἀκούσιος ἄγνοια τοῖς ἀγνοοῦσι νομισθῆ
 25 γνῶσις, τότε ἢ ἀπόβασις τοῦ κατὰ ἄγνοιαν πραττομένου πράγμα-
 τος δείκνυσι τὴν γνῶσιν κατὰ ἀλήθειαν οὖσαν γνῶσιν, ἢ κατὰ
 πλάνην καὶ ἄγνοιαν. δειχθείσης δὲ τῆς νομιζομένης γνώσεως διὰ

1 παντοίων] ed. θεῶν. 4 Ephea. VI, 17 || ed. τοῦ πνεύματος τοῦτο ὁ Παῦ-
 λος. 6 τοῦ] om. ed. || τὸ] Otto δ. 7 ἀναγινωσκόμενον] ed. ἀνακρουόμενον, Sylb.
 et Maranus ἀκούμενον || ἅπερ ἐστὶν ἅπαντα] desunt in ed. 9 ed. ἁμαρτιῶν τῶν
 ἐκκλησιαστικῶν. 10 ρη' ed. 13 cod. ἀνυποκρίτων. 14 ed. περὶ τῆς. 15 αὐτῶν
 post ἀπειθοῦντες in ed. 16 cod. ἐλικμήθησαν, ed. ἐλικμήθησαν. 19 λέγων
 post πάτερ in ed. || Luc. XXIII, 34. 21 Cor. I, II, 8. 23 Rom. X, 2. 26 τῶν
 γνῶσιν om. ed.

τῆς ἀποβάσεως τοῦ πράγματος ἀγνοίας ὑπαρχούσης, ἐὰν ἐμμείνη
τῇ αὐτῇ ἀγνοίᾳ ὁ ἀγνοήσας, οὐκέτι ἐφέλλεται συγγνώμην, ἀλλὰ
τιμωρίαν ἀπαραίτητον. ἀλλ' ὅτι μὲν οὕτως ἐσταύρωσαν οἱ Ἰου-
δαῖοι τὸν Χριστόν, ὡς γινώσκοντες αὐτὸν ἀντίθεον καὶ σύμφηγον
ἔχοντες τὸν θεὸν ἐν τῇ ἀναίρεσει αὐτοῦ, παντὶ δῆλον· οὐκ ἂν
γὰρ αὐτὸν ἐσταύρωσαν, εἰ ἦσαν γινώσκοντες, ὅτι μετὰ τὸν θάνα-
τον αὐτοῦ ὁ θεὸς αὐτὸν ἔγερει ἐκ τῶν νεκρῶν. ἐγερθεὶς δὲ ἐκ
τῶν νεκρῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἔδειξε τὴν νομιζομένην κατὰ Χριστὸν
γνώσιν τῶν Ἰουδαίων κατὰ ἀλήθειαν ἀγνοίαν οὔσαν. ἐπειδὴ οὖν
μετὰ τὸ ἀναστῆναι τὸν κύριον ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ δειχθῆναι μῆτε
τὸν θεὸν σύμφηγον γεγονότα τοῖς Ἰουδαίοις ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ
Χριστοῦ, μῆτε τὸν Χριστὸν ἀνεγέρτως μένειν ἐν τῷ τάφῳ κατὰ
τὴν προσδοκίαν τῶν αὐτὸν σταυρωσάντων, ἔτι τοὺς Ἰουδαίους ἐν
τῇ ἀπειθείᾳ μένειν, διὰ τοῦτο οὐκ ἦσαν συγγνώμης ἄξιοι· τὸ γὰρ
ἐξαρτυρίζειν αὐτοῦ τὴν ἀνάστασιν καὶ κλοπὴν ταύτην ὀνομάζειν
καὶ κωλύειν τοὺς ἀποστόλους ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μὴ ἐκτελεῖν
θεῖα ἔργα ἐν τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου πνεύματος γινόμενα, οὐκ ἔστιν
ἀκουσίῳ ἀγνοίας συγγνώμην ἐφελκομένης, ἀλλ' ἐγνωσμένης ἐκου-
σίῳ θεομαχίας τιμωρίαν ἐπισπωμένης· εἰ μὲν γὰρ ταύτῃ τῇ
ἐλπίδι ἐσταύρωσαν τὸν Χριστὸν οἱ Ἰουδαῖοι, τοῦ μὴ κρατῆσαι τὴν
διδασκαλίαν αὐτοῦ καὶ τοῦ μὴ λυθῆναι τὸν Ἰουδαϊσμόν, πῶς οὐκ
ἔστιν ἡ ἀμφοτέρων ἀποτυχία λυτικῆ τῆς Ἰουδαίων κατὰ Χριστοῦ
ἀκουσίῳ ἀγνοίας; τὸ οὖν "πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασιν τί
κοιῶσι", κατὰ ταύτην εἴρηται τὴν ἔννοιαν· ὅτι "γινόντες ὅτι κατὰ
ἀγνοίαν με ἐσταύρωσαν καὶ αἰτοῦσιν ἄφεςιν τῶν πλημμελειῶν
αὐτῶν, παράσχου αὐτοῖς". οὐ γὰρ δίδονται ἄφεςις τῷ νομίζοντι
τὴν ἑαυτοῦ ἁμαρτίαν μὴ εἶναι ἁμαρτίαν, ἀλλὰ δικαιοσύνην. καὶ
τὸ εἰρημένον τῷ Παύλῳ, τὸ "μαρτυρῶ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ
ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν", περφισμένως εἴρηται τῇ τοῦ

1 τοῦ πράγματος] post ὑπαρχούσης in ed. || ἐν ἐμμένῃ ed. 2 οὐκέτι] ed. οὐ-
δεμίαν. 4 ed. ἀντίθεον * φον. 5 ed. παντὶ που δ. 7 αὐτοῦ] Syib. αὐτὸν ||
αὐτὸν deest in ed. 8 ed. Χριστοῦ. 10 τῶν om. ed. 12 τάφῳ] ed. θανάτῳ.
15 Matth. XXVIII, 11—14. Act. IV, 1—8 || ὀνομάζειν] ed. νομίζειν. 19 ἐπι-
σπωμένης] ed. ἐφελκομένης. 22 ἡ om. ed. || λυτικῆ cod. 23 οὖν] ed. διὰ οὐ ||
Luc. XXIII, 34. 25 ἄφεςιν] ed. λύτρον. 26 ed. κοπίστος. 28 Rom. X, 2.

λόγου συγκαταβάσει, "ἀσθενῆς τοῖς ἀσθενοῦσι" γινόμενος, "ἵνα" κατὰ τὸ εἰρημένον "σώσῃ τοὺς ἀσθενεῖς".

PK'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ τῆς ἀναστάσεως ὄψρον πᾶσι τοῖς θνή-
5 σκουσιν ὁ θεὸς διδόναι ὑπέσχετο, καὶ πάντες ἐκ τῶν τάφων ἀνα-
στάντες ζῶντες τῷ κριτῇ παρίστασθαι μέλλουσι, πῶς κληρωθή-
σεται τὸ κρίναι νεκροῦς καὶ ζῶντας τὸν κύριον; πῶς δὲ νεκροὶ
κριθῆναι θυνήσονται, ὧν τὸ μὲν σῶμα ἐν μνήμασιν ἔρριπται, ἡ
δὲ ψυχὴ τῶν σωμάτων καχώρισται;

10 Ἀπόκρισις. "Οὐ πάντες" φησὶ "κοιμηθησόμεθα, πάντες
δὲ ἀλλαγησόμεθα". κρίνει οὖν ζῶντας μὲν τοὺς τότε ζῶντας,
νεκροὺς δὲ τοὺς ἀνασταμένους ἐκ τῶν νεκρῶν. "ἔρχεται" φησὶν
"ᾧρα καὶ νῦν ἔσται, ἐν ἧ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσον-
ται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐξέρχονται οἱ τὰ
15 ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, καὶ οἱ τὰ φαῦλα πράξαν-
τες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως". ἐχρῆν οὖν κατὰ τὸ πιστὸν τοῦ λόγου
θεωρεῖν τὸ δυνατόν τοῦ πράγματος καὶ μὴ ἀπορεῖν τὴν ἄλογον
ἀπορίαν.

PKA'.

20 Ἐρώτησις. Εἰ τοῖς καταλιμπάνουσι πατέρα ἢ μητέρα,
γυναῖκα ἢ τέκνα, ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφάς, οἰκίας ἢ ἀγροῦς, ἑκατον-
ταπλασίονα ἐπηγγεῖλατο διδόναι ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ὁ κύριος, ἄρα
καὶ γυναῖκας ἑκατὸν οἱ τοιοῦτοι ἀπολήψονται; πῶς δέ, πολλῶν τὰ
εἰρημένα διὰ τὴν ἐντολὴν καταλιπόντων καὶ ἐν πτωχείᾳ καὶ μο-
25 νότῃ καὶ ἐρημίᾳ τελευτησάντων, οὐ διέφευσται ἡ τοιαύτη ὑπό-
σχεσις;

Ἀπόκρισις. "Ὡσπερ πατέρας καὶ μητέρας καὶ ἀδελφοὺς

1 Cor. 1, IX, 22 || ἀσθενοῦσι] ed. ἀσθενεῖσι. 3 ρθ' ed. 4 θνήσκουσι] ed.
θνήσκουσιν. 6 ζῶντας deest in ed. 7 Act. X, 42. Timothy. 2, IV, 1. 9 ed.
καχώρισμένοι εἰσίν. 10 Cor. 1, XV, 51 || πάντες δὲ ἀλλαγ. desunt in ed. 11 ed.
κρινεῖ. 13 Joh. V, 25, 28, 29. 14 ἀνθρώπου] ed. θεοῦ. 15 καὶ οἱ] ed. οἱ
ἴε. 19 ρι' ed. 20 Matth. XIX, 29 || ed. μητέρα ἢ τέκνα καὶ τὰ ἕτερά ἐσται.
22 ἐν τῷ νῦν αἰῶνι] desunt in ed. 23 ἀπολήψονται] ed. ἀντιλήψονται. 24 prius
καὶ deest in ed.

καὶ ἀδελφὰς λέγει τοὺς κατ' οἰκειωτικὴν διάθεσιν * προσλαμβανόμενων τὸ διὰ Χριστὸν καταλείψαντα τοὺς φύσει πατέρας τε καὶ μητέρας, ἀδελφούς τε καὶ ἀδελφάς, οὕτω καὶ γυναῖκα λέγει τὴν ἐν κερῷ τῆς διὰ Χριστὸν ἐγκαταλείψως προνοουμένην τοῦ καταλείψαντος τὴν φύσει γυναῖκα. ἡ δὲ ἐκκλησία τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, ἡ ἐξ ἀρχῆς τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος ὑπὸ τῶν αὐτῆ ἀντικειμένων Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων διωκομένη, ἀρπαζομένη πολυχρονίως, πόθεν ἐν τε τοῖς πνευματικοῖς καὶ ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις τοσαύτην, ἣν ὀρώμεν, ἐπίδοσιν ἐδέξατο, μὴ τῆς θείας τε καὶ ζωῆς τοῦ σωτῆρος φωνῆς τοῦ κατὰ πολυπλασιασμόν * ὑποσχομένης τὴν ἀναπόδοσιν ἐνεργησάσης ἐν αὐτῇ; πόθεν δὲ πλούσιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες τὰς ἑαυτῶν ὑπάρξεις ἐπιφερόμενοι ἐν τῇ ἐρήμῳ τοὺς ἐκεῖσε διὰ Χριστὸν ἀναχωρήσαντας ἐζήτησαν, καὶ τούτων τὰ ὑστερήματα ἀνεπλήρωσαν, καθὰ ἐγνωμεν ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἀγίων ἀρχομένων ἀνδρῶν, μὴ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ δε' αὐτῶν τὴν ἰδίαν ὑπόσχεσιν ἀγαγόντος εἰς πέρας;

PKB'.

Ἐρώτησις. Εἰ πρὸς σύστασιν τῆς τῶν σωμάτων ἀναστάσεως ὡς καιρίῳ τῷ κατὰ τὰ σπέρματα ὑποδείγματι ὁ ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐχρήσατο, πῶς οἱ τεμνόμενοι ἢ καιόμενοι ἀναστήσονται, τῶν σπερμάτων μετὰ τομὴν ἢ καῦσιν οὐ βλαστανόντων, ἀλλ εἰς τὸ παντελὲς φθειρομένων;

Ἀπόκρισις. Τῆς φύσεως οὔσης τῆς ἐργαζομένης τὰ ἐκ τῶν σπερμάτων γινόμενα, ὡς ἔμμετρον λαβούσης παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τὴν δύναμιν, ἀνάγκη ἐπιτήδεια εἶναι τὰ σπέρματα πρὸς κοίτησιν τῶν ἐξ αὐτῶν γιγνομένων. διὸ ἐὰν κατ' ἡ τμηθῇ τὰ σπέρ-

1 cod. κατοικιωτικὴν || post διάθεσιν lacunam indicavi; ed. διάθεσιν προσλαμβανόμενους τὸν Χριστὸν, καταλείψαντας etc. 2 ed. πατέρα. 3 ed. μητέρα. 4 ed. διωκομένη, καὶ. 5 ἀνθρωπίνους] ed. ἀνθρώποις, Sylburgius ἀνθρωπικαῖς. 6 τοῦ κατὰ] ed. τῆς κατὰ || ante ὑποσχομένης aliquid excidit. 7 τὴν ἀναπόδοσιν] καὶ τὴν ἀντίδοσιν. 8 ἱστορίας] Theodoretus φιλόθεον ἱστορίαν ἢ ἀσκητικὴν πολιτείαν scripsit. 9 ἀρχομένων] sic codex ἀρχαίων ed. An ἀναχωρητῶν vel ἡσυχασμένων? 10 μα' ed. 11 Cor. 1, XV, 35 sqq. 12 cod. παντελῶς. 13 ed. γιγνομένων.

ματα, ἀχρηστα γίνεται τῇ φύσει πρὸς ποιήσιν τῶν ἐξ αὐτῶν γι-
γνομένων· ὁ δὲ θεὸς ἄτε οὐκ ἔμμετρον ἔχων τὴν δύναμιν, διὰ
τοῦτο οὐδὲν ἐστὶν αὐτῷ ἀνεπιτήδειον πρὸς ποιήσιν πάντων ὧν
βούλεται, οὐδὲ κωλύεται ὑπὸ τῆς τομῆς καὶ καύσεως τῶν σω-
5 μάτων τοῦ ποιήσασθαι αὐτῶν τὴν ἀνάστασιν· οὐ γὰρ νόμῳ καὶ
μέτρῳ φύσεως ἐργάζεται ὁ θεός, ἀλλ' ἀσθεντία βουλῆς τῆς ἐν
μηδενὶ ἀπορουμένης πρὸς ποιήσιν ὧν βούλεται ποιεῖν. ἐχρήσατο
δὲ ὁ ἀπόστολος τῷ κατὰ τὰ σπέρματα ὑποδείγματι πρὸς πίστω-
10 τῆς ἀναστάσεως τὸν λόγον, ὅτι, ὡσπερ οὐκ ἀπιστοῦμεν τὴν βλά-
στησιν τοῦ σπέρματος ὄρωντες ἐν τῇ γῆ ἀποθανόντος καὶ ἀποβε-
βληκότος τοῦ σπέρματος τὴν φύσιν, οὕτως οὐκ ὀφείλομεν ἀπιστεῖν
τῶν νεκρῶν τὴν ἀνάστασιν· ὁ γὰρ θεός ὁ δεδωκώς τῇ φύσει τὸ
15 μᾶλλον αὐτὸς δύναται ἐκ τοῦ θανάτου ἐγεῖραι τοὺς νεκρούς.

PKΓ.

Ἐρώτησις. Εἰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰσραὴλ δόξαν καὶ τρυ-
φήν καὶ ἄνεσιν ἐπίγειον οἱ ἀπόστολοι ὑπελάμβανον, καθάτινες
ἔφασαν, διατὶ ὁ κύριος περὶ ταύτης παρ' αὐτῶν ἐρωτώμενος οὐ
20 μόνον αὐτούς οὐ διωρθώσατο, ἀλλὰ καὶ ἐπέσφιγξεν αὐτῶν τὴν
ἄγνοιαν, φήσας πρὸς αὐτούς· "οὐχ ὑμῶν ἐστὶ γινῶναι χρόνους ἢ
καιρούς, οὗς ὁ πατὴρ ἐν τῇ ἰδίᾳ ἔθετο ἐξουσία"; αὕτη δὲ ἡ ἀπό-
κρισις βεβαιοὶ τὴν ἐκείνων ἐρώτησιν.

Ἀπόκρισις. Καὶ τοῦτο ἐν ἐστὶ τῶν πρὸ τῆς ἐπιφοιτή-
25 σεως τοῦ ἁγίου πνεύματος μὴ δυναμένων γνωσθῆναι ὑπὸ τῶν
ἀποστόλων, κατὰ τὸ γεγραμμένον "πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ'
οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι· ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, τὸ
πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ἐκεῖνο ὀδηγήσει ὑμᾶς πρὸς πᾶσαν τὴν ἀλή-

2 cod. ἄτε. 8 ed. αὐτῷ ἐστὶν || cod. ἀνεπιτήδειον. 8 πρὸς] ed. εἰς.
13 cod. δεδωκώς. 14 τοῦ θανάτου deest in ed. || cod. βλάστησιν cum Otto ||
ed. colò. 18 μὲν] ed. 19 παρ'] ed. πρὸς. 20 cod. ἰσθώσατο. 21 Act.
I, 7. 28 γεγραμμένον] ed. εἰρημένον || Joh. XVI, 12, 13. 27 ὁ παράκλητος]
om. ed. 28 cod. ὀδηγήση.

θειαν". μαθόντες δὲ ὑπὸ τοῦ πνεύματος τὸ "τὴν κοιλίαν καὶ τὰ βρώματα ὁ θεὸς καταργεῖ", ἐκ τῆς ἰουδαϊκῆς ὑπολήψεως εἰς τὴν ἔννοιαν μετηνέχθησαν, τὴν πρέπουσαν τῇ καταστάσει τῶν ἀνισταμένων ἐκ τῶν νεκρῶν, ἐν ᾗ οὔτε βρώσις οὔτε πόσις οὔτε γάμος, ἀλλ' ἰσάγγελοι ἔσονται οἱ τῆς ἀναστάσεως υἱοί. τὸ οὖν "οὐκ ὡμῶν ἐστὶ γινῶναι χρόνους ἢ καιρούς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ", οὐκ ἔχει σχῆμα βεβαιωτικῶν τῶν ἐρωτησάντων ἐν τῇ κατὰ ἄνοιαν ὑπολήψει, ἀλλ' ἀπωσιχὸν ἀμφοτέρων, τῆς τε κατὰ τὸν χρόνον καὶ τῆς κατὰ τὸν τόπον ὑπολήψεως τῶν ἐρωτησάντων. ὁλοὶ δὲ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος τὸν τρόπον ἐκείνης τῆς καταστάσεως ἐν οἷς λέγει "ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστὶ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ".

PKA'.

Ἐρώτησις. Εἰ τέλειον τότε νοοῦμεν τὸ τέλειον, ὅτε πάντα κέκτηται τέλεια, τέλειον δὲ ἄκρως τὸ καθοτιοῦν προσθήκην ἢ αὐξῆσιν μὴ δεχόμενον, πῶς ὁ θεὸς μὲν προὔπαρχων τῆς κτίσεως, ὑστερον δὲ τὴν κτίσιν ποιησάμενος, οὕτω θεὸς τὸ δημιουργὸς ὄνομά τε καὶ πρᾶγμα προσέλαβε καὶ ἐκ τοῦ θεοῦ εἰς τὸ καὶ δημιουργὸς εἶναι τὴν αὐξῆσιν τε καὶ τὴν γένεσιν δέδεκται;

Ἀπόκρισις. Ἄλλο τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ ἄλλο τὸ ἄλλου εἶναι, ἄσχετον μὲν τὸ αὐτὸ εἶναι, σχετικὸν δὲ τὸ ἄλλου εἶναι. ἐπειδὴ οὖν τὸ τέλειον τοῦ θεοῦ ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι, διὰ τοῦτο οὐκ αὖξει αὐτὸν τὸ ἄλλου εἶναι. καὶ καθάπερ τὸ ἀρχὴν εἶναι ἀριθμοῦ οὐδὲν συντελεῖ τῷ ἐνὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ τελειότητα, — καὶ γὰρ μὴ ὄντος αὐτοῦ ἀρχῆς ἀριθμοῦ τέλειον ἦν, καὶ γενομένου αὐτοῦ ἀρχῆς ἀριθμοῦ οὐκ ἠύξθη — οὕτω καὶ ὁ θεὸς πρὸ τῆς κτίσεως ἦν τέλειος καὶ μετὰ τὴν κτίσιν οὐκ ἠύξθη. οὐδὲν οὖν τῶν διὰ τῆς κτίσεως αὖξει θεόν — "σὺ γὰρ φησιν ὁ αὐτὸς εἶ" —, ἀλλὰ τὴν

1 Cor. 1, VI, 13. 8 τὴν] om. cod. 4 οὔτε βρώσις οὔτε πόσις] Rom. XIV, 17. 5 ἰσάγγελοι] Lac. XX, 36. 7 τῶν] om. ed. 8 ἀπωσιχόν] ed. ἀπορητικόν. 9 τόπον] ed. τρόπον. 11 Rom. XIV, 17. 14 μγ' ed. 26 ed. γνωρίμου. 29 Psalm. CI, 27.

σχέσιν ἦν ἔχει πρὸς τὴν κτίσιν πολυτρόπως ("σφόδρα", φησίν, "ὑπερ-
ρυφώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεοὺς"), καὶ γὰρ ὡς πατήρ καὶ δεσπό-
της καὶ κριτὴς καὶ ποιμὴν καὶ τὰ τούτοις ὁμοία. καὶ καθάπερ
5 μὴ ποιήσας ὁ θεὸς πλείονας κόσμους, οὓς ἠδύνατο καὶ δύναται
ποιεῖν, οὐκ ἀτελής ἐδείχθη ἢ αὐτοῦ τελειότης, οὕτω καὶ ἕνα
ποιήσας κόσμον οὐκ ἠϋξήθη ἐκ τούτου ἢ αὐτοῦ τελειότης εἰς τὸ
ὑπερτέλειον. εἰ δὲ μὴ ποιήσας πλείονας κόσμους οὐκ ἐμειώθη,
οὐδ' ἂν ποιήσας ἕνα κόσμον ἠϋξήθη.

PKΕ'.

10 Ἐρώτησις. Εἰ τὸ εἶναι τι δυνάμει τοῦ εἶναι τοῦτο ἐνερ-
γεία καθέστηκεν ἔλαττον, πῶς ὁ τοῦ κόσμου ποιητὴς, πρὸ τῆς τοῦ
κόσμου ποιήσεως ποιητὴς ὢν τοῦ κόσμου δυνάμει καὶ οὐκ ἐνερ-
γεία, τῷ τῆς ἐλαττώσεως οὐκ ὑποπίπτει ὀνόματι;

Ἀπόκρισις. Ὡν ἡ δύναμις τῆς ἐνεργείας φυσικῇ τινι
15 ἀνάγκῃ ἀφέστηκε, τούτων ἡ δύναμις ἔλαττον τῆς ἐνεργείας κα-
θέστηκεν· οὐ δὲ ἡ δύναμις τῆς ἐνεργείας οὐ φυσικῇ ἀνάγκῃ ἀλλ'
ἰδίᾳ βουλῇ ἀφέστηκεν, οὗτος ἀνυπόβλητος τῷ τῆς ἐλαττώσεως
ὀνόματι. "διενοήθης", φησί, "καὶ πάντα σοι πάρεστι".

PKΣ'.

20 Ἐρώτησις. Εἰ τὸ κλίνειν γόνυ ἐν ταῖς εὐχαῖς τὸ ἐστώ-
τας εὐχεσθαι μᾶλλον θεῶ τοὺς εὐχομένους παρίστησι, καὶ πλέον
ἐφέλεκται τὴν θεϊαν συμπάθειαν, διατί ἐν ταῖς κυριακαῖς ἡμέ-
ραις καὶ ἀπὸ τοῦ πάσχα ἕως τῆς πεντηκοστῆς γόνυ οὐ κλίνουν
οἱ εὐχόμενοι; πόθεν δὲ καὶ ἡ τοιαύτη ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εἰσῆλθε
25 συνήθεια;

Ἀπόκρισις. Ἐπειδὴ ἐχρῆν ἀμφοτέρων ἡμᾶς ἀεὶ μεμνη-

1 Psalm. XCVI, 9. 4 ed. ὁ θεὸς μὴ ποιήσας || ed. κόσμους * το καὶ δύναται.
5 ed. ἀτελής ἐκ τούτου || ed. τελειότης εἰς τὸ ὑπερ^{αδ} ὢν· εἰ δὲ μὴ ποιήσας etc.
7 ed. κόσμους ὁ θεός. 8 ἂν] ed. ἀρα. 9 μδ' ed. 10 τι] ed. τῇ || τούτο
deest in ed. 12 τοῦ κόσμου deest in ed. 15 ed. ὑφίστηεν || ed. ἐλάττων.
16 cod. φυσικῇ. 17 ed. ὑφίστηεν. 18 διενοήθης - πάρεστι] cfr. Otto, Corpus
apologet. V, p. 179. 19 με' ed. 20 εὐχαῖς] ed. προσευχαῖς. 21 ed. πλείον.
26 ed. ἀμφοτέρων ἐχρῆν.

σθαι, καὶ τῆς ἐν ταῖς ἀμαρτίαις πτώσεως ἡμῶν καὶ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, δι' ἧς ἐκ τῆς πτώσεως ἀνέστημεν, διὰ τοῦτο ἢ ἐν ταῖς εἰς ἡμέρας γονυκλισία ἡμῶν σύμβολόν ἐστι τῆς ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν πτώσεως· τὸ δὲ ἐν τῇ κυριακῇ μὴ κλίνειν γόνυ σύμβολόν ἐστι τῆς ἀναστάσεως, δι' ἧς τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι τῶν 5 τε ἀμαρτημάτων καὶ τοῦ ἐπ' αὐτῶν τεταγμένου θανάτου ἐλυτρώθημεν. ἐκ τῶν ἀποστολικῶν δὲ χρόνων ἡ τοιαύτη συνήθεια ἔλαβε τὴν ἀρχήν, καθὼς φησιν ὁ μακάριος Εἰρηναῖος ὁ μάρτυς καὶ ἐπίσκοπος Λουγδούνων ἐν τῷ περὶ τοῦ πάσχα λόγῳ, ἐν ᾧ μέμνηται καὶ περὶ τῆς πεντηχοστῆς, ἐν ᾗ οὐ κλινόμεν γόνυ, ἐπειδὴ ἰσο- 10 θοναμεὶ τῇ ἡμέρᾳ τῆς κυριακῆς, κατὰ τὴν βῆθεισαν περὶ αὐτῆς αἰτίαν.

PKZ.

Ἐρώτησις. Εἰ ἀνιστάμενος ὁ δεσπότης ἀπὸ τοῦ μνήματος τὰ ἐνάτια ἐν τῷ τάφῳ κατέλιπε, πῶς μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἢ 15 γυμνὸν αὐτὸν ὄφθεντα ἢ ἐτέρωθεν ἐσθῆτα κομισάμενον ἢ γραφὴ οὐχ ἰσότηρην; εἰ δὲ μήτε ἐτέρωθεν ἀμφιάσματα εἴληφε, μήτε γυμνὸς τοῖς τότε αὐτὸν ὀρῶσιν ἐφαίνετο, πῶς ἄληθες ὅτι τὰ ἱμάτια ἐν τῷ τάφῳ κατέλιπεν;

Ἀπόκρισις. Τὰ μὲν ἱμάτια τοῦ σωτῆρος μετὰ τὸ σταυρωθῆναι αὐτὸν οἱ στρατιῶται διεμερίσαντο, τὰ δὲ μετ' αὐτοῦ εἰσενεχθέντα εἰς τὸν τάφον ἱμάτια εἰς φόρεσιν τοῦ ζῶντος ἀνεπιτή- 20 δεια ἦν. τὰ οὖν ἱμάτια, ἃ ἐφόρει ὁ κύριος μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ἢ ἐδημιούργησεν, ἢ ἔλαβεν ἀλλαχόθεν, ὡς ἔλαβε τὸν πῶλον εἰς κάδισμα· ἐκατέρως γὰρ ἐδύνατο, καὶ τὸ δημιουργῆσαι καὶ τὸ λα- 25 βεῖν ἀλλαχόθεν. πολλῶν δὲ ὄντων τῶν ὑπὸ τοῦ κυρίου λεχθέντων τε καὶπραχθέντων, ὧν ἡ θεία γραφὴ τὰς ἱστορίας οὐ περιέχει, εἰς ὧν ἐστὶ καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν τὰ ἐνδύματα τοῦ κυ-

2 ed. Χριστοῦ ἡμῶν. 3 ed. ἡμῶν γονυκλισία. 4 ed. πτώσεως ἡμῶν. 6 τεταγμένου] ed. τεθνατωμένου; alii codices in margine τετραμμένου || ἐλυτρώθημεν] ed. ἡλυτρώθημεν. 18 με' ed. 16 ed. ἐτέρωθεν αὐτὸν. 17 cod. οὐκ. 18 ἀληθες] sic codex; cfr. p. 42, 18. 22 τάφον—φόρεσιν] ed. τάφον εἰς * εἶπεν. 23 οὖν] ed. ἐκ. 24 ed. ἔλαβε καὶ 25 ed. ἐκάτερον. 28 εἰς ὧν ἐστὶ καὶ] ed. εἰς ἀνάγκη καὶ τὰ.

ρίου, οὐκ ἔστιν εὐλογον τὸ ἐκ πάντων τῶν ἀνιστορήτων τοῦ ἐνὸς ἀνιστορήτου ζητεῖν τὴν αἰτίαν. οὐ χρὴ οὖν ἐκ τοῦ ἀνιστορήτου κατασκευάζειν τὴν ἀπορίαν τοῦ περὶ τοῦ ἐνδύματος τοῦ κυρίου, ἀλλ' ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ λαβεῖν τὴν πίστιν περὶ τοῦ ἐνδύμα-
5 τος αὐτοῦ.

ΡΚΗ'.

Ἐρώτησις. Εἰ σῶμα παχυμερές θυρῶν κεκλεισμένων κε-
κλωμένῃν ἔχει τὴν πάροδον, πῶς μετὰ τὴν ἀνάστασιν "τῶν θυ-
ρῶν κεκλεισμένων" πρὸς τοὺς μαθητὰς εἰσῆλθεν ὁ κύριος; ἀλλ'
10 εἰ μὲν ἀληθὲς ὅτι κεκλεισμένων τῶν θυρῶν ἐνδον ὀρώμενοι σῶμα
ἐτύγχανε, πῶς ὁ λίθος ὁ τῷ δεσποτικῷ ἐπικείμενος μνήματι ὑπὸ
τοῦ ἀγγέλου ἀπεκυλίσθη διὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ σώματος ἔγερσιν; εἰ δὲ
ἀληθεύει ἡ γραφὴ περὶ τῆς τῶν θυρῶν λέγουσα κλείσεως, δη-
λον ὅτι οὐ σῶμα ἀλλὰ πνεῦμα εἰσῆλθεν εἰ δὲ τὸ σῶμα ποτὲ μὲν
15 σῶμα ποτὲ δὲ πνεῦμα ἐγένετο, πῶς οὐχὶ τροπὴν τὰ τῆς τοῦ σώ-
ματος οὐσίας ἐδέχετο;

Ἀπόκρισις. Ὡσπερ οὐ κατὰ τὴν ἐκ τοῦ σώματος εἰς τὸ
πνεῦμα τροπὴν περιεπάτησεν ὁ κύριος ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ
τῇ θεῖα αὐτοῦ δυνάμει βατὴν ἐποίησεν εἰς περίπατον τὴν ἄβα-
20 τον θάλασσαν, οὐ μόνον τῷ ἑαυτοῦ σώματι ἀλλὰ καὶ τῷ τοῦ Πέ-
τρου, οὕτω τῇ ἑαυτοῦ θεῖα δυνάμει καὶ τοῦ μνήματος ἐξῆλθε, τοῦ
λίθου ἐπικειμένου τῷ μνήματι, καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς εἰσῆλθε τῶν
θυρῶν κεκλεισμένων· οὐ γὰρ διὰ τὴν αὐτοῦ ἔγερσιν τοῦ λίθου ἐκ
τοῦ μνήματος ἐγένετο ἡ ἀφαίρεσις, ἀλλὰ διὰ τὸ δηλωθῆναι τοῖς
25 ὀρώσι τὴν ἀνάστασιν τὸ γὰρ ἐν τῷ μνήματι τὰ μὲν τοῦ ἐντα-
φιασμοῦ αὐτοῦ ὄραν ἰμάτια, αὐτὸν δὲ μὴ ὄραν, δεῖγμα ἐναργέστα-
τον τῆς αὐτοῦ γέγονεν ἀναστάσεως. χρὴ δὲ ἡμᾶς ἐννοῆσαι, ὅτι τὰ
ἰσοδύναμα τὴν αὐτὴν ἔχει πίστιν συγχωρουμένων αὐτῶν, καὶ τὴν
αὐτὴν ἔχει ἀπιστίαν ἀναιρουμένων αὐτῶν—ἰσοδυναμεῖ δὲ τὸ πε-
30 ρικατεῖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐν ἀτρέπτω σώματι τῷ εἰσελθεῖν πρὸς

1 ed. κυρίου * ἐν εὐλογον || ed. ἀπιστορ * ἀνιστορήτου. 2 ed. οὐ * τοῦ ἀπιστ.
8 ρι' ed. 8 Johan. XX, 19. 10 ed. ὅτι τὸ. 12 ἀπεκυλίσθη] cfr. Matth.
XXVIII, 2. 14 ed. μὲν ἦν. 18 περιεπάτησεν] cf. Matth. XIV, 25, 26.
19 τὴν ante εἰς in ed. 27 τῆς αὐτοῦ post δεῖγμα in ed. 29 cod. ἀπιστίαν
cum Marano; κίστιν ed. 80 τῷ] cod. τὸ.

τοὺς ἀποστόλους ἐν ἀτρέπτῳ σώματι τῶν θυρῶν κεκλεισμένων—
καὶ ὅτι τὰ ὑπὲρ φύσιν μὲν τῆ φύσει γινόμενα κατὰ τὴν θεῖαν δύ-
ναμιν, τούτων ἀδύνατον κατὰ τὸν λόγον τῆς φύσεως ποιήσασθαι
τὴν παράστασιν. διὸ προηθέντων τῶν μαθητῶν ἐν τῇ τοιαύτῃ
εἰσοδῷ ἐπέτρεψεν αὐτοὺς φηλαῖαν τοὺς πεκονθότας τόπους τοῦ
σώματος αὐτοῦ, ὅτι οὐ κατὰ τὸν τρόπον τοῦ σώματος εἰς τὸ πνεῦμα
ἐποίησε πρὸς αὐτοὺς τὴν εἰσοδον, ἀλλ' ἐν παχυμερεῖ σώματι τῇ
θεῖα αὐτοῦ δυνάμει ποιητικῇ τῶν ὑπὲρ φύσιν.

ΓΚΘ'.

Ἐρώτησις. Εἰ πάντα ὁ θεὸς ποιήσας τὸν κύκλον τῆς σώ-
ματος κτίσεως, τοῦ παντός δεσπότης καθέστηκε — διὸ καὶ Δαυὶδ
ἐν παντὶ τόπῳ τῆς τοῦ κυρίου δεσποτείας εὐλογεῖν ἡμῖν τὸν κύ-
ριον ἐγκλειύεται, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ ἀπόστολος ἐν παντὶ τόπῳ
ἐπαίρειν ἡμᾶς ὀσίους χεῖρας πρὸς τὸν θεὸν ἐντέλλεται —, διατί ὡς
μόνον ἔργον τε καὶ οἰκητήριον θεῖον τὸ ἀνατολικὸν κλίμα νομί-
ζοντες, ἐν αὐτῷ ἀφορῶντες τοὺς ὕμνους καὶ τὰς προσευχὰς θεῶ
ἀναπέμπομεν; τίνες δὲ καὶ οἱ ταύτην τὴν συνήθειαν τοὺς χρι-
στιανούς ἐκδιδάξαντες;

Ἀπόκρισις. Ἐπειδὴ τῶν παρ' ἡμῖν αἰεὶ τὰ τιμιώτερα εἰς
τιμὴν τοῦ θεοῦ ἀφορίζομεν, κατὰ δὲ τὴν τῶν ἀνθρώπων ὑπόλη-
ψιν τιμιώτερα ἐστὶν ἡ ἀνατολὴ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς κτίσεως,
διὰ τοῦτο ἐν τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς νεύομεν πρὸς ἀνατολὴν
πάντες. καὶ καθὼς περ τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐν ὀνόματι Χριστοῦ κατα-
σφραγίζομεν τοὺς τῆς σφραγίδος ταύτης δεομένους, ἐπειδὴ τιμιω-
τέρα νενόμισται τῆς ἀριστερᾶς, καίτοι θέσει καὶ οὐ φύσει διαφέ-
ρουσα ταύτης ὑπάρχει, οὕτως καὶ ἡ ἀνατολὴ ὡς τιμιώτερον μέ-
ρος τῆς κτίσεως εἰς προσκύνησιν τοῦ θεοῦ ἀφώρισται. οὐκ ἐναν-
τιοῦται δὲ τῇ προφητικῇ τε καὶ ἀποστολικῇ φωνῇ τὸ πρὸς τὴν

5 φηλαῖαν] cfr. Johan. XX, 20, 25, 27. 7 πρὸς] ed. sic. 9 πρὶν' ed.
10 ed. κατὰ κύκλον τῆς φύσεως τοῦ παντός etc. 11 Δαυὶδ] Psalm. CII, 22.
13 ὀσίους] ed. ὀσίους || ἀπόστολος] Timoth. 1, II, 8. 14 ὀσίους χεῖρας post
θεῖον in ed. 15 μόνον] ed. εὐμνόν || τὸ ἀνατολικόν] ed. τὸ πρὸς τὸ ἡλιακόν || cod.
κλίμα. 16 ed. τῷ θεῷ. 17 ed. τοῖς χριστιανοῖς. 19 αἰεὶ deest in ed.
23 ed. πάντες. καθέπερ. 24 cod. σφραγίδος. 27 τοῦ] om. ed.

ἀνατολήν ποιεῖν ἡμᾶς τὰς εὐχάς· ἐν παντί γὰρ τόπῳ ὑπάρχει ἡ ἀνατολή τοῖς εὐχομένοις. καὶ ἐπειδὴ ἐφ' ὃ μέρος τὴν ὀρατικὴν αἰσθησιν κεκτήμεθα, κατὰ τοῦτο τὸ μέρος προσκυνούμεν, ἀδύνατον δὲ ἐν τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ σώματος ἀποβλέπειν, διὰ τοῦτο τῷ ἐνὶ μέρει τῆς κτίσεως ἀφορῶντες ποιούμεν τὴν προσευχήν, οὐχ ὡς μόνον ἔργον τοῦ θεοῦ, οὐδ' ὡς εἰς κατοικητήριον θεοῦ τοῦτο ἀφωρισμένον, ἀλλ' εἰς τόπον προσκυνήσεως τῆς παρ' ἡμῶν προσαγομένης θεῷ. δοκεῖ δὲ παρ' ὧν εἰληφεν ἡ ἐκκλησία τὸ εὐξασθαι, παρὰ τούτων εἰληφέναι καὶ τὸ

10 πού εὐξασθαι, τουτέστι παρὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

ΡΑ'.

Ἐρώτησις. Εἰ μήτε τοὺς ἐκ τῶν δένδρων καρπούς, μήτε τῆς τῶν κρεῶν ἐδωδῆς οἱ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ μετελάμβανον, καθὼς τινες τῶν πατέρων ἐδίδαξαν, πῶς ὁ Ἄβελ ἐκ τῶν σταά-

15 των τῶν προβάτων ὧν ἐποίμαινε καὶ ὁ Κάιν ἐξ ὧν ἐγεώργει καρπῶν τῆς γῆς ὁμοίως προσέφερε; καὶ δῆλον ὡς ἐκάτερος αὐτῶν τῆς οἰκείας βρώσεως προτιμῶν τὸ θεῖον τοιαύτη θυσία ἐπέχρητο. εἰ δὲ τὰ ἄχρηστα ἑαυτοῖς τῷ θεῷ προσεκόμιζον, πῶς τῇ τοιαύτῃ προσφορᾷ τὸ θεῖον οὐχ ὑβρίζον; ἀζήμιον γὰρ αὐτῷ καὶ

20 χλευαστικὴν χάριν ἕκαστος αὐτῶν κατετίθειτο. πῶς οὖν ἡ μὲν τοῦ Κάιν θυσία ἀπόβλητος, τὰ δὲ τοῦ Ἄβελ δῶρα αἰδέσιμα γέγονε;

Ἀπόκρισις. Ὁ μακάριος ἀπόστολος, ὁ τῶν πατέρων πατὴρ καὶ τῆς εὐσεβείας διδάσκαλος, φησὶ: "τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ

25 τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει";—ἀντὶ τοῦ οὐδεὶς. ἀλλ' εἰ μῆδεῖς, δῆλον ὅτι οὔτε Ἄβελ ἐποίμαινε τὴν ποίμνην, ἵνα μὴ ἐσθίῃ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης αὐτοῦ, οὔτε ὁ Κάιν ἐγεώργει τὴν γῆν, ἵνα μὴ ἐσθίῃ τῶν καρπῶν αὐτῆς. ἔτι δέ, εἰ ἄχρηστοι

2 ed. ὀρατὴν. 4 τοῦ σώματος] ed. τῆς κτίσεως. 7 εἰς] om. cod. || τοῦ θεοῦ ed. 8 ed. θεῷ τεταγμένον || δοκεῖ δέ] ed. τὸ δὲ ἴθος. 9 ed. εὐχασθαι hic et infra. 10 τουτέστι] ed. τοῦτο δέ. 11 μὲ] ed. 15 cod. ἐποίμαινε. 16 προσέφερε] Gen. IV, 3 sq. 17 ed. τῇ τοιαύτῃ. 18 ἑαυτοῖς] ed. αὐτοῖς. 19 τὸ θεῖον] ed. τὸ αἰεὶ ἐν. 23 τῆς] om. ed. || Cor. I, IX, 7. 24 ed. ποιμίον. 28 cod. δηλονότι ὅτι, ed. δῆλον ἄρα ὅτι οὐδὲ ὁ || cod. ἐποίμαινε.

ἦσαν τῷ Κάν οι καρποὶ τῆς γῆς, τίνας ἔνεκεν τοῖς χεῖροσι μὲν ἐτίμα τὸν θεόν, τοῖς κρείττοσι δὲ ἐαυτὸν τοῦ θεοῦ προετίμησε (διὸ ἀπόβλητος αὐτοῦ γέγονεν ἡ θυσία), μὴ χρῆζων τῶν καρπῶν τῆς γῆς; εἰ δὲ προετίμησεν ὁ μὲν Ἄβελ τῆς οἰκείας χρείας τὸν θεόν, ὁ δὲ Κάν τὴν ἰδίαν χρείαν τοῦ θεοῦ, ὄφλον ἄρα εἶναι ἕκαστος αὐτῶν τῆς ἐκ τῶν οἰκείων καρπῶν ἔχρηζε θεραπείας.

ΡΑΑ'.

Ἐρώτησις. Εἰ βασιλείαν θεοῦ τὴν ἀνάστασιν τινες ὑπελήφρασι, δίκαιοι δὲ καὶ ἁμαρτωλοὶ ταύτης ἀζιωθῆναι πιστεύονται, πῶς τοὺς τὰ ἀπηγορευμένα ποιήσαντας ἀποκληρονόμους ὁ Παῦλος ἀπέφηνε, φήσας ὅτι "οὔτε πόρνοι οὔτε μοιχοί" καὶ οἱ ἐφεξῆς "βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν";

Ἀπόκρισις. Βασιλείαν θεοῦ οἶδεν ἡ θεία γραφὴ ὀνομάζειν οὐ τὴν ἀνάστασιν ἀπλῶς, ἀλλὰ τὴν μετὰ τὴν ἀνάστασιν κατάστασιν, ἐν ᾗ γίνεται κολαζομένων τε καὶ δοξαζομένων ἡ διαίρεσις, τοῦ θεοῦ ὑπὸ πάντων ἀναμφιβόλως ὁμολογουμένου, τοῦ τὴν ὄψαν ἐν τοῖς δοξαζομένοις ἐνεργούντος καὶ τὴν κόλασιν ἐν τοῖς κολαζομένοις. "ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ θεοῦ οἱ ἐν τοῖς μνημείοις καὶ ἐξελεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, καὶ οἱ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως". διαίρεται οὖν ἡ ἀνάστασις εἰς ζωὴν καὶ κρίσιν, κατὰ τὰς διαφορὰς δικαίων τε καὶ ἀδίκων· ἐπὶ πλεον γὰρ ἡ ἀνάστασις τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ ἢ μὲν γὰρ ἀνάστασις δικαίους καὶ ἀδίκους περιέχει, ἢ δὲ βασιλεία τοῦ θεοῦ μόνους τοὺς δικαίους.

ΡΑΒ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἀναθεματισμὸν μόνον ἐπὶ τῶν ἀτόπων ἡ παλαιὰ τε καὶ νέα διαθήκη ἐπίσταται, πῶς ὁ μακάριος Πέτρος ἐν τῷ πάθει τὸν δεσπότην ἀρνούμενος καταθεματίζειν ἤρξατο;

4 οἰκείας] ed. ἰδίας. 6 καρπῶν] ed. κόνων. 7 πρ' ed. 8 cod. τινὲς ὑπελήφρασι. 11 ed. ἀπέφρανε || Cor. 1, VI, 9, 10. 15 κατάστασιν] ed. ἀποκατάστασιν. 17 ὄψαν ἐν] cod. δ. μὲν. 18 Johan. V, 28, 29 || ed. ἀκούσ. φωνῆ || ed. οὐκ τοῦ θεοῦ. 20 καὶ οἱ] ed. οἱ δὲ. 24 ed. δικαίους περιέχει. 25 ed. πρῶτ'. 28 ed. ἀναθεματίζειν; sed cfr. Matth. XXVI, 74.

τίς δὲ ἡ διαφορά ἀμφοτέρων, τούτεστι τοῦ ἀναθεματισμοῦ καὶ τοῦ καταθεματισμοῦ, καὶ τί τὸ ὑπὸ θατέρου σημαίνοντες;

Ἄποκρισις. Ἀνάθεμα λέγεται ἢ τὸ ἀνακείμενον καὶ ἀφωρισμένον θεῷ καὶ εἰς κοινὴν χρῆσιν μηκέτι λαμβανόμενον, ἢ τὸ ἀπηλλοτριωμένον θεῷ διὰ κακίαν. κατάθεμα δὲ ἐστὶ τὸ συνδέσθαι τοῖς ἀναθεματίζουσιν.

ΡΑΓ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ ἀγαθὸν ἀπάντων ἐστὶ τὸ κάλλιστον καὶ τὸ κακυνόμενον τῶν ὄντων ἐστὶ [τὸ] χεῖριστον, καὶ ἀγαθὸς μὲν ἐστὶν ὁ θεός, κακυνόμενος δὲ ὁ ἄνθρωπος, πῶς οὐκ ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ἀπάντων τὸ κάκιστον; οὐδενὸς γὰρ τῶν ὄντων ἐτέρου—οὐρανοῦ λέγω καὶ γῆς, ἀέρος, φωστήρων καὶ τῶν τοιούτων—δυναμένου κακύνεσθαι, μόνος ὁ ἄνθρωπος τὸ κακύνεσθαι κέκτηται.

Ἄποκρισις. Εἰ ἀνθρώπου ἕνεκεν ὅλα τὰ ὀνομασθέντα εἰσὶ, τὰ δὲ τίνος ἕνεκεν ὑπάρχοντα ἐλάττονα ἐκείνου ἐστὶ, κάλλιστος ἄρα ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ὑπὲρ τὰ δι' αὐτὸν ὑπάρχοντα· εἰ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ κακύνεσθαι συντελεῖ πρὸς τὴν βελτίωσιν ἀνθρώπου, κάλλιστος ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος καὶ κατὰ τοῦτο, ὑπὸ τῆς θείας προνοίας τοῖς κακωτικοῖς ἰατρευόμενος ἀπὸ τῆς ἰδίας γνωμικῆς αὐτοῦ κακίας. χρῆ δὲ τὸν βουλούμενον τὸν ἀγαθὸν ἄνθρωπον καταμαθεῖν πρὸς τὸ τέλος ἀποβλέπειν τὸ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν ἀποκείμενον ἀνθρώπων· ἐκεῖνο γὰρ τῆς παρούσης ζωῆς ἐστὶν ὁ καρπός, τούτεστι μακαριότης ἀτελεῦτητος ἀντὶ τῆς ὀλιγοχρονίως κακυνομένης ζωῆς.

ΡΑΔ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τῆς ἐκάστου βιώσεως προγνώστης ὁ δεσπότης καθέστηκε, διατί μὴ τῶν εὐσεβῶν τὰς ψυχὰς ἐν σώμασιν εὐσε-

1 ἀμφοτέρων] ed. ἐκατέρων. 3 ἢ om. ed. || ἀφωρισμενον cod. 5 ed. θεοῦ || κατάθεμα] cfr. Apocal. XXII, 8. 7 ed. πρῆ'. 9 ed. ἐστὶ τὸ. 10 cod. πῶς οὐκ ἐστὶν ὁ ἄνθ.] Otto πῶς οὐχ ὁ ἄνθ. 11 οὐδενός] ed. οὐδέ || ed. ἕτερον. 12 δυναμένου] ed. δυναμένων. 13 μόνος ὁ ἄνθ. τὸ κακύνεσθαι] desunt in ed. 14 ὅλα τὰ] ed. τὰ ἄλλα || εἰσὶ] ed. ἐστὶ. 16 ed. ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ ὑπὲρ. 17 ed. συντελεῖ τι. πρὸς τὴν β. τοῦ ἄνθ. 18 ed. κάλλιστον. 22 ed. ἐκείνος. 23 ed. ὀλιγοχρονίου. 25 ed. πρῆ'.

νέειν εισφάκιεν; εἰ δὲ θησαυρίζων αὐτοῖς τὰς ἀμοιβὰς ἐν τοῖς μέλλουσιν, ἐν τοῖς παροῦσιν αὐτοῖς συνεχώρησε θλιβεσθαι, διατί μὴ πάντες ἐν ταῖς θλίψεσιν ὁμοίως οἱ εὐσεβεῖς ἐξετάζονται; ὥστε ὄγλον ἐκ τούτου τὸν καλὸν καὶ τὸν δεινὸν διαδείκνυσθαι. εἰ δ' ἀμφοτέρω παρ' ἀμφοτέροις εὐρίσκεται, πῶς οὐκ ἀθῆλος ὁ τὸ κρεῖττον ἐλόμενος; πῶς δὲ ὡς ἔτυχε τὰ πάντα φερόμενα ἀπρονόητα ἐν τῷ κόσμῳ οὐ δείκνυσιν, εὐσεβοῦς καὶ ἀσεβοῦς οὐκ οὔσης τινὸς διακρίσεως;

Ἄ πόκρισις. Οὐκ ἐβούλετο ὁ θεὸς τοῖς παροῦσιν ὑπὲρ ἀρετῆς τιμῆσαι τοὺς αὐτῷ ἀνακειμένους· τὰ γὰρ τῷ θανάτῳ τῶν εὐσεβῶν γνωρίζόμενα οὐκ ἔστι μισθὸς ἀρετῆς. καὶ καθὼς περ λέγονται οἱ εὐσεβεῖς μὴ εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου, οὕτως καὶ ἡ δόξα αὐτῶν καὶ ὁ πλοῦτος οὐκ ἔστι γήινα. ἔταν οὖν ὀρωμεν προσόντα τοῖς εὐσεβέσιν ἢ πρόσεστι καὶ τοῖς ἀσεβέσιν, ἀναλογισώμεθα ἐκ τούτου μὴ εἶναι ἄξια τὰ παρόντα τῶν τῆς ἀρετῆς πόνων. καὶ εἰ φαίνεται θεὸς τοῖς ἀνθρώποις ποτὲ ὑψώσας τινὰς τῶν αὐτῷ ἀνακειμένων, ὡς τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸν Δαυῖδ, ἀλλ' ὅμως οὐ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν τούτοις ἀμοιβόμενος, ἀλλὰ διὰ μὲν τοῦ Ἰωσήφ τῆς τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ γένους αὐξήσεως προνοούμενος, διὰ δὲ τοῦ Δαυῖδ τὴν τοῦ Ἰσραὴλ βασιλείαν συνεστήσατο. διαφέρουσι δὲ οἱ εὐσεβεῖς τῶν ἀσεβῶν ἐν τοῖς ὕλικοῖς τε καὶ σωματικοῖς οὐδαμῶς· πάντα γὰρ πρόσεστιν ἀμφοτέροις, τὰ τε ἡδέα καὶ τὰ λυπηρὰ διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων προηγουμένως μὲν τῇ τε ἐλπίδι τῶν μελλόντων καὶ τοῖς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας παθήμασιν, ἔπειτα δὲ καὶ ταῖς θείαις συμμαχίαις, ἐν αἷς πολλὰκις περιβλέπτους τοὺς ἰδίους ἐποίησεν ὁ θεός, ποτὲ μὲν τὴν τῶν Αἰγυπτίων δυναστείαν καταλύων, ποτὲ δὲ τοὺς Χαναανίους τοῖς Ἰσραηλίταις ὑποτάσσων, ποτὲ δὲ τῶν Ἀσσυρίων τὸ θράσος κοιμίζων, ποτὲ δὲ τῶν Βαβυλωνίων καθαιρῶν τὴν βασιλείαν, ποτὲ δὲ δρόμον τε καὶ στάσιν παρὰ φύσιν προσ-

1 cod. εισφάκιεν. 2 ed. αὐτοῖς. 3 ed. ἐξετάζοντο. 4 ed. τὸ καλὸν καὶ τὸ δεινόν. 5 cod. παραμφοτέρας. 7 ed. τὰ ἐν. 10 ed. ἐν τῷ. 11 γνωρίζομεν] deest in ed. 12 εὐσεβεῖς-ἐκ τοῦ κόσμου] cfr. Johan. XVII, 12-16. 14 cod. πρός ἔστι hic et infra. 17 ed. τὰς ἀρετὰς. 19 ed. προνοούμενος. 20 Ἰσραὴλ] ed. πνεύματος. 25 τοὺς ἰδίους post θεός in ed. 29. cod. ἐστίν.

τάσων τῷ ἡλίῳ. ἐν τούτοις μὲν ἡ πρόνοια διαδεικνύεται τοῦ θεοῦ, ἐν ἐκεῖνοις δὲ παρασκευάζεται τοὺς εὐσεβεῖς πρὸς ἄλλον βίον ἀφορᾶν, ἐν ᾧ γίνεται κατὰ δόξαν τε καὶ ἀδοξίαν δικαίων τε καὶ ἀδικῶν ἡ διαίρεσις.

ΡΑΕ΄.

Ἐρώτησις. Εἰ ἀποδοῦναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἡ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας ὁ ἀπόστολος ἀπηγόρευσε, πῶς αὐτὸς ὧν εἶπεν ἐναντία ἔπραξε, ποτὲ μὲν τῷ ἀρχιερεῖ, ποτὲ δὲ Ἀλεξάνδρῳ τῷ χαλκεῖ ἀρσάμενος;

Ἀπόκρισις. Εἰ μὲν ἀντέτυπεν ὁ Παῦλος τὸν τυπτήσαντα αὐτὸν ἀρχιερέα, ἡ ἀντεκάκωσε τὸν κακώσαντα αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ἐνῆν λέγειν ὅτι τὰ ἐναντία ὧν ἐδίδασκεν ἔπραττε· τὸ δὲ λέγειν τὰ ἐκάστω μέλλοντα συμβῆσεσθαι παρὰ τοῦ θεοῦ, τῷ μὲν ἀρχιερεῖ τὸ "τύπτει σε μέλλει ὁ θεὸς τοῖχε κοκονιαμένε", τῷ δὲ Ἀλεξάνδρῳ τὸ "ἀποδώσει αὐτῷ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ", οὐκ ἔστιν οὔτε κατάρα οὔτε λοιδορία, ἀλλὰ προρρησις πρέπουσα ἀνδρὶ ἀποστόλῳ ἑαυτὸν μὴ ἐκδικοῦντι, ἀλλὰ διδόντι τόπον τῇ ὀργῇ.

ΡΑΣ΄.

Ἐρώτησις. Εἰ τοὺς εὐσεβεῖς ἀμείβεται ὁ θεὸς τῇ κατὰ τὸνδε τὸν βίον λαμπρότητι, ὡς τὸν Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν, πλούτῳ καὶ εὐπαιδίᾳ καὶ καρπῶν εὐθνησίᾳ, πόθεν καὶ τὰ ὅμοια παρείποντο Ἕλλησιν, ἡνίκα τὰ εἰδῶλα πανταχοῦ ἐθεράπευον; πῶς δὲ ὁ ἔλληνισμὸς οὐ δείκνυται ὀσιώτερος; ὅτι ἕως μὲν ἐκεῖνος κατεῖχε τῶν πόλεων, πᾶσαι αἱ πόλεις καὶ οἱ ἀγροὶ εὐπραγίαν καὶ εὐθνησίαν ἐκέκτηντο, καὶ ταῦτα οὐ συχνότερον πολεμούμεναι· ἀφ' οὗ δὲ αὐτὰς τὸ χριστιανικὸν κατέλαβε κήρυγμα, καὶ οἰκῶν καὶ οἰκούντων καὶ τῆς λοιπῆς εὐθνησίας κατέστησαν ἔρημοι, καὶ μόλις τὰ λείψανα τῶν πάλαι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων γεγε-

3 cod. καταδόξαν. 5 ed. ρα΄. 7 ed. ἀπόστ. Παῦλος. 12 ed. ἐδίδασκεν. 14 τὸ] om. ed. || Act. XXIII, 3. 15 ἀποδώσει] cod. ἀποδῶ, ed. ἀποδῶ || Timothy. 2, IV, 14. 16 ed. προρρησις πρέπουσι. 17 cfr. Rom. XII, 19. 18 ed. ρα΄. 21 εὐθνησίᾳ] ed. εὐφορίᾳ. 22 παρείποντο] ed. παρείχοντο. 24 τῶν πόλεων πᾶσαι] ed. τὰς πόλεις, πᾶσιν. 25 οὐ om. ed. 28 μόλις τῇ] cod. μάλιστα.

νημέων κτισμάτων κατέχουσαι τοῦ ποτέ πόλεις γεγενῆσθαι δεικνύουσι, τῆς παλαιᾶς εὐθηνίας καὶ τῆς νέας ἔρημίας ἑκατέρας τὰς θρησκείας αἰτίας ἀμφοτέρων προσφέρουσαι.

Ἄπόκρισις. Παρὰ τοῦ δεσπότου θεοῦ, τοῦ τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλοντος ἐπὶ πονηροῦς καὶ ἀγαθοῦς καὶ βρέχοντος ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους, ἀμφοτέροις χορηγεῖται ἢ κατὰ τὸν παρόντα βίον σωματικὴ λαμπρότης· οὐ γὰρ τῇ δυνάμει ὁ κόσμος γεγένηται, τούτου καὶ τῇ προνοίᾳ διοικεῖται. ἵνα οὖν ἑαυτοὺς ὀρῶντες οἱ δίκαιοι πλεονάζοντες μὲν ἐν τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας πόνοις, ἰσαζομένουσιν δὲ τοῖς ἀσεβέσιν ἐν τοῖς βιωτικοῖς, βίον ἕτερον προσδοκῶσιν, ἐν ᾧ γίνεται τῇ διαφορᾷ τιμῆς τε καὶ τιμωρίας· δικαίων τε καὶ ἀδίκων ἢ διάκρισις· οὐ γὰρ ἔστιν ἄδικος ὁ θεός, ὥστε μὴ ποιεῖν δικαίων τε καὶ ἀδίκων τὴν διαστολήν, καθὰ προεῖρηται. ὅτι δὲ κρατοῦντος τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐγένοντο οἱ ἀφανισμοὶ πόλεων τε καὶ ἀγρῶν, μαρτυρεῖ ἡ ἔρημία τῶν τε Βαβυλωνίων καὶ Ἀσσυρίων καὶ τῆς Νινευθῆ καὶ ἑτέρων ἐθνῶν πολλῶν. ποῖα δὲ πόλεις τῶν ἐμφανῶν πόλεων κρατοῦντος τοῦ χριστιανισμοῦ ἐρημώθη, οὐκ ἔστι δεῖξαι. ἀπὸ δὲ τῆς ἀφθονίας τε καὶ ἀφορίας οἰκίσεώς τε καὶ ἔρημίας πόλεων τε καὶ ἀγρῶν οὐκ ἔστι τεκμηρᾶσθαι τῶν κρείττωνων τὴν ὁσιότητα, τοῦ δεσπότου θεοῦ τῶν αὐτῶν πρὸς τὸ λυπελεῖς πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις τὴν παροχὴν ποιοῦντος καὶ τὴν ἀφαιρέσιν. κρίνεται δὲ τῶν κρείττωνων ἢ ὁσιότης ἐκ τῶν κατὰ προαιρέσιν ὑπ' αὐτῶν πραττομένων καλῶν. τὸ δὲ ἀνθρώπους προσάγειν δαίμοσιν εἰς θυσίαν—“ἔθυσαν” φησί “τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαίμονις”—καὶ τὸ τοῖς ἀφύχοις τὴν θεῶν κρέπουσαν προσφέρειν τιμὴν, τῶν Ἑλλήνων κρατούντων ἐγένετο.

1 ed. τό ποτε. 4 τοῦ τὸν] cod. τοῦτον || cod. αὐτοῦ || τὸν ἥλιον - καὶ ἀδίκους] Matth. V, 45. 5 cod. ἐπὶδικαίους. 7 οὐ] cod. οὐ. 9 ed. ὑπὲρ τῆς. 10 ἐν om. ed. || προσδοκῶσιν ed. 11 τῇ διαφορᾷ] ed. τις διαφορᾷ. 12 ἢ διάκρισις] ed. τὴν ἀνωμλίαν || οὐ γὰρ ἔστιν usque ad διαστολήν desunt in ed. 13 ed. καθάπερ εἶρηται || προεῖρηται] quæst. pl^o. 14 ed. ἐγένοντο. 15 τε om. ed. 16 ed. πολλῶν ἐθνῶν. 17 ἐμφανῶν] ed. ἀμφοτέρων || ἐρημώθη] sic codex; cfr. p. 82, 2. 18 ἀφθονίας] ed. εὐθηνίας || ed. ἀφορίας οἰκίσεων. 19 ἔστι] ed. ἔνεστι. 24 αὐτῶν] ed. τοσούτων. 23 ed. προσάγειν τοῖς. 24 Psalm. XV, 37.

τὸ δὲ κωλύεσθαι τὰς τοιαύτας Ἑλληνικὰς ἀνοσιουργίας χριστιανῶν κρατούντων ἐγένετο. χρῆ οὖν ἀπὸ τῶν τοιούτων γνωρίζειν τῶν χριστιανῶν τὴν ὁσιότητα καὶ μὴ ἀπὸ τῆς εὐθηνίας τε καὶ οἰκήσεως πόλεων τε καὶ ἀγρῶν. τοσοῦτον δὲ πλεονάζει ὁ χριστιανισμὸς καὶ ἐν τούτοις, ὅσον κρατούντος αὐτοῦ ἔλαττον πολεμεῖται ὁ κόσμος, ὧν ἐπολεμεῖτο κρατήσαντος τοῦ ἑλληνισμοῦ.

PAZ'.

Ἐρώτησις. Εἰ [ὁ] λαλῶν τὸ ψεῦδος ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστι, καθὼς ὁ κύριος ἀπεφήνατο, πῶς ἔξω μέμφεως ὁ μακάριος Ἰακώβ νομισθῆσεται, τῷ μὲν πατρὶ χάριν τοῦ οἰκείου ὀνόματος τοσαυτάκις ψευσάμενος, τὴν δὲ τοῦ ἀδελφοῦ εὐλογίαν μετὰ δόλου παρὰ τὴν πρόθεσιν τοῦ πατρὸς κομισάμενος; πῶς δὲ καὶ ὁ Παῦλος, ἡνίκα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιερέως ἐκρίνετο, μὴ εἰδέναι φήσας ὅτι ἀρχιερεὺς ἐστι, τῇ μέμφει τοῦ ψεύδους οὐχ ὑπαχθῆσεται; ὅτι δὲ ἠπίστατο ἀρχιερέα τὸν κρίνοντα, αὐτὸ τὸ ὑπ' αὐτοῦ αὐτὸν κρίνεσθαι σαφέστατα δείκνυσιν.

Ἀπόκρισις. Οὔτε ὁ δίκαιος Ἰακώβ ἐφεύσατο εἰπὼν τῷ πατρὶ αὐτοῦ "ἐγὼ εἰμὶ ὁ υἱὸς σου ὁ πρωτότοκος", οὔτε ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰπὼν "οὐκ ἔγνω ὅτι ἀρχιερεὺς ἐστὶν ὁ κελεύσας τύπτεσθαι αὐτόν". ὁ μὲν γὰρ Ἰακώβ ἦν προωνησάμενος τὴν πρωτοτοκίαν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἡσαῦ, καὶ ἵνα μὴ εὐρεθῇ ὁ μακάριος Ἰσαὰκ ἀνέχβατον εὐλογίαν εὐλογῶν τὸν Ἡσαῦ, τὸν βρώματι πεπρακότα τὴν πρωτοτοκίαν, διὰ τοῦτο ὠκονόμησεν ἢ θεία χάρις τούτῳ τῷ τρόπῳ χωρῆσαι εἰς τὸν Ἰακώβ τὴν εὐλογίαν, τὸν ἐσχηκότα τὴν πρωτοτοκίαν. ὁ δὲ ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τὸ παράνομον τῆς τοῦ ἀρχιερέως κρίσεως ἀφορῶν ἔλεγεν, ὅτι "οὐκ ἔγνω ὅτι ἀρχιερεὺς ἐστὶ". διὸ εὐλόγως τοῖχον κεκοιναμένον αὐτὸν ὠνόμασεν· ὡσπερ γὰρ τὸ κονίαμα τοῦ τοίχου τοῦ μνήματος καθαρὸν οὐ δείκνυσι τὸν τοῖχον διὰ τὴν ἐνδοθεν δυσωδίαν τε καὶ ἀκα-

1 ed. τῶν χριστιανῶν. 2 ed. τοιούτων χριστ. γνωρίζειν. 3 ἀπὸ] om. cod. 5 cod. καὶ ἐν τούτοις cum Marano. 8 ψεῦδος] cfr. Johan. VIII, 44. 12 Παῦλος] Act. XXIII, 5. 18 Gen. XXVII, 19. 20 Gen. XXVI, 83, 84. 23 cod. οἰκονόμησεν. 26 Act. XXIII, 8.

θαρσίαν, οὕτως οὐδὲ ἡ περιβολὴ τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας ἀρχιερέα δείκνυσι τὸν ἐνόθεν ἐπὶ τῆς ψυχῆς φέροντα τὸ παράνομον τῆς κρίσεως. φαίνεται δὲ ὁ κύριος τάφους κεκοινωνημένους τοὺς γραμματεῖς τε καὶ φαρισαίους καλέσας τοὺς ἀξιωμασί τε ἐσθήμασιν ἐκνυτοὺς ὠραζόντας, ἔνδον δὲ πεφωλευμένην ἔχοντας τὴν τε ἀρπαγὴν καὶ τὴν ἀκρασίαν.

ΡΑΗ΄.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ μὴ πληροῦν τὸν νόμον τὸν ἐν νόμῳ παρνομία νενομίσταί καὶ τὸ ἕξω Ἱερουσαλήμ ποιεῖν τι τῶν νόμων ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπηγόρευται, πῶς ποιοῦντες ἢ μὴ ποιοῦντές τι τῶν ἐν νόμῳ οἱ περὶ τὸν Δαυὶδ ἐν Βαβυλῶνι οὐ παρηνόμησαν; ὅτι δὲ προστίχοντο κυρίῳ τῷ θεῷ, ὕπερ ἦν κατὰ νόμον, σαφῶς περὶ αὐτῶν ἡ γραφὴ διηγόρευσε, " Δαυὶδ " λέγουσα " ἦν τρεῖς καιροὺς τῆς ἡμέρας κατὰ ἀνατολὰς προσευχόμενος ". εἰ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ἢ αὐτὴ γραφὴ εἰσώπησε, χρὴ νοεῖν ὅτι πάντα ἐπλήρωσαν. διὸ καὶ δίκαιοι ὑπ' αὐτῆς ὠνομάσθησαν.

Ἀπόκρισις. Εὐχὰς μὲν καὶ δεήσεις ἐκτελεῖν τοὺς Ἰουδαίους, ἐν τῇ ἀλμαλωσίᾳ ὄντας, οὐ μόνον οὐκ ἀπηγόρευσε ὁ νόμος, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον καὶ προετρέψατο αὐτοῦς, καὶ τοῦτο ἔνεστι μαθεῖν ἡμῶς ἐκ πολλῶν τῶν προφητῶν τὴν δὲ προσαγωγὴν τῶν θυσιῶν καὶ τὸ ποιεῖν πάσχα ἐκώλυσε, καὶ τοῦτο δείκνυται ἐκ τῆς βίβλου τοῦ προφήτου Δαυὶδ. " ἐγὼ " φησὶ Δαυὶδ " ἤμην πενθῶν τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν ἄρτον ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγον, καὶ κρέας καὶ οἶνος οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου, καὶ ἄλειμμα οὐκ ἔλειψάμην ἕως τριῶν ἑβδομάδων ἡμερῶν. καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου " ἔρχεται πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος ὁ μηνύσας αὐτῷ ὅτι εἰσηκούσθη αὐτοῦ ἡ προσευχὴ καὶ ἡ δεήσις, καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν " μὴ φοβοῦ, Δαυὶδ, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης ἧς ἔδωκας τὴν καρδίαν σου τοῦ συνιέναι καὶ κακωθῆναι ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ἠκούσθησαν οἱ λόγοι σου· καὶ ὁ ἄρχων βασιλείας Περσῶν εἰστήκει ἐξεναντίον μου εἴκοσι καὶ μίαν

ἡμέραν". εἰ τοίνυν ἐν ταῖς εἴκοσι καὶ μιᾷ ἡμέραις τῶν τριῶν ἑβδομάδων τοῦ πρώτου μηνός, ἐν αἷς νηστεύσας [ἦν] ὁ προφήτης νηστείαν πενθικὴν τε καὶ ὀδυνηράν, ἢ ἰδ' ἡμέρα τοῦ πάσχα καὶ ἢ ἑβδομάς τῶν ἀζύμων περιεχόμεναι εἰσι, ὄγλον ἔτι παράνομον ἐλογίσατο ὁ προφήτης τὸ ποιῆν πάσχα ἔξωθεν τῆς Ἱερουσαλήμ· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλ' ἠνόμησεν ὁ προφήτης ἔξωθεν τῆς Ἱερουσαλήμ μὴ ποιήσας τὸ πάσχα κατὰ τὴν τοῦ νόμου διάταξιν, πῶς εἰσηκούσθη αὐτοῦ ἡ δέησις καὶ ἡ προσευχή; θεὸς γὰρ ἀμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει· εἰ δὲ νόμον ἐφύλαξε μὴ ποιήσας τὸ πάσχα ἔξωθεν τῆς Ἱερουσαλήμ, πῶς ὡς προδήλως παρανομοῦσιν οἱ Ἰουδαῖοι νῦν, ἔξωθεν τῆς Ἱερουσαλήμ ποιῶντες τὸ πάσχα;

ΡΑΘ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἐξ ἀρχῆς πόλεμοι καὶ ἀκοαὶ πολέμων, ἔθνος ἐκ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, λιμοὶ τε καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους ἐγένοντο, καθὼς οὐ μόνον αἱ ἁγίαι γραφαὶ ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκτὸς βιβλία σημαίνουσι, διατί ὁ κύριος ὡς ξένα τινὰ τὰ προλεχθέντα σημεῖα εἶναι τῆς συντελείας ὠρίσατο, τῶν αὐτῶν κεί—ὡς εἴρηται—τῷ κόσμῳ συμβαίνειν εἰωθότων; πῶς δὲ αὐτὸς τὴν κατάλληλον τῶν ἔθνων προειπὼν ἐπανάστασιν οὐ δοκεῖ ἀνατρέπειν τὰ πάλαι περὶ τῆς τῶν ἔθνων εἰρήνης ὑπὸ τοῦ προφήτου Ἰσαΐου λεχθέντα; φησὶ γὰρ ὁ προφήτης, ὅτι "οὐ λήφεται ἔθνος ἐκ' ἔθνος μάχαιραν καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν".

Ἀπόκρισις. Οἱ ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος γινόμενοι πόλεμοι τε καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ διαφέρουσι τῶν ἤδη κολλάκις γεγονότων τῷ τε μεγέθει καὶ πλήθει καὶ τῷ συχνῷ τε καὶ ἅμα καὶ πανταχοῦ, ὥστε ταῖς οἰκείαις διαφοραῖς σημαίνειν τοῦ καιροῦ τῆς συντελείας τὴν ἐγγύτητα· παραγινόμενου δὲ τοῦ σωτήρος εἰς σωτηρίαν τῶν αὐτῶν ἐκδεχομένων, πάντων τῶν λυπηρῶν γίνεται ἡ ἀναίρεσις, καὶ τότε ἡ προφητικὴ διὰ τοῦ Ἰσαΐου πρόρρησις δέχεται τελείαν τὴν ἐκβασίν· ἐκείνην γὰρ τὴν εἰρηνικὴν κατάστασιν προεμήνησεν ὁ προφήτης Ἰσαΐας διὰ τῆς ἐν τῇ προ-

κειμένη ἐρωτήσει μνημονευείσης φωνῆς, τὴν διὰ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ σωτῆρος πληρουμένην, καθ' ἣν παύεται μὲν πᾶσα ἡ τῶν ἀνθρώπων τε καὶ δαιμόνων ἀπειθεία τε καὶ ἀντιλογία, κρατεῖ δὲ ἐν τοῖς πᾶσι τὰ θεῶ ἀρεσκόμενα.

PM.

Ἐρώτησις. Εἰ τὰ καθόλου στοιχεῖα καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς κτίσεως κατὰ πλάνην ἐθεοποίησαν εἴτουν ἐθεολόγησαν ἄνθρωποι, ποτὲ μὲν αὐτὰ καθ' αὐτὰ θαυμάσαντες, οἷον οὐρανὸν γῆν ἥλιον σελήνην ἀστέρας πῦρ ὕδωρ ἀέρα, ποτὲ δὲ τὰ αὐτὰ ἐτέρως μυθολογίσαντες, οἷον τὸν μὲν ἥλιον Ἀπόλλωνα, τὴν δὲ γῆν Δήμητραν, τὸν δὲ αἰθέρα Δία καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως, ἀπεφήνατο δὲ ὁ θεὸς κατ' αὐτῶν λέγων "θεοί, οἱ οὐκ ἐποίησαν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἀπολέσθωσαν", πῶς οὐ κατὰ πάντων τῶν στοιχείων ἐξήγαγε τὴν τῆς ἀπώλειας ἀπόφασιν;

Ἀπόκρισις. Θεοί, ὧν τὴν ἀπώλειαν ἀπεφήνατο ἡ θεία γραφή, δαίμονες εἰσι πονηροὶ κατὰ τὴν πλάνην τῶν ἀνθρώπων ὑπὲρ τὴν φύσιν τὴν κλήσιν ἐσχηκότες θεοῦ, κατὰ τὸ εἰρημένον "ἔθυσαν δαιμόνοις καὶ οὐ θεῶ". καὶ πάλιν "πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια". τούτων τῶν δαιμόνων ὁ προφήτης προλέγει τὴν ἀπώλειαν. ἀπώλεια δὲ τῶν δαιμόνων ἐστὶ τὸ πάσης μὲν τῆς ἐκ πλάνης ἀνθρώπων προγεγονυίας αὐτοῖς ἀποστερεῖσθαι θεολογίας τε καὶ τιμῆς, ἐν τοῖς διηγεκῆσι δὲ βασάνοις ζῆν ὀδυνηρῶς. τῶν δαιμόνων τε τούτῳ τῷ τρόπῳ βασανιζομένων εἰς ἔλεγχον τοῦ μὴ ὑπάρχειν αὐτοῦ θεοῦ, γίνεται ἡ ἀπώλεια τῆς ὀνομασίας αὐτῶν τε καὶ τῶν μερῶν τῆς κτίσεως, καθ' ἣν ὑπὸ τῶν πεπλανημένων ἀνθρώπων ψευδῶς ὀνομάσθησαν. καὶ καθὼς περ ἔθαν λέγει ἡ θεία γραφή περὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι "αὐτοὶ μὲν ἀπολοῦνται· σὺ δὲ διαμένεις καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται· καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτοῦς καὶ ἀλλαγῆσονται", οὐ τὴν ἀνυπαρξίαν τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν σημαίνει τῷ τῆς ἀπώλειας ὀνόματι, ἀλλὰ τῆς καλαιότητος αὐτῶν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα τῶν

7 cod. κατακλάνη. 8 cod. καθ'αὐτὰ. 12 Hierem. X, 11. 18 Deut. XXXII, 17 ἢ Psalm. XCV, 5. 27 Psalm. CI, 27. 29 cod. περιβόλαιον.

θεῶν λέγει τὴν ἀπόλειαν, οὐ πρὸς σημασίαν τῆς ἀνυπαρξίας τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν, ἀλλὰ τῆς ὀνομασίας αὐτῶν, καθ' ἣν σὺν τοῖς μέρεσι τῆς κτίσεως θεοὶ ὑπὸ τῶν πεπλανημένων ἀνθρώπων ἐκλήθησαν.

ΡΜΑ'.

Ἐρώτησις. Εἰ πᾶς ὁ ἀποστέλλων τινὰ ἐκεῖ ἀποστέλλει ἐνθα αὐτὸς μὴ πάρεστι, καὶ ὁ ἀποσταλείς ἀποστέλλεται ἐν οἷς ὁ ἀποστείλας ἄπεισι, τοῦ θεοῦ τὸ ἀπερίγραφον ἔχοντος καὶ διὰ τοῦτο τὸ παρῆναι πανταχοῦ κεκτημένου, πῶς ὁ δεσπότης Χριστὸς λέγει ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς τὸν κόσμον ἑαυτὸν ἀπεσταλμένον;

Ἀπόκρισις. Ὁ θεὸς μὲν ἀπερίγραφτος ὑπάρχων, πανταχοῦ πάρεστιν· "ἐάν" φησὶν "ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ ἐκεῖ εἶ· ἐάν καταβῶ εἰς τὸν ἄδην, πάρει". οὐκ εἶπεν "ἐάν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ σὺ ἐκεῖ ἀναβαίνεις", ἀλλὰ "σὺ ἐκεῖ εἶ". οὐδὲ "ἐάν καταβῶ εἰς τὸν ἄδην, καὶ σὺ καταβαίνεις", ἀλλὰ "πάρει". λέγεται δὲ περὶ αὐτοῦ ἐξ οἰκονομίας τὸ παρῆναι, παρῆναι μὲν τῇ προβολῇ ὀπτασίας τε καὶ ἐνεργείας*. τὰ μὲν οὖν πρέποντα τῇ οὐσίᾳ νόει κατ' οὐσίαν, καὶ τὰ πρέποντα τῇ οἰκονομίᾳ νόει κατ' οἰκονομίαν, καὶ οὐδὲν ἀνακύπτει ἀποπον· ἄλλος γὰρ ὁ λόγος τῆς θείας οὐσίας καὶ ἄλλος ὁ τρόπος τῆς θείας οἰκονομίας· ὑπὲρ ἡμᾶς γὰρ ὁ λόγος τῆς θείας οὐσίας, καθ' ἡμᾶς δὲ ὁ τῆς οἰκονομίας, καθ' ὃν ἡμῖν προσέρχεται ὁ θεός· ἄλλως γὰρ ἀδύνατον δεῖξασθαι ἡμᾶς γινώσιν θεοῦ, μὴ τοῦ θεοῦ τούτῳ τῷ τρόπῳ εἰς γινώσιν ἡμᾶς χειραγωγοῦντος τὴν αὐτοῦ. διό, ὥσπερ κυριολογοῦμεν τὸν περιπατον, οὕτω καὶ τὸ ἀπέστειλε. θεοῦ γὰρ ἀμφοτέρα καὶ καθ' ἡμᾶς ἀμφοτέρα καὶ δι' ἡμᾶς ἀμφοτέρα καὶ ἐξ οἰκονομίας ἀμφοτέρα. "καὶ ἤκουσε" φησὶν ὁ Ἀδάμ "φωνὴν κυρίου τοῦ θεοῦ περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ". ὡσαύτως καὶ τὸ "ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ".

ΡΜΒ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὰ Σεραφίμ καλύπτει τὰ πρόσωπα, ἀτενίσαι εἰς θεοῦ δόξαν μὴ δυνάμενα, πῶς πάλιν ἐτέρως οὐκ ἠτένιζεν

10 Matth. X, 40. Marc. IX, 37. Luc. IV, 18, 43. IX, 48. X, 16. Joh. V, 36 sqq. 12 Psalm. CXXXVIII, 8. 27 Gen. III, 8, 10. 29 Gal. IV, 4.

ἅλα ὀφθαλμῶν καταγέμοντα; εἰ δὲ μὴ ἤτένιζε, πῶς οὐ περιττῶς τὸ τοσοῦτον πλῆθος πανταχόθεν τῶν ὀμμάτων ἐκέκτητο;

Ἀπόκρισις. Ἄλλη ἐστὶν ἡ κατὰ τὸν προφήτην Ἑσαϊαν τῶν Σεραφίμ ὄπτασις, καὶ ἄλλη ἡ κατὰ τὸν προφήτην Ἰεζεκιήλ. ἐκεῖ μὲν παρὰ τῷ Ἑσαΐα τὰ Σεραφίμ ἐξαπτέρυγα, ἐναυῦθα δὲ παρὰ τῷ Ἰεζεκιήλ τὰ Χερουβίμ τετραπτέρυγα καὶ τετραπρόσωπα. καὶ ἐν μὲν τῇ κατὰ τὸν προφήτην Ἰεζεκιήλ ὄπτασις οὐκ ἦν χρεία τοῦ κατακαλύπτειν τὰ Σεραφίμ τὰ πρόσωπα ἑαυτῶν, κἀτωθεν τοῦ χρυσταλλοειδοῦς στερεώματος ἐστηκότα τὴν τε στάσιν καὶ τὴν πτῆσιν, ἐφ' οὗ ἦν ὁ θρόνος τῆς δόξης. ἤτένιζε δὲ τὰ Σεραφίμ οὐ μόνον τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῖς ἐν τοῖς προσώποις τῶν ζώων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσι τοῦ σώματος αὐτῶν. καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὰ Σεραφίμ ἀνάκαμψις καὶ ἀναστροφή οὐκ ἐγένετο τῆς τῶν ζώων ὀψεως, διὰ τοῦτο χρεία ἦν τοῦ πανταχοῦ αὐτὰ ἀτενίζειν οἷς ἐκέκτηντο ὀφθαλμοῖς. ὥστε οὐ μάτην ἐκέκτηντο τὸ πλῆθος τῶν ὀμμάτων.

ΡΗΓ'.

Ἐρώτησις. Εἰ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀπειθεῖαν ὑποχείριοι τοῖς Χριστῶ πειθομένοις ἐδόθησαν, οἱ δὲ τὸν ἀληθῆ Χριστὸν μὴ γινώσκοντες χριστιανοὶ ἀληθῶς οὐ δύνανται εἶναι, κἂν χριστιανοὶ ὀνομάζονται, οἳ ἐστὶ τῶν αἰρετικῶν τὰ συστήματα, πῶς οἱ τοιοῦτοι οὐ μόνον Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ [τῶν] τὸν ἀληθῆ Χριστὸν δεσπότην τοῦ παντός γνωρίζόντων ἐκράτησαν καὶ μυρίοις δεινοῖς περιέβαλον, τοῦ ἀληθοῦς χριστιανισμοῦ οὐ μόνον Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ψευδοχριστιανῶν διὰ τὸ ἀληθές δεσπόζειν ὀφειλοντος; εἰ δὲ τὸ δεσπόζειν ὀφείλον ὑπὸ τῆς πλάνης; δεσπόζεται, πῶς τὴν δουλείαν τῶν Ἰουδαίων τῇ εἰς Χριστὸν ἀπειθείᾳ ἐπιγράφωμεν, καὶ αὐτῶν σὺν τοῖς ἀληθινοῖς χριστιανοῖς τοῖς ψευδωνύμοις Χριστιανοῖς δεδουλευκότων πολλάκις;

Ἀπόκρισις. Τὸ κράτος τῆς τοῦ δεσπότη Χριστοῦ δυναστείας ἐν τῇ καθαιρέσει τῶν αὐτῷ ἀπειθησάντων Ἰουδαίων δεῖ-

5 Esai. VI, 2 || cod. ἐξαπτέρυγα. 6 Iezech. I, 6. 9 cod. ἰστηκότα. 22 τῶν addidi. 28 αὐτῶν scriptis; αὐτῶν cod.

κνυται, τὸ ὅλως αὐτοὺς ἐκπεσεῖν μὲν ἀπάντων τῶν πάλαι παρ' αὐτοῖς σεμνῶν τε καὶ τιμίων, εἶναι δὲ ἐν τῇ δουλείᾳ τῶν ἐθνῶν. τὸ δὲ δεσποτικῶς ἐν τῷ παρόντι βίῳ ἄρχειν τῶν γηίνων πραγμάτων οὐκ ἔστι κληρονομία τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν, εἴ γε κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον "εἴ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐλπικότες ἐσμέν ἐν Χριστῷ, ἐλευεώτεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν". ὁ οὖν τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν βουλόμενος τὴν δεσποτείαν καταμαθεῖν, πρὸς τὴν μέλλουσαν κατάστασιν ὀφείλει ἀποβλέπειν. τὸ γὰρ ἐπὶ τοῦ παρόντος δεσποτικῶς ἄρχειν τῶν ὑλικῶν πραγμάτων οὐκ ἔστιν ἀμοιβή τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως, ἀλλὰ λειτουργία τις, κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ διάταξιν πρὸς τὴν συγκρότησιν τῆς τῶν ἀνθρώπων εὐνόμου πολιτείας· ἐγχειριζομένη ἀνθρώποις, ποτὲ μὲν χριστιανοῖς, ποτὲ δὲ αἰρετικοῖς, ποτὲ δὲ Ἑλλησιν ἐφ' ἑσόν γὰρ ἐν τοῖς ὑπὲρ ἀρετῆς ἀγῶσιν εἰσιν οἱ χριστιανοὶ καὶ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην βαδίζοντες ὁδόν, εἰς ὑπουργίαν προκειμένοι παντὶ ἀγγαρεύειν κτύπος βουλομένη, ἔξω τοῦ δεσπόζειν εἰσὶ λυθέντων δὲ τῶν ἀγῶνων καὶ τοῦ καιροῦ τῶν στεφάνων παραγινομένου, τότε οἱ ἄξιοι δεσπόζουσι δεσποτείαν ἀσάλευτον, ὅτε κατὰ τὸ εἰρημένον "οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινούσι" καθεζόμενοι ἐπὶ δώδεκα θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραήλ.

ΡΜΔ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ὄριον ἔθετο τῇ θαλάττῃ τὴν φάμμον ἐξ ἀρχῆς ὁ Θεός, κατὰ τὸν λέγοντα "μέχρι τούτου ἐλεύση καὶ οὐχ ὑπερβήση", πῶς ὑπερβαίνουσα ἐν διαφόροις τόποις τὸ τοιοῦτον ὄριον ἢ θάλαττα δαίκνυται; ἐν γὰρ τῇ διοικήσει ταύτῃ τινῶν μὲν τόπων ἀπέδρα, τινὰς δὲ τόπους τῆς ξηρᾶς ἀπέδειξε θάλατταν.

Ἀπόκρισις. "Ὅριον ἔθου", φησὶν ἡ γραφή, "καὶ οὐ παρελεύσεται, οὐδὲ ἐπιστρέψουσι καλύψαι τὴν γῆν", ἵνα εἴπη, ὅτι τῷ ἡεῖω ὄρω κατεχομένη ἢ θάλασσα ἐν τοῖς κατὰ φύσιν οἰκειοῖς

4 εἴ γε scripsi; είχε apogr. 5 Cor. I, XV, 19. 13 cod. αἰρετικοῖς. 14 στενή καὶ τεθλ. ὁδόν] Matth VII, 14. 15 ἀγγαρεύειν] cfr. Matth. V, 41. 18 Cor. I, VI, 2. 19 Matth. XIX, 28. Luc. XXII, 88. 22 Jerem. V, 22. 23 Job. XXXVIII, 11. 27 Psalm. CIV, 9. 28 cod. καλύφοι. 29 cod. καταφύσαν hic et infra.

τόποις μένει και οὐχ ὑπερβαίνει κατακαλύψαι τὴν γῆν, ὡς τὸ πρῶτον κατεκάλυπτεν, ὅτε ἦν κατὰ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς ἐκκεχυμένη και τοὺς κατὰ φύσιν κατέχουσα οἰκείους τόπους. τοῦτο δὲ τὸ ὄριον οὐδέποτε ὤφθη ἢ θάλασσα ὑπερβεβηκυῖα. τὸ δὲ ἐν μερικοῖς τόποις διὰ τὴν εὐεργεσίαν ἢ παιδείαν τῶν ἀνθρώπων ποιεῖν τῶν θαλαττῶν ἢ ποταμιαίων ὑδάτων τὴν μετάστασιν, τοῦτο οὐ δυνατόν λογισθῆναι εἰς παράβασιν τοῦ θεοῦ ὄρου. "ἔθετο" φησὶν "ποταμοὺς εἰς ἔρημον". και πάλιν "ἔθετο ἔρημον εἰς λίμνας ὑδάτων". οὐ πρὸς τὴν μερικὴν οὖν μετάστασιν τῶν ὑδάτων ὁ λόγος ἐκφέρεται ὁ λέγων "ὄριον ἔθου και οὐ παρελύσεται", ἀλλὰ πρὸς τὴν καθόλου μετάστασιν τῶν ὑδάτων ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ἀνοικείων τόπων εἰς τοὺς κατὰ φύσιν οἰκείους τόπους.

ΡΗΕ'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ γινόμενον θέλημα τὴν δύναμιν και πρόγνωσιν τοῦ θέλοντος δαίκνυσι, ὀηλον ὅτι τὸ μὴ γινόμενον θέλημα ἀσθένειαν και ἄνοιαν τοῦ θέλοντος τὰ μὴ γινόμενα συνίστησι. πῶς οὖν ὁ θεὸς παντοδύναμος ὧν θέλει πάντας σωθῆναι και οὐ σφίζονται, και τὸν τοῦ ἀμαρτωλοῦ οὐ βούλεται θάνατον, και ἐπάγει "και τῆς Ἱερουσαλήμ τὰ τέκνα πολλάκις ἐπισυνάζει ἠθέλησε. και μὴ θελήσαντα οὐκ ἐπισυνήχθησαν";

Ἀπόκρισις. Ἐπειδὴ δύναμιν εἰσπραξὶν και ἐξουσίαν εἰς αἵρεσιν και νόμον εἰς διδασκαλίαν τῶν ἐναντίων δέδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς και τοῦ κατὰ προτίμησιν αἰρεῖσθαι τῶν ἐναντίων τὸ δοκοῦν κατέστησεν ἡμᾶς κυρίου, και τῇ μὲν ἐπαγγελίᾳ τῆς ζωῆς προτρέπει ἡμᾶς εἰς ἀρετὴν, τῇ δὲ ἀπειλῇ τοῦ θανάτου ἀποτρέπει ἡμᾶς τῆς κακίας, διὰ τοῦτο τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ τοῦ θέλοντος πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, ὅταν ἦ τὸ θέλημα τῶν σφζομένων συνεζευγμένον, γίνεται πάντως ἢ σωτηρία. ἐὰν δὲ τὸ θέλημα τῶν ἀνθρώπων μὴ ἦ ἐπόμενον τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐξ ἀσθενείας τοῦ θεοῦ οὐ γίνεται τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν

ἀνθρώπων τῶν μὴ θελησάντων ἃ ἠθέλησεν ὁ θεός. ἐν οἷς δὲ τὸ θεῆλημα τοῦ θεοῦ τῆς τῶν λογικῶν θελήσεως καχώρισται, ἐν πᾶσι τούτοις ἐξ ἀνάγκης γίνεται τὸ θεῆλημα τοῦ θεοῦ ἀνεμπόδιστον.

PMG'.

Ἐρώτησις. Εἰ προοίμιον καὶ μεσοῦτης καὶ πέρας ἡ φθορὰ τῶν σωμάτων ἐν τῇ γαμικῇ συναφείᾳ καθέστηκε, πῶς ὁ θεὸς ἀφθαρτὸς ὢν καὶ ἐπὶ ἀφθαρσίαν τοὺς ἀνθρώπους προτρέπων γαμικῶς συνάπτεσθαι τοῖς πιστοῖς ἐπηγγέιλαιτο, τοῦ ὑποδείγματος τῆ οὐσίας καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ θεοῦ ἐναντίου τυγχάνοντος;

Ἀπόκρισις. Οὐ πάντα ὅσα πρόσεσι τῇ φύσει τοῦ ὑποδείγματος, ταῦτα ἀνάγκη προσεῖναι καὶ τῇ φύσει τοῦ ὑποδεικνυμένου, * ἀλλ' ὅν τι ἀπλοῦν, καθὸ σφύζεται τοῦ ὑποδείγματος πρὸς τὸ ὑποδεικνύμενον ἢ ἀναλογία τῆς ὁμοιώσεως· ὡσπερ γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁμοία λέγεται τῷ κόκκῳ τῆς σιάνικου, καθὸ ἐκ τοῦ βραχυτάτου μεγέθους εἰς ἀμετρον μέγεθος τὴν αὐξησιν ἐδέξατο, οὕκτι καὶ καθότι φθαρτὸς ἐστὶν ὁ κόκκος τῆς σιάνικου σφύζει πρὸς αὐτὸν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν τῆς ὁμοιώσεως τὴν ἀναλογίαν, οὕτως πρὸς δῆλωσιν μόνης τῆς ὄντως ἀγάπης, ἣν ἔχει ὁ μὲν θεὸς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἡ δὲ ἐκκλησία πρὸς τὸν θεόν, τὸ κατὰ τὴν γαμικὴν συναφίαν ὑπόδειγμα παρειληπται τῇ θείᾳ γραφῇ. "ὡς εὐφραίνεται", φησὶν Ἡσαίας, "νομφίος ἐπὶ νόμφῃ· οὕτως εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ σοί".

PMZ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ἀνωθεν καὶ πρὸ αἰώνων τὰ περὶ ἡμᾶς καὶ καθ' ἡμᾶς θείῳ ὄρω ἔχει τὴν σύστασιν, ἐν καιρῷ ἀβροχίας ἢ πολυομβρίας ἢ ἐτέρου οἰουδηποτοῦν συναντήματος πῶς οὐ μάτην βουλευόμεθα ἢ εὐχόμεθα, ἅπασι τοῦ θείου ὄρου περὶ πάντων * κατέχοντος; πῶς δὲ διὰ τῆς τοιαύτης εὐχῆς πλέον ἀμαρτάνοντες οὐ δεικνόμεθα, τοῦ οἰκείου ὄρου τὸν θεὸν κατόπιν ἐλθεῖν βαζό-

8 Matth. XIX, 5, 6. 10 cod. πρόσ ἐστι. 12 post ὑποδεικνυμένου lacunam indicavi. 14 Matth. XIII, 81. Luc. XIII, 19. 18 cod. προήλωσεν. 21 Esai. LXII, 5. 27 post πάντων aliquid excidit.

μενοι, ὅπερ γενέσθαι οὐκ ἐνδέχεται; εἰ γὰρ ταῦτα ἔχει, ὡς εἴρηται, πῶς ὑπὸ πάντων μὲν τῶν εὐσεβῶν εὐχὴ τῷ θεῷ προσκεκόμεσται, ὑπὸ δὲ τινων πολλὰ δι' εὐχῆς ἐπὶ συμφέροντι γεγονασί θάματα;

Ἀπόκρισις. Ἀναλόγως τῇ ἡμετέρᾳ καταστάσει ὦρισται παρὰ θεῷ τιμὴ μὲν ἐπὶ τῇ ὑπακοῇ, τιμωρία δὲ ἐπὶ τῇ παρακοῇ. καὶ ἐπειδὴ ἔσμεν ἀνθαίρετοί τε καὶ τρεπτοί, διὰ τοῦτο ἔδωκεν ἡμῖν ὁ δεσπότης θεὸς τὴν ἐκ τῆς μετανοίας βοήθειαν, δι' ἧς ἔνεστιν ἀνθαίρετως ἐκκλίμεν ἡμᾶς τῆς τε παρακοῆς καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ὠρισμένης τιμωρίας· ὦρισται γὰρ καὶ τοῦτο. μετανοεῖν δὲ καὶ τῶν ἔπταισμένων λαβεῖν τὴν συγχώρησιν εὐχῆς καὶ βουλήσεως ἐκτός ἀδύνατον. πρὸς ἐνδειξιν δὲ τοῦ μὴ ἀλόγῳ φορᾷ αὐτομάτως γίνεσθαι τὰ γινόμενα, ἀλλὰ θεῖα προνοία διοικεῖσθαι τὰ καθ' ἡμᾶς, ἐνεργοῦσιν αἱ εὐχαὶ τῶν ἁγίων, οὐχ ἵνα τὸν θεῖον ἀνατρέψωσιν ὄρον—ἀδύνατον γάρ—, ἀλλ' ἵνα τοῦ κρείττονος ὀρισμοῦ τύχωσιν, ὅπερ ἐστὶ τιμὴ τῶν ἁγίων, τῶν ἐπὶ τῇ ὑπακοῇ τοῦ θεοῦ ἠκουσμένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ· ἐπίκονος γὰρ ἡ κτῆσις τῶν καλῶν, τῶν ἀναγκαίων μὲν διὰ τὴν φύσιν, ἐκδεχομένων δὲ διὰ τὴν κτῆσιν· καὶ χρῆζουσιν οἱ κτώμενοι τῆς θείας διὰ προσευχῆς βοήθειας πρὸς τὸ δύνασθαι ποιεῖν.

PMII.

Ἐρώτησις. Εἰ ἡ τοῦ σαββάτου ἀργία κατὰ τινὰ τύπον τοῖς Ἰουδαίοις παραδέδοται τῆς τοῦ θεοῦ καταπαύσεως, ἦτοι ἐν τῇ κοσμοποιᾷ, ἦτοι καὶ ἐν τῇ συντελείᾳ, κατέπαυσε δὲ ἡ καταπαύσει κατὰ τὸν τύπον ὁ δεσπότης τοῦ βουλήσει ἢ προνοία ἐργάζεσθαι, πῶς οὐ χρονικὴν αὐτοῦ τὴν τοῦ ἐργάζεσθαι ἐνέργειαν ὁ λόγος ὁ τοιοῦτος παρίστησι; παυσαμένης γὰρ αὐτοῦ τῆς ἐνεργείας, ὀτλον ὅτι καὶ ἡ ἐνέργεια πέπαυται. οἶον, τὸ πῦρ τοῦ καιεῖν καὶ φλογίζεῖν παυσάμενον, καὶ τοῦ εἶναι παύεται.

Ἀπόκρισις. Ὁ μὲν δεσπότης θεὸς ἐν ταῖς 25 ἡμέραις πᾶσαν κτίσιν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε καὶ τῇ

ἐβδόμη ἡμέρα κατέπαυσε τοῦ κατὰ τὰς οἰκείας ἀρχὰς ἐκ τοῦ μὴ
ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγεῖν ἔτι τινα. "καὶ κατέπαυσε" φησὶ
"κύριος ὁ θεὸς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων
ᾧν ἔρξατο ποιεῖν". ἐνετείλατο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἕξ ἡμέρας ἐργά-
5 ζεσθαι καὶ τῇ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ σαββατίζειν, ἵνα, ἐργαζομένων τε
αὐτῶν καὶ παυομένων τῆς ἐργασίας, τυπικῶς φυλαχθῆ ἔν αὐτοῖς
ἡ μνήμη τῆς τε ἐργασίας καὶ τῆς καταπαύσεως τοῦ θεοῦ. καὶ
τὴν μὲν δύναμιν, καθ' ἣν τὴν κτίσιν πεποίηκεν ὁ θεός, αἰδίως
εἶχε καὶ ἔχει· ἐνεργεῖ δὲ κατὰ ταύτην τὴν αἰδίον δύναμιν, ὅτε
1) βούλεται, τῆς δυνάμεως ἐν τῇ ἰδίᾳ ἰσχύϊ μενούσης αἰδίως καὶ πρὸ
τῆς ἐνεργείας καὶ μετὰ τὴν ἐνεργεῖαν, πάσης τῆς ἐν χρόνῳ ἀπο-
βολῆς τε καὶ προσλήψεως ἀπηλλαγμένης. διὸ δύναται ποιεῖν ἀεὶ
πάντα ὅσα βούλεται ποιεῖν. οὐκ ἔτι δὲ βούλεται ποιεῖν πάντα ὅσα
δύναται ποιεῖν· καὶ γὰρ πλείονας ἡλίους ἔδύνατο καὶ δύναται ποι-
5 εῖν, ἀλλ' ὅμως ἓνα μόνον ἥλιον ἐποίησεν, ὅτι ἓνα μόνον ἐβούλετο
ποιεῖν. ἐπειδὴ οὖν βουλήσει καὶ οὐ τῷ εἶναι ποιεῖ ὁ θεός, διὰ
τοῦτο οὐ παύεται τοῦ εἶναι [θεός], παυσαμένης τῆς ἐνεργείας
αὐτοῦ· ᾧν γὰρ τῇ καταπαύσει τῆς ἐνεργείας συμπαύεται καὶ τὸ
εἶναι, τούτοις ἐνεργεῖν τὸ εἶναι καὶ οὐ τὸ βούλεσθαι πρόσεστιν·
1) οἶον, τὸ πῦρ ἅμα ὑπάρχειν καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ ἐνεργεῖν καὶ τὸ
μὴ ὑπάρχειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν οὐχ ὑπάρχει. διὸ καὶ ἡ κατάφασις
οὐσίας τε καὶ ἐνεργείας αὐτοῦ ἀντιστρέφει· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἀπό-
φασις αὐτῷ· οἷόν ἐστι τὸ πῦρ· ἐνεργεῖ τὸ πῦρ; ἔστι τὸ πῦρ. οὐκ
ἐνεργεῖ τὸ πῦρ; οὐκ ἔστι τὸ πῦρ.

5

PMΘ'.

Ἐρωτήσεις. Εἰ τὸ ἀναιρούμενον ὑπὸ τοῦ ἀναιροῦντος ἀπόλ-
λυται καὶ τὸ ἀναιροῦν φανόλοτητι τὰ τῆς ἀπωλείας ἐργάζεται (πλεῖ-
στα δὲ τοιαῦτα ἐν τοῖς ἐμφύχοις πάντων τῶν ἀλόγων εὐρίσκεται
καὶ ἐν αὐτοῖς ἐστι θεάσασθαι οὐ μόνον κατ' ἀλλήλων ἀλλὰ καὶ
1) κατὰ τῶν ἀνθρώπων τὰ τῆς ἐπιβουλῆς ἐπεκτεινόμενα), πῶς ἀλη-

8 Gen. II, 2. 9 cod. καταταύτην. 12 cod. πρὸς λήψεως. 18 cod. συν-
παύεται. 19 cod. πρὸς ἐστιν. 25 ρκ' ed. 80 τῶν om. ed. || cod. ἐπεκτεί-
νοντα.

θεύει ὁ λέγων ὅτι ὁ θεὸς πάντα κατὰ λίαν ἐποίησεν; εἰ δὲ ἀληθεύει, ἀγαθὰ δὲ καὶ φαῦλα ἐν τῇ κτίσει ὑπάρχουσι, πῶς τὰ μὲν ἀγαθὰ ἀγαθοῦ, τὰ δὲ φαῦλα φαύλου δημιουργοῦ οὐ γνωρίζονται καὶ δύο ἐναντία ἀρχαὶ κατὰ Μανιχαίους οὐ θείνονται; εἰ δὲ ἡ ἀναίρεσις τῶν ἀναιρουμένων ἐπ' ἀγαθῶ γίνεται, καθὼς τοῦτο παρ' ἐνόις ὑπείληπται, πῶς οὐκ ἦν ἀγαθώτερον τὸ ἐν ἀρχῇ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ μὴ εἶναι αὐτῶν κωλυθῆναι τὴν πάροδον;

Ἄπο κρισις. Ὁ ἐκ τῆς δημιουργίας τῶν ἐμφύχων λογικῶν τε καὶ ἀλόγων περὶ τοῦ δημιουργοῦ ἀκόλουθον ποιούμενος τὴν ζήτησιν, πρὸς τὴν φύσιν αὐτῶν ὀφείλει ἀποβλέπειν, τὴν κατὰ τὸν τοῦ δημιουργοῦ ἔρον ἄγουσαν τὰ θνητὰ πάντα, ὡσπερ εἰς γένεσιν, οὕτως καὶ εἰς φθορὰν τε καὶ ἀπώλειαν. εἰ δὲ κατὰ ταῦτα μὲν ζῶον πρὸς ζῶον οὐκ ἔστι διαφορὰ, τῶν δὲ διαφορῶν εἰς καὶ αὐτὸς ἔστι δημιουργός, ὁ ἅλον ἄρα ὅτι πάντων τῶν ζῶων λογικῶν τε καὶ ἀλόγων εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ἔστι δημιουργός· ἦν δὲ ἐκ τῆς ὑπ' ἀλλήλων ἐπιβουλής ὑπομένουσιν ἀπώλειαν, κατὰ τὴν θείαν πρόνοιαν συγκεχώρηται συμβαίνειν αὐτοῖς· εἰ γάρ, ὑποκειμένων αὐτῶν τῇ τε κατὰ φύσιν καὶ τῇ κατὰ ἐπιβουλήν φθορᾷ τε καὶ ἀπώλειᾳ, οὐ παρητήσαντό τινες θεοποιῆσαι αὐτά, πόσω μᾶλλον ἂν εἰθεοποιούντο, εἰ βλάβης τε καὶ ἀπώλειας διὰ παντός ἐκτός μεμενήκασιν; ἴν' οὖν ἀπ' ὧν ὑπομένουσι γνωρισθῶσιν ἕπερ εἰσὶ, τουτέστιν ἀνάξια τῆς τοῦ θεοῦ τιμῆς τε καὶ προσηγορίας, διὰ τοῦτο καὶ φύσει καὶ ἐπιβουλή ὑπομένουσιν ἂ ὑπομένουσιν. γέγονε δὲ τὰ ἄλογα ζῶα εἰς ὑπουργίαν ἀνθρώπου, τὰ μὲν εἰς τροφήν, τὰ δὲ εἰς παιδείαν, ὡς τὸ "ὀδόντας θηρίων ἐπαποστελῶ εἰς αὐτούς, μετὰ θυμοῦ συρόντων ἐπὶ γῆς". ἀλλ' εἰ ἀγαθόν ἔστι τὸ τρέφεισθαι τὸν ἀνθρώπον ἐκ τῶν ἀλόγων ζῶων καὶ ὑπουργεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, καὶ παιδεύεσθαι δι' αὐτῶν, ἀγαθὴ ἄρα ἡ εἰς τὸ εἶναι αὐτῶν

1 Genes. I, 31. 4 οὐ om. ed. 6 cod. ἀγαθότερον. 7 μὴ om. ed. 10 πρὸς] ed. κατὰ. 12 τε] ed. αὐτά. 13 πρὸς ζῶον] ed. κατὰ λόγον || διαφορῶν] ed. ἀετιφῶν. 14 ὅλον ἄρα usque ad δημιουργός desunt in ed. 15 ὑπ' om. ed. 20 ed. μεμεν. ἐκτός. 21 ἕπερ] ed. ἄπερ, cod. δτιέρ. 23 ed. ἐπιβουλή * * vsi. 24 ed. τὰ μὲν ἐκὶ ὑπ. ἀνθ., τὰ δὲ εἰς τροφήν etc. 25 cod. παιδίαν || cod. ὀδόντας || Deuter. XXXII, 24 || cod. ἐκἀποστελῶ || εἰς] ed. ἐκ'. 26 cod. ἐκίης.

πίροδος καὶ ἀδιάρρητος ἐπὶ φαυλότητι φύσεως καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν
χρείας. εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ὅτι ἐνός δημιουργοῦ ἔστιν ἀγαθοῦ πάντα
τὰ ἄλογα ζῶα δημιουργήματα.

PN'.

5 Ἐρώτησις. Εἰ τὴν προλεχθεῖσαν φαυλότητα φθόνῳ τῆς
τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἐν τοῖς ἀνθρώποις ὁ ἐχθρὸς κατεργά-
ζεται, μηχανώμενος διὰ τούτων ταῖς μελλούσαις αὐτοὺς ὑποβάλ-
λειν κολάσεις, τὰ ἄλογα μῆτε σωτηρίαν μῆτε τιμωρίαν ἐν τοῖς
μέλλουσι κομίζεσθαι μέλλοντα καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἀπολέμητον ἔχοντα,
10 πῶς οὐ μὴ φαυλότητι φύσεως τὰ φαῦλα μετέρχονται;

Ἀπόκρισις. Τὸ ἐπὶ φαυλότητι φύσεως διαβάλλειν τῶν ἀλό-
γων τὰς φύσεις οὐκ ἔστιν εὐλογον· τῶν γὰρ λόγου μετεχόντων
ἔστι τὸ ἀγαθῶς ἢ φαύλως τι διαπραΰσασθαι, οὐχὶ τῶν λόγου ἀμε-
τόχων. καὶ ἐπειδὴ διὰ τὴν προλεχθεῖσαν χρείαν γέγονε τῶν ἀλό-
15 γων ἡ φύσις, διὰ τοῦτο δῆλον ὅτι, ἀγαθῆς οὐσης τῆς χρείας, ἀγαθὴ
ἔστι καὶ ἡ φύσις.

PNA'.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸν νόμον τοῖς Ἰσραηλίταις ὁ θεὸς διὰ Μω-
σέως κατέπεμψε, πῶς ἐν πλείοσι τόποις τῆς θείας γραφῆς νόμος
20 καὶ τοῦ νόμου νομοθέτης ὁ Μωσῆς ὀνομάζεται;

Ἀπόκρισις. Ἔθος ἔστιν οὐ μόνον ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ
καὶ τῇ θείᾳ γραφῇ, τῷ τοῦ εἰρηκότου τὸν λόγον ὀνόματι ὀνομά-
ζειν τὸν λόγον, εἰς δῆλωσιν τοῦ τίνοσ εἶναι τὸν λόγον, ὡς τὸ
"ἐκάθητο ὁ εὐνοῦχος ἐπὶ τοῦ ἄρματος καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προ-
25 φῆτην Ἡσαΐαν". καὶ πάλιν "τὸ βδέλυγμα" φησὶ "τῆς ἐρημώ-
σεως τὸ εἰρημένον ἐν τῷ προφήτῃ Δανιήλ". ὡς δὲ καὶ ἡμῖν
ἔθος λέγειν "ἐκτησάμην τὸν προφήτην Ἰερεμίαν" ἢ "τὸν ἀπό-
στολον".

4 ρη' ed. 8 ed. τὰ ἄλογα δὲ. 9 cod. κομίζεσθαι cum Marano; κολάζε-
σθαι ed. || τὸ om. ed. 10 μὴ] ed. μόνη. 11 φύσεως] ed. κρίσεως. 18 τι om.
ed. 15 ἀγαθῇ] ed. ἀγαθόν. 17 ρλδ' ed. 20 τοῦ νόμου] ed. οὐ νόμου.
Οἱτο οὐ νόμος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ νομοθέτης etc. 24 Act. VIII, 28. 25 Matth.
XXIV, 15. 26 ὡς] ed. ὡσαύτως.

ΡΝΒ.

Ἐρώτησις. Εἰ ἀληθινός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ τὴν πρᾶξιν καὶ κλῆσιν κατὰ τὴν θείαν γραφὴν ἐπιδεικνόμενος, Ἐμμανουὴλ δὲ καλεῖσθαι τὸν Χριστὸν ἢ θεία γραφὴ προηγόρευσε, πῶς ἀληθινός ὁ Χριστὸς νομισθίσεται, ὁ μετὰ τὸ τεχθῆναι μηλαμοῦ τοῦ Ἐμμανουὴλ τὴν προσηγορίαν δεξάμενος; οὐδεὶς γὰρ τὸν ἐλθόντα Χριστὸν τῇ κλήσει τοῦ Ἐμμανουὴλ ἐπὶ λέξεως προσηγόρευσεν.

Ἀπόκρισις. Εἰ ἐν τοῖς εὐαγγελικοῖς διηγήμασι περιέχεται τῶν θείων περὶ Χριστοῦ προρρήσεων ἢ ἔκβασις, παραδέδωκε δὲ ἡμῖν αὐτὸν εἶναι τὸν κατὰ θείαν πρόρρησιν προορισθέντα τῷ τοῦ Ἐμμανουὴλ καλεῖσθαι ὀνόματι ὁ μακάριος Ματθαῖος, πῶς οὐ καλεῖται τῷ τοῦ Ἐμμανουὴλ ὀνόματι; οὐ δέλιπεν ἡ ἅγια τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, μηδούσα ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, Ἐμμανουὴλ ὀνομάζειν τὸν Χριστόν. ἔχομεν δὲ καὶ ἐν τῇ ὀνομασίᾳ τοῦ Χριστοῦ πάσαις τὰς λοιπὰς ὀνομασίας αὐτοῦ περιεχομένας, εἰ καὶ μὴ πάσαις αἰεὶ κεχρημέθα· οὐδὲ γὰρ ἐπειδὴ καλεῖται Ἐμμανουὴλ ἐστὶν Ἐμμανουὴλ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐστὶ καλεῖται.

ΡΝΓ.

Ἐρώτησις. Εἰ τὸ τοὺς γονέας ἀθετεῖν ὑπὸ τῆς θείας γραφῆς ἀπηγόρευται καὶ ὁ μετιῶν τὰ ἀπηγορευμένα ἁμαρτωλὸς ὀνομάζεται, πῶς ἐν διαφόροις τόποις τοὺς οἰκείους γονέας ὁ δεσπότης Χριστὸς ἀθετήσας ἀναμάρτητος δεῖκνυται; ἐν μὲν γὰρ τῷ γάμφῳ "τί ἐμοὶ καὶ σοὶ γυναῖκα" τῇ μητρὶ λέγων ἐπέπληξεν, καὶ ἦνικα αὐτὸν θεάσασθαι ἢ μήτηρ ἠιδέλησε, μητέρα καὶ ἀδελφούς τοὺς τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιῶντας ὠνόμασε. καὶ πάλιν, ὅτε ἐμακαρίζετο ἢ βαστάσασα αὐτὸν κοιλία καὶ μαστοὶ οὗς ἐθῆλασε, τοὺς

1 ed. ρ.ε'. 3 ed. τὴν κλῆσιν || Ἐμμανουὴλ] Esai. VII, 14. Matth. I, 23. 4 cod. προσηγόρευσε. 5 Χριστὸς] ed. κύριος. 7 cod. ἐπιλέξεως. 12 Matth. I, 23. 13 ed. θέλειται ἐκ. 15 Χριστὸν] ed. κύριον || καὶ δεest in ed. 16 αὐτοῦ] ed. Σωτοῦ. 20 ed. ρ.ε'. 23 ed. γονεῖς. 25 ed. γάμφ. ἐκ τὸ τί etc. || Johan. II, 4 || ed. λίγην || καὶ om. ed. 26 ed. Ἦνικα δὲ θεάσασθαι αὐτόν. 27 ὀνομασι] Matth. XII, 50. 28 ed. οἱ μαστοὶ.

ποιούντας τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ αὐτὸς ἐμακάριζεν ἅπερ ἅπαντα ἐφ' ὕβρει τῆς μητρὸς παρ' αὐτοῦ νομίζονται λέγεσθαι, διότι τῆς μητρὸς ὀνομασθείσης καὶ μακαρισθείσης κατὰ ἀντιδιαστολὴν αὐτῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐμακαρίσθησαν ἕτεροι. ἡ δὲ ἀντιδιαστολὴ δῆλον ὅτι ἐπὶ

5 ἐναντίων πραγμάτων λαμβάνεται. ἄλλως τε, εἰ τὴν ἁγίαν παρθέ-
νον ὁ θεὸς εἰς τοσαύτην οἰκονομίᾳ ὑπουργίαν ἐκλέλεκται, πῶς ἀναξία μακαρισμοῦ κατὰ τὰ προλεχθέντα ἢ παρθένος νενόμισται; εἰ δὲ τὰ ῥηθέντα ἐναντίως ἔχει πρὸς ἄλληλα, πῶς τὰ ἀλλήλοις ἐναντία τὴν παρ' ἀλλήλων οὐ λαμβάνει κατάλυσιν;

10 Ἄποκρισις. Τὸ "τί ἐμοὶ καὶ σὺ γύναι" οὐ πρὸς ἐκίπλη-
εἶν εἴρηται τῇ Μαρίᾳ παρὰ τοῦ σωτήρος, ἀλλὰ πρὸς ἐνδοξίαν τοῦ μὴ ἡμᾶς, φησίν, εἶναι τοὺς ἀναδεογμένους τοῦ ἐν τῷ γάμῳ ἀνα-
λισκομένου οἴνου τὴν φροντίδα. ὅμως ἐκ πολλῆς ἀγάπης, εἰ θέλεις, ἵνα μὴ λείψῃ αὐτοῖς οἶνος, εἰπὲ τοῖς ὑπηρεταῖς ἵνα ποιήσωσιν ὃ

15 λέγω αὐτοῖς, καὶ βλέπεις ὅτι οὐ λείψει αὐτοῖς οἶνος· ὅπερ καὶ γέγονεν. οὐκ ἂν οὖν λέξει τὴν μητέρα ἐπέπληξεν, ἣν τοῖς ἔργοις ἐτίμα· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις φωναῖς οὐ χωρίζει τὴν μητέρα τῆς πρεπούτης τιμῆς, ἀλλὰ δείκνυσι κατὰ ποίαν μητρότητα μακαρι-
στή ἐστίν ἢ παρθένος· εἰ γὰρ ὁ ἀκούων τὸν λόγον τοῦ θεοῦ

20 καὶ φυλάττων οὗτος ἀδελφός καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστί, προσῆν δὲ τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀμφοτέρω, δῆλον ὅτι κατὰ ταύτην τὴν μη-
τρότητα βούλεται μακαρίζεσθαι τὴν μητέρα αὐτοῦ. τὸ γὰρ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάττειν ἀρετῆς ἐστὶ τῆς καθαρᾶς ψυ-
χῆς, ὕλης πρὸς τὸν θεὸν ἀποβλεπούσης. καὶ ἐπειδὴ οὐ τὴν τυ-
25 χούσαν γυναῖκα ἐπελέξατο ὁ θεὸς γενέσθαι μητέρα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τὴν πᾶσαν τῶν γυναικῶν ταῖς ἀρεταῖς ὑπερκειμένην, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἀπὸ ταύτης τῆς ἀρετῆς ἐβούλετο μακαρίζεσθαι τὴν μητέρα αὐτοῦ, δι' ἧς ἠξιώθη ἢ παρθένος μήτηρ αὐτοῦ γενέσθαι. ὅτι δὲ πρὸς τὴν ἀτιμίαν ἢ ἀπειθείαν τῶν γονέων οὐδαμῶς

1 ἐμακάριζεν] Luc. XI, 28. 6 ὁ θεός] deest in ed. || τὴν τοσαύτης ed. 11 Μαρίας] ed. μητρὶ ὑπὸ. 14 ε] ed. ε. 15 οὐ μὴ ed. 17 οὐ χωρίζει] ed. οὐχ ἀπιστερωῶν. 18 cod. μακαριστός. 20 οὗτος] ed. αὐτός || ἐστὶ post ἀδελφός in ed. 22 βούλεται] ed. ἐχρῆν. 24 ed. βλεπούσης. 26 cod. πᾶσαν γυναῖκα. 28 ἡ] om. ed. 29 τὴν et τῶν om. ed.

φαίνεται ὁ Χριστός τι διαπραξάμενος, μαρτυρεῖ Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστής λέγων περὶ αὐτοῦ, ὅτι "κατέβη μετὰ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς".

ΡΝΔ'.

Ἐρώτησις. Εἰ πρὸ τοῦ τάφου τῷ μύρῳ ἡ Μαρία τὸν κύριον ἤλειψεν, ἡμεῖς δὲ τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ἐν τῷ βαπτίσματι τελοῦμεν τὰ σύμβολα, πῶς πρῶτον μὲν ἐλαίῳ χριόμενοι, ἔπειτα δὲ τὰ προλεχθέντα ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τελεσάντες σύμβολα, τῷ μύρῳ σφραγίζόμεθα ὕστερον, καὶ κατ' ἐναντίωσιν τῶν περὶ τὸν κύριον γεγονότων ταῦτα ποιεῖν οὐ νομίζομεν, εἴ γε πρῶτον ὁ κύριος τῷ μύρῳ ἠλείψατο καὶ ὕστερον ἔπαθεν; πῶς δὲ καὶ οὐ περιττὴ ἡ τοῦ ἐλαίου χρίσις προσφέρεται τοῖς βαπτίζεσθαι μέλλουσιν, εἴ γε μόνῳ τῷ μύρῳ πρὸς τῷ πάθει ἔχρισθη ὁ κύριος;

Ἀπόκρισις. Ἐπειδὴ ἂ ποιεῖ τις πρὸς τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ ἐνταφιαζομένου μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ποιεῖ, ἡ δὲ μακαρία Μαρία πρὸ τοῦ θανάτου ἐμύρισε τοῦ κυρίου τὸ σῶμα—κατὰ τὸ εἰρημένον "ὃ ἐποίησε" φησὶν "αὕτη, πρὸς ἐνταφιασμὸν ἐποίησε· προλαβοῦσα ἐμύρισέ μου τὸ σῶμα". τὸ δὲ "προλαβοῦσα", ἀντὶ τοῦ "πρὸ τοῦ θείοντος καιροῦ ἐμύρισέ μου τὸ σῶμα"—, διὰ τοῦτο οὐδὲν γίνεται κατὰ ἐναντίωσιν, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τοῦ κυρίου γεγονός πρὸ τοῦ καιροῦ τοῦτο ἐπὶ τῶν βαπτιζομένων γίνεται ἐν τῷ θείοντι καιρῷ. χριόμεθα δὲ τῷ μὲν ἐλαίῳ, ἵνα γινώμεθα χριστιανοί, τῷ δὲ μύρῳ πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ τὴν χρίσιν τοῦ μύρου ἐνταφιασμὸν αὐτοῦ λογιζομένου, καὶ τύκῳ μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀληθεία δὲ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν τε ἑαυτοῦ παθημάτων καὶ τῆς δόξης τοῦ ἡμᾶς καλεσομένου σωτῆρος Χριστοῦ.

1 ed. ἀφαίνεται ὁ Χριστός πεποιηώς τι. 2 Luc. II, 51. 4 ρζ' ed. 5 τῷ μύρῳ post κύριον in ed. 8 ed. χριόμεθα. 12 ed. ἡ χρίσις τοῦ ἐλαίου. 13 μόνῳ] cod. νόμω. 15 ed. ποιεῖ * τὸν. 16 τοῦ ἐνταφιασμοῦ post ποιεῖ in ed. 17 ed. ἐμύρ. τὸν κύριον κατὰ τὸ γεγραμμένον. 18 Marc. XIV, 8 || ed. ἐνταφ. μω. 19 ed. προλ. γὰρ ἐμ. 23 μὲν] ed. καλεῖ || χριστιανοί] sic codex; ed. χριστοί. 25 ed. ἐαυτοῦ λογιζομένου. 26 κοινωνίαν καθημάτων] Philip. III, 10. 27 τοῦ] doest in ed.

PNE'.

Ἐρώτησις. Εἰ δίκαιός ἐστιν ὁ τὸν ἡμαρτηκότα ὑπὲρ ὧν ἡμαρτε τιμωρούμενος, πῶς δίκαιος ὁ θεὸς ὁ τοσοῦτον λαὸν διὰ πταίσματα θανατώσας ἐτέρων; λέγω δὲ πταίσαντας τὸν Ἰωνάθαν
5 καὶ τὸν Δαυὶδ, τὸν μὲν ἐξ ἀγνοίας λύσαντα τὴν νηστείαν τῇ γεύσει τοῦ μέλιτος, τὴν δὲ προκειτῶς τὸν λαὸν ἀριθμήσαντα. εἰ δὲ τις λέγοι, ὡς τῶν ὑπηκόων ὁ θάνατος ἐπὶ τιμωρίᾳ τῶν ἀρχόντων ἐγένετο, πῶς οὐκ ἀδικεῖ τοὺς ἀναιτίους ὑποβάλλων κολάσεσιν; ἐναντιοῦται δὲ καὶ τῇ λεγούσῃ γραφῇ, ὅτι "φυγὴ ἢ ἁμαρτήσασα,
10 αὐτὴ ἀποθανεῖται.

Ἀπόκρισις. Ὅτι δὲ πικροτάτη ἐστὶ τιμωρία τῶν ἡμαρτηκότων βασιλέων ἢ πτώσις τοῦ λαοῦ, δηλοῖ αὐτὸς ὁ μακάριος Δαυὶδ, δεόμενος τοῦ θεοῦ εἰς αὐτόν τε καὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ λαοῦ μεταγαγεῖν τὴν πληγὴν· σάλος γάρ ἐστι τῆς βασιλείας ἢ μείωσις τῶν βασιλευμένων. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Σαουλ
15 ἐμελλεν ἀναρρεῖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰωνάθαν, ἵνα τῇ ἀναίρεσει αὐτοῦ τὴν πληγὴν λάσσηται τοῦ λαοῦ, εἰ μὴ φθάσας ὁ λαὸς ὤμοσε μὴ ἀποθανεῖν τὸν Ἰωνάθαν. καὶ ὡς σύγκειται ὁ ἄνθρωπος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, οὕτως καὶ ἡ βασιλεία σύγκειται ἐκ τοῦ βασιλέως
20 καὶ τῶν βασιλευμένων. καὶ ὡσπερ ἁμαρτήσας ὁ ἄνθρωπος ἁμαρτήματα διὰ χειρὸς καὶ τυκτηθεὶς εἰς τὸν νῶτον οὐκ ἀδικεῖ ὁ τυκτησας αὐτόν, οὕτως οὐκ ἀδικεῖ ὁ θεὸς ἐπὶ τοῖς τῶν βασιλέων πταίσμασι τὸν λαὸν τιμωρούμενος· μέγας γὰρ οἶδεν ἀνιᾶν τοὺς βασιλεῖς ἢ πληγὴ τοῦ λαοῦ· τῆς γὰρ βασιλείας ἐστὶ τιμωρία
25 ἢ πληγὴ τοῦ λαοῦ.

PNC'.

Ἐρώτησις. Εἰ κληρονόμον ἑαυτὸν ὁ Χριστὸς ὀνομάζει, τοῦτον δὲ κατὰ τὴν παραβολὴν οἱ γεωργοί, τουτέστιν οἱ Ἰουδαῖοι ἐπέγνωσαν, καὶ τῆς γεωργίας δεσπόται γενέσθαι κοθήσαντες ὡς

1 πλὴ' ed. 5 Reg. 1, XIV, 24-25. Ibid. 2, XXIV. 9 καὶ om. ed. ||
Ezech. XVIII, 4. 11 δὲ et ἐστὶ om. ed. 12 πτώσις] ed. ἁμαρτία. 14 ed.
μεταγαγεῖν ἀπὸ τοῦ λαοῦ. 18 ed. ἀποθανεῖν ἴσασα. 20 ed. ἁμαρτήματα. 21 ed. τυ-
κτηθῆ. 26 πρ' ed. 28 παραβολῆν] Matth. XXI, 33-41.

κληρονόμον τὸν Χριστὸν ἀπέκτειναν, πῶς αὐτὸς ὁ Χριστὸς καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος τοῦ τολμήματος αὐτοῖς ἐμαρτύρησαν ἄγνοιαν, ὃ μὲν λέγων αὐτοῖς "ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσιν", ὃ δὲ φάσκων "εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν";

Ἄποκρίσις. Διχῶς ἡ ἄγνοια νοεῖται· ἢ γὰρ μὴ βουλόμενός τις ἀγνοεῖ, ὅταν πράγματα ὀδηγοῦντα εἰς γνῶσιν οὐκ ἔχει, ἢ βουλόμενος ἀγνοεῖ, ὅταν πράγματα μὲν ἔχη ὀδηγοῦντα εἰς γνῶσιν, μὴ βουλόμενος δὲ γνῶναι. ταύτην δὲ τὴν βουλευτὴν ἄγνοιαν οἶδεν ἡ θεία γραφή ποτὲ μὲν ἄγνοιαν ποτὲ δὲ γνῶσιν ὀνομάζειν ἄγνοιαν μὲν, ὡς ὅταν λέγῃ "οὔτε ἐμὲ οἶδατε οὔτε τὸν πατέρα μου"· γνῶσιν δέ, ὡς ὅταν λέγῃ "καὶ ἐμὲ οἶδατε καὶ πόθεν εἰμι οἶδατε", ἀντὶ τοῦ "θύνασθε ἀφ' ὧν ἐργάζομαι γνῶναι τῆς τε ὀνομασίας τῆς ἐμῆς καὶ τῶν λόγων μου τὴν ἀλήθειαν"· ψευδόμενος γὰρ οὐ δύναται τοιαῦτα ἔργα ποιεῖν. τὸ δὲ ὑπὸ τῶν γεωργῶν γνωρισθῆναι τὸν κληρονόμον, καθὼ ἐθεάσαντο αὐτὸν ὑπὲρ πάντα εἶναι ἀνθρώπον ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆς, τοῖς ἔργοις οἷς ἐποίησε καὶ τῇ κλήσει τοῦ υἱοῦ κατὰ τὴν ὑποτύπωσιν τῆς παραβολῆς. ὅτι δὲ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν αὐτὸν ἀνίστησιν αὐτὸν ὁ θεὸς ἐκ τῶν νεκρῶν εἰς ἀθάνατον ζωὴν, καὶ τίθησιν αὐτὸν κληρονόμον, οὐκ ἔγνωσαν· οὔτε γὰρ ἡ ὑποτύπωσις τῆς παραβολῆς εἶχε τοῦτου τὴν ἔμφασιν. κατὰ ταύτην οὖν τὴν ἄγνοιαν εἶπεν ὁ σωτὴρ· "πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσιν". ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ ἀπόστολος· "εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν".

PNZ'.

Ἐρώτησις. Εἰ μόνος ὁ Χριστὸς τὸν θεῖον νόμον ἀκριβῶς ἐξετέλεσε, πῶς ἐπορεύοντο ἐν τῷ νόμῳ ἄμεμπτοι ὅ τε Ζαχαρίας

8 Luc. XXIII, 34. 4 Cor. 1, II, 8 || γὰρ om. ed. 6 νοεῖται] ed. λέγεται. 7 ed. τὰ κρίματα. 8 ed. τὰ μὲν πράγματα. 9 ἄγνοιαν - πατέρα μου] desunt in ed. 11 Johan. VIII, 19. 12 Johan. VII, 28. 16 αὐτὸν] ed. τοῦτον. 20 ed. πάντων κληρονόμον. 21 εἶχε] ed. ἔσχε. 22 σωτὴρ] ed. Χριστός. 28 ἄμεμπτοι] Luc. 1, 6.

καὶ ἡ Ἐλισάβετ, περι ὧν ταῦτα ὁ Δουκᾶς ἐμαρτύρησε, καὶ ὁ Παῦλος δὲ "κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου γενόμενος ἄμεμπτος";

Ἄπόκρισις. Ἄλλο τὸ ἄμεμπτον καὶ ἄλλο τὸ ἀναμάρτητον ὁ μὲν γὰρ ἀναμάρτητος ἐκ παντός καὶ ἄμεμπτος, οὐκ ἔτι δὲ ὁ ἄμεμπτος ἐξ ἀνάγκης καὶ ἀναμάρτητός ἐστιν· ὁ γὰρ ἀμαρτάνων παρὰ τὸν νόμον συγγνωστὴν ἀμαρτίαν τῇ προσαγωγῇ τῶν θυσιῶν καὶ τῇ ἐξαγορεύσει τοῦ πταίσματος λαβὼν τὴν ἄφεσιν γίνεται καθαρὸς καὶ ἄμεμπτος "κατὰ τὴν ἐκ νόμου δικαιοσύνην". ὁ δὲ Χριστός, ἅτε ἀναμάρτητος ὧν καὶ οὐδαμῶς παραβῆκε τὸν νόμον, οὔτε διεπράξατό τι διορθώσεως δεόμενον· ἐδέξατο δὲ καὶ τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην καὶ ἐβαπτίσθη ὑπ' αὐτοῦ, ἵνα πληρώσῃ πᾶσαν δικαιοσύνην, ἣν ὁ Παῦλος πρὸ τοῦ πιστεῦσαι τῷ Χριστῷ οὐπω ᾔην δεξιόμενος, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐδίωξε τὴν ἐκκλησίαν. διὰ τοῦτο οὖν ὁ Χριστὸς μόνος λέγεται ἀναμάρτητος εἶναι.

PNII.

Ἐρώτησις. Εἰ ὁ ἄγγελος τοῦ ἀνθρώπου ἀνώτερος καὶ θεοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἢ γραφὴ ὀνομάζει, πῶς οὐχ ἀρμόττει καὶ τοὺς ἀγγέλους θεοὺς παρ' ἡμῶν ὀνομάζεσθαι;

Ἄπόκρισις. Τῶν ἀγγέλων ὅσοι ἐν τάξει θεοῦ ὠφθησαν ἢ ἐλάλησαν τοῖς ἀνθρώποις, ἐσχῆκασιν καὶ αὐτοὶ τοῦ θεοῦ τὴν κλήσιν, ὡς ὁ λαλήσας τῷ Ἰακώβ καὶ τῷ Μωσῆ· ἐκλήθησαν δὲ καὶ οἱ ἄνθρωποι θεοί· ἐκατέροις δὲ διὰ τὴν ἐγχειρισθεῖσαν αὐτοῖς χρεῖαν ἐδόθη τοῦ θεοῦ ἡ τάξις καὶ ἡ προσηγορία. πληρωθείσης δὲ τῆς χρεῖας καύονται τοῦ καλεῖσθαι θεοὶ οἱ χρεῖας τινὸς ἐνεκεν εὐληφέστες τοῦ θεοῦ τὴν κλήσιν· ὅτε μὲν γὰρ ἐνεχείρισε τῷ ἀγγέλῳ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ λαοῦ, ἔφρασε τῷ Μωσῆ περὶ αὐτοῦ· "μὴ ἀπειθήσης αὐτῷ, ὅτι ὄνομά μου κεῖται ἐπ' αὐτόν". ὅτε δὲ ἐνεχείρισε τοῖς ἄρχουσι τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ, φησὶ πρὸς αὐτούς· "δικαίαν κρίσιν κρίνατε, ὅτι κρίσις τοῦ θεοῦ ἐστίν". καὶ πάλιν

2 Philip. III, 6 || ed. ἐν νόμῳ. 12 τῷ om. ed. 14 εἶναι ed. γεγονέναι.
15 ρμβ' ed. 17 ed. ἀρμόζει. 21 ed. Μωσῆ hic et infra. 23 cod. ἐκάτε-
ρος. 28 ed. τὴν τάξιν καὶ τὴν προσηγορίαν εἶχεν. 25 μὲν om. cod. 27 Exod.
XXIII, 21. 29 Deut. I, 16, 17.

"ἐγὼ εἶπον θεοὶ ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες" πρὸς τοὺς αὐτοὺς Ἐλεγεν, ἀντὶ τοῦ "δέδωκα ὑμῖν τὴν τιμὴν τὴν ἐμὴν καὶ τὴν τάξιν καὶ τὴν κλῆσιν. ὡς οὖν ἐμοῦ κρίνοντος, οὕτως κρίνατε τὸν λαόν".

ΡΝΘ'.

Ἐρώτησις. Εἰ ὑπερναβέβηκε μὲν τὸ θεός, ὑποβέβηκε δὲ τὸ ἄνθρωπος, πῶς οὐκ ἀτάκτως ὁ ἄνθρωπος θεός προσηγόρευται;

Ἀπόκρισις. Αὕτη ἡ ἐρώτησις οὔτε χριστιανῶ ἀρμόζει, οὔτε Ἑλληνικῶ καθ' ἑκάτερον δὲ εἰς τοὺς ὑποβεβηκότας μετενήνεται τοῦ ὑπερναβεβηκότος ἢ κλῆσις κατὰ τὴν ἐκάστου δόξαν. οὐ χρὴ δὲ ἐκ τῶν ὁμολογουμένων κατασκευάζειν τὴν ἀπορίαν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀμφιβόλων.

ΡΞ.

Ἐρώτησις. Εἰ δι' ὧν ἡ σὰρξ, διὰ τούτων καὶ τὸ αἷμα συνίσταται, διατί τὴν μὲν βρωσιν τῆς τῶν ζώων σαρκὸς ὁ θεός ἐπιτρέπει, τὴν δὲ σὺν τῷ αἵματι ἀπαγορεύει μετάληψιν, "πλὴν κρέας" λέγων "ἐν αἵματι μὴ φάγεσθε";

Ἀπόκρισις. Ἴνα καὶ ἐν τούτῳ χωρίσῃ ἡμᾶς ὁ θεός τῆς τῶν θηρίων ὁμοιότητος, τῶν σὺν τῇ βρωσεί τῆς σαρκὸς λαπτόντων καὶ τὸ αἷμα ὧν τὰς σάρκας ἐσθίουσι.

ΡΞΑ'.

Ἐρώτησις. "Καιρὸς τοῦ λαλῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ σιγῆσαι" φησὶν ὁ Σολομών· ἐγὼ δέ, ὁρῶν ἐμαυτὸν ἔξω καὶ τοῦ καιροῦ καὶ τῶν λόγων φερόμενον, ὅμως ἐν ἔτι τοῖς ζητήμασι προσενείρας τοῦ ἐπερωτᾶν καταπαύσω. τὸ δὲ ἐστίν, εἰ ὁ θεός ἐπὶ τῶν ἀληθῆ τὴν ἐχθασιν ἐσχηκότων καὶ διὰ τῶν παρ' Ἑλλήσι μάντεων τὸ μέλλον ἔσσεσθαι προεμήνυσεν, ἦνίκα Ἑλληνας πρὸς Ἑλληνας διεμάχοντο, πολλάκις κατὰ χρησμόν κρᾶζαντές τι ὧν ἡ θεία γραφή τὴν

1 ed. εἶπα || Psalm. LXXXI, 6 || ed. πάντες. θεοὺς αὐτοὺς ἔλ. 2 ed. ἰδοὺ
4 ἡγ' ed. 6 cod. οὐ κατέταξ. 7 ed. ἀρμόζει. 8 ἑκάτερον] ed. ἕτερον ||
cod. μετενήνεται cum Otto; ed. μετήνεται. 10 cod. οὐχ ἡγῆ. 12 ἡμ' ed.
15 σύν] ed. ἐν. 15 Gen. IX, 4. 20 ἡμ' ed. 21 Καιρὸς usque ad τὸ ἐν
ἐστὶν pars inedita. 22 Σολομών] Euseb. III, 7. 28 ed. ὁπηνίκα.

πράξιν ἀπηγόρευσε, τῶν ἐν τῇ ιζ' πύσει κειμένων δεινῶν ἀπηλλάγησαν; ὅσον ἐπὶ μὲν πολέμου, ὡς ὅταν οἱ ἐπὶ ἐπὶ Θήβας ἄρδην μὲν καταστρέφειν τὴν προρρηθεῖσαν ἤμελλον πόλιν, μαντευσάμενου δὲ Τειρεσίου ὁ Μενουκίος κατὰ τὸ δοκοῦν τῇ μαντεία ἑαυτὸν ἐτοίμως
 5 κατέσφαξεν, καὶ οὕτως κατὰ τὴν πρόρρησιν τῆς μαντείας ἡ μὲν πόλις ἐσώθη, οἱ δὲ πολέμιοι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει ἀνηρέθησαν. καὶ τοῦτο μὲν περὶ τῶν ἐν πολέμοις τροπαίων ἐν ἐκ πολλῶν ἡμῶν εἴρηται.

Ἄ πόκρισις. Ὁ πρὸς τὴν λύσιν τῶν ζητουμένων ὀρμώμε-
 10 νος πρῶτον ὀφείλει θεῖναι τὰ ὁμολογούμενα, εἶθ' οὕτως ἐξ αὐτῶν ποιήσασθαι τῶν ὁμολογούμενων τὴν λύσιν. ἔστι δὲ τῶν ὁμολογούμενων τὸ ἓνα εἶναι θεὸν δημιουργόν τε καὶ προνοητὴν τοῦ κόσμου παντός, ὃν καταγγέλλουσιν αἱ θεαὶ τῶν χριστιανῶν γραφαὶ λόγοις θεαῖς δυνάμει μεμαρτυρημένοις, παρ' οὗ ἔστι τῶν
 15 μελλόντων ἢ τε πρόγνωσις καὶ ἡ πρόρρησις καὶ ἡ ἐκβάσις. ἐκβάλλουσι δὲ αἱ γραφαὶ αἱ τοῦτον καταγγέλλουσαι τοὺς τῶν Ἑλλήνων θεοὺς τοῦ εἶναι θεοὺς. "εἰ ἀλλάξουσι" φασὶ "τὰ ἔθνη τοὺς θεοὺς αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσὶ θεοί". ὧν δὲ οὐκ εἰσὶν οἱ θεοὶ θεοί, τούτων οὐδὲ οἱ μάντιες εἰσὶν ἀληθείας προφηταί, οὐδὲ ἡ δι' αὐτῶν πρόρρησις
 20 ἀναπόδραστον τε καὶ ἀψευδῆ ἔχει τὴν ἐκβάσιν· εἰσὶ γὰρ ὡσπερ μακρὰν τῆς ἀληθινῆς θεότητος, οὕτως καὶ τῆς τῶν μελλόντων προγνώσεως· ὅτι δὲ καὶ ἐν τῇ μάχῃ τῶν Ἑλλήνων πρὸς Ἑλληνας, τῶν πολοτρόπως, μάλιστα ἐν τοῖς πολέμοις, ταῖς μαντεῖαις χρησαμένων, ὁ τῆς ἀληθείας τῶν χριστιανῶν θεὸς τὴν ἰδίαν ἔστησε βούλησιν,
 25 μαρτυρεῖ ἡ μάχη Ἀλεξάνδρου καὶ Δαρείου, τοῦ μὲν κρατύνας τὰς μαντείας, τοῦ δὲ καταργήσας. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τοῦ Ἀσσυρίου ἡ μάχη, ἣν ἔσχε πρὸς τὰ ἄλλα πολλὰ ἑλληνικὰ ἔθνη· ὃν ὁ θεὸς

1 ιζ'] ed. δευτέρῃ. 2 ed. Θήβαις. 3 ed. πόλιν ἡμελλον. 4 cod. μένου-
 κίος. 5 ed. ἐσώθη. 9 πρὸς] ed. ποιῶν || ὀρμώμενος desent in ed. 10 ed.
 ὁμολογήματα, εἴτα ἐξ. 11 ὁμολογούμενων] ed. ζητουμένων. 15 πρόγνωσις καὶ
 ἡ] desunt in ed. 17 τοῦ εἶναι θεοὺς] desunt in ed. || Hierem. II, 11. 19 &']
 om. ed. 20 ed. ὡσπερ γὰρ εἰσι. 24 τῆς ἀληθείας] desent in ed. 25 ed.
 μαρτυρεῖ μὲν vel δι. 27 ἔσχε] ed. εἶχε || ἑλληνικὰ] ed. καὶ ἰσχυρὰ || cod. ὃν cum
 Otis; ἦν ed.

ῥάβδον τῆς ὀργῆς· καὶ πρίονα ὠνόμασε, ποτὲ μὲν λέγων "ἰδοὺ ὁ Ἄσ-
 σύριος ῥάβδος ἐστὶ τῆς ὀργῆς μου ἐπὶ ἔθνος· ἀμαρτωλὸν ἀποστελῶ
 αὐτόν". ποτὲ δὲ λέγων περὶ αὐτοῦ· "μὴ ὑφούται πρίων ἄνευ
 τοῦ ἔλκοντος αὐτόν"; καίτοι νομίσα· ὁ Ἄσσύριος, ὅτι κατὰ τὰς
 ἐπιτυχίας τῶν χρησμάτων, οὓς εἴληφε παρὰ τῶν θεῶν αὐτοῦ διὰ
 τῶν μάντεων, πρίζει καὶ πατάσσει τὰ ἑλληνικὰ ἔθνη, τὰ ὁμοίως
 αὐτῷ τῇ πεποιθήσει τῶν χρησμάτων συμβεβληκότα αὐτῷ εἰς πόλε-
 μον καὶ ἀποτυχηκότα τῆς διὰ τῶν χρησμάτων ἐλπίδος, τοῦ θεοῦ
 συγχωρήσαντος ἐπιτυχεῖν μὲν τὸν Ἄσσύριον τῶν χρησμάτων, ἀπο-
 τυχεῖν δὲ τὰ ἔθνη· περὶ ὧν ὁ μὲν θεὸς διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαίου
 φησὶν "ἀνῆκα τὴν χειρὰ μου καὶ ἐξηράνθησαν"; ὁ δὲ Ἄσσύριος
 φησὶν "μὴ ἐρρύσαντο οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν τὴν γῆν αὐτῶν ἐκ τῆς
 χειρός μου, ὅτι ῥύσεται κύριος τὴν Ἱερουσαλήμ ἐκ τῆς χειρός
 μου"; κατὰ δὲ τοὺς χρησμούς, οὓς ἐδέξατο ὁ Ἄσσύριος παρὰ
 τῶν μάντεων, τοιαύτας ἐφθέγγετο φωνάς καὶ κατὰ τῶν ἐθνῶν
 καὶ κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ τοῦ θεοῦ συγχωρήσαντος ἐπέ-
 τυχεν ὁ Ἄσσύριος τῶν χρησμάτων κατὰ τῶν ἐθνῶν· κατὰ δὲ
 τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπέτυχε τῶν χρησμάτων, τοῦ θεοῦ μὴ συγχω-
 ρήσαντος. πῶς οὖν ἀπέτυχον τῆς μαντείας οἱ ἐπὶ τῇ Θή-
 βας τοῦ ἄρδην ἀπολέσαι τὴν πόλιν; ἡ γὰρ ἀποτυχία τῆς μαν-
 τείας ἔλεγχος γίνεται τῆς ἀσθενείας τοῦ θεοῦ, τοῦ διὰ τῆς μαν-
 τείας προμηνύσαντος τὰ ἀνέχβητα. καὶ εἰ κατὰ τὴν ἀψευδῆ τοῦ σω-
 τῆρος φωνῆν χωρὶς θεοῦ στρουθίον "οὐ πεσεῖται ἐπὶ τῆς γῆς",
 πολλῶ μᾶλλον ἔθνος ὅλον, πόλις ὅλη, οὐκ ἂν ἀπόλλυτο, μὴ τοῦ
 θεοῦ συγχωρήσαντος. ὅτι δὲ πᾶν ἔθνος ἑλληνικὸν ὑπὸ ἔθνος
 ἑλληνικοῦ ἀπολλύμενον ὑπὸ τῆς ῥάβδου καὶ πρίονος, τῆς ὀργῆς

1 ὠνόμασε] ed. ἐκλέσε. 2 Esai. X, 5, 6 || cod. ἀποστελῶ, quod Sylb. ex
 Bibliis addidit. 3 Esai. X, 15 || ὑφούται] sic codex. 4 ed. καίτοι * ὁ Ἄσσύ-
 ριος. 5 cod. ἐπιτυχίας || χρησμάτων οὓς] ed. χρησματολογουμένων ᾧ. 6 πατάσσει]
 ed. σκαρῖσσει || ἑλληνικὰ] ed. ἑλεσνὰ. 7 cod. πε κειποιθήσει || cod. συμβεβληκότα.
 9 ed. τῶν χρησμάτων τὸν Ἄσσύριον, cod. assyriion. 11 ed. ὁ θεὸς ἀνῆκα || Esai.
 XXXVII, 27. 12 Esai. XXXVI, 18, 20. 19 ed. Θήβαις. 23 Matth. X, 29-
 24 ed. κατὰ μ. ἔ. ὅλον ἡ - - ἀπόλλυτο. 26 ὑπὸ] om. ed.

τοῦ θεοῦ, ἀπόλλυται, φανερόν καθέστηκεν ἐκ τῶν περὶ Ἀσσυρίων
 εἰρημένων. ἔτι δέ, εἰ τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων παρὰ τοῦ μάντεως
 Τερασίου εἰρημένα παντάκασιν ἔστι καταγέλαστα, πῶς ἐνδέ-
 χεται τὰ δι' αὐτοῦ λεχθέντα εἶναι ἀληθῆ; φασὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ
 5 ἄνδρα καὶ γυναῖκα αὐτὸν γεγονέναι καὶ ἀμφοτέρων ἔχειν τὰς κλά-
 σεις, καὶ πολλὰς μάχας τῶν ἐθνῶν διαλύσαντα*. καὶ διὰ ταύτην
 τὴν αἰτίαν ἢ μὲν Ἦρα χολωθείσα αὐτῷ ἐπήρωσεν αὐτόν, ὃ δὲ
 Ζεὺς εἰς παραμυθίαν τῆς κηρώσεως αὐτοῦ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὴν
 μαντικὴν. ἀλλ' εἰ ἀλλότρια πίστεως ὑπάρχει τὰ περὶ αὐτοῦ μυ-
 10 θεύμενα, πῶς ἐνδέχεται ἀληθῆ, εἶναι τὰ ὑπ' αὐτοῦ μαντευό-
 μενα; ἔτι δὲ εἰ, καθὼς φασιν Ἕλληνας, τὰ ὑπὸ τῶν Μοιρῶν
 ἐπικληθόμενα ἀδύνατόν ἐστιν ἀνακληθῆναι, πῶς οὐκ εἰσὶν ἀνω-
 φελεῖς αἱ μαντεῖαι τοῖς χρωμένοις αὐταῖς, τῶν Μοιρῶν ἐπὶ τὸ
 ἀναπόδραστον τέλος ἀναγκαιῶς ἀγουσῶν τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐπικληθό-
 15 μενα; ἀλλ' ἐπεὶ ταῦτα οὕτως ἔχει, πῶς οὐκ εἰσὶ ψευδεῖς αἱ τε
 Μοῖραι καὶ αἱ μαντεῖαι ὑπ' ἀλλήλων ἀναιρούμεναι; πῶς δὲ οὐκ
 ἔστιν ὁ Μενεικεὺς μάτην κατασφάζας ἑαυτὸν κατὰ τὸ δοκοῦν τῆ
 μαντεία, τῆς αἰτίας τοῦ ἀναιρεῖσθαι μὲν τοὺς πολεμίους, σφάζε-
 σθαι δὲ τὴν πόλιν, μὴ ἐκ τοῦ δαίμονος τοῦ διὰ μάντεως χρη-
 20 ματίσαντος ὑπαρχούσης, ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ δεσπότου τοῦ κόσμου
 συγχωρήσεως; οὐκοῦν ἔχεις τῶν ζητημάτων τὰς λύσεις, κατὰ μὲν
 τὸ τῆς διανοίας ἡμῶν ἐφικτὸν ἀνελλιπεῖς, σκιάν δὲ ὡσπερ καὶ
 εἰκόνα τυγχανούσας τῆς ἀληθείας· εἰ γὰρ ὁ μηδὲν ἑαυτῷ συνει-
 δώς, ὁ τῶν ἀρρήτων μυστηρίων θεατής, Παῦλος ὁ ἀπόστολος,
 25 ἐκ μέρους γινώσκει καὶ ἐκ μέρους προφητεύει, τί θαυμαστὸν εἰ
 ἡμᾶς τοὺς πολὺ τῆς ἐκείνου ἀρετῆς τε καὶ πολιτείας ἀποδέοντας

1 ed. τοῦ Ἀσσυρίου. 2 εἰ] cod. εἰς. 3 cod. πῶς γάρ. 4 cod. φησὶ.
 5 ed. γεγον. αὐτὸν || Apollodori bibl. III, 6. 6 cod. ἐκλύσαντα καὶ διὰ, ed. ἐκ-
 λύσαντος, ἐκ. 7 cod. ἦρα. 10 cod. ὑπ' αὐτοῦ || μαντευόμενα] ed. μαντευόμενα
 12 cod. ἐπικληθόμενα hic et infra || cod. ἀνακληθῆναι. 13 ed. αὐταῖς χρωμ.
 15 ἐπεὶ] ed. εἰ. 17 cod. μενοικεύς. 21 οὐκοῦν usque ad ἄμην pars inedita ||
 cod. οὐ κοῦν. 23 μηδὲν ἑαυτῷ συνειδώς] Cor. 1, IV, 4. 24 ἀρρήτων μυστη-
 ρίων] cfr. Cor. 2, XII, 4.

κατόπιν δεήσοι τῆς ἀληθείας ὀφθῆναι; διόπερ ἐνταῦθα τὸν λόγον
σφραγίσαντες, μόνῃ τῇ ἀκαταλήπτῃ τριάδι πάντων ἀκριβῆ τὴν
γνώσιν κεκτήσθαι συγχωρήσωμεν, αἰτούμενοι τῶν παρ' αὐτῆς
ἡμῖν ἐπηγγελμένων αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπιτυχεῖν χάριτι καὶ φιλαν-
θρωπία τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

4 Cor. 1, XIII, 19.

INDEX LOCORUM S. SCRIPTURÆ.

Genesis.		XXII, 13	p. 88,20.
I, 1	p. 68,17.	XXVI, 33	» 127,20.
» 2	» 70,18.	» 84	» » »
» 7	» 70,20.	XXVII, 19	» 127,18.
» 8	» 68,17.	XLI, 45	» 93,21.
» 14 sq.	» 73,19,20.	L, 25	» 45,27.
» 26	» 69,1.	Exodus.	
» 28	» 52,21.	II, 21	p. 93,21.
» 31	» 52,20. 138,1.	VII, 22	» 45,3.
II, 2	» 64,18. 137,3.	XIII, 19	» 45,22.
» 3	» 64,18.	XXI, 23	» 99,22.
» 19	» 69,1. 64,24.	XXIII, 21	» 145,27.
III, 8	» 131,27.	Leviticus.	
» 10	» 131,27.	XV, 3	p. 52,11.
» 19	» 49,27.	» 39	» » »
» 21	» 64,13.	XVII, 11	» 101,24.
IV, 3 sq.	» 121,16.	XX.	» 99,26.
V, 24	» 49,26.	Numeri.	
VI, 19	» 59,18.	XIX, 11	p. 45,22. 46,3.
» 20	» » »	» 17 sq.	» 46,14.
VII, 2	» » »	XXIV, 1 sq.	» 31,6.
» 3	» » »	XXVIII, 9	» 46,11.
» 9	» » »	» 10	» » »
» 15	» » »	Deuteronomium.	
» 20	» 52,4.	I, 16	p. 145,29.
VIII, 20	» 88,18.	» 17	» » »
» 21	» 88,18. 36,20.	» 38	» 61,26.
IX, 4	» 146,15.	XI, 11	» 69,1.
XV, 9	» 88,20.	XVIII, 15	» 104,21.
XVII, 12	» 46,10.	XXII.	» 99,26.

XXII, 25-27	p. 50,14.
XXV, 5-6	» 26,10.
XXX, 19	» 63,8.
XXXI, 21	» 110,16.
» 29	» 67,8.
XXXII, 1 sq.	» 67,9.
» 2	» 63,8.
» 8	» 48,24.
» 17	» 87,26.130,18.
» 24	» 138,25.

Judices.

XI, 30-40	p. 101,12.
-----------	------------

Josua.

I.	p. 61,26.
VI, 15 sq.	» 46,10.
X, 12 sq.	» 61,25.

Reges.

1	XIV, 24-28	p. 143,5.
»	XVI, 1	» 66,1.
»	XXIII, 3	» 65,28.
»	» 9	» » »
»	XXVIII, 3	» 65,20.
»	» 6	» 66,3.
»	» 7 sq.	» 65,22.
»	» 12-19	» 68,9.
2	XI, 3	» 84,17.
»	» 26	» » »
»	» 27	» » »
»	XII, 9-25	» » »
»	XXIV, 1 sq.	» 143,5.
3	IV, 29	» 110,10.
»	VIII, 46	» 92,22.
»	XVIII, 38	» 89,16.
»	XXII, 22	» 66,18.
»	» 23	» » »
4	II, 9 sq.	» 88,27.
»	» 11	» 49,26.
»	» 23	» 86,7.
»	» 24	» » »

4	IV, 32-36	p. 89,11.
»	VI, 17-18	» 89,17.
»	XIII, 21	» 89,11.
»	XVIII, 25	» 31,25.
»	XX, 6	» 50,9.
»	XXIII, 14-25	» 84,26.
»	XXIV, 1 sq.	» 85,7.
»	XXV, 1 sq.	» » »

Paralipomena.

2	VI, 36	p. 92,22.
»	XXXIV, 1 sq.	» 84,26. 85,7.
»	XXXV, 1 sq.	» » » » »

Esdras.

1	I, 26-27	p. 85,21.
»	V, 36-40	» 28,22.

Jobus.

II, 6	p. 76,24.
III, 1 sq.	» 38,13.
» 19	» 37,11.
IX, 8	» 97,2.
XIV, 4	» 93,13.
XVIII, 28	» 76,6.
XXVI, 7	» 71,22.
XXXVIII, 11	» 133,23.

Psalmi.

VIII, 3	p. 37,20.
» 8	» 69,1.
XV, 10	» 104,24.
» 37	» 126,24.
XVIII, 6	» 74,10.
LXXXI, 6	» 146,1.
XCIV, 4	» 130,13.
XCVI, 9	» 117,1.
CI, 26-27	» 96,12.
» 27	» 116,29.
CII, 22	» 120,11.
CIII, 2	» 70,24.74,20.
	96,27.
CIV, 9	» 133,27.

CV, 10	p. 104,24.
CVII, 33	» 134,7.
» 35	» 134,8.
CIX, 1	» 104,23.
CXXXVIII, 8	» 131,12.
CXLIV, 19	» 38,9.
CXLVIII, 4	» 68,19. 95,10.
Sapientia.	
I, 13	p. 49,23.
III, 16	» 84,12.
Jonas.	
III, 18	p. 55,23.
Haggæus.	
II, 7	p. 96,15.
Esaias.	
I, 2	p. 63,9.
» 15	» 38,10. 108,4.
» 18	» 108,4.
II, 4	» 129,21.
VI, 2	» 60,1. 132,5.
» 6	» 60,10.
VII, 14	» 140,3.
X, 5	» 148,2.
» 6	» » »
» 15	» » 3.
XIV, 9	» 82,20.
XXXIV, 4	» 96,21.
XXXVI, 18	» 148,12.
» 20	» » »
XXXVII, 27	» » 11.
XL, 22	» 70,23. 71,16. 97,2.
LI, 6	» 97,1.
LIII, 8	» 28,27.
» 9	» 92,21.
LXII, 5	» 135,21.
LXV, 17	» 96,10. 98,1.
Jeremia.	
II, 11	p. 147,17.

V, 22	p. 133,22.
X, 11	» 130,12.
Ezechiel.	
I, 5-10	p. 60,17.
» 6	» 132,6.
» 14	» 91,7.
» 15	» 61,8.
» 16	» » »
» 18	» 60,2.
II, 1,3	» 61,13.
III, 1 sq.	» » »
X, 10	» 61,8.
» 12	» » »
» 13	» 60,2. 61,8.
» 14	» 60,17.
XVIII, 4	» 143,9.
XXI, 21-22	» 31,10.
XXXIII, 11	» 84,15. 108,7.
XXXVII, 1 sq.	» 61,15.
» 11	» 62,12.
Daniel.	
IV, 26	p. 60,18.
» 30	» » »
VII, 14	» 81,17.
X, 2-4	» 128,22.
» 12-13	» 128,23.
Cant. III puer.	
V, 37	p. 95,10.
Matthæus.	
I, 1-17	p. 27,17.
» 6	» 84,22.
» 20	» 28,12.
» 23	» 140,3.
III, 16	» 68,19.
IV, 1	» 21,23.
» 19	» 39,23.
V, 41	» 133,15.
» 45	» 33,14. 126,4.
VI, 26	» 69,1.

VII, 8	p. 33,7.	XXIII, 6 sq.	p. 129,17.
» 14	» 30,10. 133,14.	» 27	» 46,24.
» 22	» 33,21.	» 37	» 63,12. 134,7.
VII, 23	» 33,21.	XXIV, 12	» 41,17.
VIII, 20	» 69,1.	» 15	» 139,25.
IX, 16 sq.	» 47,5.	» 22	» 41,24.
» 26	» 91,17.	» 29	» 96,20.
X, 25	» 87,19.	XXV, 46	» 84,18.
» 28	» 77,1. 100,18.	XXVI, 26,28	» 60,12.
» 29	» 148,23.	» 74	» 122,28.
» 40	» 131,10.	XXVII, 1-2	» 76,2.
XI, 2 sq.	» 91,17.	» 52	» 72,7. 89,23.
» 3	» 56,22.	» 53	» 72,7.
» 4	» 57,7.	» 57	» 90,17.
» 5	» 57,7.	XXVIII, 2	» 119,12.
XII, 24	» 87,19.	» 11-14	» 112,15.
» 27	» 87,19.	» 18	» 57,20.
» 28	» 21,23.		
» 40	» 74,27.	Marcus.	
» 41	» 75,9.	I, 17	p. 39,23.
» 50	» 140,27.	II, 1-4	» 48,11.
XIII, 30	» 30,10. 41,10.	III, 15	» 92,9.
» 31	» 135,14.	» 22	» 87,19.
» 32	» 69,1.	IV, 4	» 69,1.
» 47	» 39,25.	» 32	» 69,1.
» 48	» 30,10.	V, 22-43	» 47,5.
XIV, 25-26	» 119,18.	VI, 14	» 91,22.
XV, 11	» 53,26.	» 12-13	» 92,9.
» 14	» 57,2.	VII, 14-23	» 53,26.
» 18-19	» 48,8.	» 20-21	» 48,8.
XVIII, 10	» 48,24.	VIII, 28	» 57,2.
» 22	» 100,7.	IX, 37	» 131,10.
XIX, 5-6	» 135,8.	XIII, 20	» 41,24.
» 28	» 133,19.	» 25	» 96,20.
» 29	» 113,20.	XIV, 8	» 142,18.
XX, 16	» 30,10.		
XXI, 16	» 37,20.	Lucas.	
» 33-41	» 143,28.	I, 5-35	p. 27,19.
XXII, 14	» 30,10.	» 6	» 106,23.
		» 34	» 24,27.
		» 41	» 37,20.

- I, 44 p. 37,20.
II, 51 » 142,2.
III, 23 » 24,6,17.
IV, 18 » 131,10.
» 43 » 131,10.
V, 10 » 39,23.
» 18-19 » 48,11.
VII, 11-17 » 47,5.
» 14-23 » 53,26.
» 17 » 91,18.
» 12-17 » 92,17.
» 19 » 57,2.
» 19-20 » 92,17.
» 21-22 » 57,7.
VIII, 5 » 69,1.
» 29 » 58,10.
» 40-56 » 47,5.
IX, 19 » 57,2.
» 48 » 131,10.
» 58 » 69,1.
X, 16 » 131,2.
» 20 » 78,19.
XI, 15 » 87,19.
» 18-19 » 87,19.
» 28 » 141,1.
» 32 » 75,9.
XII, 31 » 68,4.
XIII, 19 » 69,1. 135,14.
» 34 » 63,12. 134,19.
XVI, 19 sq. » 72,2.
» 29 » 73,5.
XX, 36 » 116,5.
XXII, 33 » 133,19.
XXIII, 34 » 111,19. 112,23.
» 184,19.
» 41-43 » 83,4.
- Johannes.**
- II, 4 p. 51,2. 140,25.
III, 22-26 » 92,17.
- V, 25 p. 61,21. 113,13.
» 28-29 » 113,13. 122,18.
» 30 » 34,13.
» 36 sqq. » 131,10.
VI, 44 » 57,15.
» 53-58 » 60,12.
VII, 1 » 51,21.
» 28 » 144,12.
» 30 » 51,4.
VIII, 19 » 144,11.
» 44 » 127,8.
IX, 12 » 42,13.
» 42 » 42,13.
X, 29 » 21,19.
XII, 32 » 57,13.
XVI, 12-13 » 115,26.
XVII, 12 » 42,21. 69,15.
» 12-16 » 124,12.
XVIII, 28 » 76,6.
XIX, 13-14 » 76,8.
XX, 17 » 63,13.
» 19 » 119,8.
» 20-27 » 120,5.
- Acta Apostolorum.**
- I, 7 p. 115,21.
II, 27 » 104,24.
» 31 » 104,24.
» 34 » 104,23.
III, 22 » 104,21.
IV, 1-3 » 112,15.
VII, 1 sq. » 104,17.
» 22 » 44,6.
» 56 » 68,20.
VIII, 28 » 139,24.
X, 11 » 54,10.
» 12 » 54,10. 69,1.
» 13-14 » 54,15.
» 42 » 113,7.
XI, 6 » 69,1.

XIII, 22 p. 84,14.
 XIV, 17 » 69,1.
 XV, 9 » 55,10.
 XX, 29 » 33,4. 41,21.
 XXIII, 3 » 125,14. 127,26.
 » 5 » 127,12.

Epist. ad Romanos.

III, 20 p. 106,10,27.
 IV, 17 » 105,23.
 VI, 4-8 » 60,9.
 » 14-15 » 54,6.
 » 19 » 109,8.
 VIII, 11 » 90,13.
 X, 2 » 111,23. 112,23.
 XI, 36 » 80,15.
 XII, 19 » 125,17.
 » 20 » 33,26.
 XIII, 14 » 105,25.
 XIV, 17 » 116,4.

Epist. ad Corinthios.

1 II, 8 a. 111,21. 144,4.
 » IV, 4 » 149,23.
 » VI, 2 » 133,18.
 » » 9-10 » 122,11.
 » » 13 » 116,1.
 » VII, 31 » 97,25.
 » IX, 7 » 121,23.
 » » 22 » 113,1.
 » X, 11 » 79,7.
 » XI, 3 » 55,3.
 » XII, 8 » 110,12.
 » XIII, 19 » 150, 4.
 » XV, 20 » 91,2.
 » » 24 » 57,18. 87,6.
 » » 35 sq. » 114,20
 » » 43 » 37,7.
 » » 51 » 73,13. 90,25.
 » » » 113,10.
 2 V, 6-8 » 82,18.

2 VI, 15 p. 88,4.
 » XII, 2 » 69,4.
 » » 4 » 149,24.
Epist. ad Galatas.
 III, 27 p. 105,25.
 IV, 4 » 79,8. 131,29.

Epist. ad Ephesios.

IV, 22-24 p. 105, 25.
 VI, 17 » 111,4.

Epist. ad Philipp.

I, 29 p. 98,16.
 II, 7 » 22,6.
 III, 6 » 145,2.
 » 10 » 142,26.
 IV, 4-5 » 78,20.

Epist. ad Coloss.

I, 18 p. 91,1.
 II, 11 » 106,1.
 III, 9-10 » 105,25.

Epist. ad Thessal.

1, IV, 17 p. 98,5.
 2, I, 6 » 98,22.
 » II, 16 » 60,9.

Epist. ad Timotheum.

1, II, 8 p. 120,13.
 » IV, 1 » 41,18.
 » » 3-4 » 54,2,4.
 » V, 8 » 32,9.
 » VI, 16 » 73,12.
 2 IV, 1 » 113,7.
 » » 4 » 41,20.
 » » 14 » 125,15.

Epist. ad Philemonem.

III, 6 p. 106,20.

Epist. ad Hebraeos.

I, 1 p. 79,6. 22,11.
 » 2 » 22,11.
 » 14 » 48,24.
 II, 8 » 87,5.
 III, 1 » 109,6.

V, 7	p. 109,9.
XI, 12	» 69,2.
» 32	» 101,13.
XII, 26	» 96,15.
» 28	» 81,17.

Epist. Petri.

1 II, 22	p. 92,21.
» V, 18	» 85,25.
2 III, 10, 12	» 97,5.
» » 17	» 98,1.

Epist. Johannis.

1, IV, 18	p. 100,12.
-----------	------------

Epist. Jacobi.

V, 18	p. 69,1.
-------	----------

Apocalypsis.

I, 5	p. 91,1.
VI, 13	» 96,20.
» 14	» 96,19.
XXII, 3	» 123,5.

INDEX NOMINUM.

- Ἄβελ.—121, 122. Βελίαρ.—88.
 Ἄβραάμ.—72, 88, 105, 125. Biblia Sacra: ἡ γραφή.—44,
 Ἄγγελος Φύλαξ.—48. 45, 46, 49, 54, 55, 62, 65,
 Ἄδάμ.—17, 18, 19, 94, 105, 68, 69, 70, 81, 84, 85, 86,
 131. 87, 88, 89, 91, 92, 94, 95,
 Ἄδης.—82. 108, 111, 118, 119, 128,
 Αἰγυπτία.—93. 133, 143, 145, 147. Ἅγιοι
 Αἰγύπτιοι.—44, 45, 124. γραφαί.—129. Θεία γραφή.—
 Αἴγυπτος.—1, 17, 44, 51, 53, 44, 46, 48, 50, 51, 58, 62,
 85. 74, 78, 79, 81, 87, 90, 91,
 Ἄλέξανδρος χαλκεύς.—125. 92, 96, 101, 106, 109, 118,
 Ἄλέξανδρος ὁ Μακεδών.—147. 130, 135, 139, 140, 144,
 Ἄντιοχή.—120, 121. 146. Παλαιὰ διαθήκη.—47,
 Ἄντιοικόν κλίμα.—120. 48, 53. Νέα vel καινὴ δια-
 Ἄπολλώνιος (ὁ Τισανεύς). — 42, θήκη.—47, 48, 53, 122.
 43. Φωναὶ γραφικαί.—22, 50, 79.
 Ἄπόλλων=ἥλιος.—130. Ἡ φωνὴ vel αἱ φωναί.—24,
 Ἄσσύριοι.—31, 124, 126, 147, 54, 55. Νόμος.—53. Νομικὴ
 148, 149. διάταξις.—53. Γραφικῶς.—
 Ἀχάζ.—66. 75.
 Βαβυλών.—27, 28, 31, 60, 62, Γαβαδᾶ.—76.
 82, 85, 128. Γαλιλαία.—51, 92.
 Βαβυλώνιοι.—62, 124, 126. Δαίμονες.—43, 45, 47, 57,
 Βαλαάμ.—31. 58, 59, 66, 86, 87, 88,
 Βασιλείων βίβλος.—66. 102, 111, 130, 149.
 Βασιλεβζολ.—87, 88. Δανιήλ.—81, 139.

- Δαρειος.—147.
Δαυβ.—27, 28, 65, 74, 84,
100, 107, 120, 124, 128,
143.
Δήμητρα=γῆ.—130.
Διάβολος.—76, 102.
Ἑβραῖοι.—28, 44, 74, 91, 101.
Ἑζεκίας.—50.
Εἰρηναῖος ὁ Λουγδούνων.—118.
Ἑλισάβετ.—106, 145.
Ἑλισσαῖος.—86, 89.
Ἕλληνες.—29, 30, 31, 32, 47,
58, 70, 71, 85, 86, 89, 101,
102, 114, 125, 126, 133,
146, 147, 149.
Ἑλληνικά ἔθνη.—147, 148.
Ἑλληνικά πράγματα.—31.
Ἑλληνικαὶ ἀνοσιουργίαι.—127.
Ἑλληνικοὶ θεοὶ καὶ μαντεῖα.—31.
Ἑλληνικὸν ἔθνος.—85.
Ἑλληνισμός.—29, 59, 81, 82,
125, 127.
Ἐμμανουὴλ ὁ Χριστός.—140.
Ἐνώχ.—49, 90,
Ἐσδρας.—28, 85.
Εὔα.—17, 18, 19.
Ζαχαρίας.—106.
Ζεὺς.—36, 130, 149.
Ἡρα.—149.
Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς.—37, 91,
92, 98.
Ἡσαίας.—28, 60, 63, 129,
132, 135, 139, 148.
Ἡσαῦ.—127.
Ἡλί.—24, 25, 26, 28.
Ἡλίας.—49, 57, 86, 88, 89,
90.
Ἡλιοῦ.—88.
Θῆβαι.—147, 148.
Θωμᾶς.—63.
Ἰάειρος.—47, 89.
Ἰακώβ.—125, 127, 145.
Ἰεζεκιήλ.—31, 60, 61, 62, 132.
Ἰερεμίας.—57, 85, 139.
Ἰεριχώ.—46.
Ἱερογλυφικὰ μαθήματα.—44.
Ἱερουσαλήμ.—31, 63, 92, 98,
128, 129, 134, 142, 148.
Ἰεφθαί.—101, 102, 103.
Ἰησοῦς ὁ Ναυή.—61.
Ἰησοῦς Χριστός.—22, 24, 25,
27, 28, 29, 32, 39, 41, 43,
44, 51, 55, 56, 57, 60, 62,
69, 76, 81, 82, 84, 86, 87,
88, 90, 91, 92, 93, 98, 103,
104, 105, 108, 111, 112,
114, 118, 120, 131, 132,
133, 140, 141, 142, 143,
144, 145, 150.
Ἰουδαία.—51, 91.
Ἰουδαϊκὴ ὑπόληψις.—116. Ἰου-
δαϊκὴ λατρεία.—94. Ἰουδαϊ-
κῶς.—40.
Ἰουδαῖοι.—25, 29, 51, 52, 61,
81, 87, 95, 103, 104, 105,
111, 112, 114, 128, 129,
132, 136, 137, 143.
Ἰουδαϊσμός.—29, 112.

- Ἰούδα φυλή.—84.
 Ἰούδας (Ἰσκαριώτης).—42, 69.
 Ἰσαάκ.—88, 125, 127.
 Ἰσραήλ.—31, 45, 84, 89, 115, 124, 133.
 Ἰσραηλῖται.—26, 27, 60, 62, 124, 139.
 Ἰώβ.—38, 76.
 Ἰωάννης ὁ βαπτιστής.—37, 56, 57, 91, 92, 145.
 Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστής.—76.
 Ἰωνάθαν.—143.
 Ἰωνᾶς.—74, 75.
 Ἰώσηπος ἐν τοῖς περὶ ἀλώσεως λόγοις.—111.
 Ἰωσήφ ὁ πάγκαλος.—45, 46, 93, 124.
 Ἰωσήφ ὁ μνήστρω.—24, 25, 26, 28, 142.
 Ἰωσίφ.—84, 85, 142.
 Καϊάφα.—76.
 Κάιν.—121, 122.
 Κλήμης ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ.—81.
 Κορίνθιοι.—81, 114.
 Κρόνος.—36.
 Κυριακὴ ἡμέρα.—117, 118.
 Κύρος ἡ πόλις.—1, 17.
 Δάξαρως.—72, 73, 89.
 Διδοστρωτον.—76.
 Δουκᾶς.—25, 27, 92, 106, 142 145.
 Μαδιανῖτις.—93.
 Μανιχαῖοι.—138.
 Μαρία παρθένος ἢ θεοτόκος.—24, 29, 63, 93, 141, 142.
 Μαριάμ.—28.
 Μάρκος.—91, 92.
 Ματθαῖος.—25, 27, 76, 91, 140.
 Μενοικεύς.—147, 149.
 Μοῦραι.—149.
 Μωσῆς.—45, 67, 68, 73, 139, 145.
 Μωϋσῆς.—44, 45, 46, 63, 93, 95.
 Ναβουχοδονόσορ.—31, 60, 82.
 Νάθαν.—26, 28.
 Νινευή.—55, 126.
 Νινευῖται.—75.
 Νῶε.—88.
 Οὐρίας.—84.
 Παραλειπομένων βιβλος.—28.
 Παρασκευῆ.—75, 76.
 Παῦλος.—32, 69, 97, 98, 106, 111, 112, 116, 122, 125, 127, 133, 144, 145, 149.
 Πέμπτη.—75, 76.
 Πεντηκοστή.—117, 118.
 Πέρσαι.—128.
 Πέτρος.—54, 55, 69, 97, 104, 119, 122.
 Πόντιος Πιλάτος.—75, 76.
 Σάββατον.—77.
 Σαββάτου ἀργία.—136.
 Σαμουήλ.—65, 66.
 Σαούλ.—55, 65, 66, 143.
 Σατανᾶς.—42.

Σεραφίμ. — 131, 132.

Σήθ. — 17, 18.

Σίβυλλα. — 81.

Σολομών. — 67, 110, 146.

Σύρων γλώττα. — 74.

Τειρεσίας. — 147, 149.

Τετράδι (ἡμέρα). — 75.

Φαρισαῖοι. — 46, 47, 128.

Χαλκηδών. — 1, 17.

Χαναναῖοι. — 124.

Χερουβίμ. — 132.

Ὀργάνης. — 88, 91.

INDEX VERBORUM.

- ἀβίαστον.—50,28.
 ἀβούλητον (τὸ): τοὺς οὕτω τὰ
 ἀβούλητα πάσχοντας.—41,6. τὰ
 ἀβούλητα καθ' ὑπνον πάσχουσι.
 —40,15. ἀναιροῦμεν . . . τῶν
 ἀβούλητων κακῶν τὴν διαφο-
 ράν.—41,8.
 ἀβούλητος: ἀβ. κινήσεως τοῦ σώ-
 ματος.—39,5.
 ἀβουλήτως.—43,3. 4.
 ἀβουλία προαιρέσεως.—107,18.
 ἀβρογία.—135,25.
 ἀγαθός: ἀγαθώτερον.—138,6.
 ἀγαλλιάσεως σκιρτήματα.—37,20.
 ἀγγαρεύειν.—133,15.
 ἀγενεζλόγητος γέννησις.—29,7.
 ἀγενήτως.—19,18.
 ἀγοραῖα μαθήματα.—44,20.
 ἀγρυπνον ἔχουσιν ἐχθρόν.—40,13.
 ἀδιερθώτως.—55,20. 86,12. -
 ἀθεότης.—102,10.
 ἀίδιος δύναμις.—137,9.
 ἀκάθαρτα ἔθνη.—55,9.
 ἀκατάληπτος τριάς.—150,2.
 ἀκολούθως.—21,11. 16.
 ἀκούομαι: ἠκούσθη=εἰσηκούσθη.
 ἀλεπίδωτα ζῶα.—52,15.
 ἀληθές (cod. ἄληθες). — 37,7.
 42,13. 49,27. 118,18.
 ἀληθείας προφηται.—147,19. τῆς
 ἀληθείας ὁ θεός.—149,24.
 ἄλογος φορά.—136,12.
 ἀμαρτήσας ὁ ἄνθρωπος ἀμαρτή-
 ματα.—143,20.
 ἀμεμπτον (τὸ) ἔχουσι.—37,28.
 ἀμετρον μέγεθος.—135,15.
 ἀμυντικὴ ἰσχὺς τῶν ἀνηκόων. —
 58,25.
 ἀμφιάσματα εἴληφε.—118,17.
 ἀμφιβολία γέγονεν οὐδεμία, εἰ
 κτλ. — 109,2. ἔμελλε γίνεσθαι
 ἀμφιβολία περὶ κτλ.—109,3.
 εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ ἀμφιβολίαν
 κατέστη.—56,20.
 ἀνάγκη τῆς ὥρας ἐκωλύετο. —
 51,10.
 ἀνάθεμα.—123,3.
 ἀναθεματισμός.—122,26. 123,1.
 ἀναίρεσις βεβιασμένη.—52,21.
 ἀναισιδήτως.—59,14.

- ἀνάκλησις: ἐλπίδα οὐκ ἔχει ὁ ἐλληγισμὸς ἀνακλήσεως.—81,5.
ἀνακλωθῆναι.—149,12.
ἀνακολούθια.—104,14.
ἀνακολούθως.—104,1. 10. 14. 16.
ἀνάκτεις: ἕως τῆς τοῦ κόσμου ἀνακτήσεως.—49,9.
ἀναλογία τῆς ὁμοιώσεως.—135,12. 17.
ἀναλόγως τῇ ἡμετέρῃ καταστάσει.—136,5.
ἀναμάρτητον (τὸ).—145,2.
ἀναμφιβόλως.—122,16.
ἀναπέμπειν τῷ θεῷ τοὺς ὕμνους καὶ τὰς προσευχάς.—120,16. 17.
ἀναπόδραστον ἔχει τὴν βάσιν.—147,20. ἀναπόδραστον τέλος.—149,14.
ἀναπολόγητον ἁμάρτημα.—32,16.
ἀνάστασις παγκόσμιος.—61,14.
πανδημικὴ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν.—62,6.
ἀνεγέρτως.—112,12.
ἀνέχρατον εὐλογίαν εὐλογῶν.—127,22. τὰ ἀνέχρατα τοῦ θεοῦ προμηνύσαντος.—148,22.
ἀνεκρίζωτος.—29,16.
ἀνεμπόδιστον γίνεται τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ.—135,3.
ἀνεξάλειπτον μνημόσυνον.—105,22.
ἀνεπίδεκτον τροπῆς τὸ θεῖον.—55,12. αὐθίσεως καὶ μειώσεως ὄντες ἀνεπίδεκτοι.—48,27.
ἀνεπισήμαντον (τὸ).—108,1.
ἀνεπιτήδειος καιρὸς.—58,8. 10.
ἀνεπιτήδειοί εἰσι τοῦ δύνασθαι εἶναι γεννητικοί.—110,7.
ἀνέχειν τὰς τιμωρίας.—58,20. 59,12.
ἀνιολκὴ οὐρανοῦ καὶ γῆς.—70,4. 14.
ἀνιστόρητος.—119,1. 2.
ἀντέχεσθαι (τὸ) καὶ τὸ ἀπέχεσθαι.—62,22.
ἀντιδείξεως τρόπος.—21,17.
ἀντιδείξεως λόγος.—21,22.
ἀντιδιαστολῆς λόγος.—22,16.
ἀντίδοσις τῶν ἔργων.—82,22. κομίζεσθαι τὴν ἀντίδοσιν τῶν πράχθέντων ἐν ἡμῖν αὐτοῖς.—97,20. 21.
ἀντίθεος.—112,1.
ἀντεκάκωσε τὸν κακώσαντα.—125,11.
ἀντίπαλος ἄγρυπνος=Διάβολος.—40,16.
ἀντίπληξις.—99,22.
ἀντιτύπτω: ἀντέτυπεν ὁ Παῦλος τὸν τυπήσαντα.—125,10.
ἀνυπόβλητος.—117,17.
ἀνωφελὲς (τὸ) = ἀνωφέλεια.—26,16.
ἀξιόπιστον (τὸ) = ἀξιοπιστία.—25,22.
ἀπανθρωπία θηριώδης.—102,9.
ἀπαράβατον φυλάττειν τὸν ὄρκον.—46,3. 4.
ἀπαρλείπτως.—27,22.

- ἀπαραλλάκτως λεγόμενα.—18,9.
 ἀπεθίξειν τοῖς μαθητάς τῆς τοῦ
 σώματος αὐτοῦ θείας.—63,26.
 ἀκελατικὸν γίνεται δαιμόνων.—
 111,7.
 ἀπερίγραφον (τὸ).—131,8.
 ἀπερίγραφτος.—131,11.
 ἀπληκτος ψυχή.—76,26.
 ἀπόβασις τοῦ πράγματος.—112,1.
 ἀποβίωσις.—123,21.
 ἀπόβλητος γέγονε.—121,21.
 ἀποδογή.—88,18.
 ἀποκληρονόμοι.—122,10.
 ἀπολέμητον (τὸ).—139,9.
 ἀπολύτως.—68,22. 89,26.
 ἀπονεμητικός.—94,25.
 ἀπόπλυσις.—46,14.
 ἀποστεγοῦσθαι.—48,20.
 ἀποστερεῖσθαι.—130,21.
 ἀποστολικοὶ χρόνοι.—118,7.
 ἀποτελέσματα=δαυματοκοίαι.—
 43,16.
 ἀποτομία τῆς μακροθυμίας.—
 86,12.
 ἀπουσία τῆς ὥρας.—51,10.
 ἀπροσδιοριστως.—54,14.
 ἀπόλεια τῆς ὀνομασίας.—130,24.
 131,2.
 ἀποστικὸν σχῆμα.—116,8.
 ἀρασάμενος τὴν ἡμέραν.—38,5.
 ἀρτοὶ περὶ τὸ νοεῖν.—110,1. 2.
 ἀρέσκοντες θεῷ μόνοι οἱ ὀρθό-
 δοξοί.—29,12.
 ἀρίθμητος.—72,12.
 ἄρρενοθηλος ζυγή.—64,12.
 ἀρχιερατικὴ ἀξία.—128,1.
 ἄρχοντες ἀρχόμενοι.—49,2.
 ἀσθενεῖα δυνάμεως.—32,27.
 ἀσθενήματα τῆς ἑαυτοῦ φύσεως.—
 108,27.
 ἀστρονομία καὶ ἀστρολογία.—
 44,8. 19.
 ἀσύγγνωστον (τὸ).—107,19. 29.
 108,3.
 ἀσύλληπτον αὐτὸν φυλάττειν.—
 51,24.
 αὐθαίρετον (τὸ)=αὐθαιρεσία.—
 35,12.
 αὐθαιρέτως.—136,9.
 αὐθεντία βουλῆς.—115,6. θεία
 αὐθεντία.—43,19. 95,6.
 αὐτομάτως.—136,12.
 ἀφανιστικάι τοῦ γένους τῶν ἀνθρώ-
 πων θυσίαι.—102,8.
 ἀχειροποίητος περιτομή.—106,1.
 βάπτισμα νόθον.—37,26.
 βαρεῖσθαι αὐτὸν ἐπὶ τὸ κάτω ὑπὸ.
 —96,2.
 βαρυκέφαλοι.—110,4.
 βαρύσωμον ζῶον.—61,2. 4.
 βασιλεία τοῦ Ἰσραήλ.—115,7.
 βασιλεία θεοῦ.—122,8. 12. 22.
 124,28. 124,20. βασιλεία τῶν
 Βαβυλωνίων.
 βάψας=ἐμβάψας.—42,16.
 βδελυκτὴ ἀνομία.—47,25. βδελυ-
 κτὴ δυσωδία.—47,23.
 βεβαιωτικὸν σχῆμα.—116,7.

- βαλτίωσις ἀνθρώπου.—123,17.
 βία τῶν ἀνέμων φορά.—96,4.
 βίωσις ἐκάστου.—123,26.
 βιωτικός ἀνθρώπος.—39,18.
 βλάστησιν ἐργάζεσθαι.—115,14.
 βλάστησις τοῦ σπέρματος.—
 115,11.
 βούλησιν ἰσθάν.—147,24.
 βουλητὴ ἄγνοια.—144,9.
 βραχυήμερος ζωή.—92,24. Cfr.
 Κουμανούδη συναγωγῆς p. 61.
 βρώματα, βρώσις.—116,2. 4. 12.
 146,14. 18.
 γαμικὴ συνάφεια.—20,8. 20. 24.
 24,1. 5. 7. 25,5.
 γαμικαὶ ἡδοναί.—40,5.
 γεναρχὴ τινα.—64,9. 10.
 γενητῶς.—19,18.
 γεννητικός.—109,27.
 γεωμετρία.—44,8. 19.
 γίγαρτα.—23,9.
 γονὴ ἄλλοτρία.—26,20. 27,11.
 γραφῆ παρεδόθησαν.—85,14.
 γραφικὴ διάθεσις.—29,4.
 γυναῖκα ἐπὶ γυναῖκα.—26,22. 25.
 δαιμονιῶντες.—57,24. 58,1. 9.
 δαιμόνων ἀπειθεία.—130,2. δαι-
 μόνων ἀπώλεια.—130,20.
 δαφιλεύεσθαί τινί τι.—98,21.
 δεήσεις ἐκτελεῖν.—128,17.
 δευλιᾶν θάνατον.—94,7.
 δεσπόζουσι δεσποτεῖαν ἀσάλευτον.
 —133,18.
 δευτέρα παρουσία τοῦ σωτῆρος.—
 130,1.
 δέχεσθαι τὴν σφαγὴν.—98,12.
 διαγόρευσις τοῦ νόμου.—53,22.
 διαστήματα τῶν διαστημάτων ἐν
 τῷ ἀέρι.—58,27.
 διασυρμός.—86,19.
 διάταξις νομική.—53,12.
 διεξευγμένως.—20,19/20.
 διηρημένως.—21,14. 19. 27.
 δικαιώματα.—94,19. 24.
 δυσδήγγτον.—28,28. 29,8.
 ἐγγραφοὶ ἱστορίαι.—28,18.
 ἐγέρσεως ἐλπὶδα ἔχοντα.—62,10.
 ἐγκαταβάλλειν τὴν δύναμιν ἐγκα-
 ταβεβλημένος τῇ φύσει.—35,8.
 ἐγκατάλειψις πάντων διὰ Χρι-
 στόν.—114,4.
 ἐγκρίτοις παραδιδόμενα μαθήμα-
 τα.—44,22.
 ἐθνικοί.—93,24.
 εἰδησις τῶν ἀδύλων.—39,4. εἰδη-
 σιν εἶχεν=εἰγίνωσκε.—44,22.
 εἰδωλον: θεραπευθέντων τῶν εἰ-
 δώλων.—58,20.
 εἰρηλικὴ κατάστασις.—129,20.
 ἐκβάσις τῶν ἔργων.—31,2.
 ἐκδιδάξαντες συνήθειάν τισι.—
 120,18.
 ἐκθετικῶς δηλῶσαι ταύτην.—46,21.
 ἐκκλησία: αἰρετικῶν.—33,10.
 ἐκκλησιαστικά ἄσματα.—111,9.
 ἐκληπτέον.—29,2.
 ἐκρίζωσιν ποιεῖν τινας.—30,1.
 ἐκτός (οἱ)=οἱ ἐθνικοί.—50,9.
 ἐλαίου ἀνάβλυσις.—33,12. ἐλαίου

- χρῖσις.—142,12. ἐλαίῳ χρῖόμεθα, ἵνα γινώμεθα χριστιανοί.—142,23.
ἐμπρατικῶς.—46,19.
ἐμψυχία.—84,3.
ἐναντίοι (οἱ)=οἱ ἔξωθεν τῆς εὐσεβείας.—67,19. 23.
ἐνεργάζεσθαι.—67,10.
ἐπιχρῶντες τὰ σώματα.—58,8.
ἐνοσηματικὴ αἰσθησις.—83,11. ἐνοσημ. δύναμις.—83,21.
ἐνοιον (εἰς) λαμβάνειν.—34,22.
ἐνταλτικῶς.—95,5.
ἐντάφια ἐν τῷ τάφῳ κατέλιπε.—118,15.
ἐνταφιασμός.—142,24.
ἐντολαὶ γραφικαί.—94,20. 95,4.
ἐνώμοτος ἄρνησις.—69,11.
ἐξαγέρουσι τοῦ πταίσματος.—145,7.
ἐξαργυρίζειν Χριστοῦ τὴν ἀνάστασιν.—112,15.
ἐξετάζεσθαι ἐν ἀτόποις πράξεσιν. 81,10. ἐξητάζοντο ἐν ταῖς θλίψεσι.—124,3.
ἐξοριστικοὶ (ῥυθμοὶ) χαυνώσεως.—67,14.
ἐπακίδαί.—49,14.
ἐπαιδοί.—45,5. 12. 16. 88,5.
ἐπικαιρέρησέ τι τινί.—103,14.
ἐπιδειθῆναι.—66,4.
ἐπιδεκτικῶς.—109,27.
ἐπισείκεια.—78,12. 17. 23.
ἐπισεικίς.—78,21.
ἐπικλωθόμενα.—149,12.
ἐπίκρυψις.—70,14.
ἐπίκτησις τῶν οὐ παρόντων.—39,17.
ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου πνεύματος.—115,24.
ἐπιγρίσει τοῦ ἁγίου μύρου.—38,2.
ἐπιπήμερον.—46,10.
ἔργον (εἰς) ἐκβαίνειν.—65,27. ἔργα θεῖα.—59,9. 103,23. 112,17.
ἐρωτήσας ἐρώτησιν.—49,19.
ἐτεροούσια πρόσωπα.—22,3.
εὐαγγέλιόν τί ἐστι.—105,2. 3.
εὐεπίγνωστος γέγονε.—72,9.
εὐθηρίαν ἐκέκτηντο.—125,25. εὐθηρία καρπῶν.—125,21.
εὐνομος πολιτεία.—133,12.
εὐπαιδία.—125,21.
εὐπεπίθειαν (εἰς) ἄγειν τινός.—108,14.
εὐχαριστικὴ εὐχή.—102,14.
ἔφοδοι λοιμῶν.—30,22.
ζέων πόθος.—110,25.
ζυγή.—64,12.
ζωὴ προωρισμένη.—50,23. οἱ χρόνοι τῆς ζωῆς.—50,24.
δαύματα.—103,9. 19. 22. 24.
θεομαχεῖ.—65,24.
θεομαχία.—112,19.
θεοποιεῖν κατὰ πλάνην.—130,7.
θεοποιεῖσθαι τὰ ζῶα.—53,4.
θρηνηθῶς ἄδειν.—67,14.
λαματικά νοσημάτων.—47,20. λα-

- ματικά σωματικῶν νοσημάτων.
— 67,28.
- ιατρέω.— 67,24.
- ιατρική.— 67,17.
- ιατρική ἐπιστήμη.— 7,8.
- ιατρῶν τέχνη.— 47,21.
- ιδιάζων λόγος.— 94,21.
- ισαζομένοις τοῖς ἀσεβέσιν ἐν τοῖς βιωτικοῖς.— 126,10.
- ἰσοπερίμετρον.— 71,16.
- ἰσχύς ἀμυντική.— 58,25.
- κάθισμα (εἰς) λαμβάνειν πῦλον.— 118,24. 25.
- καθίσταται: ἐνεργεία καθέστηκεν ἔλαττον.— 117,11. τοῦ παντός δεσπότης καθέστηκε.— 120,11. προγνώστης ὁ δεσπότης καθέστηκε.— 123,26. 27. ἐν ἀπογνώσει τοῦ παιδοποιεῖν ἐξ αὐτῆς καθισταμένου τοῦ Ἀβραάμ.— 105,12-14.
- καθὼσπερ.— 24,17.
- καιρὸς ἐπιτήδειος.— 51,8. 11.
- κακοδοξία.— 38,1.
- κακύνεσθαι.— 123,13. 17. 22.
- κακωτικά (τὰ).— 123,19.
- καμάρα: τῷ περιφερεῖ τῆς καμάρας.— 97,2.
- καμηλοπάρδαλις.— 53,18.
- καρποφορία παντοίων ἀγαθῶν.— 111,1.
- καρκῶν γῆς φορά = εὐφορία.— 33,18.
- καταγέμοντα ὀφθαλμῶν τὰ Σαραφίμ.— 132,1.
- κατάθεμα.— 123,5.
- καταθεματίζειν.— 122,28.
- καταθεματισμός.— 123,2.
- καταληπτικαὶ δυνάμεις.— 83,20.
- κατάληψιν ἔχειν τινός.— 67,23.
- κατανυκτικῶς ᾄδειν.— 67,14.
- καταρᾶσθαι τινα.— 31,6. καταρηραμένη ἡμέρα.— 38,14. 16.
- κατασκευάζουσι βλάβας.— 57,25.
- κατασκευαστική τινός.— 22,22.
- κατάστασις μέλλουσα.— 39,11.
- κατάφασις οὐσίας καὶ ἐνεργείας.— 137,22.
- κατηγόρημά τινας.— 30,5.
- κατόρθωσις ἐγκρατείας.— 53,20. 54,8.
- κοίμησις βεβιασμένη.— 50,20.
- κοινωνία τῶν θείων μυστηρίων.— 41,8.
- κονίαμα τοῦ τοίχου.— 127,28.
- κοσμική τοῦ βίου λαμπρότης.— 44,17.
- κρίματα.— 94,25.
- κριτήριον τῶν μελλόντων.— 39,8.
- κρυσταλλοειδὲς στερέωμα.— 132,9.
- λαϊκὸς ἀνὴρ.— 99,27.
- λαμβάνει κατάλυσιν.— 141,9.
- λατρεία θεία.— 85,4. εἰδώλων λατρεία.— 86,3. ἀρχαία λατρεία.— 29,10. τῆς πλάνης λατρεία.— 103,13.
- λειτουργίαν ἐκπληροῦσι.— 49,4. λειτ. λειτουργοῦσι.— 49,11. λειτουργίαν ἐπλήρουν.— 49,1. λειτουργίαν εἰληφότες.— 49,1. 5.

- λιμνίζω: ἐλιμνίσθησαν. 111,16.
 λογίζεσθαι εἰς τι. — 134,7. λα-
 λόγιστο. — 44,20.
 μαντεία. — 147,4. ε. 26. 148,10.
 149,16.
 μαντική (ἡ). — 149,9.
 μάντις. — 146,25. 147, 19.
 μαρτύρια. — 94,20.
 μαρτυρία. — 94,27.
 μπακιοῦται τῇ βουλῇ ἠττώμενος.
 — 41,2.
 μεγαλοκέφαλοι. — 110,4.
 μεθύπαρτις. — 21,3.
 μεθυπάργειν πινός. — 20,26.
 μειωτικά: τοῦ γένους τῶν ἀνθρώ-
 πων θυσίαι. — 102,8.
 μεταμεμέλημαι. — 55,22. μεταμε-
 μελῆσθαι. — 5,27. 55,13.
 μετουσία. — 84,4.
 μγρυκισμός. — 52,11. 12. 14.
 μγτρότης. — 141,13. 21. 22.
 μικροκέφαλοι. — 110,4.
 μνήμην πεκοίηται. — 27,21.
 μνημόσυνον ἀνεξάλεπτον. — 105,22.
 μνημόσυνον παιδοποιίας. — 26,18.
 μοναχοί. — 40,4.
 μόρφωσις εὐσεβείας. — 32,13.
 μυθολογεῖν τι. — 130,10.
 μυρίζω τὸ σῶμα. — 142,17. 19.
 μύρον ἄγιον. — 38,2. χρίσις τοῦ
 μύρου. — 142,24.
 μουσάρων. (τὸ) = μουσαρότης. — 41,4.
 μουσάττεσθαι: οἱ τούτων τάφοι
 μουσάττονται. — 47,9.
 μῶμον δεῖναι τοῖς εὐσεβέσι. — 40,15.
 νέκρωσις τοῦ ἐμφύχου. — 83,27.
 νεφροδιῶνται. — 49,14. Vide Otto,
 Corpus apologetarum t. V,
 p. 44.
 νησταία πενδική καὶ ὀδυνηρά. —
 129,3.
 νόησιν ἔχειν. — 36,17. νοήσαι ὄραν.
 — 83,9.
 νοητὴ οὐσία. — 83,2.
 νοητικὴ δύναμις. — 83,20. 22.
 ὀδυνηρῶς. — 130,22.
 οἰκειωτικὴ δύναμις. — 114,1.
 οἰκονομία ἔνσαρκος. — 21,14.
 ὀκταήμερον. — 40,10.
 ὀλιγοχρονίως. — 123,23.
 ὀλοκτύωσις. — 89,2.
 ὀμολογούμενα. — 147,10. 11.
 ὀμολογουμένως. — 70,8.
 ὀμοούσια πρόσωπα. — 19,2. ὀμο-
 ούσιον (γέννημα) τῷ γεννή-
 σαντι. — 20,27. ὀμοούσιος τρι-
 ἄς. — 21,10.
 ὄξεις πραγμάτων. — 110,9. ὄξεις
 νοημάτων τυγχάνοντες. —
 109,27.
 ὄξύτης τοῦ νοεῖν. — 109,22.
 ὀρατικὴ αἴσθησις. — 121,2.
 ὄργανα ἄψυχα (τὰ μουσικά). —
 110,21.
 ὀρθοδοξία. — 37,26. 29. 103,15.
 ὀρθόδοξοι. — 29,12. 30, 9. 32,7.
 37,24. 103,9. 12. 21. 22. 25.
 οὐσία: τὸ ἐν τῆς οὐσίας. — 17,18.

18,10. τῆ ταυτότητι τῆς τῶν προσώπων οὐσίας.—18,6. τῆς αὐτῆς εἶναι οὐσίας ἀμφοτέρα.—18,27. ἰδιόζουσα οὐσία.—19,3. κατ' οὐσίαν οὐδὲν ἀλλήλων διαφέρουσι.—19,8. μονάς τῆς οὐσίας.—19,22. τὸ ἐν καὶ ἀδιαίρετον τῆς οὐσίας.—20,12. τὸ ἐν τῆς οὐσίας ἀδιαίρετον.—20,6. θεία οὐσία.—21,6. 12. μεζων ὁ θεὸς τοῦ παντός τῆ οὐσίας.—23,16. ὁ τῆς οὐσίας λόγος.—17,19.
 παγκόσμιος ἀνάστασις.—61,14.
 παιθητὸν (τὸ) διαδεικνύται.—34,4.
 πάθος θανατικόν.—50,25. 26.
 παιδεία τοῦ λόγου.—44,16. παιδεία τῶν ἀνθρώπων.—134,5.
 παιδοποιεῖν.—105,13. 14.
 παιδοποιία.—18,20. 105,14.
 παιδοποιὸν μόριον.—105,8.
 παλαιότης.—130,21.
 παλμῶν παρατήρησις.—38,25.
 πανθημικὴ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν.—62,6.
 παραβολή.—72,26.
 παραβολικῶς εἰρηται.—72,26.
 παρακουσθεῖς = οὐκ εἰσακουσθεῖς.—38,9.
 παρανοήσασι νομισθεῖσα διαβολή.—26,8.
 παράνοια φωνῶν.—26,7.
 παράγειν: παρῆχθαι.—64,6.
 παραγωγή τῶν φωστήρων = πλά-

σις.—71,21. 22. παράγωγη τῆς κτίσεως.—97,15.
 παράληψις.—55,1.
 παράστασις τῆς ἀληθείας.—76,22.
 παρασκευαστικὸν εἰς τι.—33,17.
 παράτασις χρονική.—19,12.
 παρεσκευασμένως ἀποβλέπειν πρὸς τι.—39, 12.
 παρίστημι.—117,21.
 πάροδος.—138,7. 139,1.
 πεζὰ μαθήματα.—44,20.
 πεντηκόνταρχος.—89,2.
 περίβλεπτος.—44,16.
 περιεχτικά.—23,9. 14.
 περιεχόμενον, περιέχον.—22,29. 23,7. 9. 11. 12. 15.
 περικύλωσις.—46,10.
 περίπατον (εἰς) θάτην ἐποίησε τὴν ἄβυσσον θάλασσαν.—119,19.
 κυριολογοῦμεν τὸν περίπατον.—131,24.
 περιουσία.—89,12.
 περιτερές (τὸ) τοῦ σώματος τοῦ οὐρανοῦ.—71,19. 20.
 πεφεισμένως.—112,29.
 πίστις τοῦ Χριστοῦ.—55,9. 56,12.
 πιστὸν (τὸ) = ἡ πίστις.—23,6.
 πιστώσασθαι τοὺς μαθητὰς ἡβούλετο περὶ.—56,15. ἵνα κατ' ἀναλογίαν πιστώσῃται.—115,9.
 πεπληγμένη σάρξ.—76,26.
 πεπλήρωτο.—48,11.
 πνεύματα ἀκάθαρτα.—33,11. πνεῦμα φυσικόν.—39,7.

πνευματική ηλικία.—37,12.
ποίησης τοῦ οἴνου. — 51,11. 12.
ποίησης γέγονεν.—73,20. ποιή-
σεις φωστήρων.—73,26.
πολιτεία εὐαγγελική τοῦ Κυρίου.
— 48,8. κατὰ θεὸν πολιτεία.—
44,24. εὐνομος πολιτεία τῶν
ἀνθρώπων.—133,12.
πολύμματα ζῶα.—59,27.
πρακτέων (τῶν) ἀμοιβαί.—96,8.
πολυμβρία.—135,26.
πολυτρόπως.—117,1.
πολυχρονίως.—114,8.
πονηρία γνώμης.—32,27.
ποταμιᾶ ὕδατα.—134,6.
προαιρετικαὶ δυνάμεις.—36,8.
προγινώσκειν διὰ παλμῶν.—39,14.
πρόγνουςις τῶν μελλόντων.—39,3.
147,15. 21
προζωγραφοῦσα.—24,24. προζω-
γραφεῖσθαι.—61,19.
προηγουμένως.—62,5. 124,25.
πρόθεσις ἡμετέρα.—39,1. 10.
προλαβοῦσι = προτέροις. — 50,25.
προμηνεῖν τὰ ἀνέχβατα.—147,22.
προμήνουςις τοῦ πλοῦτου.—39,16.
προμηνυτικὴ χρεία.—88,22.
προνοητὴς τοῦ κόσμου.—147,12.
προφρονόμησεν.—24,21.
πρόρρησις.—147,5. 15. 19.
προσηγητῆ τῶν θυσιῶν.—128,20.
προσηγορία.—53,7. 145,23.
πρόσρημα.—61,13.
προστάγματα (γραφικὰ). — 94,20.
95,4.

πρόστακτικῶς λεχθέντας λόγους.
— 95,5.
προύπαρξις γεννήσεως.—21,4.
προφητεύων εἰς τὸν δεσπότην.—
28,28.
προωνησάμενος τὴν πρωτοτοκίαν.
— 127,20.
πταρμοὶ ῥινῶν.—39,9.
πωμαζεσθαι.—71,17.
ῥυθμοὶ τῶν μελῶν.—67,12.
σαββατίζειν.—137,5.
σεβάσματα τῶν εἰδώλων.—86,1.
σημεῖα τῆς συντελείας.—129,17.
σκιρτήματα ἀγαλλιάσεως.—37,20.
σκυθρωπὸν (τὸ) προγινώσκειν.—
39,14.
στοχαζόμεθα περὶ αὐτοῦ, ὅτι. —
συγγενίς. — 26,23.
συγγνωστὴ ἁμαρτία.—145,8.
συγκαιουχεῖσθαι.—44,26.
συγκατάθεσις τοῦ λογιζομένου.—40,18.
σύλληψις τοῦ Κυρίου.—51,19.
συμπαράβάλλειν τί τινα.—75,4.
συμπαρὰχθήσεται τινα.—97,27.
συμπαρέζευκται τῇ ἡμετέρῃ ζωῇ.
— 62,20. 25 63,2.
συμπαύεται τὸ εἶναι.—137,18.
σήμερις.—61,3.
σύμφηφον γεγονότα τοῖς.—112,11.
συνάθροισμα τῶν ἁγίων.—83,6.
συναμφοτέρον.—49,7.
συναυξάνεσθαι τῷ.—41,10.
συναύξεις.—41,13.
συνάφεια γαμικὴ.—20,18. 20. 24.
24,15. 7. 25,5.

- συνειδός (τὸ) τῶν ἐσθιόντων. — 60,12.
 σύνθεσιν (τὴν) ἔχων=συνθεθιμέ-
 νος ᾧν.—19,4.
 συντέλεια τοῦ αἰῶνος. — 129,22.
 συντελείας ἐγγύτης. — 129,27.
 συνυπάρχειν.—17,15.
 συνίπαρξις.—17,15. 19,21.
 σφραγίζειν τὸν λόγον.—150,2.
 σχηματίζω: ἐσχηματισμένην (= ὑ-
 ποκριτικὴν) εὐλάβειαν. — 46,22.
 47,22.
 σφαιρικῶς.—71,12.
 σωματικὸν κίνημα.—39,9. σωμα-
 τικώτερον.—36,15.
 τελέσματα = θαύματα τεχνικά —
 42,27.
 τελευταῖον adv.—47,6.
 τεμενῶν λύσεις.—30,22.
 τετραπρόσωπα.—60,17. 132,6.
 τετραπτέρυγα.—132,6.
 τρεπτῶς.—55,20.
 τριπρόσωπος.—20,6.
 τρίχα: τρίχαις.—47,12.
 τριώνυμος.—20,6.
 τροπαιοῦχος.—102,16.
 τροπῆς γνώρισμα.—3421,.
 τρόπος: πᾶσι τοῖς δυνατοῖς τρό-
 ποις.—40,14.
 τυπικῶς φυλάττειν.—137,6.
 ὑγῶς (= ὀρθῶς) ἠρωτήθη.—23,5.
 υἱὸς ἄθετος.—22,15. 17. 19.
 υἱότης ἄθετος.—22,9. υἱότης τι-
 θεμένη.—22,10.
 ὑπεξελεῖν.—47,16.
 ὑπερναβαίνειν.—146, 8. 9.
 ὑπέρβασις καὶ ὑπόβασις θέσεως. —
 79,22. 22.
 ὑπερχειμένην = ὑπερέχουσαν. —
 141,26.
 ὑπέστη=συνέστη, ἐγένετο.—19,12.
 ὑποβαίνειν.—146,8. 8.
 ὑπόνοιαν ἐσχηκῶς εἰς. — 65,25.
 ὑπόνοιαν διδόντος ἐκ τοῦ προ-
 χειρίου.—19,4.
 ὑπόστασις, ὑποστάσεις = πρόσωπα
 τῆς θεότητος.—19,8. 20,5. 6.
 etc. ὑποστάσεως ἀνυπαρξία.—
 130,30. 131,2.
 ὑποτύπωσις τῆς παραβολῆς. —
 144,18.
 ὑποχάλασις = κατάβασις.—48,20.
 φαντάζειν τὰς ὄψεις τῶν ὁρῶν-
 των.—47,17. 66,7. 87,12.
 φαντασίας ὑπόνοιαν δίδωσι.—89,22.
 ἐν ταῖς καθ' ὑπνον φαντασί-
 αῖς.—40,6. ὁμιλεῖν ἐν τῇ φαν-
 τασίᾳ.—40,7.
 φῆμαι διέτρεχον.—57,1.
 φόρεσις.—118,22.
 φορτοῦσθαι τοῖς ὕδασιν.—95,22.
 φρέατα.—45,12.
 φρονήματος τὸ ἀλλότριον.—33,1.
 τῇ μεταθέσει τοῦ φρονήμα-
 τος.—38,1. 2.
 φωλεύω: πεφωλευμένην ἔχοντας
 τὴν ἀρπαγὴν.—128,5.
 χαίρομαι: κἂν χαιρώμεθα (cod.

- χειρόμαθα).—34,13. Cfr. Κου-
μνούδη συναγωγῆς p. 56 sub
γ. βρασιδισμός.
χαρακτηριστικός τινος.—32,13.
χειροθεσία.—38,3.
χειροτονία.—38,3.
χειρουργία=περιτομή.—105,10.11.
χορηγός τῶν ἀγαθῶν.—107,20. 21.
χρησμοί.—58,19. 59,14.
χυδαῖα μαθήματα.—44,20.
χώρον μετανοίας δίδοναι τῷ ἡμαρ-
τηκότι.—107,22.
χωρισμός τοῦ τόπου.—51,20.
ψευδοχριστιανοί.—132,25.
φυγαγωγία.—60,15. 62,7
φυγῆς νέκρωσις.—47,26.
ψωμίον.—42,16. 17.
ψδῆ.—67,9. 11.
ῥαββίω.—128,5.

ELENCHUS CAPITULORUM.

Cod. Hieros	Cod. Regius	Cod. Hieros	Cod. Regius	Cod. Hieros	Cod. Regius	Cod. Hieros	Cod. Regius	Cod. Hieros	Cod. Regius
α	ρλθ'	λδ'	κδ'	εζ'	νδ'	ρ	πη	ρλγ'	ρκγ'
β	ρμδ'	λε'	κε'	εη'	νε'	ρα'	ι	ρλδ'	ρκδ'
γ	ρκθ'	λς'	κς'	εθ'	νς'	ρβ'	ια'	ρλε'	ρκε'
δ	ιζ'	λζ'	κζ'	ο	νζ'	ργ'	ιβ'	ρλς'	ρκς'
ε	ιη'	λη'	κη'	οα'	νη'	ρδ'	ιγ'	ρλζ'	—
ς	ις'	λθ'	κθ'	οβ'	νθ'	ρε'	ιδ'	ρλη'	—
ζ	—	μ	λ	ογ'	ρλ'	ρς'	ιε'	ρλθ'	—
η	—	μα'	λα'	οδ'	ε	ρζ'	ις'	ρμ	—
θ	ια'	μβ'	λβ'	οε'	εα'	ρη'	ιζ'	ρμα'	—
ι	ιβ'	μγ'	λγ'	ος'	εβ'	ρθ'	ιη'	ρμβ'	—
ια	ες'	μδ'	ρκβ'	οζ'	εγ'	ρι'	ιθ'	ρμγ'	—
εβ	ρλα'	με'	λδ'	οη'	εδ'	ρα'	ια'	ρμδ'	—
ιγ	ρλβ'	μς'	λε'	οθ'	εε'	ρβ'	ιβ'	ρμε'	—
ιδ	ρλγ'	μζ'	—	οι'	εη'	ργ'	ιδ'	ρμς'	—
ιε	εζ'	μη'	πθ'	πα'	εθ'	ριδ'	ιε'	ρμζ'	—
ις	α	μθ'	λς'	πβ'	ο	ριε'	ισ'	ρμη'	—
ιζ	β	ν	λζ'	πγ'	οα'	ρις'	ιθ'	ρμθ'	ρκς'
ιη	γ	να'	λη'	πδ'	οβ'	ριζ'	ια'	ρμι'	ρκη'
ιθ	δ	νβ'	λθ'	πε'	ογ'	ριη'	ιβ'	ρμκ'	ρλδ'
κ	ε	νγ'	μ	πς'	οδ'	ριθ'	ιγ'	ρμλ'	ρλε'
κα	ς	νδ'	μα'	πζ'	οε'	ρις'	ιδ'	ρμς'	ρλς'
κβ	η	νε'	μβ'	πη'	ος'	ρις'	ιε'	ρμζ'	ρλζ'
κγ	θ	νς'	μγ'	πθ'	οη'	ριθ'	ισ'	ρμη'	ρλη'
κδ	ι	νζ'	μδ'	ι	οη'	ριθ'	ια'	ρμθ'	ρμ
κε	ι	νη'	με'	ια'	οθ'	ριθ'	ιβ'	ρμκ'	ρμα'
κς	ιγ'	νθ'	μς'	ιβ'	οι'	ριθ'	ιδ'	ρμλ'	ρμβ'
κζ	ιδ'	ε	μζ'	ιγ'	οα'	ριθ'	ιε'	ρμκ'	ρμγ'
κη	ιε'	εα'	μη'	ιδ'	οβ'	ριθ'	ισ'	ρμθ'	ρμε'
κθ	ιβ'	εβ'	μθ'	ιε'	ογ'	ριθ'	ια'	ρμι'	ρμς'
λ	κ	εγ'	ν	ις'	οδ'	ριθ'	ιβ'	—	—
λα	κα'	εδ'	να'	ιζ'	οε'	ρλ'	ιγ'	—	—
λβ	κβ'	εε'	νβ'	ιζ'	ος'	ρλβ'	ιδ'	—	—
λγ	κγ'	ες'	νγ'	ιθ'	οη'	—	ιε'	—	—

ADDENDA et CORRIGENDA.

Pag. 5,27 μεταμελεῖσθαι] cod. μεταμελεῖσθαι. — 29,7 ἀνευλόγητος] Hebr. VII, 8 || 2 scribe ἀλλοησιμόν. — 84,18 χειρώμεθα] cod. χειρώμεθα. — 85,20 συγκατατίθηται] cod. συγκατατίθεται. — 89,18 lege ἀποβλέπειν] cod. ὑποβλέπειν. cfr. p. 138,8. 141,24. — 89,24 Vide Otto Corpus apologetarum. Jenae 1850, t. V, p. 26 in not. — 88,25 lege ἁμυντικῆ τῶν ἀνηκόων και εὐεργητικῆ τῶν ὑπηκόων, cf. Num. XVII, 10. Proverb. XIII, 1. Hierem. V, 23. — 60,24 cod. et ed. ἀποβλεψαμένους et καθιστάτας;] cfr. Otto, t. V, p. 60. — 68,17 sic codex Hieros; Otto: «Codd. msti [Reg. et Clarom.] πρὸς τὴν μητέρα Μαρίας. attamen margini eorum apposita est haec nota: "Ὅρα τί φησιν ἐνταῦθα. οὐ γὰρ τὴν τοῦ κυρίου μητέρα φησι τὸ παρ' ἡμῶν ἱερὸν εὐαγγέλιον, ἀλλὰ τὴν Μαγδαληνὴν Μαρίαν λέγει. μή ποτε οὖν οὐ τοῦ διδασκάλου ἐστὶ τούτου, ἀλλὰ τῶν μεταγραφόντων προσθήκη, και διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐν τῇ λύσει ταύτῃ τοῦ ζητήματος πρόσκειται;—79,1 leg. ἀπόδεικνυται || 22 lege καθ' ὑπέρβασιν] cod. καθυπέρβασιν. — 89,2 πεντηκοντάρχων || 18 ἐβούλετο, περιοσίαις. — 101,85 scribe προσφίεται. — 114,82 scribe codex; ἀρχαίων — 115,14 βλάστησιν] ed. βλάστην. — 117,15,17 lege ὑφίστηεν] cod. ἀφίστηεν. — 119,19 περίπατον] ed. περπάτησιν.—181,17 post ἐναργείας lacunam indicavi.—138,1 lege δείκνυται τῷ (cod. τῷ) ὄλωσ etc. — 184,80 delendum οὐ. — 187,17 θεός; addidi. — 189,26 scribe ὤσ.— 148,8 ἐγίνετο.—144,28 ρνζ'] ed. ρμα'. — 146 in not. 22 Eules] lege Eccles.—149 in not. 10 scribe μωθεωόμενα:

755